

UPUTSTVO ZA ANKETIRANJE

2019 SRBIJA MICS

Izdaje: Republički zavod za statistiku, Beograd, Milana Rakića 5
Odgovara: dr Miladin Kovačević, direktor

SADRŽAJ

Uvod	5
MATERIJAL ZA INSTRUKTAŽU	5
OSNOVNA PRAVILA INSTRUKTAŽE	5
AUTORITET ZA ISTRAŽIVANJE.....	5
POVERLJIVOST	6
MISIJA IZVEŠTAJA.....	6
INSTRUKTAŽA.....	6
MICS6 UPITNICI I ISPITANICI KOJI ISPUNJAVAJU USLOV	7
SADRŽAJ UPITNIKA.....	7
ISPITANICI KOJI ISPUNJAVAJU USLOV ZA UPITNIKE.....	8
OPŠTE KARAKTERISTIKE MICS UPITNIKA	11
KAKO OBAVITI ANKETU	13
OPŠTE SMERNICE ZA USPEŠNO ANKETIRANJE	15
ULOGA ANKETARA	18
UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO	19
MODUL HH - INFORMACIONI PANEL ZA DOMAĆINSTVO	19
MODUL HL - SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA.....	22
MODUL ED - OBRAZOVANJE.....	27
MODUL EMP - ZAPOSLENOST	32
MODUL HC - KARAKTERISTIKE DOMAĆINSTVA.....	35
MODUL MD - MATERIJALNA DEPRIVACIJA VERZIJA B	42
MODUL ST - SOCIJALNI TRANSFERI.....	46
MODUL AC - STAVOVI PREMA DECI SA SMETNJAMA U RAZVOJU.....	50
MODUL EU - UPOTREBA ENERGIJE U DOMAĆINSTVU.....	52
MODUL WS - VODA I SANITACIJA.....	54
ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA	58
ZAPAŽANJA.....	61
UPITNIK ZA ŽENU OD 15-49 GODINA	62
MODUL WM - INFORMACIONI PANEL ZA ŽENU	62
MODUL WB - PODACI O ŽENI.....	64
MODUL CM – FERTILITET	68
MODUL DB - DA LI JE POSLEDNJI POROĐAJ BIO ŽELJEN	72
MODUL MN - ZDRAVLJE MAJKE I NOVOROĐENČETA	72
MODUL CP – KONTRACENCIJA	78
MODUL UN - NEZADOVOLJENE POTREBE	80
MODUL DV - STAVOVI PREMA NASILJU U PORODICI	83
MODUL VT - VIKTIMIZACIJA.....	84
MODUL MA - BRAK/ZAJEDNICA.....	86
MODUL ID – ODLUČIVANJE O REPRODUKTIVNOM ZDRAVLJU.....	88
MODUL SB – SEKSUALNO PONAŠANJE.....	89
MODUL LS – ZADOVOLJSTVO SOPSTVENIM ŽIVOTOM	92
ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA	93
ZAPAŽANJA.....	94

UPITNIK ZA DETE OD 5 DO 17 GODINA	95
MODUL FS - INFORMACIONI PANEL ZA DETE OD 5 DO 17 GODINA.....	95
MODUL CB - PODACI O DETETU.....	97
MODUL CL - DEČJI RAD.....	98
MODUL FCD - DISCIPLINOVANJE DETETA.....	101
MODUL FCF - FUNKCIONISANJE DETETA.....	103
MODUL PR - UKLJUČENOST RODITELJA.....	108
ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA.....	112
ZAPAŽANJA.....	113
UPITNIK ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA	114
MODUL UF - INFORMACIONI PANEL ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA.....	114
MODUL UB - PODACI O DETETU MLAĐEM OD 5 GODINA.....	116
MODUL BR - UPIS U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH.....	119
MODUL BG - RODITELJSKI DODATAK.....	120
MODUL EC - RAZVOJ U RANOM DETINJSTVU.....	121
MODUL UCD - DISCIPLINOVANJE DETETA.....	125
MODUL UCF - FUNKCIONISANJE DECE.....	128
MODUL BD - DOJENJE I ISHRANA DETETA.....	131
MODUL IM - VAKCINACIJA.....	134
ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA.....	139
ZAPAŽANJA.....	139
MODUL AN - ANTROPOMETRIJSKI PODACI.....	140
ZAPAŽANJA.....	141
UPITNIK ZA EVIDENCIJU VAKCINACIJA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI	142
KALENDAR OBAVEZNE VAKCINACIJE U REPUBLICI SRBIJI ZA DECU MLAĐU OD 5 GODINA	144
PRERAČUNAVANJE LOKALNIH JEDINICA MERA U HEKTARE I ARE	145

UVOD

Republički zavod za statistiku u saradnji sa Dečijim fondom Ujedinjenih nacija (UNICEF) sprovodi Istraživanje višestrukih pokazatelja 2019 Srbija, MICS, (Multiple Indicator Cluster Survey). MICS se sprovodi širom zemlje, pokrivajući domaćinstva u gradskim i ostalim područjima. Veličina uzorka je 10000 domaćinstava koja se distribuiraju širom zemlje, a upitnici će prikupljati informacije o domaćinstvima, ženama starosti od 15 do 49 godina i o deci mlađoj od 5 godina i deci od 5 do 17 godina starosti.

Istraživanje višestrukih pokazatelja (MICS) je anketa domaćinstava koju je razvio UNICEF kako bi se pomoglo zemljama u prikupljanju nedostajućih podataka za praćenje stanja dece i žena. Namenjen je da proizvodi indikatore koji su statistički stabilni i međunarodno uporedivim.

Napomena: Svi pojmovi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

MATERIJAL ZA INSTRUKTAŽU

Za svakog učesnika u obuci pripremljen je materijal za instruktazu, i to:

- Metodološko uputstvo
- Svi Upitnici
- Sveska, olovka, gumica, rezač, hemijska olovka
- Kartica za proveravanje pismenosti
- Uputstvo za izračunavanje starosti
- Agenda za instruktazu
- Upitnik za ocenu instruktaze
- Kartice sa ponuđenim odgovorima
- Kalendar imunizacije

OSNOVNA PRAVILA INSTRUKTAŽE

Da bi se obavilo nesmetano odvijanje / sprovođenje instruktaze, važno je da se u svakom trenutku pridržavaju sledećih osnovnih pravila:

- **Potpisivanje evidencije prisutnosti** - evidencija treba da bude potpisana na početku jutarnjih i popodnevni predavanja.
- **Korišćenje mobilnih telefona** - korišćenje mobilnih telefona tokom instruktaze ne bi trebalo da bude dozvoljeno. Mobilne telefone bi trebalo isključiti ili podesiti na vibriranje. Ako je ipak potrebno obaviti razgovor, onda to treba uraditi izvan prostorije u kojoj se drži obuka.
- **Diskusije** - Očekuje se da svi učesnici učestvuju u diskusijama. Da bi se olakšalo učenje, samo jedna osoba treba da govori, a ne više njih u isto vreme, a na razlike u mišljenjima treba gledati s poštovanjem.
- **Tačnost** - instruktaza počinje tačno u 9:00 časova svakog dana. Kašnjenja na početku instruktaze će produžiti dan i za vas, i vaše kolege.
- **Pravila oblačenja** - odeća treba da bude prikladna, neobavezna, ali ne da previše otkriva.

AUTORITET ZA ISTRAŽIVANJE

Republički zavod za statistiku ima potencijala da zaposleni prikupe podatke od članova domaćinstva. Imajte na umu da, ukoliko ne postoji Zakon o statistici koji obavezuje domaćinstva da daju odgovore, MICS je dobrovoljno istraživanje, što znači da odabrani ispitanici mogu odlučiti da ne učestvuju.

Međutim, očekuje se da će anketari koristiti pozitivne mere ubeđivanja i taktiranja kako bi dobili sve informacije potrebne od svih ispitanika koji ispunjavaju uslove.

POVERLJIVOST

Neki ispitanici mogu s pravom odbiti da odgovoraju na upitnik, dok drugi možda ne žele da odgovore na neka od pitanja. To je razumljivo jer tražite informacije koje se obično ne otkrivaju strancima. Od vas kao anketara se očekuje da ćete informisati ispitanika:

- (a) da su prikupljene informacije strogo poverljive. Nijedna informacija o bilo kom pojedincu ne može biti dostupna, čak ni u vladinom odseku.

- (b) da će prikupljene informacije koristiti isključivo za pripremu tabela sa grupnim zbirovima, a ne sa informacijama o pojedincima.

MISIJA IZVEŠTAJA

Republički zavod za statistiku se obavezao da će, sa najvišim stepenom integriteta, kvalitetom i strogo poštovanjem profesionalnih i međunarodnih standarda, preciznim, pouzdanim i pravovremenim statističkim informacijama omogućiti efikasnu politiku i donošenje odluka za domaće i međunarodne klijente.

INSTRUKTAŽA

Sva lica koja učestvuju u prikupljanju podataka i nadgledanju terenskog rada moraju prisustvovati instruktaži koja će omogućiti da se temeljno saznaju glavni koncepti, kao i da se upoznaju sa upitnicima i metodologijom.

MICS6 UPITNICI I ISPITANICI KOJI ISPUNJAVAJU USLOV

SADRŽAJ UPITNIKA

MICS6 obuhvata četiri upitnika; domaćinstvo, žene od 15 do 49 godina, deca mlađa od pet godina i deca uzrasta 5-17 godina. Moduli koji su uključeni u svaki upitnik su sledeći:

UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO			
HH	INFORMACIONI PANEL ZA DOMAĆINSTVO	MD	MATERIJALNA DEPRIVACIJA
HL	SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA	ST	SOCIJALNI TRANSFERI
ED	OBRAZOVANJE [3+]	AC	STAVOVI PREMA DECI SA SMETNJAMA U RAZVOJU
EMP	ZAPOSLENOST	EU	UPOTREBA ENERGIJE U DOMAĆINSTVU
HC	KARAKTERISTIKE DOMAĆINSTVA	WS	VODA I SANITACIJA

UPITNIK ZA ŽENU OD 15 DO 49 GODINA			
WM	INFORMACIONI PANEL ZA ŽENU	DV	STAVOVI PREMA NASILJU U PORODICI
WB	PODACI O ŽENI	VT	VIKTIMIZACIJA
CM	FERTILITET	MA	BRAK/ZAJEDNICA
DB	DA LI JE POSLEDNJI POROĐAJ BIO ŽELJEN	ID	ODLUČIVANJE O REPRODUKTIVNOM ZDRAVLJU
MN	ZDRAVLJE MAJKE I NOVOROĐENČETA	SB	SEKSUALNO PONAŠANJE
CP	KONTRACEPCIJA	LS	ZADOVOLJSTVO SOPSTVENIM ŽIVOTOM
UN	NEZADOVOLJENE POTREBE		

UPITNIK ZA DETE OD 5 DO 17 GODINA			
FS	INFORMACIONI PANEL ZA DETE OD 5 DO 17 GODINA	FCD	DISCIPLINOVANJE DETETA [5-14]
CB	PODACI O DETETU	FCF	FUNKCIONISANJE DETETA
CL	DEČIJI RAD	PR	UKLJUČENOST RODITELJA [7-14]

UPITNIK ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA			
UF	INFORMACIONI PANEL ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA	UCD	DISCIPLINOVANJE DETETA [1-4]
UB	PODACI O DETETU MLAĐEM OD 5 GODINA	UCF	FUNKCIONISANJE DETETA [2-4]
BR	UPIS U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH	BD	DOJENJE I ISHRANA [0-2]
BG	RODITELJSKI DODATAK	IM	VAKCINACIJA [0-2]
EC	RAZVOJ U RANOM DETONJSTVU	AN	ANTROPOMETRIJA
<i>UPITNIK ZA EVIDENCIJU VAKCINACIJA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI</i>			

ISPITANICI KOJI ISPUNJAVAJU USLOV ZA UPITNIKE

Ispitanici koji ispunjavaju uslov za Upitnik za domaćinstvo

U svakom domaćinstvu iz uzorka koje posetite, počnite sa anketiranjem odraslog člana domaćinstva koji može da ima informacije koje su potrebne za popunjavanje *Upitnika za domaćinstvo*. Tu osobu ćemo zvati **Ispitanik za domaćinstvo**. Sva pitanja iz modula *Upitnika za domaćinstvo* postavljate toj jednoj osobi, uključujući i module upitnika u kojima se sakupljeni podaci odnose na druge članove domaćinstva. Modul *Obrazovanje* je jedan od takvih primera.

Za potrebe *Upitnika za domaćinstva*, odraslo lice se definiše kao lice koje ima 15 ili više godina. Ali, maloletna lica (lica mlađa od 18 godina) možda nisu najidealniji članovi domaćinstva za anketiranje. Zato, u slučajevima kada je nekog drugog, starijeg člana domaćinstva moguće anketirati (na primer, roditelja tog petnaestogodišnjaka), trebalo bi da date prednost toj drugoj osobi jer će verovatno znati više o domaćinstvu i o njegovim članovima. Kad god je to moguće, za anketiranje treba da date prednost onom članu domaćinstva koji bolje poznaje ostale članove.

Sa druge strane, ne postoji obaveza da se anketira nosilac domaćinstva i od vas se ne očekuje da tražite nosioca domaćinstva radi obavljanja ankete.

Treba da imate na umu da bi, iz praktičnih razloga, možda bilo korisno da popunjavanje *Upitnika za domaćinstvo* obavite sa majkom ili starateljem (deteta mlađeg od pet godina ili deteta 5-17 godina), pošto se mnoga pitanja i moduli odnose na decu, a majke/staratelji daju preciznije odgovore na takva pitanja nego neko drugi. Mada ne morate da činite posebne napore da bude tako, vi ćete zaista u mnogim slučajevima i počinjati anketiranje u domaćinstvu sa takvim osobama, jer je u praksi veća verovatnoća da one budu kod kuće nrgo, recimo, odrasli muškarci.

Trebalo bi da postoji samo jedan ispitanik za popunjavanje *Upitnika za domaćinstvo*, dok drugi članovi domaćinstva ne bi trebalo da daju odgovore na neke druge delove upitnika. Učešće više ispitanika po upitniku može dovesti do obavljanja anketiranja lošijeg kvaliteta, kao i do grešaka pri evidentiranju odgovora. U idealnim okolnostima, od ispitanika za domaćinstvo se ne očekuje da konsultuje druge članove u domaćinstvu. Međutim, možete dozvoliti ispitaniku za domaćinstvo da pita ostale članove za tačne informacije, posebno kada se radi o podatku kao što je starost, što može da utiče na ispunjenost uslova nekih članova domaćinstva za pojedinačne upitnike ili za module kod kojih je *provera* starosti važna, kao što su moduli *Obrazovanje* ili *Disciplinovanje dece*.

Ispitanici koji ispunjavaju uslov za pojedinačne upitnike

Nakon popunjavanja *Upitnika za domaćinstvo*, već ćete imati identifikovane žene (starosti od 15 do 49 godina) i majke ili staratelje (15 i više godina) dece mlađe od pet godina i dece starosti od 5-17 godina sa kojima ćete vi ili neka druga anketarka iz vašeg tima popunjavati pojedinačne upitnike.

- Potrebno je da posebno anketirate sve žene starosti od 15 do 49 godina koje žive u domaćinstvu, radi popunjavanja pojedinačnih *Upitnika za ženu*.
- *Upitnik za dete mlađe od 5 godina* treba da popunjavate sa majkama dece mlađe od pet godina koja žive u domaćinstvu.
 - Ukoliko majka nije upisana u Spisak članova domaćinstva (to jest, ukoliko ona nije član tog domaćinstva ili nije živa), onda osoba koju ispitanik za domaćinstvo smatra starateljem deteta (u koloni HL20 Spisak članova domaćinstva, *Upitnik za domaćinstvo*) treba da bude ispitanik za popunjavanje *Upitnika za dete mlađe od 5 godina*.
 - Imajte na umu da ako je majka deteta ispod pet godina mlađa od 15 godina, anketiranje ne sme da bude obavljeno.

- Upitnik za dete od 5 do 17 godina treba da popunjavate sa majkama dece starosti od 5-17 godina koja žive u domaćinstvu.
 - Ukoliko majka nije upisana u Spisak članova domaćinstva (to jest, ukoliko ona nije član tog domaćinstva ili nije živa), onda osoba koju ispitanik za domaćinstvo smatra starateljem deteta (u koloni HL20 Spisak članova domaćinstva, Upitnik za domaćinstvo) treba da bude ispitanik za popunjavanje Upitnika za dete od 5 do 17 godina.
 - Ako je lice devojčica / dečak uzrasta 15-17 godina i živi samo i nema staratelja to znači da lice živi samostalno. Mi ćemo prihvatiti odgovor ispitanika da nema staratelja, što će nam omogućiti da ga anketiramo bez saglasnosti odraslih. Ovo će takođe zahtevati od vas kao anketara da preformulišete neka od pitanja kako biste se prilagodili specifičnim uslovima (tj. koristeći frazu 'lica vašeg doba' u pitanju ECF14 umesto da koristite pojam 'deca istog uzrasta' kao u CF14). U takvim slučajevima, CAPI aplikacija će vam automatski pokazati alternativna pitanja / module koje treba postaviti ovim ispitanicima (pogledajte Prilog A).

Ove pojedince ćete identifikovati popunjavanjem Spiska članova domaćinstva u Upitniku za domaćinstvo.

Ukoliko posetite domaćinstvo u kome nema ni jednog člana koji ispunjava uslove za popunjavanje pojedinačnih upitnika, ipak morate da postavite pitanja o domaćinstvu dobro upućenom odraslom članu domaćinstva i popunite Upitnik za domaćinstvo.

Opšte pravilo je da ispitanik za bilo koji upitnik ne može biti mlađi od 15 godina. Ovo se odnosi i na majke ili staratelje deteta mlađeg od 5 godina.

- U retkim slučajevima kada je majka/staratelj lice mlađe od 15 godina, onda treba da obeležite 'Drugo' kao rezultat anketiranja u UF9 i da navedete da je majka/staratelj lice mlađe od 15 godina i da se ne može anketirati.
Ukoliko je majka deteta mlađeg od pet godina član domaćinstva, nijednom drugom ispitaniku ne bi trebalo dozvoliti da daje odgovore na upitnik.
- Ukoliko majka deteta nije u stanju da daje odgovore zbog nesposobnosti, treba da zabeležite 'Majka/staratelj nije u stanju da odgovara' kao rezultat anketiranja.
- Ako majka deteta mlađeg od pet godina nije član domaćinstva ili nije živa, onda osoba koja je identifikovana kao primarni staratelj deteta u Spisku članova domaćinstva treba da daje odgovore na upitnik.

Nije dozvoljeno da se anketira neki drugi ispitanik osim majke/staratelja identifikovanog u Spisku članova domaćinstva.

Nalaženje i ponovne posete domaćinstvima

Vaš supervizor će odrediti svakom anketaru domaćinstva koja treba da poseti i pomoći će vam da pronađete domaćinstva. Morate da posetite sva domaćinstva sa spiska i ne treba da ih zamenjujete drugim domaćinstvima koja nisu odabrana za anketiranje, jer će to negativno uticati na reprezentivnost uzorka.

Ukoliko niko nije kod kuće u vreme kada odete da anketirate domaćinstvo, pitajte komšije da li neko živi na toj adresi. Ukoliko je odgovor potvrđan, pitajte komšije kada će se članovi domaćinstva vratiti. Dogovorite se sa svojim supervizorom da se vratite na tu adresu u vreme kada očekujete da se vrate članovi domaćinstva (na primer, krajem dana).

Ukoliko nijedan odrasli član domaćinstva nije kod kuće, dogovorite se da se vratite u neko drugo vreme. Nemojte anketirati člana domaćinstva mlađeg od 15 godina ili privremenog staratelja dece, kao što je dadilja. Nemojte anketirati nikoga ko inače ne živi u tom domaćinstvu. Pravilo da se anketira dobro informisan odrasli član domaćinstva ne sme da se prekriši ni pod kojim okolnostima.

- Svako domaćinstvo u uzorku treba da posetite najmanje tri puta (dva puta ponovo) pre nego što ćete ubeležiti odgovor na pitanje HH46 (Rezultat anketiranja domaćinstva) da „Nijedan član domaćinstva ili lice koje može da da informacije nije kod kuće u vreme posete, osim ukoliko supervizor ne da drugačija uputstva.
- Možda će biti slučajeva kada ćete saznati da će članovi domaćinstva biti odsutni tokom dužeg perioda i da se sigurno neće vratiti u periodu predviđenom za rad na terenu. U takvim slučajevima, na Upitniku za domaćinstvo, u HH46 treba da unesete „Celo domaćinstvo je odsutno duže vreme,“. U takvim slučajevima, tri posete domaćinstvu možda neće biti potrebne ali, čak i u takvim slučajevima, konačnu odluku treba da donese vaš supervizor.
- Ako je potrebno ponovo da se vratite u domaćinstvo, osim ako vam nije bilo određeno vreme za povratak, važno je da se posete obavljaju u različitim vremenima u toku dana. Na primer, nema smisla posetiti domaćinstvo tri puta u roku od dva sata.

Ukoliko žena koja ispunjava uslov, odnosno majka ili staratelj, neće biti prisutna za pojedinačno anketiranje ili nije kod kuće, zamolite člana domaćinstva ili komšiju za informaciju kada će se vratiti.

Nemojte uzimati odgovore na pitanja iz ovih upitnika od neke druge osobe, već isključivo samo od osobe koja ispunjava traženi uslov.

Majka je osoba koju treba anketirati kada je u pitanju *Upitnik za dete mlađe od 5 godina*.

- Druga osoba koja nije majka deteta mlađeg od 5 godina, može se anketirati samo ako majka ne živi u ovom domaćinstvu ili je preminula, pa se zato njeno ime ne pojavljuje na *Spisku članova domaćinstava* u *Upitniku za domaćinstvo*.
 - U takvim slučajevima, trebalo bi da se anketira osoba koju ispitanik za domaćinstvo smatra starateljem deteta u domaćinstvu.
 - Ukoliko nije moguće anketirati majku/staratelja ili lice nije kod kuće, pokušajte da saznate kada će biti, pa se vratite u domaćinstvo u to vreme.
 - Ukoliko osobu neće biti moguće anketirati ili se neće vratiti kasnije u toku dana kada bi njeno anketiranje bilo izvodljivo, supervizor treba da da uputstvo o tome koliko bi puta trebalo da pokušate da obavite anketu.

Ukoliko dete mlađe od 5 godina nije kod kuće, ali majka/ staratelj jeste, možete da popunite Upitnik za dete mlađe od 5 godina, sa izuzetkom modula Antropometrijski podaci, jer vam je za merenje potrebno priustvo deteta da bi obavili merenje.

- U tom slučaju, popunite upitnik sa majkom/starateljem, ali ostavite modul Antropometrijski podaci praznim, kako bi se popunio tokom sledeće posete.
- Ukoliko dete ne bude kući ni u vreme ponovljene posete (ili više takvih poseta), obeležite odgovor „**Dete nije prisutno**“ kod pitanja AN8. Supervizor treba da planira ponovne posete, ukoliko je to moguće, radi merenja telesne visine i težine dece u slučajevima kada ona nisu prisutna u vreme prve posete domaćinstvu.

Neodgovori

- Pitajte supervizora ukoliko ste u nedoumici šta da radite kada ne možete da završite anketu.
- Ukoliko nije moguće anketirati ženu koja ispunjava uslov, upišite taj podatak u Informacioni panel za ženu u odgovarajućim upitnicima.
- Ukoliko nije moguće anketirati majku ili staratelja, upišite tu informaciju u Informacioni panel za dete Upitnika za dete mlađe od 5 godina ili u Informacionom panelu za dete 5-17 u Upitniku za dete od 5 do 17 godina.

OPŠTE KARAKTERISTIKE MICS UPITNIKA

FORMATIRANJE TEKSTA UPITNIKA

U svim upitnicima koristi se standardni sistem šifara i formatiranja. Ta pravila se mogu ukratko opisati na sledeći način:

Mala slova	koriste se za pitanja koja će se postavljati ispitanicima
<i>Italik</i>	uputstvo za anketara
VELIKA SLOVA	tekst odgovora
<i>(italik u zagradama)</i>	reči koje anketarka treba da zameni po potrebi
<i>Žuta pozadina</i>	Pitanja ili filteri se automatski obrađuju u CAPI
<i>Plava pozadina</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Pitanja koja se ne traže od ispitanika, npr. zapažanja, rezultati, filteri. • Uputstva van pitanja i filtera. • Redovi u zaglavlju spiskova

UPUTSTVA ZA PRESKAKANJE ODREĐENIH PITANJA

U upitnicima su data uputstva za „preskakanje“ određenih pitanja kako ispitaniku ne biste postavljali bespredmetna pitanja. Na primer, kod pitanja WS15 (modul Voda i sanitacija u Upitniku za domaćinstvo), potrebno je da pitate da li se nužnik/toalet koristi sa članovima drugih domaćinstava. Ukoliko je odgovor „Ne“, stoji uputstvo da se anketiranje nastavi sa sledećim modulom 2⇒Kraj, tako da se pitanja WS16 i WS17 ne postavljaju ispitaniku. Ova pitanja važe samo za nužnike/toalete koji se zajednički koriste, a njihova svrha je da se prikupe informacije o tome koliko drugih domaćinstava koristi isti nužnik/toalet, i da li su to nužnici/toaleti za javnu upotrebu.

Skokovi su veoma važni, jer ako se njima ne pokloni pažnja, može doći do:

- a) postavljanja neprikladnog pitanja ispitaniku i / ili
- b) nepravilnog „preskakanja“, čitavog odeljka sa pitanjima koji bi zapravo trebalo da se postave ispitaniku.

TIPOVI PITANJA

- Delovi sa svetlo plavom podlogom ukazuju na pitanja i filtere koje anketar ne treba da čita, već bi za njih trebalo da se obeleži odgovarajuća šifra na osnovu prethodnih odgovora ili zapažanja.
- Delovi sa žutom podlogom ukazuju na pitanja i filtere koji ne bi trebalo da anketar izgovori i koji ne zahtevaju nikakvu akciju anketara. Ove podatke će automatski popuniti aplikacija za unos podataka. Međutim, tokom instruktaze, važno je da se svi na terenu upoznaju sa sadržajem i logikom ovih pitanja kako bi se osiguralo dobro razumevanje svih upitnika MICS-a. Ova pitanja proveravaju odgovore na prethodna pitanja u istom upitniku ili ponekad u drugim upitnicima i automatski prelazak na traženi deo upitnika.

- Velika slova se koriste da ukažu na kategorije odgovora za pitanja kod kojih se može obeležiti više odgovora. Na primer: MN19 u modulu *Zdravlje majke i novorođenčeta, Upitnik za žene*.
- Brojevi se koriste da ukažu na kategorije odgovora za pitanja kod kojih će samo jedan odgovor biti obeležen. Na primer: WS1 u modulu *Voda i sanitacija, Upitnika za domaćinstvo*. Takva je većina pitanja u svim upitnicima.
- „NZ, se koristi kao skraćunica za „Ne zna,“.
- Što se tiče numeričkih šifara odgovora, šifre „8“, „98“, „998“ i „9998“ se koriste da označe odgovore „Ne zna“; dok šifre „6“, „96“, „996“ i „9996“ označavaju odgovor „Drugo“.
- Kod pitanja gde se slova koriste za kategorije odgovora, „X“ se koristi za „Drugo“, „Y“ za „Nijedno“, a „Z“ se koristi za „Ne zna“.
- Neki moduli obuhvataju „spiskove“. To su spiskovi koji podrazumevaju prikupljanje informacija na istu temu za više osoba ili stavki. Na primer, modul *Obrazovanje u Upitniku za domaćinstvo* je u formi spiska, gde se podaci o stepenu obrazovanja prikupljaju za sve članove domaćinstva starosti 5 ili više godina.
- Uputstva za preskakanje određenih delova nalaze se desno od kategorija odgovora (sa izuzetkom spiskova), obično u koloni predviđenoj za takva uputstva, i u njima se navodi broj pitanja na koje anketarka treba da pređe. Na primer, kod pitanja WS1 u modulu *Voda i sanitacija Upitnika za domaćinstvo*, u koloni za preskakanje pitanja piše *11 ⇒ WS7*, ukazujući da ako je odgovor bio „Tekuća voda u stanu/kući“ i zaokružili ste „11“, sledeće pitanje koje treba da postavite je pitanje WS7.
- Ispitaniku se postavljaju i dodatna pitanja, koja su naznačena ili kao „*Dodatno pitanje:*“ ili se javljaju u formi pitanja kao što je „Još nešto?“. Na primer, UB8D u modulu *Podaci o detetu mlađem od 5 godina, Upitnik za dete mlađe od 5 godina*.
- **Dodatna pitanja** se postavljaju da bi se ispitaniku pomoglo u odgovorima. Na primer, kod pitanja oko snabdevenosti domaćinstva, od ispitanika se ne traži da navede sve stavke u domaćinstvu, već se svaka stavka pretače u pitanje. Na primer, HC7 u modulu *Karakteristike domaćinstva, Upitnik za domaćinstvo*.
- Ima slučajeva kada je određena reč napisana ili italik slovima ili je podvučena. To se čini da bi se nešto naglasilo ili osiguralo da ne zaboravite šta se sa određenim pitanjem želi saznati. Na primer, u pitanju WS1 (modul *Voda i sanitacija, Upitnik za domaćinstvo*), reč „glavni“, je podvučena („glavni“) kako bi se naglasilo da treba da se zaokruži samo jedan glavni izvor pijaće vode.
- Iza odgovora „Drugo“, gotovo uvek sledi tekst (*navesti*) i *crt*a, što znači da se, kada unesete opciju „Drugo“, od vas se očekuje da unesete konkretan odgovor u datom prostoru.

KAKO OBAVITI ANKETU

Anketar i ispitanik se ne poznaju; zato je jedan od glavnih zadataka anketara da uspostavi dobar odnos sa ispitanikom. Ispitanikov prvi utisak o vama će uticati na njegovu/njenu spremnost da učestvuju u istraživanju, stoga, potrudite se da izgledate uredno i da budete prijatni kada se budete predstavljali.

- Pri upoznavanju sa ispitanikom, prvo šta treba da uradite je da se predstavite, tj. da navedete svoje ime, organizaciju za koju radite, ciljeve istraživanja, kao i šta očekujete od ispitanika.
- Savet je da izbegavate duge diskusije o pitanjima koja se ne tiču istraživanja i koja bi vam mogla oduzeti mnogo vremena.
- Nakon što uspostavite odnos sa ispitanikom:
 - Postavljajte pitanja polako i jasno kako bi ispitanik mogao da razume pitanje.
 - Nakon što postavite pitanje, napravite pauzu i dajte ispitaniku vremena da razmisli. Ukoliko ispitanik misli da ga požurujete ili da mu ne dozvoljavate da formira svoje mišljenje, može doći u situaciju da odgovori sa „Ne znam“ ili dati netačan odgovor.

Sledeće smernice će vam pomoći u načinu kako treba da obavljate ankete:

- Potrudite se da i vi sami razumete svrhu istraživanja, kao i svako pitanje. To će vam pomoći da znate da li su odgovori koje dobijate adekvatni ili relevantni.
- Imajte na umu predviđeno vreme za sprovođenje istraživanja, kao i to da ste deo tima. Nemojte ostajati i pričati predugo, ali nemojte ni požurivati ispitanika.
- Postavljajte pitanja tačno onako kako su napisana. Čak i male izmene u formulaciji mogu da izmene značenje pitanja.
- Postavljajte pitanja istim redosledom kojim su data u upitnicima. Ne menjajte redosled pitanja.
- Postavite sva pitanja, čak i ako ispitanik odgovori na dva pitanja odjednom. Možete objasniti da morate pitati svako pitanje pojedinačno ili reći „Samo da budem sigurna...“ ili „Podsetite me...“ i onda postavite pitanje.
- Pomozite ispitanicima da se osećaju opušteno, ali nikako nemojte sugerisati odgovore na pitanja. Na primer, nemojte „pomagati“ ženi da se seti različitih metoda kontracepcije. Slučajevi kada se očekuje da „pomognete“ ispitaniku, kao kada postavljate dodatna pitanja radi dobijanja odgovora, ili koristite neke druge informacije da biste podsetili ispitanika na datume, starosti ili vremensko trajanje, jasno su naznačeni u upitnicima, i to su teme koje su obrađene tokom vaše obuke.
- Nemojte ostavljati pitanje bez odgovora, osim ako je uputstvima u upitniku potrebno da ih preskočite. Kasnije je teško obraditi pitanja koja su ostavljena bez odgovora. Kada upitnici stignu u centralu, može da izgleda kao da ste zaboravili da postavite pitanje.
 - Uvek upišite „0“ kada je dobijen odgovor „0“; na primer, pitanje CM3 u modulu Fertilitet, u Upitniku za žene.
 - Za neka pitanja je već obezbeđena šifra „NZ“ i nakon što se uverite da ispitanik ne može da vam da nikakav odgovor, treba i da obeležite taj odgovor.
 - U slučaju pitanja kod kojih odgovor „NZ“ nije odštampan u upitniku, morate se potruditi da ispitanik da bilo kakav odgovor. U izuzetnim slučajevima u kojima to možda nije moguće, to treba da navedete u upitniku u prostoru za zapažanja anketarke.

- Odgovore upisujte čim vam ih ispitanik dâ. Nikada se ne oslanjajte na upisivanje odgovora u svesku i njihovo kasnije prepisivanje u upitnik.
- Proverite ceo upitnik pre nego što odete iz domaćinstva kako biste bili sigurni da je pravilno popunjen.
- Zahvalite se ispitaniku na saradnji i na tome što je odvojio vreme za anketu. Ovo će pomoći da ostavite otvorenu mogućnost za buduće ankete ili za ponovne posete, ako bude potrebno.
- Izbegavajte da predugo ostajete u domaćinstvu ispitanika, čak i ako su oni veoma ljubazni i gostoprимljivi.

OPŠTE SMERNICE ZA USPEŠNO ANKETIRANJE

Ostavite dobar prvi utisak

Prvi utisak koji ispitanik stekne o vama stvoren je na osnovu vašeg izgleda. Način na koji nastupate može da utiče na to da li je vaše anketiranje uspešno ili ne, i zato bi trebalo da se obučete tako da delujete uredno i jednostavno.

Kada se prvi put obraćate ispitaniku, dajte sve od sebe da se oseća prijatno. Sa nekoliko dobro odabranih reči možete dovesti ispitanika u pravo raspoloženje za anketiranje. Uvek počnite anketiranje sa osmehom i pozdravom, a zatim se predstavite na način kako stoji u vašem upitniku.

Ukoliko budete u prilici, recite ispitaniku da će istraživanje pomoći vladi u razvoju planova i poboljšanju stanja dece i žena, i da je njegova saradnja veoma potrebna.

Uspostavite dobar odnos sa ispitanikom

Trudite se da ne posećujete domaćinstva u nezgodno vreme, odnosno u vreme jela, to jest suviše kasno ili rano u toku dana. Trudite se da to bude u vreme kada ispitanici neće biti suviše zauzeti da bi slobodno odgovarali na pitanja.

Predstavite se imenom i pokažite svoju identifikacionu karticu. Objasnite svrhu istraživanja i zašto želite da obavite anketu u domaćinstvu i to tačno onako kako je navedeno u upitniku.

Budite spremni da objasnite šta se podrazumeva pod tajnošću podataka i da ubedite ispitanike da učestvuju ukoliko se premišljaju.

Postarajte se da vas ispitanici ne zamene sa drugim osobama koje možda posećuju domaćinstvo iz drugih razloga, kao što su, na primer, prodaja robe ili sprovođenje nekog drugog istraživanja.

Ukoliko ispitanik odbija da bude anketiran, unesite razlog na upitniku, ako je moguće.

Budite smireni i učtivi sve vreme.

Uvek imajte pozitivan pristup

Nemojte nikad da nastupate kao da se pravdate i nemojte koristiti fraze kao što je „Da li ste previše zauzeti?“ ili „Ako niste previše zauzeti?“ ili „Ako vam ne smeta ...“. Takva pitanja će podstaći odbijanje i pre nego što ste počeli. Umesto toga, recite ispitaniku: „Želim da vam postavim nekoliko pitanja“.

Naglasite tajnost prikupljenih podataka

Uvek naglašavajte tajnost informacija koje pribavljate od ispitanika. Objasnite ispitaniku da će podaci koje prikupljate ostati strogo poverljivi, da se pojedinačna imena neće koristiti, kao i da će svi prikupljeni podaci biti agregirani i anonimizirani prilikom pisanja izveštaja.

Koristite reči koje su razumljive ispitaniku kako biste mu sva pitanja uspešno preneli. Nikada nemojte da pominjete druge ankete ili da čitate upitnik sa drugim anketarima, ili supervizorom pred ispitanikom ili nekom drugom osobom, jer će to automatski umanjiti poverenje koje ispitanik ima u vas.

Postavljajte dodatna pitanja da biste dobili adekvatne odgovore

Treba da pročitate pitanja tačno onako kako stoji u upitniku.

- Ukoliko shvatite da odgovor nije u saglasnosti sa nekim drugim odgovorima, treba da to razjasnite tako što ćete postaviti indirektno ili dodatno pitanje u cilju dobijanja potpunog odgovora na prvobitno pitanje. Ovaj proces se zove dubinsko ispitivanje.
- U ovom slučaju, pitanja treba da budu neutralna i da ne navode ispitanika da daje odgovore u određenom pravcu.
- Vodite računa da se značenje prvobitnog pitanja ne izmeni.

Napravite pauzu i sačekajte malo ukoliko ispitanik pokušava da se seti „teških“ odgovora.

Ukoliko je potrebno, zamolite ispitanika da objasni svoj odgovor. Možda ste pogrešno razumeli odgovor.

Proverite da li postoje nedoslednosti u odgovorima ispitanika.

- Tretirajte upitnike kao instrumente koje koristite u razgovoru sa ispitanikom.
- Trudite se da shvatite i pamtite odgovore i, ako ima nedoslednosti, postavite pitanja ponovo.
- Međutim, nikada nemojte ukazati na nedoslednosti koje ste uočili kod ispitanika na način koji bi se protumačio kao da proveravate ispitanikovu iskrenost ili doslednost.

Odgovaranje na pitanja ispitanika

Pre nego što pristane na anketiranje, ispitanik će možda postaviti pitanja o istraživanju, o tome na koji način je izabrano njegovo domaćinstvo ili kako će ispitivanje njima pomoći. Budite neposredni i ljubazni prilikom davanja odgovora. Ispitanika može zanimati i dužina anketiranja. Iskreno mu odgovorite koliko će vam verovatno vremena biti potrebno da popunite upitnik.

Anketirajte ispitanika nasamo

Prisustvo trećeg lica tokom anketiranja može sprečiti ispitanika da vam iskreno i otvoreno odgovori na pitanja.

- Zato je veoma važno da se anketiranje obavi nasamo i da sam ispitanik odgovori na sva pitanja.
- To je posebno važno kada je reč o popunjavanju *Upitnika za ženu* koji sadrži nekoliko tema koje će ispitanice smatrati „ličnim“ ili „intimnim“.
- Ukoliko su druge osobe prisutne, objasnite ispitaniku da su određena pitanja intimna i zamolite ga/je da razgovarate nasamo.

Postupanje sa neodlučnim ispitanicima

Ovo su uglavnom situacije kada ispitanik jednostavno kaže „Ne znam“, daje irelevantan odgovor, ili se ponaša na način koji odaje utisak da se dosađuje ili opovrgava ranije odgovore. U takvim slučajevima, dajte sve od sebe da zainteresujete ispitanika za pitanje. Provedite nekoliko trenutaka pričajući o stvarima koje nisu povezane sa anketom (npr. o njegovom gradu ili selu, vremenu, njegovim dnevnim aktivnostima itd.).

Zauzmite nepristrasan stav

Davanje društveno poželjnih odgovora je potencijalan problem u istraživanjima i odnosi se na sklonost ispitanika da stvore pozitivnu sliku o sebi kod anketara. Osetljiva pitanja mogu podsticati ispitanike da prilagode svoje odgovore kako bi delovali politički korektni i društveno prihvatljivi. Pitanja u upitniku koje su povezane sa strogim društvenim normama (kao što su ispunjavanja verskih ili kulturnih očekivanja), ili usvajanje stavova ili aktivnosti koje se smatraju poželjnim ili nepoželjnim, podstiču davanje „društveno prihvatljivih odgovora“, umesto ispravnih i iskrenih odgovora.

Da bi minimizirali potrebu za davanjem društveno poželjnih odgovora, veoma je važno da zauzmete nepristrasan stav i da ne odajete lične stavove (kao što su kulturne ili verske vrednosti, politički stavovi i slično).

ULOGA ANKETARA

Anketari imaju najvažniju ulogu u prikupljanju podataka i finalni ishod ove ankete zavisi od toga kako će anketari obaviti posao. Uspeh, dakle, zavisi od kvaliteta rada anketara. Stoga je važno da anketar bude dosledan u načinu na koji postavlja pitanja ispitaniku.

Uopšteno gledano, obaveze anketara obuhvataju:

- Uz pomoć supervizora na terenu, pronalaženje dodeljenih domaćinstava iz uzorka i popunjavanje upitnika;
- Anketiranje svih ispitanika koji ispunjavaju uslove u dodeljenim domaćinstvima;
- Provera popunjenih anketa kako biste bili sigurni da su sva pitanja postavljena;
- Odlazak u ponovne posete da bi se anketirali ispitanici koji iz različitih razloga nisu mogli biti anketirani tokom prve ili druge posete;
- Proveravanje da li su dati podaci tačni tako što ćete se potruditi da ispitanik bude usredsređen na pitanja;
- Beleženje anketarovih specifičnih zapažanja u svesku o pitanjima koja su se pojavila kod domaćinstava;
- Priprema dodatnih napomena za izveštavanje supervizora na terenu o drugim problemima ili opservacijama na koje je naišao;
- Pružanje pomoći meraču pri antropometrijskom merenju dece.

UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO

Svrha Upitnika za domaćinstvo jeste da obezbedi informacije o opštim karakteristikama stanovništva i domaćinstava, kao i o tome gde domaćinstva žive. Upitnik za domaćinstvo ćete koristiti za prikupljanje velikog broja informacija o temama kao što su sastav domaćinstva, obrazovna postignuća, kao i kvalitet stanovanja i sanitacija.

Ovaj Upitnik ćete koristiti i za identifikovanje žena koje ispunjavaju uslov da budu anketirane Upitnikom za ženu od 15 do 49 godina starosti, kao i za identifikovanje majki (ili staratelja) dece mlađe od pet godina i dece starosti 5-17 godina koje će biti anketirani Upitnikom za dete mlađe od pet godina i Upitnikom za dete starosti 5-17 godina.

MODUL HH - INFORMACIONI PANEL ZA DOMAĆINSTVO

Informacioni panel za domaćinstvo se sastoji od gornjeg panela (od HH1 do HH12) i donjeg panela (od HH46 do HH56). Informacije neophodne za popunjavanje pitanja HH1 do HH10 obezbediće vam Vaš supervizor kada vam bude dodeljivao domaćinstvo. Donji panel (od HH46 do HH56) se nalazi na naslovnoj strani štampanog upitnika i automatski se popunjava na kraju anketiranja osim za pitanja HH46 i HH47 koje popunjava anketar nakon što je popunio pitanja od HH13 do HH45.

HH1. Redni broj popisnog kruga u uzorku

Redni broj popisnog kruga koji obezbeđuje supervizor će se pojaviti ovde.

HH2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu

Redni broj domaćinstva koji obezbeđuje supervizor će se pojaviti ovde.

HH3. Ime i šifra anketara

Vaše ime i identifikacioni broj koji ste dobili tokom obuke će se pojaviti ovde.

HH4. Ime i šifra supervizora

Ime i šifra supervizora će se pojaviti ovde.

HH5. Dan/mesec/godina anketiranja

Datum anketiranja će se pojaviti ovde: dan, mesec i godina. Ako anketu ne završite tokom prve posete datum će biti ili datum kada ste popunili Upitnik za domaćinstvo ili datum kada anketiranje nije obavljeno i više neće biti pokušaja da se domaćinstvo anketira.

HH6. Tip naselja

Unapred utvrđena šifra za tip naselja će se pojaviti ovde.

HH7. Region

Unapred utvrđena šifra za region će se pojaviti ovde.

Pošto se uverite da su pitanja HH1-HH7 automatski popunjena, pristupite domaćinstvu i identifikujte osobu koja ispunjava uslove da bude **ispitanik za domaćinstvo**. *Pre anketiranja, proverite da li je ispitanik član domaćinstva koji je najbolje upoznat sa situacijom u domaćinstvu i ima najmanje 18 godina. Dete uzrasta 15-17 godina možete anketirati samo u slučaju da u domaćinstvu nema odraslih članova ili da odrasli članovi domaćinstva nisu u stanju da pruže odgovore. Ne možete anketirati decu ispod 15 godina starosti.*

HH11. Unesite vreme

Vreme kada ste započeli anketiranje u domaćinstvu će se pojaviti ovde.

HH12.

Predstavite se, recite vaše ime i pokažite identifikacionu karticu, zatim počnite tako što ćete reći ispitaniku sledeće:

Dobar dan, moje ime je (*Vaše ime*). Mi smo iz Republičkog zavoda za statistiku. Sprovodimo istraživanje koje se bavi položajem dece, porodica i domaćinstava. Želela bih da o tome razgovaram sa Vama. Ova anketa će trajati oko 30 minuta. Možda će biti potrebno da sa Vama ili sa nekim drugim članovima Vašeg domaćinstva obavim dodatne ankete. Sve dobijene informacije ostaće strogo poverljive i anonimne. Ukoliko ne želite da odgovorite na neko pitanje ili želite da prekinete anketiranje, molim Vas da mi to kažete. Možemo li da počnemo?

Možete promeniti formulaciju ovih uvodnih rečenica po potrebi. Međutim, kada se predstavljate morate obavezno reći sledeće:

- Vaše ime
- Naziv institucije koja vrši istraživanje
- Temu istraživanja
- Približno trajanje ankete
- Stavku o poverljivosti, i
- Sa kim želite da razgovarate.

Ukoliko dobijete dozvolu, obeležite '1' za 'Da' i nastavite Spiskom članova domaćinstva.

- Ukoliko ispitanik nagovesti da ste došli u nezgodno vreme, prodiskutujte sa njim/njom kada bi bilo dobro vreme da se vratite da obavite anketu i zabeležite vreme i datum.
- Vodite računa da uvek poštujuete zakazani termin.
- Ako se ispitanik ne slaže da nastavite (odbija anketiranje), čak i posle više pokušaja da objasnite važnost istraživanja i učestvovanja njega/nje u istom, obeležite '2' za 'Ne', zahvalite mu/joj se, pređite na HH46 i obeležite '04' i napustite to domaćinstvo i idite u sledeće izabrano domaćinstvo.

Kasnije razmotrite odbijanje sa supervizorom. Vi ili neka druga osoba iz tima može pokušati još jednom da anketira to domaćinstvo. To će zavisiti od vašeg opisa razloga odbijanja. Međutim, zapamtite da učešće domaćinstva u istraživanju mora biti na dobrovoljnoj bazi i da, dok se od vas očekuje da probate da ubedite potencijalne ispitanike da učestvuju, oni nisu na to zakonski obavezni.

Pitanje HH46 (Rezultat anketiranja domaćinstva) popunite **nakon** što popunite Upitnik za domaćinstvo.

Ako i posle svih pokušaja da anketirate domaćinstvo, niste uspeli da započnete anketiranje tog domaćinstva, obeležite „2“ za ‘Ne/Nije pitano’ (pitanje HH12) i pređite na pitanje HH46 da obeležite odgovarajuću šifru rezultata anketiranja domaćinstva.

HH46. Rezultat anketiranja domaćinstva

„Upitnik je popunjen“: Ako je *Upitnik za domaćinstvo* popunjen, obeležite šifru „01“.

„Nijedan član domaćinstva ili lice koje može da dà informacije nije kod kuće u vreme posete“: Ako se stambeni prostor koristi, ali niko nije kod kuće ili ako je kod kuće samo dete ili odrasli član koji je bolestan, gluv ili mentalno onesposobljen i niste mogli da stupite u kontakt sa podobnijim članom domaćinstva nakon više poseta, obeležite šifru „02“.

„Celo domaćinstvo je odsutno duže vreme“: Ako niko nije kod kuće i komšije kažu da se niko od članova domaćinstva neće vraćati nekoliko dana ili nedelja, obeležite šifru „03“.

„Odbili anketiranje“: Ako domaćinstvo odbije da bude anketirano, obeležite šifru „04“.

„Prazan stan ili na toj adresi nije stambeni prostor“: Ako stambeni prostor koji vam je dodeljen nije nastanjen, tj. prazan je - nema nameštaja i niko ne živi u njemu, kažemo da je “nenastanjen” i treba da obeležite šifru „05“. U nekom drugom slučaju, možda ćete otkriti da na toj adresi ne postoji stambeni prostor. To može biti prodavnica, crkva, škola ili neki drugi prostor koji se ne koristi za stanovanje. Nakon što se uverite da ne postoji nikakav stambeni prostor u zadnjem delu ili iznad takvih prostorija, obeležite šifru „05“ kao rezultat posete.

„Uništen stan/kuća“: Ako je stambeni prostor izgoreo, srušen ili je uništen na neki drugi način, obeležite šifru „06“.

„Nije pronađen stan/kuća“: Ako ne možete da pronađete stambeni prostor čak i nakon što pitate ljude koji žive u tom kraju da li znaju tu adresu ili prepoznaju ime lica na koje se vodi domaćinstvo koje je na vašem spisku, obeležite šifru „07“.

- Imajte u vidu da vi ne tražite lice na koje se vodi domaćinstvo čije vam je ime dato (u obrascu MICS-a). Takva imena se daju kao podaci koje ćete koristiti radi pronalaženja stambenog prostora u kome domaćinstvo živi prema informacijama koje su bile na raspolaganju u vreme izbora domaćinstava za istraživanje.
- Vaš cilj je da pronađete stambeni prostor ili adresu na kojoj domaćinstvo stanuje. „Drugo (navesti)“: Ako niste mogli da popunite *Upitnik za domaćinstvo* iz nekog drugog razloga, treba da obeležite šifru „96“ i da upišete razlog na predviđenom mestu. Neki primeri za korišćenje šifre „Drugo (navesti)“ su sledeći:
 - Ispitanik u domaćinstvu je oboleo (a u domaćinstvu nema druge odrasle osobe koja je dobro informisana);
 - Upitnik je delimično popunjen. Ovo znači da ste započeli anketiranje, ali je ono nakon određenog napretka prekinuto.
 - Upitnik za domaćinstvo koji je popunjen od početka do kraja, ali ima nekoliko pitanja ili modula za koje nisu dati odgovori, NE BI trebalo da se smatra „delimično popunjenim“ upitnikom.

Pitanja HH48-HH52 će biti automatski popunjena nakon što je Upitnik za domaćinstvo popunjen.

HH47. Ime i redni broj lica koje je dalo odgovore na pitanja iz Upitnika za domaćinstvo

Unesite ime lica koje je dalo odgovore na pitanja iz Upitnika za domaćinstvo, i njegov redni broj (iz Spiska članova domaćinstva, kolone HL1 i HL2).

HH48. Ukupan broj članova domaćinstva

Ovo će biti ukupan broj članova domaćinstva unetih u kolonu HL1 Spiska članova domaćinstva (to je redni broj poslednjeg člana navedenog u Spisku članova domaćinstva).

HH49. Ukupan broj žena starosti 15-49 godina

Ovo će biti ukupan broj žena starosti 15-49 godina; to su žene koje ispunjavaju uslov za anketiranje za Upitnik za ženu.

HH51. Ukupan broj dece mlađe od 5 godina

Ovo će biti ukupan broj dece mlađe od pet godina koja ispunjavaju uslov za anketiranje Upitnikom za dete mlađe od 5 godina. Koristite Upitnik za dete mlađe od 5 godina da anketirate majke ili staratelje ove dece.

HH52. Ukupan broj dece starosti 5-17 godina

Ovo će biti ukupan broj dece starosti 5-17 godina. Ako ima više od jednog deteta ovih godina, samo jedno od njih će biti automatski izabrano i treba koristiti *Upitnik za dete od 5-17 godina* da anketirate majku ili staratelja izabranog deteta u ovoj starosnoj grupi.

Pitanja HH53-HH56 će biti automatski popunjena nakon što su popunjeni svi upitnici u ovom domaćinstvu.

HH53. Broj popunjenih upitnika za žene

Ovo će biti broj popunjenih *Upitnika za žene od 15 do 49 godina*.

HH55. Broj popunjenih upitnika za decu mlađu od 5 godina

Ovo će biti broj popunjenih *Upitnika za decu mlađu od 5 godina*.

HH56. Ako je upitnik za decu od 5 do 17 godina popunjen

‘0’ će biti automatski uneta ako nema deteta u ovoj starosnoj grupi, a ‘1’ će biti automatski uneto ako je *Upitnik za dete od 5 do 17 godina* popunjen.

MODUL HL - SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA

Domaćinstvom se smatra svako lice ili zajednica lica koja zajedno stanuju (najmanje 4 noći nedeljno) i zajednički se hrane.

Domaćinstvo je jedna osoba koja živi sama ili grupa (zajednica) lica:

- koja mogu, ali ne moraju da budu u srodstvu,
- koja žive zajedno u istom stambenom prostoru,
- koja jednog odraslog muškarca ili ženu smatraju licem na koje se vodi domaćinstvo,
- koja žive u istim uslovima;
- koja se smatraju jednom celinom;

U nekim slučajevima, može se naći grupa ljudi koji žive zajedno u istom stambenom prostoru, ali svaka osoba ima zasebne uslove stanovanja; njih treba tretirati kao zasebna, samačka domaćinstva.

- Posluga, rodbina i drugi radnici koji žive i hrane se u domaćinstvu treba da se uvrste u članove domaćinstva (čak i ako vikende provode negde drugde, a u domaćinstvu borave tokom ostatka nedelje).
- Osobe koje nisu u međusobnom srodstvu, a žive i pripremaju obroke zajedno, čine domaćinstvo.

Vama će biti dodeljena konkretna domaćinstva koja treba da anketirate. Domaćinstva koja ćete vi posetiti identifikovana su ranije od strane timova koji su za potrebe ove ankete vršili ažuriranje spiskova domaćinstava na terenu.

Potrebno je da pravite razliku između porodice i domaćinstva:

- Porodica se vezuje za krvno srodstvo i brak; dok se
- Domaćinstvo za potrebe ovog istraživanja koristi radi identifikovanja ekonomske/socijalne zajednice

Da biste utvrdili koji pojedinci čine određeno domaćinstvo, morate da budete pronicljivi i da koristite date kriterijume za pripadništvo (članstvo u) domaćinstvu.

HL1: Redni broj

Obratite pažnju da Spisak članova domaćinstva uključuje **HL1. Redni broj**.

- To je broj koji se koristi za identifikovanje svakog lica upisano u Spisak člana domaćinstva.
- Morate napraviti kompletan spisak svih lica koja obično žive u domaćinstvu, ali nije potrebno da popunite ovu kolonu, pošto su redni brojevi već upisani.
- Redni broj je veoma važan pošto, kad se članovima domaćinstva dodele ovi redni brojevi nakon popunjavanja Spiska članova domaćinstva, svaki član domaćinstva se identifikuje pomoću svog rednog broja, i to u svim upitnicima koji se popunjavaju u tom domaćinstvu.

Uvek unesite ime lica na koje se vodi domaćinstvo pod rednim brojem 01. To je jedino pravilo u redosledu prilikom pravljenja spiska – ostale članove domaćinstva unosite po redosledu kojim ih navodi ispitanik.

Upišite imena svih članova domaćinstva (HL2), njihovo srodstvo sa licem na koje se vodi domaćinstvo (HL3) i njihov pol (HL4). Onda pitajte za dodatne članove; one koji nisu trenutno kod kuće, odojčad ili malu decu i bilo koga drugog ko možda nije član porodice (posluga, prijatelji), ali obično živi u domaćinstvu. Nakon toga, postavljajte pitanja počevši od HL5 za svakog člana posebno.

Lice na koje se vodi domaćinstvo je član koji živi u domaćinstvu i kojeg drugi članovi domaćinstva smatraju nosiocem domaćinstva.

- Ta osoba se može smatrati licem na koje se vodi domaćinstvo na osnovu godina (starije lice), pola (generalno, ali ne i obavezno, radi se o muškarcu), ekonomskog statusa (glavni hranitelj porodice) ili na osnovu nekog drugog razloga.
- Ispitanici treba sami da odrede ko je lice na koje se vodi njihovo domaćinstvo.
- Od vas se ne traži da procenjujete ko je najverovatnije lice na koje se vodi domaćinstvo ili da li osoba za koju je rečeno da je lice na koje se vodi domaćinstvo poseduje odgovarajuće karakteristike da to bude.
- U retkim slučajevima kada članovi domaćinstva možda imaju poteškoća da odrede ko je lice na koje se vodi domaćinstvo, objasnite da je, zbog svrhe istraživanja, identifikovanje nosioca domaćinstva od velike pomoći prilikom utvrđivanja sastava domaćinstva i odnosa između članova domaćinstva.

SAMO ZA UPITNIKE U PAPIRU:

Ukoliko anketirate domaćinstvo koje ima više od 15 članova, upišite X u kućicu iznad pitanja HL19.

- Uzmite dodatni upitnik i popunite sve identifikacione podatke na naslovnoj strani (od HH1 do HH7)
- Potom upišite informacije za dodatne članove domaćinstva.
- Vratite se na glavni Upitnik za domaćinstvo i dovršite anketiranje.
- Upišite „VIDETI NASTAVAK“ na vrhu strane glavnog upitnika.
- Kada popunite ceo Upitnik za domaćinstvo, stavite dodatni upitnik unutar glavnog da bi ostali zajedno.

Spisak članova domaćinstva popunjava se u dve faze:

- Prvo popunjavate imena (HL2), šifre srodstva (HL3) i pol (HL4) svih članova domaćinstva, dok svi članovi domaćinstva ne budu uneti u Spisak. Kada je ispitanik zamoljen da kaže imena svih lica koja žive u domaćinstvu, prirodno će pomenuti njihovo srodstvo sa licem na koje se vodi domaćinstvo i njihov pol tokom upisivanja imena. Zato se, u prvoj fazi, Spisak popunjava krećući se vertikalno po strani za pitanja HL2, HL3 i HL4.
- Zatim se za svaku osobu ponaosob postavljaju pitanja od HL5 do HL20 pre nego što se pređe na sledeću osobu.

HL2. Ime

Popunjavanje Spiska članova domaćinstva treba da počnete tako što ćete reći:

Prvo, molim Vas recite mi imena svih članova domaćinstva koji uobičajeno žive ovde, počevši od lica na koje se vodi domaćinstvo.

Unesite ime svakog člana domaćinstva, počevši od lica na koje se vodi domaćinstvo (osobe koju ispitanik za Upitnik za domaćinstvo smatra odgovornom za domaćinstvo). **Lice na koje se vodi domaćinstvo uvek treba da bude navedeno u prvom redu spiska.** Nikad nemojte da osporavate odgovor ispitanika.

Takođe, važno je da znate da imena članova domaćinstva nikada neće biti korišćena za analizu. Međutim, unošenje imena svih članova domaćinstva je važno zato što ćete vi koristiti ta imena kada budete postavljali pitanja. Ne morate da upisujete puno ime i prezime svakog člana domaćinstva. Upišite ime tako da vama i ispitanicima bude lako da identifikujete svakog člana domaćinstva i da u svakom trenutku znate o kome pričate.

HL3. U kakvom je srodstvu (*ime*) sa (*ime lica na koje se vodi domaćinstvo*)?

Za svakog člana domaćinstva pitajte za srodstvo sa licem na koje se vodi domaćinstvo i unesite šifru koja odgovara tom srodstvu. Koristite šifre srodstva sa licem na koje se vodi domaćinstvo koje se nalaze ispod Spiska članova domaćinstva. Budite posebno pažljivi dok to činite ukoliko ispitanik nije lice na koje se vodi domaćinstvo. Vodite računa da unesete srodstvo svake osobe sa licem na koje se vodi domaćinstvo, a ne srodstvo sa ispitanikom.

- Na primer, ukoliko je ispitanica supruga lica na koje se vodi domaćinstvo i ona kaže da je član domaćinstva Sima njen brat, onda Simi treba dodeliti šifru „09“ („Brat/sestra supružnika/partnera“), a ne „08“ („Brat/sestra“), zato što je Sima šurak lica na koje se vodi domaćinstvo.
- Vodite posebno računa da su podaci koje dobijate tačni, pošto ispitanici obično navode vezu određene osobe sa njima, a ne sa licem na koje se vodi domaćinstvo.

Ako je lice na koje se vodi domaćinstvo oženjeno ženom koja ima dete iz prethodnog braka, onda za srodstvo tog deteta sa licem na koje se vodi domaćinstvo treba da bude uneta šifra „13“ („Usvojeno dete/dete u hraniteljskoj porodici/pastorak/pastorka“).

Ako je naveden član domaćinstva koji nije u srodstvu ni sa jednim članom domaćinstva, a kao posluga živi u domaćinstvu, za ovog člana treba uneti šifru „14“ za „Posluga (živi u domaćinstvu)“.

Ako član domaćinstva nije u rodbinskoj vezi sa licem na koje se vodi domaćinstvo, već se, na primer, radi o prijatelju koji živi u domaćinstvu, unesite šifru „96“ za „Ostali (nije u srodstvu)“.

Unesite šifru „98“ (NZ) ako ispitanik ne zna koji je odnos člana domaćinstva sa licem na koje se vodi domaćinstvo.

HL4. Da li je (*ime*) muškog ili ženskog pola?

Obeležite šifru „1“ za „Muško“ i „2“ za „Žensko“. Nemojte pokušavati da pogodite pol člana domaćinstva na osnovu imena koje vam je dato jer to može da dovede do grešaka. Kada ispitanik bude nabrojao sve članove domaćinstva, možda će on/ona navesti i pol svake osobe u isto vreme, tako što će npr. reći „moja sestra Marija“. U tom slučaju, ne treba ponovo pitati za pol člana domaćinstva, pošto je već očigledno da je osoba ženskog pola zbog povezanosti ispitanika sa Marijom (sestra). Međutim, kada se pomene ime koje se koristi i za muškarce i za žene (Vanja, Saša, Vladica i sl.), pitajte ispitanika da potvrdi pol. Ovu kolonu nikad ne ostavljajte praznu.

Kada budete imali kompletan spisak imena, šifre srodstva i pol, postavljajte pitanja idući horizontalno po strani i unosite odgovore na pitanja o svakoj pojedinačnoj osobi počevši od pitanja HL5. Počnite sa licem na koje se vodi domaćinstvo pod rednim brojem 01. Kada završite sa svim pitanjima od HL5 do HL20 za osobu pod rednim brojem 01, pređite na osobu pod rednim brojem 02, i nastavite tako dok ne završite sa pitanjima HL5-HL20 za sve članove domaćinstva.

HL5. Koji je (*ime*) datum rođenja?

Ukoliko ispitanik zna datum rođenja člana domaćinstva, unesite mesec i godinu. Mesece pretvorite u brojke. Tako će januar biti „01“, februar „02“, mart „03“, itd. Ukoliko ispitanik ne zna mesec rođenja, unesite šifru „98“ za „Ne zna“ mesec i pitajte za godinu rođenja. Pokušajte da saznate bar godinu rođenja. Ako je i godina nepoznata, unesite „9998“.

HL6. Koliko godina ima (ime)?

Unesite starost svake osobe u navršenim godinama, tj. koliko je osoba imala godina na svoj posljednji rođendan. Navršene godine se definišu i kao „broj navršenih godina od rođenja“. Na osnovu te definicije, pošto šestomesečna beba nije navršila punih godinu dana, njegov/njen uzrast će biti unet kao „00“. Skrećemo vam pažnju da ćete kasnije tražiti preciznije podatke o starosti deteta.

Ovu kolonu nikad ne treba ostaviti praznu.

Ako, čak i nakon što ste postavili sva dodatna pitanja i zatražili sve neophodne informacije od ispitanika, još uvek imate teškoća pri utvrđivanju starosti starijih članova domaćinstva, možete uneti šifru „98“, koja znači „Ne zna“. Šifru „98“ možete upisati samo za osobu koja ima preko 50 godina, jer se za članove domaćinstva mlađe od 50 godina, moraju navesti navršene godine. Međutim, trebalo bi da makar uz napomenu navedete bar približnu starost dotične osobe, kako bi vaš supervizor imao neku sliku o tome da li ta osoba ispunjava uslov za individualne upitnike.

Ukoliko član domaćinstva ima 95 ili više godina, unesite šifru „95“ za sve takve slučajeve.

Pitanja HL8 i HL10 odnose se na informacije o ispunjavanju uslova za pojedinačne upitnike.

HL8. Obeležite redni broj ako je žena starosti 15-49 godina.

Obeležite redni broj u ovoj koloni ako je član domaćinstva žena starosti od 15-49 godina (uključujući i one koje imaju 15 i 49 godina). Ovo pitanje nećete postaviti ispitaniku.

HL10. Obeležite redni broj ako je dete starosti 0-4 godine.

Obeležite redni broj u ovoj koloni ako je član domaćinstva dete uzrasta 0-4 godina (uključujući decu uzrasta 4 godine). Ovo pitanje nećete postaviti ispitaniku.

HL10A. Starost 15+

Ovo pitanje ne treba postavljati ispitaniku. Obeležite da li je član domaćinstva lice starosti 15 ili više godina ili nije. Ako jeste, nastavite sa pitanjem HL10B. U suprotnom, ako je član domaćinstva lice starosti 0-14 godina pređite na pitanje HL11.

HL10B. Da li je (ime) trenutno u bračnoj zajednici ili sa nekim živi kao par?

Ako je odgovor „Da“, pitajte „Sa kim?“ i unesite redni broj partnera. Ako je „Ni sa kim“, ili ako član domaćinstva ima partnera koji ne živi u domaćinstvu, unesite „00“ i pređite na sledeće pitanje.

U upitnicima i ovom uputstvu, „bračna zajednica“ se uvek odnosi i na formalnu i na neformalnu zajednicu, kao što je zajednički život. Neformalna zajednica je ona u kojoj muškarac i žena žive zajedno, sa namerom da imaju dugotrajnu vezu, ali nisu sklopili formalni građanski ili crkveni brak. Na primer, ako se žena preseli kod svog partnera i njegove porodice i boravi tamo više godina, može se smatrati da „žive zajedno“, bez obzira da li imaju dece. Sa druge strane, ako žena ima partnera ali nikada nije živela sa njim, neće se smatrati da je ona u zajednici.

Pitanje HL11 se odnosi na informaciju o ispunjavanju uslova za pojedinačna pitanja u ovom modulu

HL11. Starost 0-17?

Za svu decu mlađu od 18 godina, želimo da znamo da li su njihovi (biološki) roditelji navedeni u *Spisku članova domaćinstva*, da li su živi i gde se nalaze. Te informacije se mogu koristiti za merenje zastupljenosti dece bez roditeljskog staranja i dece na hraniteljstvu u ukupnoj populaciji. Za sve članove domaćinstva koji imaju navršenih 18 ili više godina, polja HL12-HL20 treba da ostanu prazna. Ovo pitanje nećete postaviti ispitaniku.

HL12. Da li je (*ime*) biološka majka živa?

Pod biološkom majkom se podrazumeva žena koja je dete rodila. U mnogim kulturama, ljudi smatraju svojom decom decu drugih ljudi koju odgajaju kao svoju (usvojenu decu, decu na hraniteljstvu), posebno decu svojih muževa/žena iz prethodnih brakova/veza ili decu svojih sestara, itd. Treba da budete sigurni da ispitanik razume da se pitanje odnosi na ženu koja je dete rodila.

Zabeležite da li je detetova biološka majka živa tako što ćete na osnovu odgovora obeležiti odgovarajuću šifru. Ukoliko detetova biološka majka nije živa ili ispitanik to ne zna, pređite na pitanje HL16. U suprotnom, nastavite sa pitanjem u sledećoj koloni (HL13).

HL13. Da li (*ime*) biološka majka živi u ovom domaćinstvu?

Ako je biološka majka živa, želimo da znamo da li ona živi u domaćinstvu. Ako majka živi u domaćinstvu, obeležite šifru „1“ za „Da“ i nastavite sa pitanjem HL14. Ako majka nije član domaćinstva (ne nalazi se na Spisku članova domaćinstva), obeležite šifru „2“ za „Ne“ i pređite na pitanje HL15.

HL14. Obeležite redni broj majke i pređite na HL16.

Ako biološka majka živi u domaćinstvu, pitajte ko je ona (ona mora da bude upisana u Spisak članova domaćinstva ukoliko živi u tom domaćinstvu), obeležite njen redni broj, pa pređite na pitanje HL16.

HL15. Gde živi (*ime*) biološka majka?

Ovo pitanje se postavlja samo za onu decu čije su majke žive, ali ne žive u domaćinstvu koje se anketira (obeleženo „2“ (Ne) u pitanju HL13). Obeležite šifru „1“ ako biološka majka živi u inostranstvu; šifru „2“ ako živi u drugom domaćinstvu u Srbiji, ali u istom regionu; šifru „3“ ako živi u drugom domaćinstvu u Srbiji, ali u nekom drugom regionu i šifru „4“ ako živi u nekoj instituciji u Srbiji (npr. starački dom ili zatvor). Obeležite šifru „8“ (NZ) ako ispitanik ne zna gde živi biološka majka (ili je majka beskućnik).

HL16. Da li je (*ime*) biološki otac živ?

Pod biološkim ocem se podrazumeva muškarac koji je začeo dete. U mnogim kulturama, ljudi smatraju svojom decom decu drugih ljudi koju odgajaju kao svoju, i to se posebno odnosi na decu muževa/žena iz ranijih brakova/veza ili decu svojih sestara, itd. Treba da budete sigurni da ispitanik razume da se pitanje odnosi na muškarca koji je začeo dete.

Zabeležite da li je detetov biološki otac živ ili nije, tako što ćete na osnovu odgovora obeležiti odgovarajuću šifru. Ukoliko detetov biološki otac nije živ ili ispitanik to ne zna, pređite na pitanje HL20. U suprotnom, nastavite sa pitanjem u sledećoj koloni (HL17).

HL17. Da li (*ime*) biološki otac živi u ovom domaćinstvu?

Obeležite da li biološki otac živi u domaćinstvu. Ako on živi u domaćinstvu, obeležite šifru „1“ za „Da“ i nastavite sa pitanjem HL18. Ako otac nije član domaćinstva (ne nalazi se na Spisku članova domaćinstva), obeležite šifru „2“ za „Ne“ i pređite na pitanje HL19.

HL18. Obeležite redni broj oca i pređite na HL20.

Ako biološki otac živi u domaćinstvu, pitajte ko je on (on mora biti upisan u Spisak članova domaćinstva ako živi u domaćinstvu), obeležite njegov redni broj, pa pređite na pitanje HL20.

HL19. Gde živi (*ime*) biološki otac?

Kao i kod pitanja HL15, ovo pitanje se postavlja samo za onu decu čiji su očevi živi, ali ne žive u domaćinstvu koje se anketira (obeleženo „2“ (Ne) u pitanju HL17). Obeležite šifru „1“ ako biološki otac živi u inostranstvu; šifru „2“ ako živi u drugom domaćinstvu u Srbiji, ali u istom regionu; šifru „3“ ako živi u drugom domaćinstvu u Srbiji, ali u nekom drugom regionu i šifru „4“ ako živi u nekoj instituciji u Srbiji (npr. starački dom ili zatvor). Ako ispitanik ne zna gde živi biološki otac (ili je otac beskućnik), obeležite šifru „8“ (NZ).

HL20. Unesite broj majke iz pitanja HL14. Ako je polje HL14. prazno, pitajte: Ko je (ime) staratelj?
Ako je član domaćinstva dete starosti 0-17 godina, unesite redni broj njegove/njene “majke ili staratelja” u ovu kolonu.

Ako je odgovor “Niko” za dete starosti 15-17 godina unesite šifru „90“.

Ako dete živi sa svojom majkom u istom domaćinstvu, prepisaćete redni broj iz pitanja HL14 i nećete postavljati ovo pitanje. Ako je pitanje HL14 prazno, onda ćete postaviti ovo pitanje da bi utvrdili ko je staratelj deteta. Ta osoba bi trebalo da bude član domaćinstva (starosti 15 ili više godina).

Ako je dete mlađe od 5 godina, kasnije ćete popuniti Upitnik za dete mlađe od 5 godina sa osobom čiji ste redni broj zabeležili.

Upitnik za dete mlađe od 5 godina i Upitnik za dete od 5 do 17 godina treba popuniti sa majkama ove dece koje žive u domaćinstvu.

- Ako majka nije na Spisku članova domaćinstva (jer živi negde drugde ili je preminula), lice koje ste identifikovali kao staratelja će biti ispitanik.
- Ako je majka član domaćinstva, ali ne može da bude ispitanik jer nije u stanju da pruži odgovore, kasnije ćete obeležiti “05” na pitanje UF17 u Upitniku za dete mlađe od 5 godina, odnosno FS17 u Upitniku za dete od 5 do 17 godina.

Ako je dete starosti 5-17 godina i kasnije je izabrano za Upitnik za dete od 5 do 17 godina, kasnije ćete taj upitnik popuniti sa licem čiji redni broj unesete. Ako je dete starosti 15-17 godina i nema staratelja, obeležite šifru “90”. U tom slučaju, treba da anketirate lično to dete pošto je ono dovoljno samostalno (Vidi takođe prilog A).

Kada ste završili unos svih članova domaćinstva i svih pitanja iz Spiska članova domaćinstva, još jednom pitajte *Ima li još neko lice koje živi ovde, čak i ako trenutno nije kod kuće?* da bi još jednom proverili ima li još neki član domaćinstva koji nije uključen u spisak. Ako ima, unesite ime i kompletirajte spisak.

MODUL ED - OBRAZOVANJE

Struktura ovog modula je slična strukturi Modula HL - *Spisak članova domaćinstva*. U njemu informacije treba prikupljati horizontalno.

Popunite sva pitanja o obrazovanju za svakog člana domaćinstva koji ispunjava uslov za anketiranje (starosti 3 i više godina), pre nego što pređete na sledećeg člana.

ED1. Redni broj:

To je isti broj dodeljen svakoj osobi u *Spisku članova domaćinstva*.

ED2. Ime i starost:

Imena (HL2) i starost (HL6) svih osoba iz Spiska članova domaćinstva će automatski biti kopirani u ED2.

ED3. Starost 3 godine i više?

Za svakog člana domaćinstva koji ima 3 ili više godina, postavite pitanje ED4. Ako je dete mlađe od 3 godine, pređite na sledećeg člana domaćinstva.

ED4. Da li je (*ime*) ikada pohađao/pohađala školu ili predškolsku ustanovu?

Kod ovog pitanja, obeležite „Da“ ako je lice pohađalo neku zvanično akreditovanu obrazovnu instituciju ili program, državnu ili privatnu, sa ciljem organizovanog učenja na bilo kom nivou obrazovanja. Čak i ako je lice pohađalo školu ili program ranog obrazovanja i razvoja u vrlo kratkom vremenskom periodu (makar jednom ili jedan dan), takav slučaj se prihvata kao odgovor „Da“.

Obeležite šifru „1“ ako je odgovor „Da“ i nastavite sa pitanjem ED5. Ako je odgovor „Ne“, obeležite šifru „2“ i pređite na člana domaćinstva u sledećem redu. Ostala pitanja se ne postavljaju za ovu osobu.

Termin „škola“ obuhvata osnovnu i srednju školu i obrazovanje nakon srednjoškolskog u *zvaničnom školskom sistemu*. Takođe obuhvata i stručnu ili zanatsku obuku nakon osnovnoškolskog nivoa obrazovanja, kao što su kursevi koji traju duže ili dokvalifikacije i stručna ili zanatska osposobljavanja (npr. iz mehanike ili administrativnih poslova), sve dok je to deo formalnog sistema obrazovanja. Termin „škola“ takođe uključuje učenje na daljinu ili online programe učenja koji vode do sticanja diplome, ili višeg nivoa kompetencija.

Škole koje imaju nestandardne nastavne programe (neformalno obrazovanje), ovde nisu obuhvaćene. Nestandardni program obuhvata i verske škole, kao što su medrese ili druge verske škole koje nemaju kompletan, standardni školski program. Ukoliko se u školi drži verska nastava, ali se sprovodi i standardni program – kao što je slučaj u mnogim katoličkim školama – tu školu treba tretirati kao standardnu (formalnu) školu.

Termin „obrazovanje u ranom detinjstvu“ („predškolsko obrazovanje“) odnosi se na decu koja ne pohađaju prvi razred osnovne škole, ali pohađaju neki oblik organizovanog učenja ili program obrazovanja u ranom detinjstvu, bez obzira da li je deo zvaničnog školskog sistema ili ne. Program ranog učenja ne odnosi se na programe koji pružaju samo čuvanje dece ili brigu o deci.

ED5. Koji je najviši nivo obrazovanja i koji je razred/godina koji (*ime*) sada pohađa, odnosno nekada je pohađao/pohađala?

Ukoliko je osoba ikada išla u školu, obeležite najviši nivo obrazovanja tako što ćete obeležiti šifru u skladu sa datim odgovorom. Možda ćete morati da postavite dodatno pitanje u vezi sa vrstom škole. Obeležite šifru „8“ ako ispitanik „Ne zna“. Ako je najviši nivo škole koji je dete pohađalo obdanište ili obavezni pripremni predškolski program, pređite na ED7.

Za nekoga ko više ne ide u školu, najviši nivo je onaj koji je on/ona pohađao/pohađala pre napuštanja obrazovnog sistema, čak i ako je u pitanju samo nekoliko nedelja. Za nekog ko još uvek ide u školu, najviši nivo je nivo koji on/ona trenutno pohađa (ili je pohađao/pohađala, ukoliko se anketiranje obavlja u toku dugog školskog raspusta).

Unesite najviši završeni razred/godinu ili šifru „98“ za „NZ“ („Ne zna“). Ukoliko nije završen prvi razred/godina na tom nivou, unesite šifru „01“. Na primer, ako je osoba pohađala osnovnu školu, ali nije završila prvi razred, onda ćete za tu osobu obeležiti nivo obrazovanja „2“ i za razred navesti „01“. U skladu s tim, ako je osoba pohađala srednju školu, ali nije završila prvi razred, onda ćete za tu osobu obeležiti nivo „3“ ili „4“ i za razred navesti „01“.

Slično tome, za dete koje pohađa peti razred osnovne škole u trenutku anketiranja, obeležićete nivo obrazovanja „2“ i za razred navesti „05“.

ED6. Da li je (*ime*) ikada završio/završila taj razred/ godinu?

Obeležite odgovarajuću šifru shodno odgovoru ispitanika. Termin „završio/završila“ se odnosi na to da li je osoba pohađala taj razred/godinu do kraja školske godine i uspešno završila razred. Ako je osoba pohađala taj razred ali je na kraju školske godine ponavljala, obeležite „2“.

ED7. Starost 3-24 godine?

Za sve članove domaćinstva starosti 3-24 godine, nastavite se pitanjem ED8. Ako je član domaćinstva starosti 25 godina i više, preći ćete na sledeću osobu.

ED8. Proverite ED4: Da li je ikada pohađao/pohađala školu ili predškolsku ustanovu?

Ako je član domaćinstva ikada pohađao školu ili predškolsku ustanovu, nastavite sa sledećim pitanjem. Ako nije, pređite na sledećeg člana domaćinstva.

Pitanja od ED9 do ED16 odnose se na trenutno pohađanje škole i na pohađanje škole u skorije vreme. Morate biti pažljivi pri postavljanju ovih pitanja, zavisno od toga kada obavljate anketiranje – odnosno da li su škole otvorene ili je raspust u toku. Cilj ovih pitanja je prikupljanje podataka o pohađanju škole od strane članova domaćinstva u dve uzastopne školske godine. U donjem tekstu, data su objašnjenja kako to treba uraditi.

ED9. Tokom ove školske godine, tj. 2018/2019, da li je (ime) uopšte išao/išla u školu ili u predškolsku ustanovu?

Molimo vas da obratite pažnju da se pitanje odnosi isključivo na **tekuću** školsku godinu. Ukoliko je (ime) pohađao/la školu ili predškolsku ustanovu tokom tekuće školske godine, obeležite „1“. Ako je odgovor „Ne“, obeležite „2“ i pređite na pitanje ED15.

ED10. Tokom ove školske godine, koju školu i koji razred/godinu (ime) pohađa?

Ako lice pohađa školu tokom tekuće akademske/školske godine, unesite najviši nivo obrazovanja/škole i razred/godinu koju pohađa. Na primer, obeležite šifru “2” ako on/ona pohađa osnovnu školu. Obeležite “8” ako ispitanik “Ne zna” njegov/njen najviši nivo škole/obrazovanja. Ako on/ona ide u obdanište, obeležite “0” i pređite na pitanje ED15. Ukoliko pohađa pripremni predškolski program, obeležite šifru “1” i takođe pređite na pitanje ED15. Za razred/godinu unesite “98” ako ispitanik odgovori da NZ (“Ne zna”).

Za razred/godinu obeležite najviši nivo obrazovanja i unesite razred koje lice trenutno pohađa. Na primer, ako lice pohađa osnovnu školu ali nije završio/završila drugi razred, onda će nivo obrazovanja za ovo lice biti “2”, a razred “02”.

Slično tome, za dete koje pohađa peti razred osnovne škole u trenutku anketiranja, nivo obrazovanja će biti “2”, a razred “05”.

ED11. Koju vrstu škole (ime) pohađa?

Obeležite šifru “1” ukoliko lice pohađa redovnu državnu školu; šifru “3” ukoliko lice pohađa redovnu privatnu školu; šifru “4” ukoliko pohađa školu za obrazovanje odraslih; šifru “5” ukoliko pohađa školu ili odeljenje za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju. Šifru “6” obeležite ako lice pohađa neku drugu školu. Ukoliko ispitanik ne zna koju vrstu škole pohađa, obeležite šifru “8”.

ED12. Tokom ove školske godine, da li je (ime) primio subvenciju za obdanište ili stipendiju ili kredit za školovanje?

Ovo pitanje ima za cilj da utvrdi da li je on/ona primio/primila neku materijalnu pomoć za školovanje. Plaćanje školovanja ili školarina je nadoknada koje se plaća kada učenik/student započne školovanje na određenom obrazovnom nivou i naplaćuju je obrazovne ustanove za nastavu/obuku ili druge usluge.

Ako je odgovor “Da”, proverite da budete sigurni da ta podrška nije primljena od porodice, drugih rođaka, prijatelja ili komšija. Ako je „Ne“, obeležite „2“ i pređite na pitanje ED14. Ako je odgovor „Ne zna“, obeležite šifru „8“ i pređite na pitanje ED14.

ED13. Ko je obezbedio/pružio/dao subvenciju, stipendiju ili kredit?

Ovo je nastavak pitanja ED12 i moguće je obeležiti više odgovora. Ako su davanja obezbeđena od strane Republike ili nekog ministarstva, obeležite "A"; ako je od strane opštine tj. jedinice lokalne samouprave, obeležite "D"; ako je u pitanju projektno finansiranje, obeležite "E"; ako je podrška pružena od strane nekog drugog, obeležite šifru "X". Ukoliko ispitanik ne zna ko je obezbedio podršku, obeležite "Z".

ED14. Tokom ove školske godine, da li je (*ime*) dobio/dobila neku materijalnu pomoć kao što su prevoz do škole, besplatnu ušinu, udžbenike, školski pribor, obuču, odeću, odlazak na izlet/ekskurziju?

Ovo pitanje se odnosi samo na tekuću školsku godinu, tako da ne uzimate u obzir eventualnu podršku za prethodne godine. Uz to, misli se na svaku podršku koja nije pomoć oko školarine. Na primer, to može biti podrška za nabavku školske uniforme, udžbenika, obuču itd. bilo novčana ili u naturi. Ako je "Da", proverite da budete sigurni da ta podrška nije primljena od porodice, drugih rođaka, prijatelja ili komšija.

ED15. Tokom prethodne školske godine (2017/2018) da li je (*ime*) uopšte išao/išla u školu ili predškolsku ustanovu?

Ovo pitanje je u principu isto kao i pitanje ED9, ali se odnosi na **prethodnu** školsku godinu. Ukoliko je dete u bilo kom trenutku išlo u školu tokom prethodne školske godine, obeležite šifru „1“. Ako je odgovor „Ne“, obeležite „2“ i pređite na sledećeg člana domaćinstva. Ako je "NZ", obeležite šifru „8“ i pređite na sledećeg člana domaćinstva.

ED16. Tokom prethodne školske godine, koju školu i koji razred/godinu je (*ime*) pohađao/pohađala?

Ovo pitanje je potpuno isto kao pitanje ED10, ali se odnosi na **prethodnu** školsku godinu.

ED16A. Sa koliko godina je (*ime*) krenuo/krenula u prvi razred osnovne škole?

Upišite sa koliko punih (navršenih) godina je osoba krenula u prvi razred osnovne škole. Ukoliko ispitanik ne zna odgovor, obeležite šifru "98".

SAMO ZA UPITNIKE U PAPIRU:

Ukoliko anketirate domaćinstvo koje ima više od 15 članova, treba da imate kod sebe i drugi nastavak Upitnika za domaćinstvo sa popunjenom naslovnom stranom (HH1 do HH10) i unesenim informacijama o dodatnim članovima u Spisku članova domaćinstva. Kada ste završili modul Obrazovanje u glavnom Upitniku za domaćinstvo, postavite pitanja u modulu Obrazovanje u nastavku Upitnika za domaćinstvo u kome ćete uneti informacije za te dodatne članove.

Vratite se glavnom Upitniku za domaćinstvo i dovršite anketiranje. Ne zaboravite da kada popunite ceo Upitnik za domaćinstvo, dodatni upitnik treba da stavite u primarni kako bi ostali spojeni.

POHAĐANJE OBAVEZNOG PRIPREMNOG PREDŠKOLSKOG PROGRAMA - PPP

Obavezni pripremni predškolski program (PPP) u trajanju od najmanje 9 meseci obavezan je za decu u godini koja prethodi upisu u prvi razred osnovne škole. Ovim programom mogu biti obuhvaćena deca starosti od 5 do 7 godina. Program se realizuje u predškolskim ustanovama/obdaništima (državnim, privatnim), u osnovnim školama itd.

ED16B. Proverite u ED2 da li u domaćinstvu ima dece starosti 5-7 godina.

Ako ima nastavite sa pitanjem ED17 i prepisite redni broj iz ED1 i ime i starost iz ED2 za svako dete starosti 5-7 godina. Ako nema dece starosti 5-7 godina pređite na sledeći modul.

Pitanja od ED17 do ED23 odnose se na svu decu starosti od 5-7 godina, uključujući i decu koja imaju navršених 5 i navršених 7 godina, a koja žive u domaćinstvu.

ED17. Redni broj:

Za svako dete od 5-7 godina prepisati redni broj pod kojim je dete upisano u ED1.

ED18. Ime i starost:

Prepisati ime i starost svakog deteta starosti 5-7 godina iz ED2.

ED19. Da li (ime) pohađa ili je pohađao/pohađala obavezni PPP?

Za svako dete starosti 5-7 godina pitati da li pohađa ili je pohađalo obavezni PPP. Ovo pitanje treba postaviti i za decu koja već pohađaju osnovnu školu. Ukoliko je odgovor "Da" obeležiti šifru "1" i nastaviti sa ED20.

ED19A. Proverite starost deteta u ED18.

Ako je dete starosti 6 ili 7 godina, pređite na pitanje ED23. Ako je dete mlađe (starosti 5 godina), pređite na sledeći red-sledeće dete.

ED20. U kojoj vrsti ustanove (ime) pohađa ili je prethodne godine pohađao/pohađala obavezni PPP?

Obeležite šifru "1" ukoliko dete pohađa PPP u državnom obdaništu; šifru "2" ukoliko dete pohađa privatno obdanište; šifru "3" ukoliko PPP pohađa u školi. Ako dete pohađa PPP u nekoj drugoj ustanovi obeležite šifru "6". Ako ispitanik ne zna odgovor, obeležite šifru "8".

ED21. Kako (ime) obično ide, odnosno kako je išao/išla u obavezni PPP?

Ovde se misli na način transporta do objekta u kome se odvija pripremni predškolski program. Ako dete koristi više načina transporta, obeležite onaj koji je najčešći. Obeležite šifru za vrstu transporta. Ako ispitanik navede nešto drugo, obeležite šifru "6". Nemojte navoditi ispitanika na odgovor.

ED22. Kolika je udaljenost u kilometrima od kuće do objekta u kome (ime) pohađa ili je pohađao/pohađala?

Ukoliko je udaljenost manja od 1 kilometra, upišite "00", ukoliko je manja od 2 km, upišite 01 km, itd. Ako ispitanik ne zna kolika je udaljenost u kilometrima, upišite 98.

ED22A. Koliko je (ime) potrebno vremena da stigne od kuće do objekta u kome pohađa ili je pohađao/pohađala PPP kada koristi uobičajeni način/sredstvo prevoza?

Upišite procenjen broj minuta, potreban da se stigne od kuće do objekta (u jednom pravcu). Za 95 ili više minuta, upišite 95. Ako ispitanik ne zna kolika je udaljenost, odnosno koliko je vremena potrebno, upišite 98.

ED23. Postoji više razloga zbog kojih dete ne pohađa ili nije pohađalo PPP. Pročitacu Vam neke od razloga i molim Vas da mi za svaki kažete da li je uticao na to da (ime) ne pohađa PPP?

Na ovo pitanje ispitanik odgovara samo za ono dete koje ima 6 ili 7 godina i koje trenutno ne pohađa ili prethodne školske godine nije pohađalo obavezni PPP.

Ispitaniku pročitajte svaki od odgovora i zamolite ga da kaže da li je to razlog što dete ne pohađa PPP. Za svako od pitanja od [A] do [E] obeležite „1“ za DA, „2“ za NE ili „8“ ako ispitanik ne zna.

[A] Roditelj ili staratelj nisu znali da je pohađanje PPP obavezno.

[B] Nedostaje mesta da (ime) boravi u ustanovi ceo dan, kao što je Vama potrebno, umesto samo 4 sata predviđenih za PPP za koliko trenutno ima mesta.

[C] Ustanova gde se program organizuje je predaleko od kuće i ne može se organizovati prevoz.

[D] Troškovi u vezi sa PPP, kao što su prevoz, odeća, knjige su previsoki.

[E] Drugi razlog (navesti)

MODUL EMP - ZAPOSLENOST

U ovom modulu prikupljaju se podaci o radnom statusu članova domaćinstva starosti 15 i više godina. Lice koje odgovara na Upitnik za domaćinstvo treba da da podatke o radnom statusu za svakog člana domaćinstva koji je star 15 i više godina.

Pod pojmom „posao” podrazumeva se bilo kakav rad za zaradu, prihod, profit, naknadu u naturi ili u vidu usluge, čak i ako je taj rad trajao samo jedan sat, u sedmici koja se posmatra. Pojam „zaposleno lice” odnosi se na lice u formalnom ili neformalnom radnom odnosu.

EMP1. *Redni broj*

To je isti broj dodeljen svakoj osobi u Spisku članova domaćinstva.

EMP2. *Ime i starost*

Prepišite ime i starost svih članova domaćinstva koji imaju 15 i više godina iz HL2 (ime) i HL6 (starost).

EMP3. **Da li je (ime) tokom prethodne sedmice bar 1 sat obavljao/obavljala bilo kakav posao plaćen u novcu, robi ili uslugama, ili je radio/radila kao pomažući član u porodičnom poslu?**

Šifru “1” za “Da” treba obeležiti za lice koje je u prethodnoj sedmici obavljalo neki plaćeni posao (kao zaposleni radnik za poslodavca, kao samozaposlen ili kao pomažući član u porodičnom poslu). Ovu šifru treba obeležiti:

- za sva formalno ili neformalno zaposlena lica kod poslodavca,
- za učenike na **plaćenoj** praksi, kao i za stažiste koji su **plaćeni**;
- za poljoprivrednike koji ostvaruju prihod od svog imanja, ili proizvode za sopstvene potrebe a da pri tome značajno doprinose budžetu svog domaćinstva;
- za lica koja obavljaju slobodnu profesiju ili imaju vlastitu radnju, privredno društvo, agenciju i sl., kao i lica koja imaju vlastiti biznis, koji nije registrovan;
- za lica koje obavljaju **neplaćeni** posao u privrednom društvu, u okviru profesionalne prakse, ili na poljoprivrednom imanju, koje je **u vlasništvu domaćinstva ili nekog njegovog člana**, i na osnovu kojeg vlasnik ostvaruje platu ili profit.

Ukoliko je obeležena ova šifra, preći na pitanje EMP8.

Šifru “2” za “Ne” treba obeležiti za lice koje nije obavljalo nijedan od pomenutih poslova u prethodnoj sedmici.

Šifru “8” za “Ne zna” treba obeležiti ukoliko ispitanik ne može/ne zna da da odgovor za nekog od članova domaćinstva.

EMP4. **Da li (ime) ima plaćeni posao sa kojeg je u prethodnoj sedmici odsustvovao/odsustvovala zbog bolovanja, godišnjeg odmora ili iz nekog drugog razloga, a za koji ima garanciju povratka nakon isteka odsustva?**

Šifru “1” za “Da” treba obeležiti za lice koje ima posao na kojem prima zaradu, s kojeg je u toku cele posmatrane sedmice bilo odsutno iz nekog razloga (na primer: porodiljsko odsustvo, bolest, stručno usavršavanje i slično), a koje ima **garanciju** (rešenje, obećanje poslodavca) da će se na taj posao vratiti. Isto se odnosi i na lice koje privatno obavlja profesiju ili ima poljoprivredno imanje na kome inače radi, a sa kojeg je odsutno i na koje namerava da se vrati, pri čemu u svom poslu koristi mašine ili opremu od značajne vrednosti, u koju je uložilo novac, ili koristi kancelarije, prodavnice, usluge reklamiranja (postojanje nečeg od pomenutog treba posmatrati kao garanciju povratka na posao).

Šifra „1“ obeležava se, takođe, za lice koje bez naknade obavlja posao koji je u vlasništvu drugog člana domaćinstva, s kojeg je bilo odsutno tokom cele posmatrane sedmice, a koje ima garanciju vlasnika (člana njegovog domaćinstva) da će prihvatiti njegov povratak nakon isteka odsustva.

Ova šifra obeležava se i za lica koja obavljaju sezonski posao i koja imaju garanciju da će se vratiti na posao kod istog poslodavca na početku sledeće sezone.

Šifra “2“ za “Ne“ obeležiti za lice koje nema posao sa kog je bilo odsutno.

Ako ispitanik ne zna, obeležite šifru “ 8“.

EMP5. Starost 74 godine i manje?

Ovo pitanje se ne postavlja ispitaniku već se popunjava na osnovu podataka koji se nalaze u pitanju HL6 (starost). Služi kao kontrolno pitanje, kako bi se utvrdilo da li lice treba da odgovara na pitanja EMP6 i EMP7, koja se odnose na traženje zaposlenja. Prema međunarodnim preporukama, lica stara 75 ili više godina ne treba da odgovaraju na ova pitanja, odnosno ne mogu se smatrati nezaposlenima.

EMP6. Da li je (*ime*) tokom prethodne 4 sedmice aktivno tražio/tražila posao?

Ovo pitanje postavlja se za svakog člana domaćinstva starosti od 15 do 74 godina. Ovo je osnovno filter pitanje za definisanje nezaposlenosti. Glavni kriterijum za razvrstavanje lica koja nemaju posao na nezaposlene i neaktivne je njihova aktivnost u vezi sa traženjem posla u prethodne četiri sedmice.

Šifru „1“ za „Da“ obeležiti za lice koje je u prethodne četiri sedmice preduzimalo neke konkretne korake u cilju nalaženja posla. Nezaposlenim se može smatrati samo lice koje je u toku prethodne četiri sedmice, zaključno sa posmatranom sedmicom, preduzimalo jedan od aktivnih koraka u cilju nalaženja posla, na šta treba obratiti pažnju, jer postoje i koraci koji ne predstavljaju aktivno traženje posla (npr. iščekivanje rezultata sa testa, intervju, ili čekanje poziva od Nacionalne službe za zapošljavanje).

Aktivnim traženjem posla smatraju se: kontaktiranje Nacionalne službe za zapošljavanje; kontaktiranje privatne agencije za zapošljavanje; direktno obraćanje poslodavcu; traženje posla preko prijatelja, rođaka, sindikata; proučavanje oglasa, interneta; traženje zemljišta, radnih prostorija ili opreme ili licence za rad; odlaženje na razgovore za posao...

Ukoliko je lice našlo posao na kome treba da počne da radi u periodu kraćem od 3 meseca, treba obeležiti odgovor „Da“.

Šifru „2“ za „Ne“ obeležiti za lice koje u prethodne četiri sedmice nije preduzimalo nikakve korake da bi našlo posao. Ovu šifru treba uneti i za lica koja je poslodavac otpustio na period duži od tri meseca, uz obećanje da će ih ponovo pozvati na posao, kao i za lica koja su ranije (pre četiri sedmice) našla posao, ali još nisu počela da rade, pod uslovom da sva navedena lica u međuvremenu nisu preduzimala aktivne korake u cilju nalaženja posla.

Ako ispitanik ne zna, obeležite šifru “ 8“.

Ukoliko j odgovor „2“ ili „8“, preći na sledeći red- sledećeg člana domaćinstva.

EMP7. Da li bi (*ime*) mogao/mogla da počne da radi u roku od 2 sedmice kada bi mu/joj posao bio ponuđen?

Da bi se smatralo nezaposlenim, lice koje traži plaćeni posao mora da bude u mogućnosti da počne da radi u roku od dve sedmice. Rok od dve sedmice omogućava licu da obavi sve pripreme koje su potrebne za početak rada.

Šifra „1“, „Da“ obeležava se za lice koje je u mogućnosti da, ukoliko mu se ukaže prilika, počne da radi u roku od dve sedmice

Šifra „2“, „Ne“, obeležiti za lice koje nije u mogućnosti da počne da radi u roku od dve sedmice.

Šifra „8“, „Ne zna“ treba obeležiti ukoliko lice ne zna da li bi on/ona ili član domaćinstva mogao da počne da radi u roku od dve sedmice.

Nakon ovog pitanja, preći na sledeći red (sledećeg člana).

EMP8. Kakav je (*ime*) status na tom poslu, a ako (*ime*) ima više poslova, na poslu koji se smatra glavnim?

Glavni posao može biti posao koji lice obavlja u firmi gde mu je radna knjižica, posao na kojem provodi najviše vremena ili na kojem ostvaruje najveću zaradu ili profit. Ukoliko neki član domaćinstva ima više poslova kojima se bavi ispitanik mora sám da odluči koji je posao glavni.

Šifru “0” za „Zaposleni radnik - stalno zaposlen ili sa poslom na neodređeno vreme na osnovu rešenja o radu“ obeležiti za lice koje radi za poslodavca u privatnoj, državnoj ili drugom obliku svojine, pri čemu je radni odnos zasnovan na osnovu rešenja o radu na neodređeno vreme.

Šifru “1” za „Zaposleni radnik sa privremenim poslom ili poslom na određeno vreme na osnovu rešenja ili ugovora o radu“ obeležiti za lice koje je sa poslodavcem zasnovalo radni odnos sa određenim datumom okončanja. Ovu šifru treba koristiti i za sve poslove zasnovane na osnovu drugih vrsta ugovora: Ugovor o delu, Ugovor o privremenim i povremenim poslovima (PPP), Ugovor o stručnom osposobljavanju i druge.

Šifru “2” za „Zaposleni radnik bez ugovora“ obeležiti u slučaju kada je ispitanik sa poslodavcem sklopio usmeni dogovor (bez potpisivanja bilo kakve vrste formalnog ugovora).

Šifru “3” za „Samozaposlen-registrovan“ obeležiti za lice koje radi u vlastitom registrovanom privrednom društvu kao vlasnik ili suvlasnik, kao i za lice koje radi u vlastitoj registrovanoj radnji kao vlasnik ili suvlasnik (zanatskoj, ugostiteljskoj, trgovačkoj i sl.).

Šifru “4” za „Samozaposlen-neregistrovan“ obeležiti za člana domaćinstva koji radi za sopstveni račun, tj. samostalno pronalazi, dogovara i obavlja poslove bez registracije u zvaničnim državnim institucijama, kao i za sva druga lica koja obavljanjem posla ostvaruju naknadu (samostalni umetnici, samostalne zanatlije).

Šifru “5” za „Individualni poljoprivrednik-registrovan“ obeležiti za lice koje se bavi nekom od poljoprivrednih delatnosti, na svom ili porodičnom imanju, pri čemu je svoju poljoprivrednu proizvodnju registrovao u zvaničnim državnim institucijama.

Šifru “6” za „Individualni poljoprivrednik-neregistrovan“ obeležiti za lice koje se bavi nekom od poljoprivrednih delatnosti koja nije registrovana, na svom ili porodičnom imanju.

Šifru “7” za „Pomažući član u porodičnom poslu“ obeležiti za lice koje pomaže drugom članu domaćinstva u obavljanju porodičnog posla ili vođenju poljoprivrednog gazdinstva, pri čemu nije plaćeno za taj rad. Ovde treba uključiti: sina ili ćerku koji rade u „roditeljskom poslu“ ili na roditeljskom gazdinstvu bez ostvarivanja zarade, ženu koja pomaže mužu, roditelje koji pomažu deci u obavljanju porodičnog posla itd.

Ukoliko je uneta šifra „7“, preći na sledeći red-sledećeg člana domaćinstva.

Za odgovor „Ne zna“ obeležiti šifru „8“.

EMP9. Da li je (ime) iz tog zaposlenja ostvario/ostvarila neka od sledećih prava?

Na ovo pitanje moguće je obeležiti više odgovora u zavisnosti od toga da li je član domaćinstva ostvario jedno ili više prava iz zaposlenja:

“A” - Zarada, prihod, profit obeležiti za lice koje na osnovu rada ostvaruje zaradu, prihod, profit i slična primanja

“B” - Penzijsko osiguranje obeležiti za lice koje na osnovu rada ostvaruje pravo na penzijsko osiguranje

“C” - Zdravstveno osiguranje obeležiti za lice koje na osnovu rada ostvaruje pravo na zdravstveno osiguranje

“D” - Plaćeno bolovanje obeležiti za lice koje na osnovu rada ostvaruje pravo na zakonski plaćeno odsustvo sa rada kada je privremeno sprečeno da radi usled bolesti.

“E” - Plaćen godišnji odmor obeležiti za lice koje na osnovu rada ostvaruje zakonsko pravo na plaćeni godišnji odmor u visini celokupne zarade koja bi bila ostvarena za taj mesec.

“F” - Plaćeno trudničko, porodijsko ili roditeljsko odsustvo majke i/ili plaćeno porodijsko odsustvo oca unosi se za lice koje na osnovu rada ostvaruje pravo na plaćeno trudničko bolovanje, porodijsko odsustvo ili roditeljsko odsustvo (nega deteta).

“X” – Druge pogodnosti obeležite ako ispitanik ostvaruje neke druge pogodnosti, npr: plaćenu rekreaciju.

Napomena:

Trudničko bolovanje može da se otvori odmah na početku trudnoće, ako je to neophodno tj. ako ginekolog ustanovi da je zaposlenoj potrebno mirovanje. **Porodijsko** odsustvo zaposlena žena (ili otac deteta u izuzetnim situacijama) ima pravo da otpočne najranije 45 dana, a obavezno 28 dana pre vremena određenog za porođaj. Porodijsko odsustvo traje do navršena tri meseca od dana porođaja. Po isteku porodijskog odsustva, zaposlena ima pravo na **roditeljsko** odsustvo (odsustvo radi nege deteta) do isteka 365 dana od dana otpočinjanja porodijskog odsustva, odnosno dve godine za treće ili svako naredno dete. S obzirom da je roditeljsko odsustvo vezano za negu deteta (počinje od momenta kada se navršne tri meseca od porođaja), može da ga koristi i otac deteta umesto majke.

MODUL HC - KARAKTERISTIKE DOMAĆINSTVA

HC1A. Koje je veroispovesti (ime lica na koje se vodi domaćinstvo iz HL2)?

Prema članu 43. Ustava Republike Srbije, građanima je zajemčeno slobodno ispoljavanje vere. Prema istom članu, građani nisu dužni da se izjašnjavanju o svojim verskim i drugim uverenjima. Anketarka je dužna da odgovor na ovo pitanje upiše tačno onako kako se lice izjasni. Za upisivanje odgovora na ovo pitanje važno je da li se lice smatra pripadnikom neke veroispovesti ili ne.

HC2. Koje je nacionalnosti (ime lica na koje se vodi domaćinstvo iz HL2)?

Članom 47. Ustava Republike Srbije građanima je zajemčena potpuna sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti. Prema istom članu, građani nisu dužni da se izjašnjavanju o svojoj nacionalnoj pripadnosti. Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

Pokušajte da saznate veroispovest i nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo.

HC2A. Koliko soba ovo domaćinstvo ima na raspolaganju?

Zabeležite broj soba koje domaćinstvo ima na raspolaganju.

Soba: soba se definiše kao prostor u stambenoj jedinici veličine najmanje četiri kvadratna metra kao što su klasične spavaće sobe, trpezarije, dnevne sobe, podrumi u kojima se stanuje, potkrovlja, kuhinje i druge odvojene prostore koji se koriste ili su namenjeni za stanovanje sa visinom preko dva metra i dostupnošću iz unutrašnjosti jedinice.

Kuhinje koje se koriste samo za kuvanje ne računaju se. U stanu sa jednom sobom, soba koja se koristi i kao kuhinja-trpezarija je uključena u broj soba kao jedna soba.

Sobom se u ovom pitanju ne smatraju sledeći prostor u stambenoj jedinici: kupatilo, toalet, hodnik, ostava, predsoblje i veranda.

Soba koja se koristi samo kao poslovni prostor se ne računa kao soba, ali ako se soba koristi i kao poslovni i kao privatni prostor treba je uključiti u ukupan broj soba.

Ako se stan/kuća deli sa više od jednog domaćinstva i neke sobe se dele sa drugim domaćinstvima (u okviru istog stana/kuće), broj zajedničkih soba treba podeliti sa brojem domaćinstava i upisati u ukupan zbir soba anketiranog domaćinstva.

U slučaju kada nekoliko domaćinstava dele jednu sobu, za broj soba treba uneti 1.

HC3. Koliko se soba u ovom domaćinstvu obično koristi za spavanje?

Na osnovu ovog podatka se utvrđuje da li je kuća prenaseljena, kao i kakvi su socio-ekonomski uslovi u domaćinstvu. Soba se, u ovom slučaju, odnosi na poseban prostor koji je trajno odvojen i koji se koristi za spavanje. To nije uvek broj soba u domaćinstvu koje se zovu „spavaće sobe“, već je to pre broj soba koje članovi domaćinstva redovno koriste za spavanje. Nemojte računati sobe koje se koriste samo za spavanje gostiju, ali računajte sobe koje možda nisu standardne „spavaće sobe“, ali ih jedan ili više članova domaćinstva redovno koriste za spavanje. Na primer, ako neki član domaćinstva redovno spava u kuhinji, onda će se ta prostorija računati kao ‘soba za spavanje’

Unesite ukupan broj soba koje se u tom domaćinstvu koriste za spavanje.

HC3A. Vrsta objekta u kome domaćinstvo živi. Zabeležite svoje zapažanje.

Obeležite tačnu šifru za vrstu stana/kuće na osnovu vašeg zapažanja. U većini slučajeva moći ćete da na osnovu svog zapažanja obeležite tačan odgovor, ali ukoliko imate nedoumica, pitajte ispitanika da vam pomogne.

Zgrada: Zgrada je svaka posebna građevina koja sadrži jedan ili više stanova, soba ili drugih prostorija, sa krovom i spoljnim zidovima koji se protežu od temelja do krova. Zgrada može biti odvojen stan/kuća, stambena zgrada itd. Kada su u pitanju zgrade u nizu, svaku od kuću u nizu treba smatrati posebnom zgradom.

Zgrada je definisana je kao soba ili više soba sa pratećim prostorijama (npr. predsoblja, hodnici) u samoj zgradi ili njenom strukturno odvojenom delu, koji je, po načinu na koji je izgrađena, rekonstruisana ili preuređena, namenjen za stanovanje jednog privatnog domaćinstva. Trebalo bi da ima odvojeni pristup ulici, direktno ili preko bašte ili tla ili zajedničkog prostora unutar zgrade (stepenište, prolaz, galerija, itd.), ali ne mora da ima kupatilo ili toalet dostupan isključivo za upotrebu njegovih stanara. Smeštajne jedinice koje se nalaze u zgradama koje nisu namenjene za stanovanje (npr. škole) kao i prostori za stanovanje poput kolibe ili pećine su uključene.

Zgrada sa dva ulaza biće smatrana za jednu zgradu ako se može pristupiti svim stanovima sa oba ulaza; u suprotnom su dve odvojene zgrade.

Kuća: Kuća podrazumeva da se unutrašnji prostor ili održavanje i druge usluge obično ne dele sa drugim stanovima/kućama pri čemu bašta ili druge spoljašnje površine mogu biti zajedničke.

Zasebna/odvojena kuća: Podrazumeva da stan/kuća nemaju zajedničke zidove sa nekim drugim stanom/kućom.

Spojena sa drugom kućom zajedničkim zidom ili jedna od kuća u nizu

spojenih kuća: Odnosi se na dva stana/kuće koji dele bar jedan zajednički zid (dva pripojena stana), dok se “jedna od kuća u nizu spojenih kuća” odnosi na niz (više od dve) spojenih kuća od kojih svaka ima svoj ulaz.

Stan je građevinski povezana celina namenjena za stanovanje, koja se sastoji od jedne ili više soba sa odgovarajućim pomoćnim prostorijama ili bez njih i koja ima jedan ili više posebnih ulaza. Stanovi u jednoj zgradi dele zajednički unutrašnji prostor i održavanje zgrade.

Drugi smeštaji: Druge vrste smeštaja uključuju smeštaje koji se nalaze u zgradama koje nisu namenjene za stanovanje (npr. škole) kao i prostore prilagođene za stanovanje poput kolibe ili pećine.

Zabeležite, na osnovu sopstvenog zapažanja, vrstu objekta u kome domaćinstvo živi. Ako se radi o zasebnoj/odvojenoj kući, obeležite šifru “1”; šifru “2” obeležite ako je u pitanju kuća spojena sa drugom kućom zajedničkim spoljnim zidom ili ako je jedna od kuća u nizu spojenih kuća. Ukoliko domaćinstvo živi u stanu, u zgradi sa manje od 10 stanova ukupno, obeležite šifru “3”; ukoliko domaćinstvo živi u stanu, u zgradi sa više od 10 stanova, obeležite šifru “4”. Ako se radi o nekoj drugoj vrsti objekta, obeležite šifru “6” i unesite koja je to vrsta.

Ako na osnovu sopstvenog zapažanja ne možete da odredite vrstu objekta, pitajte ispitanika da vam pomogne.

HC4. Osnovni materijal od koga je napravljen pod u prostorijama. Zabeležite svoje zapažanje.

Nas interesuje koji je glavni materijal kojim je prekriven pod, a ne ono što je ispod. Zabeležite odgovarajuću šifru glavnog materijala od kojeg je napravljen pod u prostorijama na osnovu sopstvenog zapažanja. U većini slučajeva ćete moći da uočite šta je u pitanju, ali ako niste sigurni pitajte. Ako ima više od jedne vrste materijala od kojih se sastoji pod u različitim delovima domaćinstva, obeležite glavni podni materijal (materijal koji pokriva najveći deo poda).

HC5. Osnovni materijal od koga je napravljen krov. Zabeležite svoje zapažanje.

Nas interesuje koji je glavni materijal kojim je prekriven krov, a ne ono što je ispod. Zabeležite odgovarajuću šifru glavnog materijala od kojeg je napravljen krov kuće, na osnovu sopstvenog opažanja. Pre nego što uđete u stan moći ćete da uočite šta je u pitanju, ali ako niste sigurni pitajte. Ako ima više od jedne vrste materijala od kojih se sastoji krov, obeležite glavni krovni materijal (materijal koji pokriva najveći deo krova).

Napomena: “Krovom” se smatra ono što je na spoljnom vrhu zgrade, nezavisno od broja spratova i bez obzira da li svi spratovi pripadaju anketiranom domaćinstvu.

HC6. Osnovni materijal od koga su napravljeni spoljašnji zidovi. Zabeležite svoje zapažanje.

Zabeležite odgovarajuću šifru glavnog materijala od kojeg su napravljeni zidovi stambenog objekta, na osnovu sopstvenih opažanja. Pre nego što uđete u stan moći ćete da uočite šta je u pitanju, ali ako niste sigurni pitajte. Ako ima više od jedne vrste materijala od kojih se sastoje zidovi u različitim delovima domaćinstva, obeležite glavni zidni materijal (materijal od kojeg je napravljena većina zidova).

HC7A. Da li Vaše domaćinstvo ima fiksnu telefonsku liniju?

Obeležite šifru prema datom odgovoru. Ako je "Da", pređite na pitanje HC7. Ako ispitanik odgovori da fiksna telefonska linija ne radi, pokušajte da saznate koliko dugo nije u funkciji i da li će biti popravljena. Ako je van upotrebe samo privremeno, obeležite "1" za "Da". U suprotnom, obeležite "2" za "Ne".

HC7A1. Da li je to zbog toga što ne želite fiksnu telefonsku liniju, želite ali ne možete da priuštite, ili iz nekog drugog razloga?

Obeležite odgovor u zavisnosti od toga da li domaćinstvo nema fiksnu telefonsku liniju zato što ne želi, zato što to ne može da priušti ili iz nekog drugog razloga.

HC7. Da li Vaše domaćinstvo ima:

Pročitajte naglas svaku stavku i obeležite šifru koja je predviđena za dati odgovor nakon svake stavke. Ukoliko ispitanik odgovori da je neka stavka u domaćinstvu neispravna, pokušajte da saznate koliko dugo nije u funkciji i da li će biti popravljena. Ako dobijete informaciju da se stavka ne koristi samo privremeno, obeležite šifru „1“ za „Da“. U suprotnom, obeležite šifru „2“ za „Ne“.

Pitanje postavljate za sledeće stavke: **radio aparat, garderobni orman, sto i stolice i krevet.**

HC8. Da li Vaše domaćinstvo ima električnu energiju?

Obeležite šifru na osnovu datog odgovora. Šifru "1" obeležite za domaćinstva povezana na mrežu za elektrosnabdevanje (elektrodistribuciju). Ako se električna energija obezbeđuje kroz neki zaseban, samostalan sistem ili agregat (nije povezano na mrežu), obeležite šifru "2". Ako domaćinstvo nema električnu energiju, obeležite šifru "3" i pređite na pitanje HC10.

HC9A. Da li Vaše domaćinstvo ima televizor?

Obeležite šifru na osnovu datog odgovora. Ako je "Da", pređite na pitanje HC9C. Ako ispitanik kaže da je televizor pokvaren, pokušajte da saznate koliko dugo je pokvaren i da li će biti popravljnjen. Ako je televizor van upotrebe samo privremeno, obeležite "1" za "Da". U suprotnom, obeležite "2" za "Ne".

HC9A1. Da li je to zbog toga što ne želite televizor, želite ali ne možete da priuštite, ili iz nekog drugog razloga?

Obeležite da li domaćinstvo nema televizor zato što ne želi, zato što to ne može da priušti ili iz nekog drugog razloga.

HC9C. Da li Vaše domaćinstvo ima veš mašinu?

Obeležite šifru na osnovu datog odgovora. Ako je "Da", pređite na pitanje HC9. Ako ispitanik kaže da je veš-mašina pokvarena, pokušajte da saznate koliko dugo je pokvarena i da li biti popravljena. Ako se čini da je veš-mašina van upotrebe samo privremeno, obeležite "1" za "Da". U suprotnom, obeležite "2" za "Ne".

HC9C1. Da li je to zbog toga što ne želite veš mašinu, želite ali ne možete da priuštite, ili iz nekog drugog razloga?

Obeležite da li domaćinstvo nema veš mašinu zato što ne želi, želi ali ne može da priušti ili iz nekog drugog razloga.

HC9. Da li Vaše domaćinstvo ima:

Pročitajte naglas svaku stavku i nakon svake stavke obeležite šifru koja je predviđena za dati odgovor. Ukoliko ispitanik odgovori da je neka stavka u domaćinstvu neispravna, pokušajte da saznate koliko dugo nije u funkciji i da li će biti popravljena. Ako dobijete informaciju da se stavka ne koristi samo privremeno, obeležite šifru „1“ za „Da“. U suprotnom, obeležite šifru „2“ za „Ne“. Obavezno obeležite ili šifru „1“ ili „2“ za svaku stavku. Nemojte ostaviti nijednu od stavki bez odgovora.

Pitanje postavljate za sledeće stavke: **frižider, peglu, fen, bojler, usisivač, zamrzivač, električni sporet itd.**

HC9ZA. Da li u Vašem stanu/kući postoji tuš-kabina ili kada?

Obeležite šifru na osnovu odgovora ispitanika. Nije neophodno da je tuš-kabina ili kada u posebnoj prostoriji. Tuš-kabina ili kada koji se nalaze izvan stana/kuće se ne uzimaju u obzir.

HC9ZB. Možete li mi reći da li Vaše domaćinstvo zamenjuje nameštaj, kao što su krevet, sofa, komoda ili kredenac kada postanu dotrajali ili oštećeni?

Obeležite šifru na osnovu odgovora ispitanika. Ako je "Da", pređite na pitanje HC10. Termin "nameštaj" odnosi se na predmete kao što su kreveti, stolovi, garderoberi, komode, sofe itd. koji se nalaze u stanu/kući i čine ih pogodnim ili udobnim za život i rad. Polovni nameštaj se takođe uzima u obzir. Ovo pitanje prikuplja informacije o mogućnosti domaćinstva (uopšteno) da zamenjuje nameštaj kada je to potrebno (kada je dotrajao, oštećen, polomljen ili van upotrebe), a ne na nameru da zameni nameštaj u nekom trenutku.

HC9ZB1. Da li je to zbog toga što ne želite da ga zamenite, želite ali ne možete da priuštite, ili iz nekog drugog razloga?

Obeležite da li domaćinstvo ne želi da zameni nameštaj kada je dotrajao ili oštećen, želi ali ne može da priušti ili iz nekog drugog razloga.

HC10. Da li neko od članova Vašeg domaćinstva ima:

Ovim pitanjem se prikupljaju podaci o raznim stvarima koje poseduju članovi domaćinstva. Pročitajte naglas svaku stavku i unesite šifru za dati odgovor nakon svake stavke. Ukoliko ispitanik kaže da je neka stavka, kao što je npr. motor, neispravna, pokušajte da saznate koliko dugo nije u funkciji i da li će biti uskoro popravljena. Ako dobijete informaciju da se stavka ne koristi samo privremeno, obeležite šifru „1“ za „Da“. U suprotnom, obeležite šifru „2“ za „Ne“. Obavezno obeležite ili šifru „1“ ili „2“ za svaku stavku. Nemojte ostaviti nijedno prazno mesto. Dečiji bicikl (koji dete koristi kao igračku) ne treba uzimati u obzir.

Postavite pitanje za sledeće stavke: **ručni sat, bicikl, motor ili skuter, životinjsku zapregu, motorni čamac.**

HC10E. Da li neko od članova Vašeg domaćinstva ima automobil, kamion ili kombi?

Obeležite šifru na osnovu odgovora ispitanika. Ako je "Da", pređite na pitanje HC11. Ako ispitanik odgovori da je automobil, kamion ili kombi pokvaren, pokušajte da saznate koliko dugo je pokvaren i da li biti popravljen. Ako je van upotrebe samo privremeno, obeležite "1" za "Da". U suprotnom, obeležite "2" za "Ne".

HC10E1. Da li je to zbog toga što ne želite da ih imate, želite ali ne možete da priuštite, ili iz nekog drugog razloga?

Obeležite da li neko od članova domaćinstva nema automobil, kamion ili kombi zato što to ne želi, želi ali ne može da priušti ili iz nekog drugog razloga.

HC11. Da li neko od članova Vašeg domaćinstva ima kompjuter ili tablet?

„Kompjuterom“ se smatra stoni (desktop) računar, laptop ili tablet. Ovo pitanje ne uključuje opremu sa nekim ugrađenim kompjuterskim mogućnostima, kao što su mobilni telefon, lični digitalni asistenti (PDAs) ili TV. Ako je "Da", preći ćete na pitanje HC11B.

HC11A1. Da li je to zbog toga što ne želite da ih imate, želite ali ne možete da priuštite, ili iz nekog drugog razloga?

Obeležite da li domaćinstvo nema kompjuter ili tablet zato što to ne želi, želi ali ne može da ih priušti ili iz drugih razloga. Za sve odgovore, preći ćete na pitanje HC12.

HC11B. I posebno, da li neko od članova Vašeg domaćinstva ima:

Ovim pitanjem prikupljamo informacije o posedovanju različitih vrsta kompjutera nekog člana domaćinstva. Pročitajte svaku stavku i obeležite šifru prema datom odgovoru pre nego što pitate za sledeću stavku. Ako ispitanik odgovori da je npr. laptop pokvaren, pokušajte da saznate koliko dugo je pokvaren i da li će biti popravljen. Ako je van upotrebe samo privremeno, obeležite "1" za "Da". U suprotnom, obeležite "2" za "Ne". Obavezno obeležite ili "1" ili "2" za svaku stavku. Ne ostavljajte nijedno pitanje bez odgovora.

Postavite pitanje za sledeće stavke: **laptop, kompjuter i tablet.**

Oprema sa nekim ugrađenim računarskim mogućnostima kao što su mobilni telefoni, lični digitalni pomoćnici (PDA) ili TV se NE uključuju ovde.

HC12. Da li neko od članova Vašeg domaćinstva ima mobilni telefon?

U zavisnosti od odgovora ispitanika, obeležite odgovarajuću šifru. Ako je "Da", pređite na pitanje HC13.

HC12A1. Da li je to zbog toga što ne želite mobilni telefon, želite ali ne možete da priuštite, ili iz nekog drugog razloga?

Obeležite da li članovi domaćinstva nemaju mobilni telefon zato što ne žele, žele ali ne mogu da ga priušte ili iz drugih razloga.

HC13. Da li Vaše domaćinstvo ima pristup internetu kod kuće?

Unesite odgovarajući broj u zavisnosti od odgovora ispitanika. U ovom pitanju misli se na pristup internetu kod kuće, ne na radnom mestu ili negde drugde. Nije bitno koji uređaj se koristi (ne mora biti samo preko kompjutera – već i putem mobilnog telefona, tableta, ličnog digitalnog asistenta, digitalnog TV-a, itd.). Pristup može biti putem fiksne (wireless ili wifi) ili mobilne mreže.

'Pristup' se definiše kao opšta raspoloživost za korišćenje od strane članova domaćinstva u bilo kom trenutku, bez obzira da li je zapravo u upotrebi. Sama konekcija i uređaji mogu ili ne moraju biti u vlasništvu domaćinstva, ali ih treba smatrati imovinom domaćinstva.

Obeležite šifru "1" za "Da" ili šifru "2" za "Ne".

HC14. Da li ste Vi ili neko ko živi u ovom domaćinstvu vlasnik ovog stana/ove kuće?

Imajte u vidu da se ovo pitanje odnosi na situaciju u vreme anketiranja.

- Ukoliko je ispitanik ili neko drugi ko živi u domaćinstvu vlasnik stambenog prostora, obeležite šifru „1“ i nastavite sa sledećim pitanjem.
- Ako je odgovor „Ne“, onda pitajte: **Da li iznajmljujete ovaj stan/ovu kuću od nekog ko ne živi u ovom domaćinstvu?** Ukoliko se prostor iznajmljuje, obeležite šifru „2“.
- Ukoliko domaćinstvo živi u stanu/kući bez plaćanja kirije, ili živi bez dozvole (nelegalno zauzet prostor) ili je u pitanju neki drugi aranžman, obeležite šifru „6“; proverite još jednom da li je stan vlasništvo ili ga iznajmljuje član domaćinstva i ako nije unesite odgovor na predviđenom mestu.

HC14A. Osim ovog stana/kuće, da li Vi ili neko drugi iz ovog domaćinstva poseduje još neki stan/kuću?

Imajte na umu da se pitanje odnosi na situaciju u trenutku anketiranja. Obeležite šifru prema odgovoru ispitanika.

HC14B. Da li je u Vašem stanu/kući previše mračno, u smislu da kroz prozore ne ulazi dovoljno dnevne svetlosti?

Cilj je proceniti da li ispitanik oseća da je za domaćinstvo problem to što je "u kući/stanu previše mračno, ne ulazi dovoljno dnevne svetlosti". Za ovo pitanje je bitno da utvrdi da li u domaćinstvu osećaju kao problem to što je većina prostorija previše mračna (nije obavezno da su sve prostorije mračne).

Preporuka je da se razmotri da li je u kući/stanu “previše mračno, bez dovoljno dnevne svetlosti”, u situaciji kada je sunčan dan, što znači da veštačku svetlost ne treba uzimati u obzir.

HC14C. Da li u Vašem stanu/kući imate neki od navedenih problema: krov koji prokišnjava, vlagu po zidovima, podu ili temelju i truleži na prozorskim oknima ili podu.

Pročitajte naglas svaku stavku i obeležite šifru za dati odgovor nakon svake stavke. Ako postoji neki od navedenih problema, obeležite šifru „1“ za „Da“. U suprotnom, obeležite šifru „2“ za „Ne“. Obavezno obeležite ili šifru „1“ ili „2“ za svaku stavku.

Pitanje postavljate za sledeće stavke: **krov koji prokišnjava, vlagu po zidovima, podu ili temelju i truleži na prozorskim oknima ili podu.**

HC14D. Da li imate neke od navedenih problema vezanih na lokaciji na kojoj živite:

Pročitajte svaku stavku i obeležite šifru prema datom odgovoru pre nego što pitate za sledeću stavku. Obeležite “1” za “Da” ili “2” za “Ne” za svaku stavku.

Pitanje postavljate za sledeće stavke: **spoljna buka, problemi vezani za životnu sredinu (zagađenje, garež, dim, prašina) i kriminal na lokalnom području.**

A) Previše buke u Vašoj kući/stanu iz komšiluka ili spolja, npr. od saobraćaja, radova, fabrika itd.?

Cilj ovog pitanja jeste da proceni da li ispitanik oseća da je “buka iz komšiluka ili spolja” problem za domaćinstvo. Neki primeri za “buka iz komšiluka” su buka iz komšijskog stana, buka sa stepeništa ili od vodovodnih cevi .

Imajte u vidu da se pitanje odnosi na svu “buku spolja”, a ne samo na saobraćajnu buku . Neki primeri “buke spolja” su buka vezana za saobraćaj (sa ulice ili drumskog puta, od aviona, železnice), kao i buka vezana za poslove koji se obavljaju napolju, fabrike, poljoprivredne radove, klubove i buku iz okolnih dvorišta.

[B] Zagađenje, garež ili drugi problemi vezani za životnu sredinu na lokalnom području kao što su dim, prašina, neprijatni mirisi ili zagađena voda?

Cilj ovog pitanja jeste da proceni da li ispitanik oseća da je “zagađenje, garež, itd.” problem za domaćinstvo.

Neki primeri zagađenja, gareži ili drugih problema sa životnom sredinom uključuju: prašinu sa puta, izduvne gasove vozila; dim, prašina ili neprijatne mirise iz fabrika; neprijatne mirise otpada ili kanalizacije; zagađenu vodu iz vodovodne cevi kao i zagađenu reku

C) Kriminal, nasilje i vandalizam na lokalnom području?

Cilj je proceniti da li ispitanik oseća da su “kriminal, nasilje i vandalizam” problem za domaćinstvo. Kriminal podrazumeva krađe i druge nezakonite aktivnosti.

HC15. Da li neko od članova Vašeg domaćinstva poseduje poljoprivredno zemljište?

Poljoprivredno zemljište je zemljište koje se koristi za uzgoj useva (usevi mogu služiti kao hrana za ljude, hrana za životinje ili za neke druge namene osim ishrane), za uzgoj životinja i ispašu. Pri evidentiranju odgovora, zajedničko zemljište koje se koristi za ispašu, ali nije u vlasništvu domaćinstava, ne treba uzimati u obzir. Obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru. Ako je odgovor „Ne“, pređite na pitanje HC17.

Imajte na umu da se zemlja može nalaziti i u drugoj državi. Prihvatite takve odgovore kao „Da“.

HC16. Koliko hektara ili ari poljoprivrednog zemljišta zajedno poseduju članovi Vašeg domaćinstva?

Unesite ukupan broj hektara ili ari zemlje koja se može koristiti u poljoprivredne svrhe i koja je vlasništvo svih članova domaćinstva.

- Ako poseduju 95 ili više hektara, obeležite „995“.

- Ako je odgovor manje od 1 ara, obeležite šifru „2“ i unesite „00“.
- Ako ne znaju, obeležite „998“.

Imajte na umu da 1 hektar ima 100 ari.

Uputstvo za preračunavanje lokalnih jedinica mere u hektare i are sastavni je deo ovog Uputstva.

HC17. Da li Vaše domaćinstvo poseduje stoku, druge domaće životinje ili živinu?

Obeležite odgovarajuću šifru u skladu sa datim odgovorom. Ukoliko je odgovor „Ne“, pređite na HC19.

HC18. Koliko navedenih životinja ima Vaše domaćinstvo?

Pročitajte naglas svaku stavku i unesite broj u skladu sa datim odgovorom. Unesite zbir muznih krava i bikova, čak i ako ispitanik posebno navede broj za svaku od tih stavki. Slično tome, saberite konje, magarce i mazge.

- Ako je odgovor „nijednu“, upišite „00“ za tu životinju/grupu životinja.
- Ukoliko domaćinstvo ima 95 ili više životinja neke vrste/grupe, unesite „95“.
- Ukoliko domaćinstvo poseduje određenu vrstu životinja/grupu životinja, ali ispitanik ne zna koliko, unesite „98“.
- Nemojte ostaviti nijednu stavku praznu.

Postavite pitanje za sledeće životinje: **muzne krave ili bikovi; druga goveda; konji, magarci ili mazge; koze; ovce; kokoške; ćurke; patke (plovke); guske; svinje; košnice pčela.**

HC19. Da li neko od članova Vašeg domaćinstva ima račun u banci?

Pitajte da li bilo koji član domaćinstva ima račun u banci, kreditnom udruženju ili nekoj sličnoj organizaciji u kojoj mogu deponovati i povlačiti sredstva. Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

HC20. Koje izvore prihoda imate Vi i članovi Vašeg domaćinstva u poslednjih godinu dana?

Kod ovog pitanja želimo da saznamo sve izvore prihoda članova domaćinstva u poslednjih godinu dana. Ti prihodi mogu biti od zarade (plata i primanja), samozaposlenosti, imovine, penzije, naknade za nezaposlenost, socijalnih primanja (novčana socijalna pomoć, dečiji dodatak i dr.). Prihodi mogu biti i iz nekog drugog izvora i u tom slučaju ispitanik treba da navede o kom se izvoru radi.

Na ovo pitanje treba obeležiti sve izvore prihode koje su ispitanik i članovi njegovog domaćinstva imali u poslednjih godinu dana.

MODUL MD - MATERIJALNA DEPRIVACIJA VERZIJA B

Materijalna deprivacija i finansijsko siromaštvo su koncepti koji treba da ukažu na različite aspekte uslova života pojedinaca i domaćinstava. Dok se finansijsko siromaštvo (siromaštvo prema dohotku) zasniva na nedostatku finansijskih sredstava koja treba da omoguće pojedincima zadovoljavanje svojih potreba (koje se smatraju osnovnim u društvu u kom žive), materijalna deprivacija se odnosi na stvaran položaj koji je pojedinac uspeo da dostigne (mogućnost obezbeđivanja dobara i usluga koje se smatraju neophodnim za kvalitetan život). Stoga se na materijalnu deprivaciju može gledati kao na posledicu siromaštva.

Pojedinac je materijalno depriviran ukoliko ne može da priušti najmanje tri od devet predviđenih stavki, izrazito je materijalno depriviran ukoliko ne može da priušti najmanje četiri stavke, a ekstremno je depriviran ukoliko sebi ne može da priušti pet i više stavki.

Stopa materijalne deprivacije se definiše kao udeo stanovništva koje je materijalno deprivirano u ukupnoj populaciji. Na analogan način se definišu stopa izrazite materijalne deprivacije i stopa ekstremne materijalne deprivacije.

Materijalna deprivacija (MD) se procenjuje u zavisnosti od toga **da li pojedinac živi u domaćinstvu koje može da priušti sledeće stavke**: adekvatno zagrevanje stana; podmirivanje neočekivanog troška u iznosu od 10.000,00 dinara; obrok od mesa ili ribe (ili vegetarijanske zamene) svaki drugi dan; nedelju dana odmora van kuće; redovno plaćanje rente, rate za stan ili drugog kredita ili komunalnih usluga za stan; televizor u boji; mašinu za pranje veša; automobil i telefon.

Modul Materijalna Deprivacija (Verzija B) najpre utvrđuje ko je osoba koja je odgovorna za stan/kuću a potom se njemu/njoj postavljaju pitanja iz ovog modula. Ukoliko on/ona nije u mogućnosti ili ne želi da odgovara, unosi se njegov/njen broj telefona i anketiranje se i za ovaj modul nastavlja sa istim ispitanikom koji je odgovarao na pitanja iz prethodnog modula.

MD1. Da li ste Vi lice u domaćinstvu koje je odgovorno za stan/kuću tj. lice koje plaća komunalije, zakup, kredit/hipoteku ako postoji, itd. ?

Pitajte ispitanika sa kojim popunjavate Upitnik za domaćinstvo da li je on/ona lice odgovorno za stan/kuću. Član domaćinstva koji je odgovoran za stan/kuću je osoba koja uobičajeno plaća račune za komunalne usluge, rentu, stambeni kredit (hipoteku), itd. Imajte na umu da se pitanje odnosi na situaciju u trenutku anketiranja. Obeležite šifru u skladu sa odgovorom. Ako je odgovor „Da” pređite na pitanje MD5.

MD2. Da li biste mi, molim Vas, rekli ime lica u domaćinstvu koje je odgovorno za stan/kuću?

Unesite ime člana domaćinstva odgovornog za stan/kuću koji bi mogao biti dodatni ispitanik za ovaj modul. Proverite HL1 u Spisku članova domaćinstva i unesite redni broj osobe odgovorne za stan/kuću. Ako ispitanik ne zna ime, obeležite šifru „98”. Šifru „99” treba obeležiti ako ispitanik ne želi da kaže ime tog lica.

MD3. Da li je moguće da sada porazgovaram i sa (ime dodatnog ispitanika)?

Ukoliko postoji mogućnost da porazgovarate sa dodatnim ispitanikom, obeležite šifru „1” za „Da”, zatim pređite na pitanje MD4 i nastavite popunjavanje ovog modula sa novim, dodatnim ispitanikom. Ukoliko to nije moguće, obeležite šifru „2” za „Ne” i nastavite sa pitanjem MD3A.

MD3A. Da li biste mogli da mi date (ime dodatnog ispitanika) broj telefona kako bismo mogli da kontaktiramo nju/njega radi nekoliko pitanja?

Ukoliko je odgovor „Da”, obeležite šifru „1”, unesite broj telefona i nastavite sa pitanjem MD4. Ako je odgovor „Ne”, obeležite šifru „2” i nastavite sa pitanjem MD4.

MD4. Zabeležite da li je (ime dodatnog ispitanika) prisutan i želi da odgovora na sledeća pitanja iz ovog modula.

Nastavite sa pitanjem MD5 nakon što obeležite odgovor.

MD5. Proverite HC14.

Ukoliko je stan/kuća vlasništvo domaćinstva, obeležite šifru „1” i nastavite sa sledećim pitanjem MD6. Ukoliko se stan/kuća iznajmljuje, obeležite šifru „2” i pređite na pitanje MD7A. U suprotnom, obeležite šifru „3” i pređite na pitanje MD8.

MD6. Da li Vaše domaćinstvo trenutno ima kredit/hipoteku na ovaj stan/kuću?

Ukoliko domaćinstvo ima kredit/hipoteku obeležite šifru „1” i nastavite sa pitanjem MD7B, u suprotnom obeležite šifru „2” i pređite na pitanje MD8.

MD7A. U prethodnih godinu dana, tačnije od (mesec anketiranja) (godina anketiranja minus 1), da li je Vaše domaćinstvo bilo u situaciji da zbog finansijskih teškoća kasni sa plaćanjem zakupa za stan /kuću u kojoj živi?

Cilj ovog pitanja je da se prikupe informacije o tome da li je domaćinstvo bilo u dugovima u poslednjih 12 meseci, tj. da li domaćinstvo nije bilo u mogućnosti da na vreme plati zakup/rentu za stan/kuću u kojoj živi. Ukoliko domaćinstvo uspeva da putem pozajmica (od banke, rođaka, prijatelja i sl.) nabavi novac kako bi na vreme izmirilo obaveze, smatra se da nije bilo kašnjenja i da je domaćinstvo uspešno da plati obaveze iz svojih resursa.

MD7B. U prethodnih godinu dana, tačnije od (*mesec anketiranja*) (*godina anketiranja minus 1*), da li je Vaše domaćinstvo bilo u situaciji da zbog finansijskih teškoća kasni sa otplatom kredita za stan u kojem živi?

Cilj ovog pitanja je da se prikupe informacije o tome da li je domaćinstvo bilo u dugovima u poslednjih 12 meseci, tj. da li domaćinstvo nije bilo u mogućnosti da na vreme plati ratu kredita/hipoteke za stan/kuću u kojem živi. Ukoliko domaćinstvo uspeva da putem pozajmica (od banke, rođaka, prijatelja i sl.) nabavi novac kako bi na vreme izmirilo obaveze, smatra se da nije bilo kašnjenja.

Kredite za uređenje, održavanje, rekonstrukciju itd. treba isključiti. Međutim, kredite za velike popravke ili druge troškove za stan/kuću u kom domaćinstvo živi, a koji su u sklopu kredita podignutog za kupovinu ili izgradnju stana/kuće, treba uključiti. Svaka druga vrsta stambenog kredita (npr. za drugi stan/kuću) treba isključiti. Obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru.

MD8. U prethodnih godinu dana, tačnije od (*mesec anketiranja*) (*godina anketiranja minus 1*), da li je Vaše domaćinstvo bilo u situaciji da zbog finansijskih teškoća kasni sa plaćanjem komunalija za stan/kuću u kojem živi?

Pitajte da li domaćinstvo, usled finansijskih poteškoća, nije bilo u mogućnosti da na vreme plati račune za komunalne usluge za stan/kuću u kojem/kojoj živi.

Dodatno objasnite: Pod komunalijama se smatraju računi za grejanje, struju, gas, vodu, itd.

Ovim pitanjem prikupljaju se informacije o tome da li je domaćinstvo bilo u dugovima u poslednjih 12 meseci, tj. da li domaćinstvo nije bilo u mogućnosti da na vreme plati račune za komunalne usluge za stan/kuću u kojem živi. Telefonske račune ne treba smatrati delom računa za komunalne usluge. Međutim, račune za kanalizaciju i smeće treba uključiti.

Ukoliko domaćinstvo uspeva da putem pozajmica (od banke, rođaka, prijatelja i sl.) nabavi novac kako bi na vreme izmirilo obaveze, smatra se da nije bilo kašnjenja zbog finansijskih teškoća.

MD9. Proverite MD6. Da li domaćinstvo ima kredit/hipoteku?

Ukoliko domaćinstvo ima kredit/hipoteku, obeležite „1” i nastavite sa pitanjem MD10A, u suprotnom obeležite „2” i pređite na pitanje MD10B.

MD10A. Osim plaćanja kredita/hipoteke na kuću/stan, u prethodnih godinu dana, tačnije od (*mesec anketiranja*) (*godina anketiranja minus 1*), da li je Vaše domaćinstvo bilo u situaciji da zbog finansijskih teškoća kasni sa plaćanjem rata ili isplatom drugih kredita?

MD10B. U prethodnih godinu dana, tačnije od (*mesec anketiranja*) (*godina anketiranja minus 1*), da li Vaše domaćinstvo nije bilo u mogućnosti da na vreme plaća rate ili isplate nekog kredita usled finansijskih poteškoća?

Ovim pitanjem prikupljaju se informacije o tome da li je domaćinstvo bilo u dugovima u poslednjih 12 meseci, tj. da li domaćinstvo nije bilo u mogućnosti da na vreme vrši otplatu rata u slučaju plaćanja na rate ili rata za druge (nestambene) kredite.

Ostali krediti obuhvataju sve vrste potrošačkih/gotovinskih kredita, na primer za uređenje, održavanje, renoviranje, kreditne kartice/kartice za kupovinu, internet kupovinu sa odloženim plaćanjem, kredite bilo koje vrste za tehničku opremu (npr. automobile, motocikle), za nameštaj, opremu i tehniku za stan, studentske kredite ili druge kredite za školarine, kredite za letovanja/zimovanja.

Ukoliko domaćinstvo uspeva da putem pozajmica (od banke, rođaka, prijatelja i sl.) nabavi novac kako bi na vreme izmirilo obaveze, smatra se da nije bilo kašnjenja.

Rata za kredit za stan/kuću u kom domaćinstvo živi se ne uključuje.

Za dodatne informacije ili neophodne tehničke detalje, prekoračenje na računu banke i negativno stanje (minus) na kraju meseca ne bi trebalo da se uzimaju u obzir prilikom procene neizmirenih obaveza domaćinstva, osim ukoliko domaćinstvo zbog neplaćanja snosi direktne posledice (prekid usluga u slučaju da domaćinstvo ne obezbedi minimalnu/potpunu otplatu).

MD11. Da li Vaše domaćinstvo može, jednom godišnje, da priušti nedelju dana odmora van kuće?

Cilj ovog pitanja je da se prikupe informacije o tome da li je domaćinstvo u mogućnosti da priušti nedelju dana godišnjeg odmora, bez obzira da li domaćinstvo to želi ili ima vremena za to. Odgovor „Da” treba obeležiti ako ispitanik za domaćinstvo smatra da celo domaćinstvo može priuštiti nedelju dana godišnjeg odmora van kuće. Pod „nedelju dana” podrazumeva se sedam dana.

Ukoliko domaćinstvo može sebi da priušti nedelju dana odmora van kuće tako što će otići u kuću kod prijatelja, rođaka, može otići u svoju drugu kuću (vikendicu i sl.), odgovor treba da bude „Da”.

Ukoliko najmanje jedan od članova domaćinstva ne može sebi da priušti odmor, odgovor treba da bude „Ne” (na primer, u situacijama kada roditelji mogu priuštiti da pošalju decu u letnji kamp, ali ne mogu sebi priuštiti odmor, ili u situaciji kada odrastao sin/odrasla ćerka može sebi da priušti odmor, ali drugi članovi domaćinstva ne mogu).

Imajte u vidu da u slučajevima kada su neki članovi domaćinstva starija lica ili lica sa zdravstvenim problemima koji imaju sredstva da priušte nedelju dana godišnjeg odmora, ali iz drugih razloga ne mogu otići ili pratiti ostale članove domaćinstva, odgovor treba da bude „Da”.

„Celokupno domaćinstvo” ne znači da članovi domaćinstva moraju zajedno i istovremeno otići na odmor.

Ukoliko domaćinstvo uspeva da finansira svoj odmor putem pozajmica (od banke, rođaka, prijatelja i sl.), smatra se da domaćinstvo može sebi da priušti odmor.

MD12. Da li Vaše domaćinstvo može priuštiti obrok sa mesom, piletinom, ribom svakog drugog dana?

Cilj ovog pitanja je da se prikupe informacije o tome da li je domaćinstvo, prema mišljenju ispitanika za domaćinstvo, u mogućnosti da priušti meso, piletinu ili ribu (ili vegetirijansku zamenu) u obroku svaki drugi dan, bez obzira na to da li domaćinstvo to i želi.

U slučaju kada domaćinstvo uspeva da putem pozajmice (od banke, rođaka ili prijatelja) priušti meso, piletinu ili ribu (ili vegetirijansku zamenu) u obroku svaki drugi dan, treba smatrati da to može sebi priuštiti.

MD13. Da li Vaše domaćinstvo može da priušti neočekivani trošak u iznosu od 10.000 dinara koji bi bio plaćen iz budžeta domaćinstva?

Ovim pitanjem prikupljaju se informacije o tome da li je domaćinstvo, prema mišljenju ispitanika za domaćinstvo, u mogućnosti da priušti neočekivani trošak u iznosu od 10.000 dinara.

„Iz budžeta domaćinstva” znači da:

- domaćinstvo ne traži finansijsku pomoć ni od koga;
- domaćinstvo na vreme obezbeđuje potrebna novčana sredstva na svom računu;
- finansijska situacija domaćinstva nije pogoršana zbog neočekivanih troškova

Ne smatra se da domaćinstvo plaća iz sopstvenog budžeta ukoliko isplaćuje na rate (ili uzme zajam/podigne kredit) troškove nastale kako bi se neočekivani trošak isplatio u gotovini.

Neočekivani troškovi: Neočekivani troškovi mogu biti: operacija, sahrana, velike popravke u kući, zamena potrošne robe kao što je mašina za pranje veša ili auto i sl.

MD14. Da li Vaše domaćinstvo može priuštiti adekvatno zagrevanje stana/kuće?

Cilj ovog pitanja je da se utvrdi finansijska mogućnost domaćinstva da obezbedi adekvatno zagrevanje stana/kuće, bez obzira da li je to zaista potrebno.

MODUL ST - SOCIJALNI TRANSFERI

ST1. Želela bih da Vas pitam o različitim programima novčanih davanja koji se pružaju domaćinstvima. Pod različitim programima novčanih davanja mislim na podršku koju pruža država (republičke, gradske, odnosno opštinske institucije) ili nevladine organizacije kao što su verske, humanitarne ili društvene organizacije. Ova davanja ne uključuju pomoć porodice, prijatelja, komšija.

Pre postavljanja pitanja ST2-ST4, pročitajte ovo uvodno pojašnjenje.

Programi novčanih davanja definisani su kao "besplatna ekonomska pomoć" i obuhvata različite programe socijalne zaštite, kao što su mesečna pomoć, druge vrste novčanih davanja (kao što su subvencije za električnu energiju), pomoć za školarinu, materijalna podrška za obrazovanje, podrška u hrani i stanovanju za srednjoškolce u oblastima gde se teško živi ili bilo koja druga vrsta jednokratne pomoći, isključujući davanja ili pomoć članova porodice, rođaka ili komšija.

Pitanja ST2-ST4 su u obliku spiska. Postavite ova pitanja za svaki od navedenih programa: [Kolona A] do [Kolona X]. Vodite računa o skokovima.

Navedeni su sledeći programi: Novčana socijalna pomoć – NSP, Dečiji dodatak, Jednokratna socijalna pomoć, Penzija, Dodatak za negu i pomoć drugog lica i neko drugo novčano davanje.

Ukoliko je potrebno objasnite svaku od ponuđenih vrsta pomoći.

[A] Novčana socijalna pomoć – NSP?

Pravo na novčanu socijalnu pomoć imaju pojedinci odnosno porodice koji svojim radom, prihodima od imovine ili iz drugih izvora ostvaruju prihod manji od iznosa novčane socijalne pomoći utvrđene zakonom/ispod nivoa socijalne sigurnosti. Isplaćuje se na mesečnom nivou, a iznos se uvećava sa brojem članova porodice. Pravo na ovu vrstu pomoći mora da se obnavlja svakih 12 meseci podnošenjem novog zahteva. Porodice u kojima je većina članova sposobna za rad mogu da ostvare pravo da primaju ovu pomoć samo 9 meseci u toku jedne kalendarske godine, a i oni obnavljaju zahtev svakih 12 meseci. Novčana socijalna pomoć je u prethodnom periodu korisnicima bila poznata kao materijalno obezbeđenje porodice (MOP).

[B] Dečiji dodatak?

Pravo na dečiji dodatak ostvaruje jedan od roditelja koji neposredno brine o detetu, kao i hranitelj ili staratelj deteta, koji je državljanin Republike Srbije, ima prebivalište na teritoriji RS i ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu preko Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje, za prvo, drugo, treće i četvrto dete po redu rođenja u porodici. Ovo pravo je uslovljeno visinom primanja članova porodice, imovinom, pohađanjem škole itd. Ukoliko se za određeno dete odobri pravo na dečiji dodatak ono teče od dana podnetog zahteva, i isplaćuje se na mesečnom nivou u iznosu koji je isti za svu decu u Srbiji. Dečiji dodatak pripada detetu do navršenih 19 godina života (18 punih godina i 364 dana), sem u izuzetnim situacijama kada može biti produženo i do 26 godine života za decu sa smetnjama u razvoju. Pravo na ovu vrstu pomoći mora da se obnavlja svakih 12 meseci podnošenjem novog zahteva.

[C] Jednokratna socijalna pomoć?

Jednokratna pomoć je pomoć koja se obezbeđuje licu koje se iznenada ili trenutno nađe u stanju socijalne potrebe, kao i licu koje se upućuje na domski ili porodični smeštaj, a koje nema sredstava da obezbedi odeću, obuću i troškove prevoza neophodne za realizaciju smeštaja. Jednokratna pomoć može biti novčana ili u naturi.

[D] Penzija?

Penzija je mesečna novčana naknada, kao i druge beneficije (zdravstvena i socijalna zaštita, itd.) na koje pojedinac stiče pravo po osnovu osiguranja za slučaj starosti, invalidnosti i smrti, a pod uslovima utvrđenim zakonom. Osnovni tipovi penzije su *starosna*, *invalidska* i *porodična*, kao i penzije iz privatnih fondova.

Starosna penzija je osnovna penzija u svim penzionim sistemima. Ljudi se penzionišu kada ispune uslove za nju, a to su broj godina staža i/ili broj godina života, najčešće oba. Muškarci se u Srbiji penzionišu sa navršenih 65 godina i minimum 15 godina staža, a žene sa 62 godine života i minimum 15 godina staža. U *prevremenu starosnu penziju* mogu ići lica koji napune pun iznos staža (40 godina za muškarce i 38,5 za žene) bez toga da su napunili potreban broj godina života. Međutim, postoji i minimalna starost za prevremene penzije – 57 godina i 8 meseci za muškarce i 57 godina za žene.

Invalidsku penziju dobijaju lica koji su usled bolesti ili povrede razvili invaliditet. Da li će neko ići u invalidsku penziju ili ne, odlučuje lekarska komisija. Invalidska penzija iznosi onoliko koliko bi iznosila stvarna penzija date osobe ukoliko bi se ona penzionisala u tom trenutku (imajući u vidu samo broj godina staža, kao i iznos zarade).

Porodična penzija više potpada pod meru socijalne politike. Kako pravo na penziju pripada određenom licu, kada neko umre obustavlja se njena isplata. Međutim, kako je u nekim slučajevima penzija jedini izvor prihoda porodice, ona se može isplaćivati preživlom bračnom drugu ili potomcima – pod uslovom da su oni na školovanju, i to do 20. godine života za srednju školu i 26. godine za fakultet. Oni nemaju pravo da primaju drugu penziju ili da rade za iznos veći od minimalnog iznosa za plaćanje doprinosa, jer im se u tom slučaju penzija oduzima. Iznos porodične penzije zavisi od broja članova porodice – iznosi 70% za jedno lice, a 100% ako je za 4 i više njih.

Osiguranici koji su zaposleni u vojsci imaju posebne vojne penzije, kao i poljoprivrednici, pa se one često nazivaju poljoprivredne penzije. I njih treba uključiti.

[E] Dodatak za negu i pomoć drugog lica?

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica ima lice kome je zbog telesnog ili senzornog oštećenja, intelektualnih poteškoća ili promena u zdravstvenom stanju neophodna pomoć i nega drugog lica da bi zadovoljilo osnovne životne potrebe. Ova novčana naknada nije uslovljena mesečnim primanjima.

ST2. Da li ste čuli za (ime programa)?

Svrha ovog pitanja je da se dobije informacija o tome da li domaćinstvo zna ili je čulo za ovaj specifičan program. Obeležite šifru „1” za „Da“; šifru „2” za „Ne”. Zatim pratite odgovarajuće skokove.

Ispitaniku postavite ovo pitanje za svaki od programa koji su navedeni u Kolonama A, B, C, D i E i obeležite odgovarajuću šifru na osnovu datog odgovora.

U koloni X, pitajte: **Da li ste čuli za neko drugo novčano davanje?** Potom unesite ime programa u odgovarajuće polje (*navesti*).

ST3. Da li je Vaše domaćinstvo ili neko iz Vašeg domaćinstva dobio/dobila (*ime programa*)?

Obeležite šifru „1” ako je odgovor "Da"; šifru „2” ako je odgovor 'Ne'; šifru „8” za „NZ“. Zatim pratite odgovarajuće skokove.

ST4. Kada je Vaše domaćinstvo ili neko iz Vašeg domaćinstva poslednji put dobio/dobila (*ime programa*)?

Obavezno naglasite da se odnosi na poslednji put kada je dobijena pomoć. Unesite broj meseci ili godina, u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ako je manje od mesec dana, obeležite šifru „1” i „00” za broj meseci. Ako je manje od 12 meseci, unesite šifru „1” i onda broj meseci. Ako je više od 12 meseci, unesite „2” i potom unesite broj godina. Ukoliko ispitanik ne zna kada je neko iz domaćinstva poslednji put dobio neku vrstu socijalne pomoći, obeležite šifru “998”.

Pitanja ST5-ST8 odnose se isključivo na program novčane socijalne pomoći.

ST5. Tokom prethodnih 12 meseci, da li se Vaše domaćinstvo ili neko iz Vašeg domaćinstva prijavio/prijavila ili obnovio/obnovila zahtev za novčanu socijalnu pomoć?

Obeležite šifru „1” ako je odgovor „Da” i nastavite sa pitanjem ST6. Pod prijavom se podrazumeva podnošenje zahteva za ostvarivanje ovog prava po prvi put. Kako je pravo potrebno obnoviti svakih 12 meseci, porodica mora svake godine da podnosi novi zahtev tj. da „obnavlja zahtev“. Ako je odgovor „Ne”, obeležite šifru „2” i pređite na pitanje ST8. Ukoliko ispitanik ne zna da li je zahtev prijavljen/podnet, obeležite „8“ i pređite na pitanja o dečijem dodatku (kolona B).

ST6. Da li je Vaše domaćinstvo ili neko iz Vašeg domaćinstva ostvario/ostvarila pravo na novčanu socijalnu pomoć na osnovu tog zahteva?

Potrebno je naglasiti da se ostvareno pravo odnosi na zahtev ili obnovu zahteva koji je podnesen u poslednjih 12 meseci. Obeležite šifru „1” ako još uvek nije dobijena povratna informacija o odobrenju zahteva, odnosno ispitanik/ispitanica čeka odgovor. Ako je odgovor „Da” obeležite šifru „2“ i nastavite sa pitanjem ST7. Ako je odgovor „Ne”, obeležite šifru „3” i pređite na kolonu B.

ST7. Koliko dugo Vaše domaćinstvo ili neko iz Vašeg domaćinstva prima ovu vrstu pomoći, čak i ako je bilo prekida?

Potrebno je naglasiti ispitaniku da se pitanje odnosi na ukupnu dužinu primanja pomoći čak i ako je bilo prekida. Prekid može da se odnosi na neku godinu u kojoj porodica nije ostvarila pravo na ovu pomoć, ali ju je primala pre i posle toga. Nakon što ispitanik da odgovor unesite šifru koja odgovara datom odgovoru i pređite na kolonu B.

ST8. Koji je glavni razlog što se niste prijavili za novčanu socijalnu pomoć?

Ovo pitanje se postavlja ispitaniku koji je na pitanje ST5 odgovorio „Ne“. Moguć je jedan odgovor i potrebno je naglasiti da se navodi glavni razlog. Zabeležite odgovor i pređite na kolonu B. Ukoliko ispitanik da odgovor koji nije ponuđen, obeležite šifru „96” i unesite odgovor na predviđenom mestu.

DEČIJI DODATAK

Struktura ovog dela modula je slična strukturi Modula HL, ED, EMP,... U njemu informacije treba prikupiti horizontalno za svako dete (starosti 0-18 godina) koje je član domaćinstva.

ST9. Proverite ST2B: Da li je ispitanik čuo za dečiji dodatak?

Ako je ispitanik na pitanje ST2, kolona B, odgovorio „Da“, nastavite sa pitanjem ST10. Ukoliko nije čuo za dečiji dodatak (obeležena šifra „2“ u koloni B pitanja ST2), pređite na sledeći modul.

ST10. Proverite da li u domaćinstvu ima članova starosti 0–18 godina.

Ako ima nastavite sa pitanjem ST11. Ako u domaćinstvu nema dece mlađe od 19 godina pređite na sledeći modul.

ST11. Proverite ST3B: Da li je domaćinstvo ili neko iz domaćinstva primio dečiji dodatak?

Ako je u koloni B pitanja ST3 obeležena šifra „1“ za „Da“, nastavite sa pitanjem ST12. Ako je na ST3B odgovoreno da ne zna ili nije (šifra „2“ ili „8“), pređite na pitanje ST16.

ST12. Redni broj

Iz Spiska članova domaćinstva, kolona HL1 preneti redni broj.

ST13. Ime i starost

Unesite ime svakog deteta (iz kolone HL2) koje ispunjava uslov i starost (kolona HL6).

ST14. Da li ste Vi ili neko iz Vašeg domaćinstva ikada dobili dečiji dodatak za (ime)?

Obeležite šifru „1“ ako je odgovor „Da“ i nastavite sa pitanjem ST15. Ako je odgovor „Ne“, obeležite šifru „2“ i pređite na pitanje ST16. Ako ispitanik ne zna da li je za konkretno dete ikada dobijen dečiji dodatak, obeležite šifru „8“ i pređite na sledeći red.

ST15. Koliko dugo Vi ili neko iz Vašeg domaćinstva prima ovu vrstu pomoći za (ime)?

Nakon što ispitanik da odgovor obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru – šifru „1“ ako je manje od godinu dana; šifru „2“ ako je od 1-3 godine; šifru „3“ ako je od 4-5 godina; šifru „4“ ako je više od 5 godina. Pređite na sledeći red bez obzira na odgovor.

ST16. Da li ste se Vi ili neko iz Vašeg domaćinstva prijavili ili obnovili zahtev za dečiji dodatak u poslednjih 12 meseci za (ime)?

Na ovo pitanje odgovara ispitanik koji je na pitanje ST14 odgovorio „Ne“. Obeležite šifru „1“ ako je odgovor „Da“ i nastavite sa pitanjem ST17. Ako je odgovor „Ne“, obeležite šifru „2“ i pređite na pitanje ST18. Ako ispitanik ne zna da li je neko iz domaćinstva prijavio ili obnovio zahtev, obeležite šifru „8“ i pređite na sledeći red.

ST17. Da li je na osnovu tog zahteva ostvareno pravo na dečiji dodatak za (ime)?

Obeležite šifru „1“ ako je odgovor „Da“, šifru „2“ ako je odgovor „Ne“ i šifru „8“ ako ispitanik ne zna da li je pravo na dečiji dodatak za konkretno dete ostvareno ili još uvek čeka odgovor. Pređite na sledeći red bez obzira na odgovor.

ST18. Molim Vas da mi kažete glavni razlog zašto Vi ili neko iz Vašeg domaćinstva niste podneli zahtev za dečiji dodatak za (ime)?

Na ovo pitanje odgovara ispitanik koji je na pitanje ST16 odgovorio „Ne“. Moguć je jedan odgovor i potrebno je naglasiti da se navodi glavni razlog. Obeležite šifru za jedan od ponuđenih odgovora i pređite na sledeći red. Ukoliko ispitanik dâ odgovor koji nije ponuđen, obeležite šifru „96“ i unesite odgovor na predviđenom mestu.

Nakon što zabeležite odgovore za svako dete starosti 0-18 nastavite sa sledećim modulom.

MODUL AC - STAVOVI PREMA DECI SA SMETNJAMA U RAZVOJU

Deca sa smetnjama u razvoju i/ili invaliditetom i odrasle osobe sa invaliditetom se i dalje suočavaju sa brojnim barijerama u odnosu na socijalnu, obrazovnu i profesionalnu integraciju. Stavovi prema njima su obično negativni, što rezultira smanjenjem mogućnosti i prilika, pa samim tim i šansi za uspešnu integraciju u društvo.

Negativni stavovi prema određenoj grupi vode predrasudama i diskriminaciji, odnosno dovode do izbegavajućeg ili grubog ponašanja prema datoj grupi. Nadalje, ovakvi stavovi često su uzrok uskraćivanja podrške i pomoći pripadnicima te grupe onda kada im je potrebna (npr. nedostatak potrebne podrške za nesmetano učestvovanje u obrazovnom procesu, prilikom korišćenja medicinskih i rehabilitacionih usluga, uključivanju u kulturne i sportske aktivnosti, i dr.). U novijim istraživanjima, rezultati čak upućuju da su stavovi učenika prema vršnjacima sa smetnjama u razvoju jedna od najvećih barijera za njihovo puno uključivanje u obrazovni sistem. Isto tako i mladi sa smetnjama u razvoju prepoznaju negativne stavove vršnjaka kao prepreku za puno učešće u obrazovnom procesu. Negativni stavovi „opšte populacije“ (što uključuje i odrasle), osim što predstavljaju diskriminaciju štetno utiču na decu sa smetnjama u razvoju tako što utiču negativno na njihovu sliku o sebi, samopouzdanje, percepciju svojih snaga i ograničenja, socijalne odnose.

Zbog svega ovog se često negativni stavovi označavaju i kao „nevidljive barijere“ za uključivanje osoba sa invaliditetom u zajednicu.

Kako se stavovi prema deci sa smetnjama u razvoju razlikuju po intenzitetu u zavisnosti od vrste smetnji, ovaj modul sadrži dva bloka pitanja. Pitanja su potpuno ekvivalentna. Prvi blok pitanja (AC1A-AC1E) odnosi se na stavove prema deci sa fizičkim i čulnim smetnjama, a drugi blok pitanja (AC2A-AC2E) na stavove prema deci sa intelektualnim smetnjama u razvoju.

Pitanja obuhvataju tri tematske celine:

- Stavovi prema životu u porodici (AC1A, AC1B, AC2A i AC2B);
- Stavovi prema obrazovanju (AC1C, AC1D, AC2C i AC2D);
- Stavovi prema očekivanjima od dece sa invaliditetom (AC1E, AC2E).

Na sva pitanja odgovor se daje na isti način. Nakon pročitane tvrdnje zadatak ispitanika je da na petostepenoj skali odgovori u kojoj se meri slaže sa datom tvrdnjom. Ponuđene opcije su: uopšte se ne slažem, uglavnom se ne slažem, niti se slažem niti se ne slažem, uglavnom se slažem, u potpunosti se slažem. Pri postavljanju pitanja, koristi se i kartica sa odgovorima/slikama koja se pokazuje ispitaniku/ispitanici kako bi se olakšalo davanje odgovora na pitanja. Svih 5 mogućih kategorija odgovora, su ilustrovani nasmejanim (i ne tako nasmejanim) licem na kartici sa odgovorima kao i odgovarajućom brojevanom skalom od 1 do 5.

Započnite zadavanje skale kratkim uputstvom:

AC1. Sada bih Vam pročitala nekoliko tvrdnji koje se odnose na decu sa smetnjama u razvoju.

Ukoliko ispitanik pita zašto se ova pitanja postavljaju, dati sledeći odgovor:

„Ova grupa pitanja važna je kako bi se, ukoliko je to potrebno, unapredila podrška za decu sa invaliditetom“.

Sledeće tvrdnje odnose se samo na decu koja imaju fizičke i senzorne, odnosno čulne smetnje u razvoju. Ova deca mogu da imaju različite smetnje, a mi ovde mislimo pre svega na decu koja imaju oštećenja u motornom funkcionisanju, otežano se kreću ili se kreću u kolicima, imaju problem sa koordinacijom pokreta, ne mogu dobro da vide ili čuju, ali imaju u potpunosti očuvane intelektualne sposobnosti.

Nakon što Vam pročitam tvrdnju, molim Vas da odgovorite u kojoj se meri slažete sa datom tvrdnjom. Postoji pet mogućih odgovora: 1 - uopšte se ne slažem, 2 - uglavnom se ne slažem, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - uglavnom se slažem, 5 - u potpunosti se slažem. Sada ću vam pročitati tvrdnje. Kao podsetnik možete koristiti i kartice sa licima.

Proverite da li je ispitaniku jasno kako se daju odgovori.

Ukoliko ispitanik ne razume način davanja odgovora navesti primer:

„Ova tvrdnja nije deo upitnika, navešću kao primer. Kada bih Vam pročitao tvrdnju: „*U Srbiji je zimi jako toplo*“, vaš zadatak bi bio da odgovorite da li se slažete sa ovom tvrdnjom, odnosno da izaberete jednu od opcija: uopšte se ne slažem, uglavnom se ne slažem, niti se slažem niti se ne slažem, uglavnom se slažem, u potpunosti se slažem. U ovom slučaju bi većina ljudi odgovorila sa: uopšte se ne slažem. Na kartici sa odgovorima je to tužno lice (1)“.

Sada ću Vam pročitati tvrdnje.

[A] Za decu sa fizičkim i čulnim smetnjama bolje je da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece.

Ukoliko ispitanici imaju dodatna pitanja šta se podrazumeva pod porodicom a šta pod institucijom, pod porodicom se podrazumeva bilo biološka porodica, usvojiteljska ili hraniteljska porodica. Institucija za smeštaj dece odnosi se na domove za decu i mlade, odnosno na grupni smeštaj dece pri čemu su u instituciji najčešće zaposleni stručni radnici različitih profesija (psiholog, socijalni radnik, specijalni pedagog, lekar). Nakon što ispitanik da odgovor obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru.

[B] Deca sa fizičkim i čulnim smetnjama negativno utiču na svakodnevni život druge dece u porodici.

Bilo šta što ispitanik podrazumeva pod negativnim uticajem je adekvatno i nije potrebno eksplicirati pojam „negativni uticaj“. U tom smislu ukoliko ispitanik pita šta bi bio negativan uticaj odgovoriti sa: „Bilo šta što Vi vidite kao negativan uticaj je u redu“. Ukoliko ispitanik ipak ne može da pruži odgovor dodatno objasniti da se pod negativnim uticajem misli bilo šta od navedenog: nemogućnost roditelja da se posvete drugoj deci, opterećenje druge dece za brigu o detetu sa invaliditetom, neadekvatan afektivni razvoj druge dece zbog toga što su zapostavljena u odnosu na dete sa invaliditetom, uticaj iscrpljenosti roditelja na porodičnu dinamiku. Nakon što ispitanik da odgovor obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru.

[C] Za decu sa fizičkim i čulnim smetnjama bolje je da pohađaju redovnu školu nego specijalnu školu.

Pod redovnom školom podrazumevamo samo opšte osnovne i srednje škole, odnosno redovna odeljenja u školama. Nakon što ispitanik da odgovor obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru.

[D] U redovnoj školi deca sa fizičkim i čulnim smetnjama negativno utiču na rad drugih učenika.

Bilo šta što ispitanik podrazumeva pod negativnim uticajem je adekvatno i nije potrebno eksplicirati pojam „negativni uticaj“. U tom smislu ukoliko ispitanik pita šta bi bio negativan uticaj odgovoriti sa: „Bilo šta što vi vidite kao negativan uticaj je u redu“.

Ukoliko ispitanik ipak ne može da pruži odgovor dodatno objasniti da se pod negativnim uticajem misli bilo šta od navedenog: ometanje druge dece zato što dete sa invaliditetom odvlači pažnju nastavnika/učitelja, ometanje časa upadima, teškoće u kontroli ponašanja koje mogu da budu uznemiravajuće ili ugrožavajuće po drugu decu... Nakon što ispitanik da odgovor obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru.

[E] Deca sa fizičkim i čulnim smetnjama mogu uspeti u životu ako im se pruži adekvatna podrška.

Kada govorimo o očekivanjima misli se pre svega na postignuće u bilo kojoj sferi života, a pre svega na posao. Ukoliko pitaju šta znači uspeh odgovoriti sa: „Pod uspehom podrazumevajte ono što bi za Vas bio uspeh u životu, ono čime biste Vi bili zadovoljni“. Nakon što ispitanik da odgovor obeležite šifru koja odgovara datom odgovoru.

Ispitivanje nastaviti uvodnim uputstvom za drugi blok pitanja:

AC2. Sledeće tvrdnje odnose se samo na decu koja imaju intelektualne smetnje u razvoju.

Ova deca mogu da imaju različite smetnje, a mi ovde mislimo pre svega na decu koja sporije napreduju od svojih vršnjaka - sporije uče, teže pamte, u ograničenoj meri ovladavaju govorom, upotrebom jezika i motoričkim veštinama i često imaju poteškoća u komunikaciji sa drugima. Ukoliko ponovo ima potrebe za pojašnjenjima, davati ista pojašnjenja kao u prethodnom bloku pitanja.

[A] Za decu sa intelektualnim smetnjama u razvoju bolje je da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece.

Obeležite šifru koja odgovara odgovoru koji je dao ispitanik.

[B] Deca sa intelektualnim smetnjama u razvoju negativno utiču na svakodnevni život druge dece u porodici.

Obeležite šifru koja odgovara odgovoru koji je dao ispitanik.

[C] Za decu sa intelektualnim smetnjama u razvoju bolje je da pohađaju redovnu školu nego specijalnu školu.

Obeležite šifru koja odgovara odgovoru koji je dao ispitanik.

[D] U redovnoj školi deca sa intelektualnim smetnjama u razvoju negativno utiču na rad drugih učenika.

Obeležite šifru koja odgovara odgovoru koji je dao ispitanik.

[E] Deca sa intelektualnim smetnjama u razvoju mogu uspeti u životu ako im se pruži adekvatna podrška.

Obeležite šifru koja odgovara odgovoru koji je dao ispitanik.

MODUL EU - UPOTREBA ENERGIJE U DOMAĆINSTVU

Podaci o vrsti goriva koji se koriste za kuvanje, grejanje i rasvetu prikupljaju se kao još jedna mera socio-ekonomskog statusa domaćinstva. Upotreba nekih goriva takođe može imati negativne posledice po zdravlje. Pogledajte slike opisane u dokumentu "WHO Household Energy Use Catalogue" (videti <http://mics.unicef.org/tools#data-collection>).

EU1. Koja vrsta šporeta za kuvanje se uglavnom koristi u Vašem domaćinstvu?

Pitajte za vrstu šporeta koji se uglavnom koristi za kuvanje kod kuće. Zatim, na osnovu odgovora ispitanika, obeležite odgovarajuću šifru. Treba obeležiti samo jedan odgovor – za glavni šporet .

EU2. Da li ima dimnjak?

Dimnjaci su konstrukcijski dodaci koji ventilišu i odvođe gas i dim od šporeta za kuvanje napolje ili iz prostora u kome se kuva. Dimnjaci mogu biti izrađeni od keramičkih cevi, lima, livenog gvožđa, mogu biti ozidani, od betonskih cevi i mnogih drugih materijala.

Obeležite šifru na osnovu odgovara ispitanika.

Ako postoji dimnjak, obeležite šifru "1". Ako je odgovor "Ne", unesite šifru "2". Ako ispitanik ne zna da li domaćinstvo ima dimnjak, obeležite šifru "8".

EU3. Da li taj šporet ima ventilator?

Ventilatori pomažu u potpunijem sagorevanju goriva tako što velikom brzinom izduvavaju mlazove vazduha u komoru za sagorevanje. Ventilatori se mogu napajati baterijom ili termoelektričnim uređajem koji uzima toplotu iz peći i pretvara je u električnu energiju.

Obeležite šifru na osnovu odgovora ispitanika.

Ako šporet ima ventilator, obeležite šifru "1" za "Da". Ako je odgovor "Ne", obeležite šifru "2". Ako ispitanik ne zna da li domaćinstvo ima ventilator za šporet, obeležite šifru "8".

EU4. Koju vrstu goriva ili koji izvor energije koristi taj šporet za kuvanje?

Imajte na umu da se ovo pitanje odnosi na gorivo za kuvanje, a ne na gorivo za grejanje ili osvetljenje. Obeležite samo glavnu vrstu energije koju domaćinstvo koristi. Ako je više od jedne vrste, obeležite glavnu vrstu energije koju koristi šporet za kuvanje.

EU5. Da li se obično kuva u kući, u posebnoj zgradi ili napolju?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Obeležite šifru „1“ ako se kuva u glavnoj kući u kojoj nema posebne prostorije za kuvanje, tj. kuhinje. Obeležite šifru „2“ ako se kuva u kuhinji, odnosno u posebnoj prostoriji koja je za to namenjena. Obeležite šifru „3“ ako se kuva u posebnoj zgradi (npr. letnja kuhinja, stara kuća u istom dvorištu i sl.). Ako se kuva napolju proverite da li se kuva na terasi, natkrivenoj verandi ili na otvorenom. Šifru „4“ obeležite ako se obično kuva napolju a šifru "5" ako se kuva na terasi ili natkrivenoj verandi. Ako vam ispitanik da drugi odgovor, a ne neki od navedenih, obeležite šifru „6“ i na datoj liniji navedite u kojoj se prostoriji kuva.

EU6. Šta Vaše domaćinstvo uglavnom koristi za zagrevanje prostorija kada je potrebno?

Neka domaćinstva koriste grejna tela (radijatore, grejalice, i sl.), posebno tokom hladnog vremena. Grejna tela daju toplotu za dnevni boravak, za spavaću sobu itd. Misli se na sva moderna ili tradicionalna grejna tela. U seoskim sredinama, neke kuće mogu koristiti otvorenu vatru da bi ih zagrejali.

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Za centralno grejanje, obeležite šifru "01" i pređite na pitanje EU8; šifre "02" i "03" obeležite ako domaćinstvo koristi fabrički ili zanatski proizveden uređaj za grejanje; šifre "04" i "05" ako se za grejanje koristi šporet (fabrički proizveden ili tradicionalni zanatski); ako je u pitanju otvorena vatra/ognjište, obeležite šifru "6" i pređite na pitanje EU8. Ako je u pitanju neki električni uređaj (Električni radijatori, klima uređaji i sl.), obeležite šifru "8" i pređite na pitanje EU9. Za neki drugi vid grejanja obeležite šifru „96“ i na predviđeno mesto upišite šta je to a potom pređite na pitanje EU8. Ako u domaćinstvu nema grejanja, obeležite šifru „97“ i pređite na pitanje EU9 .

Ako se u domaćinstvu koristi više od jednog grejnog tela, obeležite samo glavnu vrstu.

EU7. Da li taj uređaj za grejanje ima dimnjak?

Obeležite "Da" ili "Ne" u zavisnosti od odgovora koji je ispitanik dao. Ako on/ona ne zna, obeležite šifru „8“.

EU8. Koju vrstu goriva i koji izvor energije koristi taj uređaj za grejanje?

Treba obeležiti samo jedan odgovor. Ako je ispitanik naveo/navela više od jednog izvora obeležite glavni izvor energije za grejanje. Ukoliko vam ispitanik navede neki drugi izvor energije, obeležite šifru „96“ i na odgovarajućem mestu navedite koja je to vrsta goriva i koji izvor energije.

EU9. Šta se u Vašem domaćinstvu uglavnom koristi za osvetljavanje prostorija noću?

Ovo pitanje ima za cilj da utvrdi koji je glavni izvor koji se u domaćinstvu koristi za osvetljenje. U zavisnosti od odgovora ispitanika obeležite odgovarajuću šifru.

Ako postoji više od jednog izvora osvetljenja noću, obeležite samo glavnu vrstu. Ukoliko ispitanik navede neki drugi izvor, obeležite šifru „96“ i na odgovarajućem mestu navedite koji. Ako u domaćinstvu nema osvetljenja, obeležite šifru „97“.

MODUL WS - VODA I SANITACIJA

Svrha prva dva pitanja u ovom modulu je da se proceni vrsta izvora vode koja se u domaćinstvu koristi za piće i za druge potrebe, kao što su kuvanje i pranje ruku.

Slike koje prikazuju razne izvore vode i sanitarne ustanove možete videti na: <http://mics.unicef.org/tools#data-collection>. Slike su osmišljene da bi vam pomogle da identifikujete tačan odgovor. Nemojte ih prikazivati ispitanicima.

Definicije različitih izvora vode su navedene u daljem tekstu (šifre se odnose na one koje se pominju u pitanjima WS1 i WS2):

- „11” – Tekuća voda u stanu/kući, ili kućni priključak, definiše se kao vodosnabdevanje putem cevi do kućnih instalacija (do jedne ili dve slavine), na primer, u kuhinji i/ili kupatilu.
- „12” – Tekuća voda u dvorištu/na placu, ili priključak u dvorištu, definiše se kao vodosnabdevanje putem cevi do slavine koja se nalazi u dvorištu ili na placu izvan kuće.
- „13” – Tekuća voda kod komšije – domaćinstvo možda nabavlja vodu u komšijskoj kući ili u dvorištu.
- „14” – Javna česma je mesto gde ljudi mogu uzimati vodu. Javna česma se zove i javni izvor. Javne česme su obično locirane na nekom uglu ili drugom javnom mestu. Imaju jednu ili više slavina i obično su napravljene od cigala, kamena ili betona.
- „21” – Bušeni bunar je duboka rupa koja je iskopana ili izbušena radi pronalaženja izvora vode u zemlji. Bunari/bušotine se grade uz pomoć cevi koje sprečavaju urušavanje rupe malog prečnika i obezbeđuju zaštitu od infiltracije površinske vode. Voda se izvlači iz bunara ili bušotine pomoću pumpe koju pokreću ljudi, životinje, vetar, struja, dizel gorivo ili solarna energija.
- „31” – Pokriveni bunar je iskopani bunar koji je zaštićen od površinske vode oblogom koja je podignuta iznad nivoa tla i platformom koja odvodi površinsku vodu dalje od bunara. Pored toga, zaštićeni bunar je pokriven tako da ljudi, izmet ptica, životinje i štetne materije ne mogu upasti u bunar.
- „32” – Nepokriveni bunar je bunar na koji se može primeniti jedna ili obe sledeće tvrdnje: (1) bunar nije zaštićen od površinske vode; (2) bunar nije pokriven. Ako se može primeniti bar jedna od ovih tvrdnji, bunar nije zaštićen.
- „41” – Zaštićeni/uređen izvor je izvor koji je zaštićen od površinske vode i ljudi, životinja i ptičjeg izmeta. Izvor se obično štiti konstrukcijom koja se pravi od cigala, kamena ili betona i gradi se oko izvora kako bi voda tekla direktno iz te konstrukcije u cev bez izlaganja spoljnom zagađenju.
- „42” – Nezaštićeni/neuređeni izvor je izvor u koji može da dopre površinska voda ili koji može biti zagađen od strane ljudi i životinja. Nezaštićeni izvori obično nemaju zaštitnu konstrukciju (koja je opisana gore u tekstu).
- „51” – Sakupljanje kišnice odnosi se na kišu koja se sakuplja sa površina zgrada pomoću krovnih slivnika i čuva se u kontejneru, rezervoaru ili cisterni do upotrebe. Prikupljanje kišnice sa tla (podzemno ili površinsko slivanje kišnice) ne treba uzimati u obzir u ovoj kategoriji.
- „61” – Kamion/cisterna kao izvor vode domaćinstva može biti u slučaju kada se voda transportuje i prodaje iz kamiona/cisterne

- „81” – Površinska voda je voda koja se nalazi iznad tla i to mogu biti reke, brane, jezera, bare, potoci, kanali i irigacioni kanali iz kojih se voda uzima direktno.
- „91” – Flaširana voda je kupovna voda koja se prodaje u flašama. Imajte na umu da se ova šifra odnosi samo na flaširanu vodu koja je u komercijalnoj prodaji. Ponekad članovi domaćinstva drže vodu u flašama iz drugih izvora– to ne treba stavljati pod šifru flaširane vode.

WS1. Koji je glavni izvor pijaće vode za članove Vašeg domaćinstva?

Unesite šifru najčešće korišćenog izvora. Ako se pomene nekoliko izvora, pitajte koji se najčešće koristi. Imajte na umu da možete da unesete samo jednu šifru. Ako izvor zavisi od godišnjeg doba, unesite izvor koji se koristi u godišnjem dobu kada se obavlja anketa.

- Ako je odgovor „Flaširana voda”, obeležite „91” i pređite na sledeće pitanje. Imajte na umu da se sledeće pitanje postavlja samo ako je odgovor na ovo pitanje „Flaširana voda”.

WS2. Koji je glavni izvor vode koji se u Vašem domaćinstvu koristi u druge svrhe, kao što su kuvanje i pranje ruku?

Ovo pitanje treba postaviti samo domaćinstvima koja koriste „Flaširanu vodu” za piće. Obeležite šifru najčešće korišćenog izvora. Ako taj izvor zavisi od godišnjeg doba, obeležite izvor koji se koristi u godišnjem dobu kada se sprovodi anketa.

WS3. Gde se nalazi taj izvor?

Ovo pitanje treba postaviti samo domaćinstvima u kojima glavni izvor vode nije tekuća voda u stanu/kući ili u dvorištu/na placu. Obeležite šifru lokacije izvora vode. Ako je lokacija u svom stanu/kući ili u sopstvenom dvorištu/na placu, onda obeležite šifru „1” ili „2” i pređite na WS7. U suprotnom, obeležite šifru „3” i pređite na sledeće pitanje.

WS4. Koliko je, članovima Vašeg domaćinstva, potrebno vremena da se ode do tog mesta sa vodom, uzme voda i da se vrati nazad?

Svrha ovog pitanja je da se utvrdi koliko je pristupačna lokacija izvora pijaće vode, odnosno koliko je ta lokacija udaljena od domaćinstva koje koristi izvor vode van svog stana/kuće ili dvorišta/placa. Unesite koliko je vremena potrebno da se dođe do vode, kakvim god oblikom transporta se osoba obično koristi, bilo da osoba pešači ili se vozi biciklom ili motornim vozilom.

Upišite procenjeno vreme (u minutima, ili satima pretvorenim u minute, ako je potrebno) koje je potrebno da se uobičajenim načinom transporta jednom **dođe do izvora vode, sačeka da se uzme voda i vrati nazad u svoj stan/kuću**. Stavite nulu (nule) pre broja ako je u pitanju manje od 100 minuta (na primer „060” ili „005”). Ako vam ispitanik odgovori u satima pokušajte da na najbolji način vreme potrebno za jedan odlazak po vodu pretvorite u minute. Zatim pređite na sledeće pitanje.

Ako vam ispitanik kaže da niko od članova domaćinstva ne ide po vodu, već im se ona doprema u stan/kuću, obeležite šifru „000” i pređite na pitanje WS7.

Ukoliko ispitanik ne zna koliko je vremena potrebno, obeležite „998” i pređite na sledeće pitanje.

WS5. Ko obično ide na taj izvor po vodu za Vaše domaćinstvo?

Svrha ovog pitanja je da se sazna starost i pol osobe koja obično obavlja zadatak donošenja vode. To će nam dati uvid u to da li se obaveze donošenja vode daju članovima domaćinstva određenog pola ili starosne grupe. Unesite ime osobe koja obično ide po vodu i njegov/njen redni broj.

WS6. Od prošlog (dan u nedelji), koliko puta je ta osoba išla po vodu?

Pitajte ispitanika da proceni koliko puta je ta osoba išla po vodu u poslednjih nedelju dana i unesite podatak u odgovarajuće polje. Ako ne zna i ne može da proceni, obeležite šifru "98".

WS7. Da li je, u poslednjih mesec dana bilo perioda kada Vaše domaćinstvo nije imalo dovoljnu količinu vode za piće?

Obeležite odgovarajuću šifru u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ako je to šifra "1" pređite na sledeće pitanje. Ako je to šifre „2“ ili „8“(uvek je bilo dovoljno vode) ili „8“ pređite na pitanje WS11.

WS8. Koji je bio glavni razlog zbog koga niste imali dovoljnu količinu vode kada Vam je bila potrebna?

Kod ovog pitanja nas zanima razlog zbog koga domaćinstvo nije imalo dovoljnu količinu vode kada joj je bila potrebna. Potrebno je obeležiti samo glavni razlog.

Pitanja WS11-WS17 tiču se vrsta toaleta koji članovi domaćinstva koriste.

WS11. Koju vrstu nužnika/toaleta obično koriste članovi Vašeg domaćinstva?

Svrha ovog pitanja je da se utvrdi nivo higijene u sanitarnoj prostoriji i koliko bobro sanitarne prostorije domaćinstva sprečavaju osobe koje koriste te prostorije, da dođu u kontakt sa ljudskim otpadom. Možda će biti potrebno da pogledate tu prostoriju. U tom slučaju potrebno je da zatražite dozvolu.

- Ako ispitanik kaže ili ako se zapazi da članovi domaćinstva nemaju nikakve sanitarne prostorije ili koriste žbunje ili polje, obeležite „95“ za „Nema nužnik/toalet/žbunje/polje“ i pređite na HH13.
- Ako ispitanik odgovori da koriste vodokotlić ili ispiranje vodom (šifre „11“ do „14“), pitajte: „**Gde otiče?**“ Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ukoliko otiče u kanalizacione cevi (šifra „11“) ili na otvorenu površinu (šifra „14“), pređite na pitanje WS14. Ukoliko ispitanik ne zna kuda otiče, obeležite šifru „18“ i pređite na pitanje WS14.
- Ako je u pitanju neki od poljskih WC-a (šifre „21-23“) probajte da saznate koja je vrsta poljskog WC tačno u pitanju ili zatražite dozvolu da pogledate. Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

Definicije različitih vrsta toaleta (vidi takođe i <http://mics.unicef.org/tools#data-collection>):

Toalet sa vodokotlićem ima rezervoar iz kojeg ističe voda i sifonsku cev, koja je u obliku slova U, ispod sedišta ili turskog klozeta, a koja sprečava prolaz muva i neprijatnih mirisa. Toalet na ispiranje vodom koristi sifon, ali za razliku od toaleta sa vodokotlićem, u toalet na ispiranje, voda se sipa ručno (ne koristi se rezervoar).

- „11“ – „Otiče u kanalizacione cevi“ je sistem kanalizacionih cevi, ili kanalizacija, u kojima se prikuplja ljudski izmet (fekalije i urin) i otpadne vode i uklanjaju se iz domaćinstva. Kanalizacioni sistem se sastoji od instalacija za prikupljanje, pumpanje, tretiranje i uklanjanje ljudskog izmeta i otpadnih voda.
- „12“ – „U septičku jamu“. Septička jama se koristi za prikupljanje izmeta i to je nepropusni taložni tank koji se obično nalazi ispod zemlje, dalje od kuće ili toaleta.
- „13“ – „U jamu poljskog WC“. Poljski WC je sistem za uklanjanje izmeta do rupe u zemlji i ima sifon.

- „14” – „Otiče na otvorenu površinu“ znači da izmet odlazi u nepokriveni drenažni kanal koji ne sprečava kontakt ljudi i životinja sa fekalijama.
- „18” – „Otiče, ne zna kuda“ – ovu šifru treba obeležiti kada ispitanik zna da je u pitanju toalet sa vodokotlićem ili toalet koji se ispira vodom, ali ne zna kuda fekalije odlaze.

Poljski WC može biti:

- „21” – Ventilisani pokriveni poljski WC je vrsta poljskog WC-a koji je ventilisan preko cevi koja se pruža iznad krova klozeta. Otvoreni kraj cevi za ventilaciju je pokriven mrežom od gaze ili mrežom za komarce i unutrašnjost nadograđene strukture je mračna.
- „22” – Pokriveni poljski WC je poljski WC bez ispiranja koji je u potpunosti pokriven pločom ili platformom sa ugrađenim otvorom za čučavac ili sedištem. Platforma može biti od bilo kog materijala (od betona, ceganica sa zemljom ili blatom, od cementa) dokle god adekvatno pokriva jamu, tako da je njen sadržaj izložen samo kroz otvor čučavca ili sedišta.
- „23” – Nepokriveni poljski WC ima rupu u zemlji za prikupljanje fekalija, ali nema platformu niti sedište. Nepokriveni WC je obična rupa u zemlji u kojoj se prikupljaju fekalije.
- „31” – Ekološki (suvi) toalet je toalet koji služi za prikupljanje izmeta, a u koji se dodaju materijali bogati ugljenikom (biljni otpad, slama, trava, piljevina, pepeo) i u kojem se stvaraju posebni uslovi kako bi se proizveo neškodljivi kompost.
- „41” - Kanta – koristi se kanta ili drugi kontejner za prikupljanje izmeta (a često i urina i materijala za čišćenje analnog otvora), koji se povremeno prazne i čiste.
- „95” – Nema nužnik/toalet – izmet se zavija i baca u đubre, metod zakopavanja izmeta u zemlju, pražnjenje creva u žbunju ili polju ili jarku i pražnjenje creva u površinsku vodu (odvodni kanal, plaža, reka, potok ili more).

WS12. Da li je Vaš (odgovor iz WS11) ikada bio pražnjen?

Ovim pitanjem ispitujemo da li je sanitarna prostorija ikada bila pražnjena.

Možda će biti potrebno da postavite dodatno pitanje o tome kada je bila pražnjena: da li je pražnjena u poslednjih 5 godina ili pre više od 5 godina?

Ako sanitarna prostorija nije pražnjena, nezavisno od razloga, obeležite „4” za „Ne, nikada nije pražnjen“. Ne interesuje nas da li je nužnik/toalet nov ili je pražnjenje potrebno. Ovo pitanje služi kao filter za sledeće pitanje u kome prikupljamo informacije o tome kako je i gde pražnjen.

WS13. Poslednji put kada je pražnjen, gde je sadržaj uklonjen?

Na ovo pitanje odgovara ispitanik koji je na prethodno pitanje odgovorio da je nužnik/toalet ikada pražnjen. Prvo, zanima nas da li je to učinila specijalizovana ustanova ili samo domaćinstvo. Drugo, utvrđuje se gde je sadržaj iz sanitarnih prostorija otpremljen. Ne treba da čitate ponuđene stavke, dovoljno je da pitate na koje mesto je otpad uklonjen i obeležite odgovarajuću šifru shodno ispitanikovom odgovoru.

WS14. Gde se nalazi taj nužnik/toalet?

Pitanje ima za cilj da utvrdi lokaciju nužnika/toaleta – da li je u stanu/kući, u dvorištu/na placu ili negde drugde. Obeležite odgovarajuću šifru shodno ispitanikovom odgovoru.

Svrha sledeća tri pitanja (WS15 do WS17) je da se utvrdi da li domaćinstvo deli svoje sanitarne prostorije sa drugim domaćinstvima. Status zajedničkog korišćenja sanitarnih prostorija je važan zato što zajedničke prostorije mogu biti manje higijenske od prostorija koje koristi samo jedno domaćinstvo i mogu imati negativan uticaj na privatnost, dostojanstvo i sigurnost, posebno za žene i devojčice.

WS15. Da li delite nužnik/toalet sa drugim osobama koje nisu članovi Vašeg domaćinstva?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „Ne”, pređite na pitanje HH13.

WS16. Da li delite nužnik/toalet samo sa članovima drugih domaćinstava koje poznajete ili je to nužnik/toalet za javnu upotrebu?

Svrha ovog pitanja je da se sazna da li se zajednička prostorija deli samo sa drugim domaćinstvima (kao što je susedno domaćinstvo) ili je ta prostorija otvorena za javnost. Ako je u pitanju javna prostorija, obeležite šifru „2” i pređite na HH13. Ako ste obeležili šifru „1”, pređite na WS17.

WS17. Koliko ukupno domaćinstava koristi taj nužnik/toalet, uključujući i Vaše domaćinstvo?

Ukupan broj domaćinstava koja koriste te prostorije treba da obuhvati i domaćinstvo koje se anketira.

- Ukoliko manje od deset domaćinstava koristi taj toalet, unesite broj domaćinstava na predviđenom mestu.
- Obeležite „10” ako deset ili više domaćinstava koristi taj toalet.
- Imajte na umu da „01” nije validan odgovor (pošto to znači da samo jedno domaćinstvo koristi te prostorije; ukoliko je to slučaj, treba da se vratite na WS15 i da tu korigujete odgovor).
- Obeležite „98” za „Ne zna”

ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA

HH13. Unesite vreme.

Vreme kada ste završili popunjavanje Upitnika za domaćinstvo biće uneto tako što će biti korišćen 24-satni sistem.

HH15. Jezik na kome je obavljeno anketiranje.

Obeležite jezik na kom je obavljeno anketiranje. Ako ste koristili više jezika tokom anketiranja ispitanika za neke delove Upitnika, obeležite jezik koji je najviše korišćen tokom anketiranja.

HH16. Maternji jezik lica koje daje odgovore.

Obeležite maternji jezik ispitanika.

HH17. Da li je za popunjavanje nekog dela ovog upitnika korišćen prevodilac?

Obeležite da li je za popunjavanje celog upitnika ili nekog dela, korišćen prevodilac. Ako niste koristili prevodioca, obeležite “3”.

HH18. Proverite HL6 u Spisku članova domaćinstva i unesite ukupan broj dece starosti 5-17 godina:

Broj dece starosti 5-17 godina dobićete tako što ćete rebrojiti svu decu starosti 5-17 godina iz pitanja HL6 u Spisku članova domaćinstva. Ako nema dece starosti 5-17 godina, pređite na pitanje HH29. Ako u domaćinstvu ima samo jedno dete starosti 5-17 godina, pređite na HH27. Ako ima dvoje ili više dece treba izvršiti slučajni izbor.

Ispod se nalaze smernice koje opisuju postupak slučajnog izbora koji treba primeniti za obuku lica za rad na terenu, kao i u izuzetnim slučajevima kada anketar mora koristiti upitnik u papiru jer nema pristup tabletu iz bilo kog razloga da bi obavio ili dovršio anketiranje.

HH19. Unpišite svako dete starosti 5–17 godina redom kojim su upisani u SPISKU ČLANOVA DOMAĆINSTVA. Nemojte upisivati druge članove domaćinstva koji nisu u starosnoj grupi 5–17 godina. Unesite redni broj, ime, pol i starost svakog deteta.

HH20. Redosled

To je broj koji se koristi za izbor jednog deteta koje je slučajno izabrano za ovaj modul. Ovaj broj ćete koristiti kasnije da biste izvršili odabir. U ovoj koloni su brojevi već upisani i vi ne treba ništa da popunjavate.

HH21. Redni broj iz HL1

To je broj koji se koristi za identifikovanje svakog deteta iz Spiska članova domaćinstva koje ispunjava uslov iz ovog modula. Pogledajte Spisak članova domaćinstva i upišite svako dete starosti 5-17 godina (uključujući i one koji imaju 5 i 17 godina) po redosledu koji odgovara njihovom rednom broju (HL1). Nemojte upisivati druge članove domaćinstva koji nisu u starosnoj grupi od 5 do 17 godina.

Obratite pažnju da jednom kada ovde unesete ime člana domaćinstva, automatski toj osobi određujete redosled (HH20).

Veoma je važno da navedete svu decu koja ispunjavaju uslov po redosledu koji odgovara njihovom rednom broju. Ukoliko ne postupite tako, može se desiti da ne izaberete dete nasumično i da u postupak odabira unesete pristranost.

HH22. Ime iz HL2

Unesite ime svakog deteta koje ispunjava uslov u ovu kolonu pored njegovog/njenog rednog broja, tako što ćete ga prepisati iz Spiska članova domaćinstva, kolona HL2.

HH23. Pol iz HL4

Prepišite iz HL4 pol deteta koje ispunjava uslov.

HH24. Starost iz HL6

Prepišite iz HL6 starost deteta koje ispunjava uslov.

HH25. Proverite poslednju cifru rednog broja domaćinstva (HH2) iz INFORMACIONOG PANELA ZA DOMAĆINSTVO. To je broj reda na koji treba da pređete u tabeli ispod.

Proverite ukupan broj dece starosti 5-17 godina u HH18. To je broj kolone na koju treba da pređete u tabeli ispod.

Pronađite polje u kojem se red i kolona ukrštaju i obeležite broj u tom polju. To je redosled (HH20) izabranog deteta.

Uputstva data uz ovo pitanje trebalo bi da budu razumljiva sama po sebi. Pravilno korišćenje priložene tabele omogućava nepristrasan izbor jednog deteta od sve dece upisane u HH19.

Skrećemo vam pažnju da ukoliko u domaćinstvu ima više od 8 dece starosti 5-17 godina, treba da koristite kolonu “8+” u ovoj tabeli i sprovedete odabir na odgovarajući način.

HH26. Unesite redosled (HH20), redni broj (HH21), ime (HH22) i starost (HH24) za izabrano dete.

HH27. (Kada je HH18=1 ili kada ima samo jedno dete starosti 5-17 godina u domaćinstvu): Kao redosled unesite '1' i unesite redni broj (HL1), ime (HL2) i starost (HL6) tog deteta iz SPISKA ČLANOVA DOMAĆINSTVA.

Sada ste identifikovali dete starosti 5-17 godina koje će biti anketirano.

HH28. Pripremite UPITNIK ZA DETE OD 5-17 GODINA da ga popunite sa majkom/starateljem ovog deteta.

Kasnije ćete popuniti Upitnik za dete od 5-17 godina za ovo dete.

HH29. Proverite HL8 u Spisku članova domaćinstva: Da li u domaćinstvu ima neka žena starosti 15-49 godina?

Ako nema, pređite na pitanje HH40.

HH30. Pripremite poseban UPITNIK ZA ŽENU OD 15 DO 49 GODINA za svaku ženu starosti 15-49 godina.

Sada ste identifikovali sve žene u ovom domaćinstvu koje treba anketirati.

HH31. Proverite HL6 i HL8 u Spisku članova domaćinstva: Da li u domaćinstvu ima neka devojčica starosti 15-17 godina?

Ako nema, pređite na pitanje HH40.

HH32. Proverite HL20 u Spisku članova domaćinstva: Da li je potrebna saglasnost za anketiranje bar jedne devojčice starosti 15-17 godina?

Ako nije potrebna saglasnost, pređite na pitanje HH40.

HH33. Deo ovog istraživanja je i anketiranje žena starosti 15-49 godina. Svaku osobu koju anketiramo pitamo za saglasnost. Anketu obavlja anketar ženskog pola (anketarka). Za devojčice starosti 15-17 godina, takođe, moramo dobiti saglasnost odrasle osobe da bismo je anketirali. Kao što je ranije pomenuto, sve informacije koje smo prikupili ostaće strogo poverljive i anonimne.

Prvo pročitajte pitanje kako je navedeno, a zatim pitajte:

Možemo li anketirati (ime ženskog člana starosti 15-17 godina) kasnije?

- 'Da' za sve devojčice starosti 15-17 godina ⇒ nastaviti sa HH40.
- 'Ne' za bar jednu devojčicu starosti 15-17 godina i 'Da' za bar jednu devojčicu starosti 15-17 godina ⇒ unesite '06' u WM17 (takođe i u UF17 i FS17, ako je primenljivo) na individualnim upitnicima za one za koje nije pribavljena saglasnost odraslih. Zatim nastavite sa HH40.
- 'Ne' za sve devojčice starosti 15-17 godina ⇒ unesite '06' u WM17 (takođe i u UF17 i FS17, ako je primenljivo) na svim individualnim upitnicima za one za koje nije pribavljena saglasnost odraslih. Zatim nastavite sa HH40.

HH40. Proverite HL10 u SPISKU ČLANOVA DOMAĆINSTVA: Da li u domaćinstvu ima neko dete starosti 0-4 godine?

Ako nema dece starosti 0-4 godine, pređite na pitanje HH45.

HH41. Pripremite posebne UPITNIKE ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA za svako dete starosti 0-4 godine

Sada ste identifikovali svu decu starosti 0-4 godine u ovom domaćinstvu za koju treba obaviti anketiranje.

HH45. Sada se vratite na INFORMACIONI PANEL ZA DOMAĆINSTVO i,

- Obeležite '01' u pitanju HH46 (Rezultat anketiranja domaćinstva),
- Unesite ime i redni broj (iz Spiska članova domaćinstva) ispitanika/ispitanice sa kojim/kojom ste popunili Upitnik za domaćinstvo u HH47,
- Popunite pitanja HH48 – HH52,
- Zahvalite ispitaniku/ispitanici na njegovoj/njenoj saradnji i onda
- Nastavite sa popunjavanjem individualnih upitnika u ovom domaćinstvu.

Ako nema individualnih upitnika koje treba popuniti u ovom domaćinstvu zahvalite se ispitaniku/ispitanici na njegovoj/njenoj saradnji i pređite na sledeće domaćinstvo koje vam je dodelio Vaš supervizor.

ZAPAŽANJA

Poslednja strana Upitnika rezervisana je za zapažanja/komentare/napomene anketara i supervizora u vezi ankete obavljene u tom domaćinstvu.

UPITNIK ZA ŽENU OD 15-49 GODINA

Svrha ovog upitnika je da pruži informacije o faktorima koji utiču na zdravlje žena i kvalitet života. Nakon što popunite Spisak članova domaćinstva u Upitniku za domaćinstvo, utvrdićete koje žene ispunjavaju uslov za Upitnik za ženu i trebalo bi da pripremite upitnike za sve žene koje ispunjavaju uslov. Žene koje ispunjavaju uslov za ovaj upitnik su žene navedene u Spisku članova domaćinstva starosti od 15 do 49 godina (videti kolonu HL8 Spiska članova domaćinstva).

Potrebno je da popunite ovaj upitnik sa ispitanicom lično - ostali članovi domaćinstva ne treba da budu prisutni u bilo kojoj fazi anketiranja.

MODUL WM - INFORMACIONI PANEL ZA ŽENU

WM1 do VM6 treba popuniti pre nego što počnete anketu.

WM1. Redni broj popisnog kruga u uzorku

Redni broj popisnog kruga u uzorku koji obezbeđuje supervizor, pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo – pitanje HH1.)

WM2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu

Redni broj domaćinstva u popisnom krugu koji obezbeđuje supervizor, pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo – pitanje HH2).

WM3. Ime i redni broj žene

Ime i redni broj žene pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo – kolona HL1 i HL2 Spiska članova domaćinstva)

WM5. Ime anketara i šifra

Vaše ime i identifikacioni broj pojaviće se ovde. Identifikacione brojeve ćete dobiti tokom obuke.

WM4. Ime i šifra supervizora

Ime i šifra supervizora pojaviće se ovde.

WM6. Dan/mesec/godina anketiranja

Datum anketiranja pojaviće se ovde: dan, mesec i godina.

Potrudite se da anketu sa ženom obavite u privatnosti. Ljubazno zatražite da izađu svi drugi članovi domaćinstva ili bilo koje lice koje je prisutno (uključujući muške članove istraživačkog tima).

WM7. Unesite vreme anketiranja

Vreme kada ste započeli anketiranje žene pojaviće se ovde.

WM8. Proveriti popunjene upitnike u ovom domaćinstvu: Da li ste Vi ili drugi član vašeg tima anketirali ovu ispitanicu za drugi upitnik?

U zavisnosti od toga da li je još neka anketa obavljena sa ovom ispitanicom, treba da pročitate različite pozdrave. Ako je ispitanica već anketirana za neki drugi upitnik u ovom domaćinstvu, obeležite '1', a zatim pročitajte pozdrav iz **WM9B**. Ako je ovo prva anketa sa ovom ispitanicom, onda unesite '2', a zatim pročitajte pozdrav u **WM9A**.

WM9A / WM9B.

Ako niste mogli kontaktirati ženu posle ponovljenih poseta, unesite '2' za 'Nije pitana' i nastavite na WM17 da biste popunili odgovarajuću šifru rezultata anketiranja.

Ponovite pozdrav ako nije već pročitana ženi koju anketirate: **„Dobar dan, moje ime je (*Vaše ime*). Mi smo iz Republičkog zavoda za statistiku. Sprovodimo istraživanje koje se bavi položajem dece, porodica i domaćinstava. Želela bih da o tome porazgovaram sa Vama. Ova anketa će trajati oko 20 minuta. Takođe, anketiramo majke o njihovoj deci. Dobijene informacije će se tretirati kao strogo poverljive i anonimne. Ukoliko ne želite da odgovorite na neko pitanje ili želite da prekinete anketiranje, molim Vas da mi to kažete. Možemo li da počnemo?**

Ako anketiranje počinjete sa istom osobom sa kojom ste popunili Upitnik za domaćinstvo potrebno je da pročitate izmenjenu verziju uvodnog pozdrava pošto se vreme potrebno za popunjavanje Upitnika za ženu razlikuje od vremena za Upitnik za domaćinstvo ili Upitnika za decu mlađu od pet godina i potrebna je posebna saglasnost za obavljanje ove ankete.

„Sada želim još malo da porazgovaram sa Vama o Vašem zdravlju i još nekim temama. Ova anketa će trajati oko 20 minuta. Ponavljam, sve informacije koje nam date ostaće strogo poverljive i anonimne. Ukoliko ne želite da odgovorite na pitanje ili želite da prekinete anketiranje, molim Vas da mi to kažete. Možemo li da počnemo?

Ukoliko dobijete pristanak, pređite na sledeći modul (Podaci o ženi) i počnite anketiranje. Ako se ispitanica ne slaže da nastavite, i pored svih vaših pokušaja da joj objasnite značaj istraživanja da je ubedite da učestvuje u istraživanju, popunite WM17 tako što ćete obeležiti šifru „03“, zahvalite joj se i pređite na sledeću sledeću osobu u domaćinstvu koja ispunjava uslov za anketiranje, ako takva osoba postoji. Kasnije razmotrite to odbijanje sa supervizorom; vi ili neka druga osoba iz tima može pokušati da anketira tu ženu još jednom. To će zavistiti od vašeg opisa odbijanja. Međutim, zapamtite da učešće žene u anketiranju mora biti na dobrovoljnoj bazi i da se potencijalni ispitanici nikad ne smeju prisiljavati da učestvuju.

WM17. Rezultat anketiranja žene

Odgovor na ovo pitanje unesite po završetku anketiranja žene. Unesite šifru koja odgovara rezultatu anketiranja.

- Ukoliko je upitnik popunjen, unesite šifru „01“ za odgovor „Upitnik je popunjen“.
- Ukoliko niste uspeli da stupite u kontakt sa ženom posle ponovljenih poseta, unesite „02“ za „Žena nije kod kuće“.
- Ukoliko je žena odbila da bude anketirana, unesite „03“ za „Odbija anketiranje“.
- Ukoliko ste uspeli da popunite upitnik samo delimično, unesite „04“ za „Upitnik je delimično popunjen“.
- Ukoliko „Žena nije u stanju da odgovara“ (mentalno ili fizički onesposobljena), treba da unesete „05“.
- Ukoliko je žena starosti od 15 do 17 godina potrebna je saglasnost, ali nije dobijena, unesite '06' „Nema saglasnosti odrasle osobe za ispitanicu starosti 15-17“.
- Ukoliko niste mogli da završite ovo anketiranje iz nekog drugog razloga, treba da zaokružite „06“ za odgovor „Drugo (*navesti*)“ i navedete razlog na predviđenom mestu.

MODUL WB - PODACI O ŽENI

Starost je najvažnija informacija u anketi, pošto skoro sve analize podataka zavise od starosti ispitanice. Ova pitanja se moraju postaviti nezavisno od podataka navedenih u Upitniku za domaćinstvo, osim ako ste već anketirali istu ispitanicu u Upitniku za domaćinstvo i već ste je pitali koliko ima godina. Ako Upitnik za domaćinstvo nije popunjen sa ovom ispitanicom, morate pitati da vam kaže datum rođenja i godine starosti prilikom popunjavanja Upitnika za ženu.

Slično tome, ukoliko ste sa ispitanicom popunili Upitnik za domaćinstvo i već ste pitali ispitanicu o njenom obrazovanju, preskočićete pitanja VB3-VB14, osim pitanja VB14 koja se mora postaviti ženama koje imaju manje od srednjeg obrazovanja.

WB1. Proveriti redni broj žene (WM3) u INFORMACIONOM PANELU ZA ŽENU i odgovor u UPUTNIKU ZA DOMAĆINSTVO (HH47)

Ako ispitanik na ovo pitanje nije odgovorio u Upitniku za domaćinstvo (WM3≠HH47), pređite na WB3, a u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem.

WB2. Proveriti ED5 u modulu OBRAZOVANJE u UPUTNIKU ZA DOMAĆINSTVO za ovu ženu: Najviši nivo škole koju je pohađala:

Ako je ispitanica rekla u Upitniku za domaćinstvo da je njen najviši nivo obrazovanja srednja ili visoka škola, pređite na WB14A, u suprotnom pređite na WB14.

WB3. Kog meseca i koje godine ste rođeni?

Ako ispitanica zna svoj datum rođenja, unesite „Mesec“ i „Godinu“. Biće potrebno da mesece pretvorite u brojeve. Tako će januar biti „01“, februar „02“, mart „03“, itd.

- Ako ispitanica ne zna u kom mesecu je rođena, unesite „98“ za „NZ MESEC“ i pitajte je koje je godine rođena.
- Ako zna godinu, unesite je na mestu predviđenom za „Godinu“.
- U svakom slučaju pokušajte da saznate bar godinu rođenja.
 - Ako ispitanica ne može da vam da taj podatak, pitajte je da li ima neki dokument kao što je lična karta, zdravstvena knjižica, izvod iz matične knjige rođenih ili krštenica, u kojem bi mogli naći njen datum rođenja.
 - Ako takav dokument postoji, pitajte ženu da li je podatak u dokumentu (dokumentima) tačan.
 - Samo kada je apsolutno nemoguće čak i proceniti godinu rođenja treba uneti „9998“ za „NZ GODINU“.

WB4. Koliko imate godina?

Unesite starost ispitanice u navršenim godinama, tj. koliko je godina imala na poslednjem rođendanu.

Ako je potrebno dodatno pitanje: **“Koliko ste godina napunili na svom poslednjem rođendanu?”**

Ukoliko ne zna odgovor ni na jedno od ova dva pitanja, pokušajte da na osnovu nekih drugih podataka utvrdite koliko ima godina.

- Pitajte je koliko je imala godina kada se udala prvi put ili kada je rodila prvo dete.
- Pokušajte da saznate pre koliko godina se udala ili je rodila prvo dete. (Možda možete da saznate koliko ima godina njeno najstarije dete ako je dete još živo. Možda možete da povežete njene godine sa godinama neke druge osobe u domaćinstvu za koju se zna koliko ima godina. Možda možete da utvrdite koliko ima godina na osnovu toga koliko je bila stara kada se desio neki važan događaj i na osnovu broja godina koje su od tada protekle.)
- MORATE uneti ovaj podatak.

- Upaređite i popravite WB3 i WB4 ako su nedosledni. Imajte na umu da i jedan i drugi podatak mogu biti netačni.

I na kraju, pre nego što pređete na sledeće pitanje, proverite da li ispitanica zaista ispunjava uslov za anketiranje. Ukoliko je žena mlađa od 15 ili starija od 49 godina, morate prekinuti anketiranje.

- Učinite to na taktičan način tako što ćete joj postaviti još dva-tri pitanja, a onda se zahvaliti ispitanici na saradnji;
- Unesite „NE ISPUNJAVA USLOV“ na prvoj strani upitnika (pitanje WM17) i korigujte starost i podatak o ispunjenosti uslova za tu ženu na prvoj strani i u kolonama HL6 i HL8 u Upitnika za domaćinstvo.
- Pored toga, moraćete da korigujete i ukupan broj navedenih žena koje ispunjavaju uslov na prvoj strani Upitnika za domaćinstvo.
- Imajte u vidu da podatak o starosti žene treba da ispravite u Upitniku za domaćinstvo samo ako on utiče na njen status ispunjenosti uslova za anketiranje. U svim drugim slučajevima nedoslednosti između Upitnika za domaćinstvo i Upitnika za ženu, nemojte menjati odgovor u vezi sa starošću žene u Upitniku za domaćinstvo.
- Ako je žena ispunjavala uslov za anketiranje na dan popunjavanja upitnika za domaćinstvo, ali se u međuvremenu dogodilo da više ne ispunjava uslov, jer se anketa sa njom obavlja kasnije, pratite gore navedenu proceduru za prekid anketiranja.

Pitanja od WB5 do WB14 odnose se na stepen obrazovanja i pismenost žene. Imajte na umu da ste već dobili neke od tih podataka o ženi u Modulu Obrazovanje Upitnika za domaćinstvo, od drugog člana domaćinstva ali i pored toga, treba da postavite ta pitanja. Ovim pitanjima ćete prikupiti nešto drugačije podatke.

WB5. Da li ste ikada išli u školu ili u neku predškolsku ustanovu?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „Ne“, pređite na WB14. U suprotnom, nastavite sa sledećim pitanjem.

Termin “škola” obuhvata osnovnu i srednju školu i obrazovanje nakon srednjoškolskog u zvaničnom školskom sistemu. Takođe obuhvata i stručnu ili zanatsku obuku nakon osnovnog školskog nivoa obrazovanja, kao što su kursevi koji traju duže ili dokvalifikacije i stručna ili zanatska osposobljavanja (npr. iz mehanike ili administrativnih poslova), sve dok je to deo formalnog sistema obrazovanja. Termin “škola” takođe uključuje učenje na daljinu ili online programe učenja koji vode do sticanja diplome, ili višeg nivoa kompetencija.

Škole koje imaju nestandardne nastavne programe (neformalno obrazovanje), ovde nisu obuhvaćene. Nestandardni program obuhvata i verske škole, kao što su medrese ili druge verske škole koje nemaju kompletan, standardni školski program. Ukoliko se u školi drži verska nastava, ali se sprovodi i standardni program – kao što je slučaj u mnogim katoličkim školama – tu školu treba tretirati kao standardnu (formalnu) školu.

WB6. Koji je najviši nivo obrazovanja i razred/godina koju ste pohađali?

Unesite šifru koja se odnosi na najviši nivo koji je ispitanica ikad pohađala, bez obzira na to da li je taj razred/godina završena ili nije. Na primer, ako je pohađala 1. razred osnovne škole samo 2 nedelje, obeležite „2“ za „osnovnu školu“ i potom unesite „01“ za razred. Ako je pohađala drugi razred srednje trogodišnje, unesite „03“ za „Srednja trogodišnja škola“ i unesite „02“ za razred. Ako je najviši stepen školovanja bio pohađanje obdaništa, unesite '000' i pređite na pitanje WB14.

WB7. Da li ste završili taj (razred/godinu)?

Unesite '1' ako je ispitanica završila taj razred ili godinu. Ako ona nije završila taj razred/godinu na ovom nivou, unesite "2".

WB8. Proveriti WB4: Godine ispitance:

Ako je ispitanica starosti od 25 do 49 godina, pređite na pitanje WB13, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem.

WB9. U bilo koje vreme, tokom ove 2018/2019. školske godine da li ste pohađali školu?

Ovo pitanje se fokusira samo na tekuću školsku godinu. Ako je ispitanica pohađala školu bilo kada u toku ove školske godine, unesite "1", ako nije, unesite "2" i pređite na pitanje WB11.

WB10. Tokom ove školske godine koji nivo škole i razred/godinu pohađate?

Ovo pitanje utvrđuje nivo obrazovanja i razred/godinu koju ispitanica pohađa u tekućoj školskoj godini. Obeležite šifru za nivo škole i zatim unesite razred/godinu.

WB11. U bilo koje vreme tokom prethodne 2017/2018. školske godine da li ste pohađali školu?

Ovo pitanje se fokusira samo na prethodnu školsku godinu. Ako je ispitanica pohađala školu bilo kada u toku prethodne školske godine, unesite "1", ako nije, unesite "2" i pređite na pitanje WB13.

WB12. Tokom prethodne školske godine koji nivo škole i razred/godinu ste pohađali?

Ovo pitanje je slično pitanju WB10, ali je školska godina drugačija. Unesite nivo i razred/godinu koja je pohađana prethodne školske godine.

WB13. Proveriti WB6: Najveći nivo škole koji je pohađan:

Ako je najviši nivo škole srednja ili visoka, pređite na pitanje WB14A, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem.

WB14. Sada Vas molim da mi pročitate ovu rečenicu.

Kako biste utvrdili da li su žene pismene ili nisu, ženama koje anketirate pokazaćete kartice sa odštampanim rečenicama i tražićete da ih pročita. Upamtite da će se ovo pitanje postavljati samo ženama koje nisu išle u školu ili nisu nastavile školovanje posle osnovne škole. Pretpostavljamo da su žene koje su išle u srednju školu ili na neku višu školu ili fakultet pismene. Međutim, poznato je i da neke žene koje su pohađale ili čak završile osnovnu školu mogu biti funkcionalno nepismene. Stoga je potrebno da postavimo ovo pitanje i tim ženama.

Kartica ima četiri sledeće rečenice:

1. Dete čita knjigu.
2. Ovo leto je bilo vrlo kišno.
3. Roditelji moraju brinuti o deci.
4. Bavljenje poljoprivredom je težak posao.

Na osnovu vašeg poznavanja ispitanika, izaberite karticu koja je odštampana na jeziku koji će ispitanica verovatno moći da čita ako je pismena. Pokažite ispitanici prvu rečenicu na kartici. Dajte joj dovoljno vremena da pročita rečenicu; nemojte je požurivati. Ako ispitanica ne može da pročita celu rečenicu, recite joj: **“Možete li da mi pročitate deo ove rečenice?”**

Unesite ako ispitanica uopšte nije mogla da pročita rečenice, ili je mogla da pročita samo delove rečenice, ili je mogla da pročita celu rečenicu. Ako ispitanica zatraži da joj pokažete rečenicu na nekom drugom jeziku, a vi imate i karticu sa rečenicama na tom jeziku, pokažite joj odgovarajuću karticu. Ako nemate karticu sa rečenicama na traženom jeziku, unesite „4“ i navedite jezik. Ako je ispitanica slepa ili slabovida, ali je sposobna da pročita samo u brajevom pismu, unesite „4“.

Važno je da se potrudite da druge ispitanice u domaćinstvu ne čuju rečenicu koja se čita. Naredne ispitanice u domaćinstvu bi mogle ponoviti rečenicu kada one budu anketirane, čak i ako ne mogu da čitaju. Ako u domaćinstvu ima još jedna žena koja ispunjava uslov, pokažite joj drugu rečenicu

na kartici. Trećoj ispitanici pokažite treću rečenicu na kartici, a četvrtoj ispitanici četvrtu rečenicu. Ako ima više od četiri ispitanice, počnite ponovo od prve rečenice na kartici.

WB14A. Proveriti redni broj žene (WM3) u INFORMACIONOM PANELU ZA ŽENU i odgovor u UPUTNIKU ZA DOMAĆINSTVO (HH47)

Ako je WM3=HH47 obeležite „1“ i pređite na pitanje WB15. Ako je WM3#HH47 pređite na sledeće pitanje.

Pitanja od WB14B do WB14G odnose se na radni status žene. Imajte na umu da ste već dobili neke od tih podataka o ženi u modulu Zaposlenost Uputnika za domaćinstvo, od drugog člana domaćinstva ali i pored toga, treba da postavite ta pitanja. Ovim pitanjima ćete možda prikupiti nešto drugačije podatke.

WB14B. Da li ste tokom prethodne sedmice bar 1 sat obavljali bilo kakav posao plaćen u novcu, radi ili uslugama ili radili kao pomažući član u porodičnom poslu?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor pod „1“, pređite na WB14F. U suprotnom, nastavite sa sledećim pitanjem.

WB14C. Da li imate plaćeni posao sa kojeg ste u prethodnoj sedmici odsustvovali zbog bolovanja, godišnjeg odmora ili iz drugog razloga, a za koji imate garanciju povratka nakon isteka odsustva ?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor pod „1“, pređite na WB14F. U suprotnom, nastavite sa sledećim pitanjem.

WB14D. Da li ste tokom prethodne 4 sedmice aktivno tražili posao?

Ukoliko je ispitanica našla posao na kome treba da počne da radi u periodu kraćem od 3 meseca, treba obeležiti odgovor „Da“.

Ako je odgovor pod „2“ ili pod „8“, pređite na WB15.

WB14E. Da li biste mogli da počnete da radite u roku od 2 sedmice kada bi Vam posao bio ponuđen?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor i pređite na WB15.

WB14F. Kakav je/ili je bio Vaš status na tom poslu ako imate ili ste imali više poslova, na poslu koji smatrate glavnim?

Ako je odgovor pod „7“, pređite na WB15.

WB14G. Da li ste iz tog zaposlenja ostvarili neka od sledećih prava?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor i pređite na sledeće pitanje.

WB15. Koliko dugo neprekidno živite u (naziv trenutnog grada ili sela/mesta prebivališta)?

Ovim pitanjem prikupljamo informacije koje se odnose na unutrašnje migracije. Ako ispitanica odgovori u "godinama", unesite broj godina, a zatim nastavite sa sledećim pitanjem. Ako ispitanica kaže da oduvek živi ili živi od rođenja u mestu sadašnjeg prebivališta, unesite "95", a zatim pređite na pitanje WB18.

WB16. Pre nego što ste se preselili ovde da li ste živeli u gradu ili na selu?

Unesite da li je ispitanica živela u velikom gradu (Beograd, Novi Sad, Niš ili Kragujevac), gradu ili selu pre nego što se preselila. Ukoliko nije moguće utvrditi da li je mesto grad ili ruralno područje, unesite naziv mesta, i zatim privremeno unesite '9' dok ne saznate odgovarajuću kategoriju za navedeni odgovor.

WB17. Pre nego ste se preselili ovde, u kojoj opštini ste živeli?

Pitajte za ime opštine u kojoj je ispitanica živela ranije. Ako je ispitanica živela van Srbije, onda unesite '96' i navedite ime zemlje prethodnog boravka.

WB18. Da li imate neko zdravstveno osiguranje?

Ako je ispitanica odgovorila "Da", unesite "1", ako je "Ne", unesite "2" i pređite na sledeći modul.

WB19. Koju vrstu zdravstvenog osiguranja imate?

Samo za one ispitanice koje imaju zdravstveno osiguranje, pitajte za vrstu osiguranja. Može da se unese više od jedne vrste zdravstvenog osiguranja ako je to ispitanica navela.

MODUL CM – FERTILITET

Ovaj modul treba popuniti sa svim ženama koje ispunjavaju uslov, tj. imaju od 15-49 godina.

Pitanja od CM1 do CM18 se odnose samo na živorođenu decu. Ova pitanja se koriste za prikupljanje podataka o svim živorođenjima koje je žena ikad imala (uključujući i rođenja iz prethodnih brakova). Odgovori se koriste za procenu stope fertiliteta i stope smrtnosti dece.

Važno je da ispitanica razume koje događaje treba da pomene. Želimo da znamo za svaki porođaj te žene, čak i ako dete više ne živi sa njom i čak i ako dete više nije živo. Želimo da znamo za decu koja su rođena živa – koja su ikada disala ili plakala ili pokazivala druge znake života – čak i ako su živela samo nekoliko minuta ili sati.

CM1. Sada želim da Vas pitam o svim porođajima koje ste imali tokom života. Da li ste se ikada porađali?

Na osnovu prvog pitanja u ovom modulu utvrđuje se da li toj ženi treba postaviti ostala pitanja iz tog modula. Ako je odgovor „Da“, unesite „1“ i pređite na sledeće pitanje. Ako žena kaže da nikada nije rađala, unesite „2“ i pređite na CM8.

CM2. Da li imate sinove ili kćeri koje ste rodili i koji sada žive sa Vama?

Pročitajte pitanje sporo. Sinovi i kćerke o kojima je ovde reč su ona deca koja žive sa njom u njenom domaćinstvu (ta deca su trebala da budu navedena u Spisku članova domaćinstva). Unesite šifru koja se odnosi na odgovor. Ako je odgovor „Ne“, pređite na CM5.

CM3. Koliko sinova živi sa Vama?
CM4. Koliko kćerki živi sa Vama?

Na predviđenom mestu, unesite broj sinova i kćeri koji žive sa tom ženom. Ako ona nema ni jednog sina koji živi sa njom ili ako nema sinove uopšte, upišite „00“ na mestu predviđenom za sinove. Slično tome, ako ona nema kćerke koje sada žive sa njom (ili ako nema kćerke), upišite „00“ na mestu predviđenom za kćerke. Pošto se ovo pitanje postavlja samo ženama koje imaju decu koja žive sa njima u istom domaćinstvu, najmanje jedno od ta dva mesta treba da ima vrednost veću od „00“.

Upamtite da nas interesuju samo deca koju je ispitanica RODILA – a ne deca na hraniteljstvu, deca njenog muža koju je on dobio sa drugom ženom, deca drugog rođaka, niti deca o kojima se stara.

CM5. Da li imate sinova ili kćeri koje ste rodili koji su živi, ali ne žive sa Vama?

Ovo pitanje se odnosi na sinove i kćerke koji su živi, ali ne žive sa tom ženom. Na primer, jedno ili više njene dece možda živi sa nekim rođakom, u internatu, ili je usvojeno ili su to možda odrasla deca koja su otišla od kuće.

Obratite pažnju da ispitanica u odgovoru na ovo pitanje ne pomene umrlu decu. Unesite šifru koja se odnosi na odgovor. Ako je odgovor „Ne“, pređite na CM8.

CM6. Koliko sinova je živo ali ne živi sa Vama?
CM7. Koliko kćerki je živo ali ne živi sa Vama?

Ako je odgovor na CM5 „Da“, na predviđenom mestu unesite broj sinova i kćerki koji su živi, ali ne žive sa ispitanicom. Ako je odgovor „Nijedan“ za sinove (ili ako ona nema sinove koji su živi), unesite „00“ na mestu predviđenom za sinove. Ako je odgovor „Nijedna“ za kćerke (ili ako ona nema kćerke koje su žive), unesite „00“ na mestu predviđenom za kćerke.

Pošto se ovo pitanje postavlja samo ženama koje imaju decu koja su živa, ali ne žive sa njima, bar jedno mesto treba da ima vrednost veću od „00“.

CM8. Da li ste ikada rodili dečaka ili devojčicu koji su rođeni živi, ali su kasnije umrli?

Ovo pitanje je veoma važno za utvrđivanje stope smrtnosti dece. Neke ispitanice će možda nerado govoriti na tu temu i možda će se rastužiti ili uznemiriti što postavljate takva pitanja. Budite saosećajni i taktični u takvim situacijama. Kažite da znate da je to bolna tema, ali da je važno da dobijete te podatke.

Unesite šifru koja se odnosi na odgovor. Neke ispitanice će možda zaboraviti da pomenu decu koja su umrla kao veoma mala, tako da ukoliko je njen odgovor „Ne“, važno je postaviti dodatno pitanje: **„Mislim, bilo koja beba koja je plakala, napravila bilo kakav pokret, zvuk ili napor da diše ili je pokazala neke druge znake života, čak i u veoma kratkom vremenu? Ako je odgovor i dalje „Ne“, pređite na CM11.**

CM9. Koliko dečaka je umrlo?
CM10. Koliko devojčica je umrlo?

Ako je odgovor na CM8 „Da“, na predviđenim mestima unesite broj sinova i kćerki koji su rođeni živi, ali su kasnije umrli. Za žene kojima je postavljeno ovo pitanje, bar jedno od mesta treba da ima vrednost veću od 00.

CM11. Suma odgovora na CM3, CM4, CM6, CM7, CM9 i CM10.

Saberite brojeve rođene dece koja su prijavljena u okviru pitanja CM3, CM4, CM6, CM7, CM9 i CM10 i ovde unesite taj zbir, a zatim nastavite sa CM12.

CM12. Da bih se uverila da sam u pravu, ukupno ste imali (ukupan broj u CM11) porođaja tokom života. Da li je ovo tačno?

Ako ona kaže da je to tačan broj, unesite „Da“, i pređite na CM14. Ako ona nikada nije rodila dete, nastavite sa sledećim pitanjem.

CM13. Proverite odgovore na CM1-CM10 i izvršite ispravke ako je neophodno dok se u CM12 ne odgovori "Da".

Prvo proverite odgovore u CM1-CM10, a zatim se vratite kroz pitanja kako biste proverili sa ispitanicom da li su tačni podaci koje ste dobili. Na primer, krenite od CM2, pitali biste: "Imate dva sina i jednu ćerku koja živi s vama, da li je to tačno?" Uradite isto za CM5 i CM8. Ispravite odgovore i zbir naveden u CM11, a zatim nastavite sa sledećim pitanjem.

CM14. Proverite CM11. Koliko živorođenih?

Ako žena nema živorođene dece, unesite šifru '0' i pređite na pitanje CM19. Ako ona ima jedno živorođeno dete unesite šifru '1' i pređite na pitanje CM15A, ako ima dvoje ili više živorođene dece unesite šifru '2' i pređite na pitanje CM15B.

CM15A. U kom mesecu i godini je Vaše dete rođeno?
CM15B. U kom mesecu i godini je bio Vaš poslednji porođaj od (ukupan broj u CM11)?

Unesite mesec i godinu. Ovi podaci moraju biti uneti.

CM16A. Proverite CM11. Koliko živorođenih?

Ako ona ima jedno živorođeno dete, CM11=01 unesite šifru '1' i pređite na pitanje CM17, ako ima dvoje ili više živorođene dece, CM11=02 ili više, unesite šifru '2' i pređite na sledeće pitanje.

CM16B. U kom mesecu i godini je (od ukupnog broja u CM11) Vaše prvo dete rođeno?

Unesite datum prvog porođaja, za mesec i za godinu.

CM16C. Proverite CM16B. Da li je godina rođenja uneta?

Ako je ispitanica odgovorila "Da", unesite "1" i pređite na pitanje CM17, ako je "Ne", unesite "2" i pređite na sledeće pitanje.

CM16D. Pre koliko godina ste se prvi put porodili?

Ako je potrebno dodatno pitajte:

Koliko godina je ili će Vaše dete biti staro danas? Ako ispitanica i dalje ne zna odgovor, postavite još jedno dodatno pitanje:

Koliko ste imali godina kada ste rodili dete?

Ako koristite i drugu proveru, ne zaboravite da koristite starosnu dob ispitanice prilikom punih godina od prvog rođenja.

CM17. Proverite CM15A/B: Poslednji porođaj je bio u poslednje 2 godine, odnosno od (mesec anketiranja) u (godina anketiranja manje 2)? Ako su mesec anketiranja i mesec rođenja isti, a godina rođenja (godina anketiranja manje 2), smatrajte to kao rođenje u poslednje dve godine

Sa ovim filterom želimo da proverite da li je datum rođenja poslednjeg deteta bio u poslednje dve godine.

Ako se poslednji porođaj desio u poslednje dve godine, unesite šifru "1" i nastavite sa sledećim pitanjem. Ako se poslednji porođaj žene nije dogodilo u poslednje dve godine, nastavite sa pitanjem CM19.

CM18. Pitajte za ime najmlađeg deteta.

Ako je dete umrlo, obratite se sa posebnom pažnjom kada se pozivate na dete po imenu u sledećim modulima.

Uneti ime najmlađeg deteta.

CM19. Proverite prisustvo drugih. Pre nego što nastavite, uložite sve napore kako biste osigurali privatnost.

Ponekad žene imaju trudnoću koja se ne završava rođenjem živog deteta. To se može dogoditi u različitim trenucima tokom trudnoće i zbog različitih razloga. Na primer, ponekad žena može izgubiti dete, ponekad se dete ne rodi živo, a u nekim okolnostima postoji odluka da se prekine trudnoća.

Ponovo ću Vas uveriti da su vaši odgovori potpuno poverljivi i nikome neće biti saopšteni. Ako dođemo na bilo koje pitanje na koje ne želite da odgovarate, to mi recite i idemo na sledeće pitanje

Ako je privatnost osigurana i tekst pročitao, obeležite "1", u suprotnom obeležite "2", i idite na sledeći modul.

CM20. Proverite CM11: Broj živorođene dece?

Ako žena nema živorođene dece (CM11=00), unesite šifru '0' i pređite na pitanje CM21A.

Ako ona ima jedno ili više živorođene dece (CM11>00), unesite šifru '1' i pređite na pitanje CM21B.

CM21A. Rekli ste mi da niste rađali. Sada bih želela da Vas pitam o trudnoćama koje se nisu završile rođenjem živog deteta. Da li ste ikada imali takvu trudnoću?

CM21B. Rekli ste mi da ste rodili (*broj dece u CM11*) dece. Sada bih želela da Vas pitam o trudnoćama koje se nisu završile rođenjem živog deteta. Da li ste ikada imali takvu trudnoću?

Ovo pitanje se odnosi na svaku trudnoću koja se završila spontanim pobačajem, mrtvorodenjem ili abortusom.

Ako žena kaže da nikada nije imala trudnoću koja se nije završila rođenjem živog deteta unesite „2” i pređite na sledeći modul.

CM22. Koliko trudnoća ste imali koje se nisu završile rođenjem živog deteta?

Unesite broj trudnoća koje se nisu završile rođenjem živog deteta u predviđeni prostor i nastavite sa sledećim pitanjem.

CM23. Da li ste ikada imali trudnoću koja se završila mrtvorodenjem?

Pročitajte ispitanici: Pod mrtvorodenjem mislim na rođenje koje se desilo nakon petog meseca trudnoće ali dete nije davalo nikakve znake života.

Ako je odgovor „NE”, unesite „2” i pređite na pitanje CM25, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem .

CM24. Koliko trudnoća ste imali koje su se završile mrtvorodenjem?

Unesite broj trudnoća koje su se završile mrtvorodenjem u predviđeni prostor i nastavite sa sledećim pitanjem.

CM25. Da li ste ikada imali trudnoću koja se završila spontanim pobačajem?

Pročitajte ispitanici: Pod spontanim pobačajem mislim na prevremeni i nevoljan prekid trudnoće u toku prvih pet meseci trudnoće.

Ako je odgovor „NE”, unesite „2” i pređite na pitanje CM27, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem .

CM26. Koliko trudnoća ste imali koje su se završile spontanim pobačajem?

Unesite broj trudnoća koje su se završile spontanim pobačajem u predviđeni prostor i nastavite sa sledećim pitanjem.

CM27. Da li ste ikada imali trudnoću koja se završila abortusom?

Pročitajte ispitanici: Pod abortusom mislim na trudnoću koju ste odlučili da prekinete, iz bilo kog razloga.

Ako je odgovor „NE”, unesite „2” i pređite na pitanje CM29, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem .

CM28. Koliko trudnoća ste imali koje su se završile abortusom?

Unesite broj trudnoća koje su se završile abortusom u predviđeni prostor i nastavite sa sledećim pitanjem.

CM29. U poslednjih 5 godina, odnosno od (*mesec anketiranja*) u (*godina anketiranja manje 5*), koliko trudnoća ste imali koje su se završile abortusom?

Unesite broj trudnoća koje su se završile abortusom u poslednjih 5 godina, u predviđeni prostor i nastavite sa sledećim pitanjem. Ako je odgovor „Nijedan”, unesite „00” i pređite na pitanje CM31, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem.

CM30. U poslednjih 12 meseci, odnosno od (*mesec anketiranja*) u (*godina anketiranja manje 1*), koliko trudnoća ste imali koje su se završile abortusom?

Unesite broj trudnoća koje su se završile abortusom u poslednjih godinu dana, u predviđeni prostor i nastavite sa sledećim pitanjem. Ako je odgovor „Nijedan”, unesite „00” i nastavite sa sledećim pitanjem.

Proverite: suma CM29 može biti jednaka ili manja od CM28 kao i suma CM30 može biti jednaka ili manja od CM28, i suma CM30 može biti jednaka ili manja od CM29.

CM31. Zbir odgovora u CM24, CM26 i CM28

Unesite zbir.

CM32. Da bih se uverila da sam u pravu, ukupno ste imali (*ukupan broj u CM31*) trudnoća koje se nisu završile rođenjem živog deteta tokom života. Da li je ovo tačno?

CM33. Proverite odgovore u CM24, CM26 i CM28 i izvršite ispravke po potrebi i odgovorite u CM32 sa "Da".

MODUL DB - DA LI JE POSLEDNJI POROĐAJ BIO ŽELJEN

Pitanja iz ovog modula treba postaviti svim ženama koje su rodile živu decu tokom 2 godine koje prethode datumu anketiranja.

DB1. Proveriti CM17: Da li je bilo živorođene dece u poslednje dve godine?

Proverite u pitanju CM17, u Modulu FERTILITET, i unesite šifru '2' ako žena nije imala živorođene dece u poslednje 2 godine ili joj nije postavljeno pitanje i pređite na sledeći modul. U suprotnom unesite šifru '1, prepisite ime najmlađeg deteta navedenog u pitanju CM18 i nastavite sa sledećim pitanjem. Prilikom postavljanja pitanja, koristite ime tog deteta na naznačenim mestima.

DB2. Kada ste zatrudneli sa (*ime*), da li ste u to vreme želeli da zatrudnite?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ukoliko je odgovor „Da“ (želela je da zatrudni), unesite šifru „1“ i pređite na sledeći modul.

DB3. Proveriti CM11: Broj rađanja:

Ako je žena imala samo jedno rađanje, unesite šifru '1' i pređite na pitanje DB4A, ako je imala dva ili više, unesite šifru '2' i pređite na pitanje DB4B.

DB4A. Da li ste želeli da rodite bebu kasnije ili niste želeli decu?

DB4B. Da li ste želeli da rodite bebu kasnije ili niste želeli više dece?

Unesite šifru koja odgovara datom odgovoru.

MODUL MN - ZDRAVLJE MAJKE I NOVOROĐENČETA

Pitanja iz ovog modula treba postaviti svim ženama koje su rodile živo dete tokom 2 godine koje prethode datumu anketiranja.

MN1. Proveriti CM17: Da li je bilo živorođene dece u poslednje dve godine?

Proverite u pitanju CM17, u Modulu FERTILITET, i unesite šifru '2' ako žena nije imala živorođene dece u poslednje 2 godine ili joj nije postavljeno pitanje i pređite na sledeći modul. U suprotnom unesite šifru '1, prepisite ime najmlađeg deteta navedenog u pitanju CM18 i nastavite sa sledećim pitanjem. Prilikom postavljanja pitanja, koristite ime tog deteta na naznačenim mestima.

Svrha ovog modula je pribavljanje informacija o zdravlju majke i novorođenčeta. U modulu se postavljaju pitanja o zdravlju i nezi koju je majka imala tokom trudnoće, kao i tokom i u trenutku porođaja. Takođe se postavljaju pitanja o telesnoj težini deteta i dojenju odmah nakon porođaja.

MN2. Da li ste se tokom trudnoće sa (*ime*) obratili nekome za prenatalnu zaštitu?

Pregledi tokom trudnoće omogućavaju otkrivanje problema u vezi sa trudnoćom i porođajem. Sve trudnice treba da idu na redovne preglede. Ova pitanja odnose se na sve preglede koji se obave tokom trudnoće – na preglede koji se vrše radi provere toka trudnoće, a ne iz nekih drugih razloga.

U ovom pitanju, pitajte da li je ispitanicu neko pregledao tokom te trudnoće. Ako uopšte nije bila pregledana, unesite šifru „2“ i pređite na MN6A. Ukoliko žena odgovori „Da“, nastavite sa sledećim pitanjem.

MN3. Ko Vas je tada pregledao i/ili kontrolisao?

Lekari, sestre i babice su kvalifikovani zdravstveni radnici koji poseduju akušerske veštine neophodne za vođenje normalnih porođaja i dijagnostikovanje akušerskih komplikacija ili upućivanje na odgovarajuće stručnjake. „Narodna babica“ i "zdravstveni radnici u zajednici" se ne smatraju kvalifikovanim zdravstvenim osobljem čak i ako su prošli obuku.

Unesite šifru osobe koja je vršila preglede tokom trudnoće. Postavite dodatno pitanje : „**Da li još neko?**“ i unesite šifre ako je žena išla kod još nekog na preglede tokom te trudnoće. Ako niste sigurni koju šifru da dodelite pomenutoj osobi, upišite reči kojima je opisana ta osoba na predviđenom mestu „Drugo (navesti)“ i unesite „X“.

Ako žena kaže ime zdravstvene ustanove, pitajte je kod koga je bila tamo.

MN4. Koliko nedelja ili meseci ste bili u drugom stanju/trudni kada ste prvi put dobili prenatalnu zaštitu/negu za ovu trudnoću?

Unesite šifru za jedinicu vremena koju ispitanica navede (nedelje ili meseci), a zatim unesite broj.

Imajte na umu da je dozvoljeno uneti dvocifren broj za broj nedelja. Međutim, trudnoća ne traje duže od 9 meseci, tako da je vodeća nula već uneta, ako je odgovor za vreme u mesecima.

MN5. Koliko puta ste bili pregledani tokom te trudnoće?

Pitajte ispitanicu koliko puta je bila pregledana tokom njene poslednje trudnoće (tj. kada je bila trudna sa poslednjim detetom). Ovo pitanje odnosi se na preglede koji su vršeni u vezi sa njenom trudnoćom i ne uzimaju se u obzir odlasci kod lekara ili sestre iz drugih razloga.

Pokušajte da ustanovite koliko je puta žena bila pregledana. Za opseg vrednosti unesite minimalan broj pregleda. Na primer: ako ispitanica odgovori da je bila pregledana između 10 i 15 puta, upišite „10“.

MN6. Da li je, prilikom pregleda tokom te trudnoće, bar jednom urađeno sledeće:

Postavite pitanje o svakoj proceduri i unesite odgovor pre nego što postavite sledeće pitanje. Unesite „1“ za „Da“ ili „2“ za „Ne“ u svakom slučaju. Možda će biti neophodno da objasnite neke procedure. Želimo da znamo da li je svaka od navedenih procedura obavljena u okviru bilo kog pregleda tokom poslednje trudnoće ispitanice. Nije važno da li su procedure obavljene samo jednom ili više puta ili da li su obavljene tokom iste posete ili tokom nekoliko poseta. Ovim pitanjem traže se informacije o sledećim procedurama:

[A] Da li Vam je izmeren pritisak?

Krvni pritisak se meri medicinskim instrumentom. Gumena traka se obavi je oko nadlaktice i naduva se. Dok se polako ispušta vazduh iz te trake, osoba koja meri pritisak sluša pulsiranje krvnih sudova pomoću stetoskopa u cilju određivanja pritiska.

[B] Da li ste dali uzorak urina?

Analiza urina sprovodi se prilikom prenatalne zaštite, gde su žene zamoljene da daju uzorak urina u sterilnoj posudi. Na osnovu analize urina utvrđuje se nivo šećera, proteina, zastupljenost krvnih ćelija, bakterija kao i drugi pokazatelji koji mogu ukazati na zdravstvene probleme u trudnoći a koji zahtevaju hitnu medicinsku negu.

[C] Da li ste dali uzorak krvi?

Uzorak krvi se može uzeti iz prsta ili iz vene (kada se uzima iz vene, obično je to blizu lakta ili na zglobu). Uzorak krvi se koristi za testiranje na različite bolesti, kao što su anemija, parazitske ili infektivne bolesti.

[D] Da li vam izmerena telesna težina?

MN6A. Da li Vas je u toku te trudnoće patronažna sestra posetila kod kuće?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

MN6B. Da li ste tokom te trudnoće išli na pripreme za porođaj, tj. u školu za roditeljstvo i trudnoću pri zdravstvenoj ustanovi?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „Ne” pređite na pitanje MN6D.

MN6C. Da li ste tokom pohađanja ovog programa dobili informacije o sledećim temama:

Pročitajte naglas svaku temu i upišite odgovor pre nego što pređete na sledeću. Unesite „1” za „Da” ili „2” za „Ne” u svakom od slučajeva.

[A] Zdravlje žene u trudnoći?

[B] Dojenju?

[C] Nezi novorođenčeta?

[D] Veštinama roditeljstva?

Zatim preći na pitanje MN19.

MN6D. Koji je glavni razlog zašto niste išli na pripreme za porođaj, tj. u školu za roditeljstvo i trudnoću pri zdravstvenoj ustanovi?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ne sugerišite ispitanici odgovor.

MN19. Ko je pomogao pri rođenju (*ime*)?

Unesite šifru osobe koja je pomagala pri porođaju. Dodatno pitajte: „**Još neko?**” i unesite šifre drugih osoba koje su pomagale pri rođenju deteta.

Lekari, sestre i babice su kvalifikovani zdravstveni radnici koji poseduju akušerske veštine neophodne za praćenje normalnih (nekomplikovanih) trudnoća i postnatalnog perioda ili za ukazivanje na akušerske komplikacija.

Postavite dodatno pitanje da biste saznali koju vrstu usluga pruža osoba koja je pomagala pri porođaju. Ako žena nije sigurna koji je status osobe koja je prisustvovala porođaju, na primer ako ne zna da li je ta osoba bila babica ili priučena babica, pitajte dalje i pokušajte da saznate. Unesite šifre koje se odnose na sve osobe koje prisustvuju porođaju. Ako niste sigurni pod koju šifru da stavite pomenutu osobu, upišite je na predviđenom mestu za opciju „*Drugo (navesti)*” i unesite „X”. Ako niko nije prisustvovao porođaju, unesite „Y”.

MN20. Gde ste se porodili sa (*ime*)?

Svrha ovog pitanja je da se identifikuju porođaji koji su obavljani u zdravstvenoj ustanovi. Ako se žena porodila u bolnici, domu zdravlja ili na klinici, pitajte da li je to mesto u javnom (ustanova kojom upravlja država) ili privatnom sektoru.

Ako je to mesto u javnom sektoru, ali nije jedna od unapred kodiranih opcija, upišite opis na mestu predviđenom za „Druga javna ustanova (*navesti*)“ i unesite „26“. Slično tome, ako je to mesto u privatnom zdravstvenom sektoru, ali nije jedna od unapred kodiranih opcija, upišite opis na mestu u upitniku predviđenom za opciju „Neka druga privatna medicinska ustanova (*navesti*)“ i unesite „36“.

Ukoliko ne možete da ustanovite da li se radi o javnom ili privatnom sektoru, napišite ime mesta, a zatim privremeno zabeležite '76' dok ne saznate odgovarajuću kategoriju odgovora.

Mesta koja nisu zdravstveni objekti, osim kuće, trebalo bi šifrirati kao "96" ili "Drugo" i opisati.

MN21. Da li je (*ime*) rođen/a carskim rezom tj. da li su Vam sekli stomak da bi izvadili bebu?

Carski rez je porođanje deteta kroz rez na abdomenu i materici žene, umesto kroz porođajni kanal. Takav porođaj je neophodan za neke žene usled komplikacija sa trudnoćom, dok je u nekim slučajevima to izbor žene. Ako žena odgovori "Ne", pređite na MN23.

MN22. Kada je doneta odluka o carskom rezu?

Unesite šifru koja odgovara datom odgovoru. Postavite dodatno pitanje ako je potrebno: Da li je to bilo pre ili nakon što su počeli porođajni bolovi? Ako je odgovor “nakon što su počeli porođajni bolovi” unesite šifru 2 i idite na pitanje MN23.

MN22A. Ako je odluka o carskom rezu doneta pre porođajnih bolova, da li je doneta na zahtev majke, a bez indikacija izazvanih zdravstvenim stanjem majke ili fetusa?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

MN23. Da li je (*ime*) odmah nakon rođenja stavljen/a direktno na голу kožu Vaših grudi?

Ako je potrebno, pokažite sliku bebe na koži. Ako beba nije stavljena direktno na goli deo kože ženskog grudnog koša ili ona ne zna, pređite na MN25.

MN24. Pre nego je beba postavljena na голу kožu Vaših grudi, da li je beba bila zamotana?

Unesite odgovarajuću šifru u zavisnosti od odgovora ispitanice.

MN25. Da li je (*ime*) osušen/a ili obrisan/a ubrzo nakon rođenja?

Unesite odgovarajuću šifru u zavisnosti od odgovora ispitanice.

MN26. Koliko dugo nakon rođenja je (*ime*) okupan/a po prvi put?

Ako je odgovor “odmah” ili za manje od 1 sata, unesite ‘000’. Ako je odgovor manje od 24 sata, unesite sate.

Ako je odgovor “1 dan” ili “sledeći dan”, dodatno pitajte: Otprilike, koliko sati nakon porođaja?

Ako je odgovor “24 sata”, potrudite se da dobijete najbolju procenu za manje od 24 sata ili 1 dana.

Ako je odgovor za 24 sata ili duže, unesite dane.

MN32. Kada je (*ime*) rođen/a, da li je bio/bila veoma velika beba, veća od proseka, prosečna, manja od prosečne ili veoma mala?

Novorođenčad sa malom telesnom težinom po rođenju su pod većim rizikom od ozbiljnih bolesti ili smrti nego druge bebe. Od majki se traži da navedu bebinu telesnu težinu, ali pošto se neke bebe ne mere po rođenju, važna je majčina subjektivna procena bebine veličine po rođenju. Kada se analiziraju informacije dobijene od žena koje odgovore na ova pitanja, možemo dobiti indikaciju šta žene podrazumevaju pod tim subjektivnim kategorijama. Kroz te informacije se može dobiti procena prosečne telesne težine po rođenju.

- Pročitajte celo pitanje tačno onako kako je napisano pre prihvatanja odgovora. To je ženino sopstveno mišljenje o veličini bebe. Čak i ako zna koja je telesna težina deteta, recite joj da želite da čujete šta ona misli o tome da li je beba bila veoma velika, veća od prosečne, prosečna, manja od prosečne ili veoma mala.
- Ako ispitanica ne može da vam to kaže, nemojte pokušavati da pogodite odgovor na osnovu podataka o telesnoj težini po rođenju ili na osnovu izgleda bebe; unesite „8” ako „Ne zna”.
- U slučajevima kada žena zna koja je bila telesna težina bebe po rođenju i kaže vam tačnu težinu, nemojte svojom procenom uticati na njen odgovor u MN32.
- Drugim rečima, čak i ako vam žena kaže da je njena beba bila manja od prosečne, a telesna težina po rođenju koju je navela je prilično velika po vašem mišljenju, nemojte postavljati dodatna pitanja kako biste „korigovali” ženinu percepciju veličine bebe.

MN33. Da li je (*ime*) izmeren/a po rođenju?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako beba nije izmerena po rođenju ili majka ne zna, pređite na MN35.

MN34. Koliko je (*ime*) bio/bila težak/teška?

Zatražite od žene da vam pokaže Otpusnu listu iz porodilišta, ako je ima.

- Upišite telesnu težinu po rođenju u kilogramima. Ukoliko je težina prepisana iz otpusne liste ili je prepisana sa nekog drugog dokumenta (kao što je vakcinalni karton, prenatalni karton ili izvod iz matične knjige rođenih), unesite „1” i upišite telesnu težinu na predviđenom mestu.
- Ako majka navede telesnu težinu, ali ne postoji nikakav karton ili dokument, unesite „2” za „Po sećanju” i upišite telesnu težinu na predviđenom mestu.
- Samo jednom upišite telesnu težinu.
- Uvek prepisite telesnu težinu po rođenju iz otpusne liste.

Ako ne postoji Otpusna lista iz porodilišta, a majka ne može da se seti tačne telesne težine, upišite njenu najbolju procenu. Šifru „99998” za „Ne zna” unesite samo ako ona nikako ne može da se seti čak ni približne težine.

MN35. Da li Vam se vratio menstrualni ciklus nakon rođenja (*ime*)?

Nakon što se žena porodi, postoji određen vremenski period kada neće imati mesečne menstrualne cikluse. Ovde se postavlja pitanje da li joj je menstrualni ciklus ponovo uspostavljen nakon poslednjeg porođaja. Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

MN36. Da li ste ikada dojili (*ime*)?

Dojenje je važno za zdravlje deteta i emocionalni razvoj. Iz tog razloga, nije važno koliko dugo je ispitanica dojila bebu, već da li je ona ikada podojila (stavila na grudi) bebu, čak i ako je beba umrla jako brzo.

Zaokružite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „Ne” (nikada nije podojila dete), pređite na pitanje MN39B.

MN37. Koliko vremena nakon porođaja ste prvi put stavili (*ime*) na grudi da doji?

Ako majka kaže da je bebu podojila odmah po rođenju, unesite „000“. U suprotnom, upišite vreme u punim satima ili danima.

Ako je u pitanju manje od 1 sata, unesite „1“ za „Sati“ i upišite „00“ na predviđenom mestu. Na primer, ako je žena rekla da je počela da doji bebu u roku od 10 minuta od porođaja, unesite „1“ i upišite „00“ sati.

Ako je majka počela da doji bebu u roku od 24 sata od porođaja, unesite „1“ i upišite broj sati koji su prošli pre nego što je beba prvi put podojena.

Ako je počela da doji bebu 24 sata ili kasnije nakon porođaja, unesite „2“ i upišite broj dana. Upišite pun broj dana. Na primer, ako je beba prvi put podojena 30 sati nakon porođaja, unesite „2“ i upišite „01“ dan.

Ako žena ne zna ili se ne seća koliko je vremena od porođaja prošlo kada je prvi put podojila bebu, unesite „998“.

MN38. U prva tri dana nakon porođaja, da li je (*ime*) dato nešto da pije osim majčinog mleka?

Ako je detetu dato da pije nešto drugo, osim majčinog mleka, onda unesite šifru „1“ za „Da“, a u suprotnom unesite „2“ za „Ne“ i pređite na pitanje MN39A, odnosno na MN40.

MN39A. Šta je (*ime*) dato da pije?

Unesite šifru koja se odnosi na odgovor. Postavite dodatno pitanje „**JOŠ NEŠTO?**“ kako biste saznali da li je detetu dato još nešto da pije. Ako ispitanica odgovori da je detetu dato da pije nešto što ovde nije navedeno, upišite opis pića na predviđenom mestu za „*Drugo (navesti)*“ i unesite „X“.

Odgovor ‘Nije dato ništa za piće’ nije tačan odgovor i kategorija odgovora Y se ne može uneti.

MN39B. U prva tri dana nakon porođaja šta je dato (*ime*) da pije?

Unesite šifru koja se odnosi na odgovor. Postavite dodatno pitanje „**JOŠ NEŠTO?**“ kako biste saznali da li je detetu dato još nešto da pije. Ako ispitanica odgovori da je detetu dato da pije nešto što ovde nije navedeno, upišite opis pića na predviđenom mestu za „*Drugo (navesti)*“ i unesite „X“.

Odgovor ‘Nije dato ništa za piće’ (kategorija Y) može se uneti kao odgovor samo ako nisu unete druge kategorije odgovora.

MN40. Da li je dete boravilo sa vama u istoj bolničkoj sobi posle porođaja?

U nekim porodilištima postoje uslovi za boravak beba sa majkama nakon porođaja. Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „ne“ postavite dodatno pitanje „**Zašto dete nije boravilo sa vama u istoj bolničkoj sobi posle porođaja?**“

MN41. Da li vas je patronažna sestra posetila u toku 7 dana nakon što ste se vratili kući posle porođaja?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

MN42. Koliko puta vas je patronažna sestra posetila u toku 7 dana nakon što ste se vratili kući posle porođaja?

Pokušajte da ustanovite koliko je puta patronažna sestra posetila ženu nakon povraka kući, i upišite odgovor na predviđeno mesto. Ukoliko je odgovor „Ne zna“ unesite „98“.

MODUL CP – KONTRACEPCIJA

Pitanja iz ovog modula treba postaviti svim ženama starosti 15-49 godina (uključujući žene starosti 15 i 49 godina). Ova pitanja se odnose na privatno ponašanje i stavove. Svrha im je da se prikupe osnovne informacije neophodne za procenu stope zastupljenosti kontraceptivnih sredstava i vrsta korišćenih metoda.

Ukoliko je tokom anketiranja prisutna neka druga osoba, treba je zamoliti da napusti prostoriju gde se obavlja anketiranje, kako bi se osigurala privatnost. Čak i kada se žene anketiraju nasamo, nerado će odgovarati na ta pitanja, a posebno ako osete da ste vi deo tima u kojem ima i muškaraca i da će se njeni odgovori saopštiti i muškim članovima tima. Uverite ispitanicu da će njeni odgovori biti tretirani kao strogo poverljivi.

CP0. Želim da razgovaram sa vama o još jednoj temi – planiranju porodice.
Parovi koriste razne načine i metode da odlože ili izbegnu trudnoću.

Da li ste ikada čuli za:

Unesite šifre koje odgovaraju odgovorima.

[A] Sterilizaciju žene?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žena može biti podvrgnuta operaciji kako ne bi imala više dece („podvezivanje jajovoda“).

[B] Sterilizaciju muškarca?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Muškarac može biti podvrgnut operaciji kako ne bi imao više dece.

[C] Spiralu?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žena može imati ugrađenu spiralu, koju postavlja doktor ili sestra.

[D] Injekciju?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žena dobije injekciju, od strane lekara ili sestre, koja sprečava trudnoću na mesec dana ili više meseci.

[E] Implante?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žena može imati jedan ili više malih štapića koje joj doktor ili sestra ugrađuje potkožno u nadlakticu i koji sprečavaju trudnoću u toku jedne ili više godina.

[F] Pilule?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žene mogu svakodnevno da uzimaju pilule da bi izbegle trudnoću.

[G] Kondom?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Muškarci stavljaju gumenu navlaku na polni organ pre seksualnog odnosa.

[H] Ženski kondom?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žene stavljaju gumenu navlaku unutar polnog organa pre seksualnog odnosa.

[I] Dijafragmu?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žene mogu da stave meku gumenu opnu unutar ženskog polnog organa koji sprečava ulazak sperme u matericu ili jajovod.

[J] Penu/gel?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Žene mogu koristiti spermicidne proizvode (na pr. pena, gel ili krem) koji mogu da unište ili spreče spermatozoide da stignu do jajne ćelije.

[L] Periodičnu apstinenciju / praćenje plodnih i neplodnih dana?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Kako bi izbegle trudnoću žene nemaju seksualni odnos tokom dana u mesecu kada smatraju da mogu da ostanu trudne.

[M] Prekinuti snošaj?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Muškarci mogu biti oprezni i prekinuti odnos neposredno pre ejakulacije (“muž me čuva”, “čuvamo se” ili “pazimo se”).

[N] Kontracepciju posle seksualnog odnosa?

Pročitajte objašnjenje uz pitanje: Kao hitnu meru u roku od tri dana posle nezaštićenog seksualnog odnosa, žene mogu da uzmu specijalne pilule da bi izbegle trudnoću (“pilula za dan posle”).

[X] Da li ste čuli za još neki način ili metod koji žene ili muškarci mogu da primenjuju kako bi se izbegla trudnoća?

Cilj ovog pitanja je da se proceni da li su žene čule za različite načine ili metode kontracepcije, kao uvod u pitanje CP4 o načinima i metodama koji se trenutno koriste.

Kategorije od [A] do [X] su osmišljene da pokriju različite vrste načina ili metoda kontracepcije za koje je žena čula. Ova poslednja kategorija je konačna provera da bismo se uverili da nismo izostavili neki od načina ili metoda kontracepcije za koji je žena možda čula.

Pročitajte svaku tačku naglas i testirajte čitanjem objašnjenje ponuđenog načina ili metoda. Za svaku tačku, unesite šifru koja odgovara datom odgovoru – „1” ako je „Da” (ona je čula za način ili metod), „2” ako je „Ne”. Za sve stavke, nemojte davati dodatna objašnjenja o načinu ili metodi osim onih koja su navedena u upitniku.

Ako ispitanica navodi način ili metod kontracepcije pod tačkom [X], proverite da li se ta tačka može svrstati u neku od gore navedenih kategorija. Samo ako se tačka ne može svrstati u neku od datih kategorija ili ako ne možete da odlučite, možete unesite „Da” i navesti stavku(e).

CP1. Da li ste sada trudni?

Ovo pitanje je važno zato što pitanja koja kasnije slede u ovom modulu ne treba postavljati trudnicama. Trudnica ne mora da koristi kontraceptivna sredstva.

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je žena trudna, unesite „1” i pređite na CP3. Ako žena nije sigurna ili ne zna sa sigurnošću da li je trudna, unesite šifru „8” za „Nije sigurna ili ne zna”.

CP2. Da li trenutno radite nešto ili primenjujete neki metod da biste izbegli ili odložili trudnoću?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „DA”, unesite „1” i pređite na CP4.

Ako je potrebno, objasnite da poslednjih mesec dana podrazumeva „trenutno”.

CP3. Da li ste ikada primenjivali nešto ili neki metod da biste izbegli ili odložili trudnoću?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „DA”, unesite „1” i pređite na CP3A, ili ako je odgovor „NE”, unesite „2” i pređite na CP3B.

CP3A. Koji je glavni razlog zašto ste prestali da primenjujete nešto ili neki metod da biste izbegli ili odložili trudnoću?

CP3B. Koji je glavni razlog zašto nikada niste primenjivali nešto ili koristili neki metod da biste izbegli ili odložili trudnoću?

Unesite šifru koja odgovara datom odgovoru i pređite na CP4A.

CP4. Šta Vi radite da biste odložili ili izbegli trudnoću?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Nemojte da podstičete ženu na davanje odgovora. Ako pomene više metoda, zaokružite šifru za svaki metod koji se trenutno koristi. Ako pomene metod za koji ne znate, upišite njen opis na predviđenom mestu kod opcije „Drugo (*navesti*)” i unesite „X”.

Pošto se dužine trajanja dejstva različitih metoda razlikuju, možda će vam biti teško da utvrdite da li određena ispitanica trenutno koristi neku metodu. Žene koje koriste pilule za kontracepciju trebalo bi da uzimaju pilule svakodnevno. Metode kao što su upotreba kondoma, vaginalne metode i prekid snošaja koriste se kod svakog snošaja, tako da su oni koji ih trenutno koriste primenjivali te metode tokom svojih najskorijih snošaja.

Druge metode pružaju kontinuiranu zaštitu bez dnevnih ili redovnih mera preduzetih od strane žene. Kontraceptivne injekcije mogu da se daju 2 do 6 meseci ranije i da još uvek pružaju zaštitu. Implanti pružaju zaštitu do 5 godina ili do njihovog uklanjanja. Spirala pruža zaštitu od trudnoće do njenog uklanjanja ili spontanog izbacivanja.

Ukoliko je žena sterilisana, unesite „A“ za „Sterilizacija žene“, kao sadašnju metodu. Ukoliko je ženin sadašnji partner sterilisan, unesite „B“ za „Sterilizacija muškarca“ kao sadašnju metodu. Međutim, ukoliko ona više nije u braku (ili ne živi) sa bivšim partnerom koji se podvrgao vazektomiji, ovo ne bi trebalo da se evidentira kao sadašnja metoda.

Ako žena pominje "Kondom", pokušajte da saznate da li se odnosi na muški kondom ili ženski kondom, ili oboje.

CP4A. Da li ste se ikada konsultovali s Vašim doktorom oko primene ili korišćenja nekog metoda da bi izbegli trudnoću?

Unesite šifru koja odgovara datom odgovoru.

MODUL UN - NEZADOVOLJENE POTREBE

Žene sa nezadovoljenim potrebama su žene koje su plodne i seksualno aktivne, ali koje ne koriste nijedan metod kontracepcije, a kažu da ne žele više dece ili da žele da sačekaju sa rađanjem sledećeg deteta. Koncept nezadovoljenih potreba ukazuje na jaz između namera žene u pogledu reprodukcije i njenog ponašanja kada je u pitanju kontracepcija. Pitanja koja se koriste u ovom modulu, kao i nizu drugih modula služe da se proceni da li žene imaju nezadovoljenu potrebu za planiranjem porodice.

UN1. Proveriti CP1: Sada je trudna?

Ovo je filter koji ćete koristiti kako biste se osigurali da ćete postaviti pitanja od UN2 do UN5 ženama koje su trudne u vreme anketiranja. Proverite njen odgovor na CP1: Ako je žena sada trudna, pređite na UN2. Ako sada nije trudna, nije sigurna ili ne zna, pređite na UN6.

UN2. Sada želim da pričam sa Vama o Vašoj sadašnjoj trudnoći. Kada ste ostali u drugom stanju, da li ste u tom trenutku želeli da zatrudnite?

Unesite šifru koja odgovara datom odgovoru. Pređite na UN5 ako je odgovor „DA“, u suprotnom pređite na sledeće pitanje.

UN3. Proveriti CM11: Da li je bilo porođaja?

Ako nije bilo porođaja, pređite na UN4A, u suprotnom pređite na UN4B.

UN4A. Da li ste želeli da rodite bebu kasnije, ili niste želeli decu?
UN4B. Da li ste želeli da rodite bebu kasnije, ili niste želeli više dece?

U zavisnosti od toga da li je ovo prva trudnoća ispitanice, postavite pitanje drugačije.

Unesite šifru koja odgovara datom odgovoru.

UN5. Sada želim da Vam postavim nekoliko pitanja o budućnosti. Nakon deteta koje sada očekujete, da li želite da imate još dece ili radije ne biste imali više dece?

Upamtite da želimo da budemo sigurni da trudne žene ne misle da ih pitamo da li žele bebu koju trenutno očekuju.

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

- Ako žena želi da ima još dece, treba da unesete šifru „1“ i nastavite sa sledećim pitanjem.
- Ukoliko ne želi više dece, treba da unesete šifru „2“ i pređete na UN14.
- Ukoliko nije sigurna ili ne zna, unesite „8“ i pređete na UN14.

UN5A. Koji bi bio idealan broj dece koji želite?

Unesite broj koji se odnosi na dati odgovor.

UN6. Proveriti CP4: Trenutno koristi 'Sterilizaciju žene'?

Ukoliko žena sada koristi metodu sterilizacije žene („A“ označeno u CP4), pređite na UN14.

Ukoliko ona sada ne koristi metodu sterilizacije žene, nastavite sa sledećim pitanjem.

UN7. Sada želim da Vam postavim nekoliko pitanja o budućnosti. Da li želite da rodite dete (još jedno dete) ili radije ne biste imali dece (još dece)?

Ako žena već ima dete, recite "... još jedno dete" i "... još dece", međutim, ako nema dece, recite "... dete" i "...dece."

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

- Ako žena želi da ima dete/još jedno dete, treba da unesete „1“ i nastavite sa sledećim pitanjem.
- Ako ne želi više dece ili ne želi decu uopšte, unesite „2“ i pređete na UN10.
- Ako kaže da ne može da zatrudni, unesite „3“ i pređete na UN12.
- Ako je neodlučna ili ne zna, unesite „8“ i pređete na UN10.

UN7A. Koji bi bio idealan broj dece koji želite?

Unesite broj koji se odnosi na dati odgovor.

UN8. Koliko biste želeli da sačekate pre nego što rodite dete (još jedno dete)?

Ovo pitanje treba postaviti svim ženama (trudnim ženama i onima koje to nisu) koje kažu da žele da imaju još jedno dete. Takođe moraćete da odaberete odgovarajuće fraze za ovo pitanje, na osnovu onoga što već znate o ženi. Ako je trenutno trudna i / ili već ima dete, recite "... još dece"; inače, recite "... dete".

Imajte na umu da se odgovor može dati u mesecima ili godinama.

- Unesite „1“ ‘ako je odgovor u mesecima ili „2“ ako je u godinama i upišite odgovor na predviđenim mestima.
- Ako ona kaže da ne želi da čeka i da bi odmah želela da ima bebu, unesite „993“ za „Uskoro/Odmah“.

- Ako žena kaže da ne može da zatrudni, unesite „994“ i idite na UN12.
- Ako vam žena kaže da bi želela da sačeka sa rađanjem deteta dok se ne uda, unesite „995“ za „Nakon venčanja“.
- Ako da neki drugi odgovor, unesite „996“ za „Drugo“.
- Ako kaže da ne zna, unesite „998“.

UN9. Proveriti CP1: Sada je trudna?

Proverite pitanje CP1. Ako je žena sada trudna, pređite na UN14. Ako sada nije trudna, nije sigurna ili ne zna, nastavite sa UN10.

UN10. Proveriti CP2: Sada koristi neku vrstu kontracepcije?

Proverite pitanje CP2. Ako žena sada koristi neki metod (CP2=1), pređite na UN14. Ako sada ne koristi nikakav metod, nastavite sa UN11.

UN11. Da li mislite da ste fizički sposobni da sada ostanete u drugom stanju?

Svrha ovog pitanja je da se sazna da li žena misli da može da začne dete. Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je odgovor „NE“, unesite „2“ i pređite na sledeće pitanje. Ako je odgovor „DA“, ili „Ne zna“ unesite šifru „1“ ili „8“ i pređite na UN14.

Postarajte se da žena ne poveže svoju trenutnu fizičku sposobnost da zatrudni sa trenutnim bračnim statusom. Ukoliko je potrebno, važno je naglasiti ženi da nas interesuje njena trenutna fizička sposobnost – možda je ona fizički sposobna da zatrudni, ali možda misli da to nije moguće zato što trenutno nema partnera. U tim slučajevima, za tu ženu treba zaokružiti „Da“.

UN12. Zašto mislite da niste fizički u stanju da ostanete u drugom stanju?

Ako žena misli da fizički nije u stanju da zatrudni, pitamo je da nam kaže koji je razlog (razlozi) za to. Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako vam kaže više razloga, unesite sve šifre za te odgovore.

UN13. Proveriti UN12: Da li je odgovorila ‘Nikada nije imala menstruaciju’?

Proverite UN12. Ako je uneta šifra „C“ (Nikada nije imala menstruaciju), pređite na sledeći modul. Ako nije uneta šifra „C“, nastavite sa UN14.

UN14. Kada Vam je počela poslednja menstruacija?

Odgovori na ovo pitanje pomoći će da se utvrdi da li su neke od ispitanica u menopauzi ili neplodne, pošto dugo nisu imale menstruaciju.

Unesite odgovor ispitanice u jedinicama vremena koje ona koristi. Upamtite da odgovor može da bude dat u mesecima ili godinama. Unesite „1“ ako je dati odgovor u danima, „2“ ako je u nedeljama, „3“ u mesecima, „4“ ako je u godinama i upišite odgovor na predviđenim mestima.

U nekim slučajevima, ispitanica vam može reći datum početka svoje poslednje menstruacije. Ukoliko se to dogodi, upišite datum u upitnik, izračunajte koliko je vremena proteklo od tog datuma i upišite to u odgovarajućim jedinicama vremena. Imajte na umu da nije potrebno da pribavite datum.

Ako ispitanica kaže da je u menopauzi ili da je imala histerektomiju, unesite „993“ i pređite na sledeći modul. Žena koja je suviše stara da bi imala menstruaciju ili da bi zatrudnela opisuje se kao žena koja je u menopauzi. Histerektomija je operacija koja se obavlja radi odstranjivanja materice.

Ukoliko vam žena kaže da je poslednju menstruaciju imala pre poslednjeg porođaja, unesite „994“ i pređite na sledeći modul.

Ako kaže da nikada nije imala menstruaciju, unesite „995“ i pređite na sledeći modul.

UN15. Proveriti UN14: Da li ste poslednju menstruaciju imali u poslednjih 12 meseci?

Proverite UN14. Ako je poslednju menstruaciju imala u toku prošle godine, nastavite sa sledećim pitanjem, u suprotnom idite na sledeći modul.

UN16. Zbog Vaše poslednje menstruacije, da li je bilo društvenih aktivnosti, škole ili radnih dana kojima niste prisustvovali?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

UN17. Za vreme poslednje menstruacije, da li ste bili u mogućnosti da se operete i presvučete u privatnosti, dok ste kod kuće?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

UN18. Da li ste koristili materijale kao što su ulošci, tamponi ili krpe?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako žena nije koristila materijale ili rekla "NZ" unesite "2" ili "8", i idite na sledeći modul.

UN19. Da li se ovi materijali mogu ponovo koristiti?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor

MODUL DV - STAVOVI PREMA NASILJU U PORODICI

U ovom modulu postoje dva pitanja, a u prvom se traže stavovi žene prema udaranju žene. Upamtite da ne pitamo da li je žena bila izložena nasilju u porodici. Podržane stavove ne treba nužno tumačiti kao meru odobravanja nasilja u porodici, niti oni podrazumevaju da je žena bila žrtva takvog nasilja ili će neminovno to postati. Umesto toga, takve stavove treba posmatrati kao određeni pokazatelj *društvenog prihvatanja* nasilja (u kontekstima gde žene imaju niži status u društvu) kao disciplinske mere, kada se žena ne ponaša u skladu sa određenim očekivanim rodnim ulogama.

DV1. Ponekad se muž naljuti ili iznervira zbog nečeg što žena uradi. Po Vašem mišljenju, da li muž ima pravo da udari ili istuče svoju ženu u sledećim slučajevima:

[A] Ako izađe bez njegovog znanja?

[B] Ako zanemaruje decu?

[C] Ako se prepire s njim?

[D] Ako odbije seks s njim?

[E] Ako joj zagori jelo?

Pročitajte svaku stavku naglas. Za svaku situaciju unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor – „1“ za „Da“ (ako ona misli da muž ima pravo da udari ili istuče svoju ženu u toj situaciji), „2“ za „Ne“ i „8“ ako ispitanica ne zna ili nema mišljenje.

DV2. Da li znate kojoj instituciji možete prijaviti nasilje u porodici?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

MODUL VT - VIKTIMIZACIJA

VT1. Proveriti da li je još neko prisutan. Pre nego što nastavite, postarajte se da sa ispitanicom ostanete sami. Sada bih Vam postavila nekoliko pitanja o kriminalu u kojima ste **Vi lično** bili žrtva. Želim još jednom da Vas uverim da su Vaši odgovori potpuno poverljivi i nikome neće biti saopšteni.

U posljednje tri godine, to jest od (mesec anketiranja) (godina anketiranja minus 3) da li je neko uzeo ili pokušao da uzme nešto od Vas, na silu ili pod pretnjom korišćenja sile?

Uzeti u obzir samo incidente u kojima je ispitanica lično bila žrtva i isključiti incidente koje su doživeli drugi članovi domaćinstva.

Ukoliko je potrebno pomognite ispitanici da se priseti perioda i dajte joj dovoljno vremena za to. Možete je uveriti: **Može biti teško zapamtiti ovakve incidente, zato slobodno uzmite dovoljno vremena dok razmišljate o svojim odgovorima.**

VT2. Da li se to dogodilo u poslednjih 12 meseci, odnosno od (mesec anketiranja) (godina anketiranja minus 1)?

VT3. Koliko puta se to dogodilo u poslednjih 12 meseci?

Ako je odgovor 'NZ/Ne seća se', dodatno pitajte: Da li se to dogodilo jednom, dva puta ili najmanje tri puta?

VT4. Proveriti VT3: Jednom ili više puta?

VT5A. Kada se to dogodilo, da li Vam je nešto ukradeno?

VT5B. Poslednji put kada se to dogodilo, da li Vam je nešto ukradeno?

Iskustva sa ovim pitanjima pokazuju da ispitanice koji su prošle godine doživele višestruke pljačke možda ne misle da se odnosi na poslednji incident, već umesto toga "preferiraju" da razgovaraju o incidentu koji smatraju najinteresantnijim, osećaju se manje neprijatno da razgovaraju o njemu ili jednostavno taj događaj najviše utiče na njih. Izuzetno je važno da se osigura da je incident koji se ovde pominje zaista poslednji i da se na njega odnose pitanja VT6, VT7 i VT8.

VT6. Da li je osoba imala oružje?

VT7. Da li je korišćen nož, pištolj ili nešto drugo od oružja?

Unesite sve odgovore koje ispitanica navede. Tri kategorije su:

- (1) Nož (odnosi se i na oštri predmet)
- (2) Pištolj (vatreno oružje)
- (3) "Nešto drugo" uključuje: tup predmet ili druge predmete koji se koriste kao oružje (palica, štap, cev, konopac, eksploziv, bokser ili drugo ručno oružje, luk i strelice, samostrel, oružje borilačkih veština, itd.)

VT8. Da li ste Vi ili neko drugi prijavili incident policiji?

Ukoliko je odgovor 'Da', dodatno pitajte: **Da li ste incident prijavili Vi ili neko drugi?**

VT9A. Osim incidenta/incidenata koji/e ste upravo pomenuli, da li ste u poslednje tri godine, to jest od (mesec anketiranja) (godina anketiranja minus 3) fizički napadnuti?

VT9B. U istom periodu, u poslednje tri godine, to jest od (mesec anketiranja) (godina anketiranja minus 3) da li ste fizički napadnuti?

Ukoliko je odgovor 'Ne', dodatno pitajte: **Napad se može dogoditi kod kuće ili na nekom drugom mestu van kuće, kao na primer u drugim kućama, na ulici, u školi, u javnom prevozu, restoranima ili na Vašem radnom mestu.**

Uzeti u obzir samo incidente u kojima je ispitanica lično bila žrtva i isključiti incidente koje su doživeli drugi članovi domaćinstva. Takođe, isključite i incidente kojima je namera bila da se nešto uzme/otme od ispitanice, što bi trebalo biti navedeno u VT1.

Fizički napad uključuje udaranje, šamaranje, guranje, koškanje, šutiranje, pucanje; izboden ili isečen; pogođen objektom; pogođeni bacanim predmetom; trovanja ili drugih primena sile sa mogućnošću nanošenja telesnih povreda ili trauma.

VT10. Da li se to dogodilo u poslednjih 12 meseci, odnosno od (mesec anketiranja) (godina anketiranja minus 1)?

VT11. Koliko puta se to dogodilo u poslednjih 12 meseci?

Ako je odgovor 'NZ/Ne seća se', dodatno pitajte: **Da li se to dogodilo jednom, dva puta ili najmanje tri puta?**

VT12A. Gde se to dogodilo?

VT12B. Gde se to dogodilo poslednji put?

Iskustva sa ovim pitanjima pokazuju da ispitanice koje su u prošloj godini doživele višestruke pljačke možda ne misle da se pitanja odnose na poslednji incident, već umesto toga "preferiraju" da razgovaraju o incidentu koji smatraju najinteresantnijim, osećaju se manje neprijatno da razgovaraju o njemu ili jednostavno taj događaj najviše utiču na njih. Izuzetno je važno da se obezbedi da je incident koji se ovde pominje zaista poslednji i da se na njega odnose pitanja VT13, VT14A/B, VT17, VT18 i VT19.

VT13. Koliko osoba je učestvovalo u izvršenje ovog napada?

Ukoliko je odgovor 'NZ/Ne seća se', dodatno pitajte: **Da li je bila jedna, dve, ili najmanje tri osobe?**

VT14A. U trenutku napada, da li ste prepoznali osobu?

VT14B. U trenutku napada, da li ste prepoznali makar jednu osobu?

VT17. Da li je osoba imala oružje?

VT18. Da li je korišćen nož, pištolj ili nešto drugo od oružja?

Unesite sve odgovore koje ispitanica navede. Tri kategorije su:

(1) Nož (odnosi se i na oštri predmet)

(2) Pištolj (vatreno oružje)

(3) "Nešto drugo" uključuje: tup predmet ili druge predmete koji se koriste kao oružje (palica, štap, cev, konopac, eksploziv, bokser ili drugo ručno oružje, luk i strelice, samostrel, oružje borilačkih veština, itd.)

VT19. Da li ste Vi ili neko drugi prijavili incident policiji?

Ukoliko je odgovor 'Da', dodatno pitajte: **Da li ste incident prijavili Vi ili neko drugi?**

VT20. Koliko se osećate sigurno da hodate sami u Vašem komšiluku kada padne mrak?

VT21. Koliko se osećate sigurno kada ste kod kuće sami kada padne mrak?

VT22. Da li ste u poslednjih 12 meseci lično osećali diskriminaciju ili maltretiranje po sledećim osnovama?

[A]Etničko ili imigraciono poreklo?

[B]Pol?

[C]Seksualna orijentacija?

[D]Godine?

[E]Religija ili verovanje?

[F]Invaliditet?

[X]Zbog nekog drugog razloga?

MODUL MA - BRAK/ZAJEDNICA

Pitanja iz ovog modula treba postaviti svim ženama starosti 15-49 godina (uključujući žene koje imaju 15 i 49 godina).

U upitniku i ovom uputstvu, „brak“ se uvek odnosi i na formalne i na neformalne veze, kao što je zajednički život. Neformalna veza je veza u kojoj muškarac i žena žive zajedno neko vreme, s namerom da imaju dugu vezu, ali nisu održali zvaničnu građansku ili versku ceremoniju.

Na primer, ako je žena otišla da živi sa svojim dečkom i njegovom porodicom i tu ostane nekoliko godina, to bi se smatralo „zajedničkim životom“, bilo da oni imaju decu ili ne. S druge strane, ako žena ima dečka, ali nikada nije živela sa njim, neće se smatrati da je u zajednici sa njim.

MA1. Da li ste trenutno udati ili živite sa muškarcem u vanbračnoj zajednici?

Opcije koje se ovde nude su: trenutno udata, živi sa muškarcem u vanbračnoj zajednici ili nije u zajednici (žena koja nije ni udata niti živi sa muškarcem kao da jeste udata). Unesite šifru koja se odnosi na status ispitanice u vreme anketiranja. Ako žena trenutno nije ni udata niti živi u zajednici, pređite na MA5.

MA2. Koliko godina ima Vaš suprug/partner?

Dodatno pitanje: Koliko godina je Vaš suprug/partner napunio na svoj poslednji rođendan?

Ako zna koliko je godina imao njen trenutni partner na svom poslednjem rođendanu, upišite njegove godine na predviđenom mestu i pređi na MA7. Ako ne zna koliko on ima godina, unesite „98“ i pređi MA7.

MA5. Da li ste ikada bili udati ili ste živeli sa muškarcem u vanbračnoj zajednici?

Žene koje trenutno nisu udate, niti žive sa muškarcem u vanbračnoj zajednici, pitajte da li su ikada ranije bile udate ili su živеле sa muškarcem kao da su udate.

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Napominjemo da postoje dve različite kategorije odgovora za odgovor „Da“:

- „Da, bila je udata“ i
- „Da, ranije je živela u vanbračnoj zajednici sa muškarcem“.

Postarajte se da napravite razliku između te dve kategorije. Ako ispitanica kaže samo „Da“, postavite dodatno pitanje, „**Da li ste ranije bili udati ili ste živeli sa muškarcem?**“ Ako je bila udata i takođe kaže da sada živi sa muškarcem, unesite šifru za „Da, bila je udata“.

Ako nikad nije bila udata i nikada nije živela sa muškarcem, unesite „3“ za „Ne“ i pređite na sledeći modul. U suprotnom, nastavite sa MA6.

MA6. Koji je Vaš trenutni bračni status: da li ste udovica, razvedena ili rastavljena?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Za ženu koja trenutno nije udata i trenutno ne živi sa nekim, ali koja je ranije bila u zajednici, upišite njen trenutni bračni status u vreme anketiranja. Pošto je svojevremeno bila u zajednici, ali nije na dan anketiranja, znači da je ili udovica ili razvedena ili rastavljena.

- Reč „udovica“ treba da koristite (a) za žene koje su bile udate, ali im je muž umro i (b) za žene koje su bile u neformalnoj zajednici, ali im je partner umro.
- Termin „razvedena“ treba koristiti za žene koje su bile zvanično udate, ali im se brak zvanično završio. Reč „rastavljena“ treba koristiti (a) za žene koje su bile udate, ali više ne žive u braku sa svojim mužem i (b) za žene koje su bile u neformalnoj zajednici, ali više ne žive u zajednici sa svojim partnerom.

MA7. Da li ste samo jednom ili više puta bili udati ili živeli sa muškarcem?

Kao i kod MA1, interesuju nas i formalni brakovi i neformalne veze.

Ako je žena bila udata ili je živela sa muškarcem, a zatim je postala udovica, razvela se ili se rastavila od muža ili partnera i sada je ili udata za nekog drugog ili živi sa nekim drugim, unesite „2“ za „Više puta“ i pređite na MA8B.

Ako žena trenutno nije udata ili ne živi u neformalnoj vezi, ali je ranije bila udata ili je živela sa nekim dva ili tri puta, unesite šifru „2“ za „Više puta“, i nastavite sa MA8B.

Ako je bila udata ili je živela sa nekim drugim samo jednom, unesite „1“ i nastavite sa MA8A.

Imajte na umu da se pitanje odnosi na periode kada je žena bila u braku ili neformalnim zajednicama, a ne na broj muževa ili partnera. Ako je žena bila udata za nekog čoveka i razvela se od njega, a zatim se ponovo udala za tu istu osobu, treba smatrati da se udavala „Više puta“. Isto važi i za neformalne zajednice sa istom osobom.

MA8A. Kog meseca i godine ste počeli da živite sa Vašim suprugom/partnerom?
MA8B. Kog meseca i godine ste počeli da živite sa Vašim prvim suprugom/partnerom?

Ako ispitanica zna datum kada se prvi put udala ili je počela da živi sa muškarcem u vanbračnoj zajednici, upišite ga na predviđenom mestu za „Mesec“ i „Godina“. Potrebno je da promenite mesec u broj, u skladu sa ranijim uputstvima. Na primer, januar je „01“, februar je „02“, mart je „03“, itd.

Ukoliko ispitanica ne može da se seti datuma kada se prvi put udala ili je počela da živi sa muškarcem u vanbračnoj zajednici, pitajte je da li ima neki dokument na kojem možda piše datum.

Ako ona ne zna mesec ili nema napisan mesec na nekom dokumentu, unesite „98“ za „Ne zna mesec“ i pitajte je koje godine se prvi put udala ili je počela da živi sa muškarcem u vanbračnoj zajednici. Upišite godinu na predviđenom mestu i pređite na sledeći modul.

Ako ne zna godinu i nema dokument na kojem je napisana godina kada se prvi put udala ili je počela da živi sa muškarcem u vanbračnoj zajednici, unesite „9998“ za „Ne zna godinu“ i pređite na sledeće pitanje MA9.

MA9. Proveriti MA8A/B: Da li je unet odgovor 'NZ godinu'?

Ako je odgovorila na MA8A / MA8B, idete na sledeći modul, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem.

MA10. Proveriti MA7: U zajednici je bila samo jednom?

Ako je žena bila udata ili u zajednici, samo ćete pitati MA11A, u suprotnom ćete pitati MA11B.

MA11A. Koliko ste imali godina kada ste počeli da živite sa Vašim suprugom/partnerom?
MA11B. Koliko ste imali godina kada ste počeli da živite sa Vašim prvim suprugom/partnerom?

Ako je odgovor žena na MA7 bio "Samo jednom", pitajte ". zajednica". U suprotnom, pitajte "... vaša prva zajednica".

Kao i kod drugih pitanja u vezi sa godinama, ako ne zna, postavite dodatno pitanje. Na primer, pitajte je koliko je imala godina kada je rodila prvo dete, a onda je pitajte koliko je vremena prošlo između porođaja (pre ili nakon porođaja) i početka zajedničkog življenja sa prvim mužem ili partnerom.

MODUL ID – ODLUČIVANJE O REPRODUKTIVNOM ZDRAVLJU

ID1. Proveriti MA1: Trenutno udata ili živi sa muškarcem u vanbračnoj zajednici?

Proverite pitanje MA1. Ako je MA1=1 ili 2, pređite na sledeće pitanje. Ako žena trenutno nije udata ili ne živi sa partnerom u vanbračnoj zajednici (MA1=3) idite na sledeći modul.

ID2. Da li možete reći “ne” vašem mužu/partneru ako ne želite da imate seksualni odnos?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

ID3. Sada bih želeo da Vam postavim nekoliko pitanja o zdravstvenoj zaštiti. Ko obično donosi odluke o Vašoj zdravstvenoj zaštiti: vi, vaš muž/partner, vi i vaš muž/ partner zajedno, ili neko drugi?

Ako neko drugi ili zajedno, pitajte: Možete li mi reći ko?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

ID4. Ko donosi odluku o tome da možete da idete na pregled za reproduktivno zdravlje, na primer: bolne ili neprijatne situacije kada mokrite?

Ako neko drugi ili zajedno, pitajte: Možete li mi reći ko?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

ID5A. Proveriti CP1: Sada je trudna?

Ako je sada trudna, odnosno CP1=1, idite na sledeći modul.

U suprotnom pređite na sledeće pitanje.

ID5B. Proveriti CP2: Da li žena trenutno radi nešto ili primenjuje neki metod da odloži ili izbegne trudnoću?

Ako je CP2=1 idite na pitanje ID6A.

ID5C. Proveriti UN12: Da li je obeležena bar jedna kategorija odgovora (A do Z)?

Ako je kod UN12 obeležena najmanje jedna kategorija, odgovor je „DA“, idite na sledeći modul. Ako je odgovor NE (2, ništa nije obeleženo) idite na pitanje ID6B.

ID6A. Vi ste spomenuli da trenutno primenjujete kontracepciju.

Možete li mi reći da li je primena kontracepcije uglavnom vaša odluka, uglavnom odluka vašeg muža/partnera ili ste zajedno odlučili?

ID6B. Vi ste spomenuli da trenutno ne primenjujete kontracepciju.

Možete li mi reći da li je ne primenjivanje kontracepcije uglavnom vaša odluka, uglavnom odluka vašeg muža/partnera ili ste zajedno odlučili?

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

MODUL SB – SEKSUALNO PONAŠANJE

Svrha ovog modula je dobijanje podataka koji će rukovodiocima programa i kreatorima politike pomoći da isplaniraju efikasnije programe planiranja porodice/reproduktivnog zdravlja. **Pre nego što nastavite, postarajte se da niko drugi, osim vas i ispitanice, nije prisutan tokom tog anketiranja, kao i da odgovori ispitanice ostanu strogo poverljivi. Ako se ne može obezbediti privatnost, OVDE SE ZAUSTAVITE i nemojte postavljati pitanja iz ovog modula sve dok ponovo ne ostanete nasamo sa ispitanicom.**

Zbog ovih pitanja nekim ispitanicama može biti neprijatno; stoga ih postavljajte ravnomernim glasom i nemojte dozvoliti da se zbog vašeg ponašanja ispitanica oseća neprijatno. Uobičajena reakcija ljudi kojima je neprijatno je da se kikoću ili smeju. Ako se i vi nasmejete na to ili pokažete da je i vama neprijatno, to će navesti ispitanicu da pomisli da pitanja nisu ozbiljna. Potrudite se da ostanete ozbiljni.

Imajte na umu da, iako se pitanja u ovom modulu odnose na 'seksualni odnos', ne spominju se posebno seksualna aktivnost sa suprotnim polom. Dakle, postavite svako pitanje kako je napisano i zabeležite odgovor bez obzira da li se odgovor odnosi na heteroseksualnu aktivnost ili ne.

SB1. Proveriti da li je još neko prisutan. Pre nego što nastavite, postarajte se da sa ispitanicom ostanete sami.

Sada bih Vam postavila nekoliko pitanja o seksualnoj aktivnosti kako bismo dobili bolju sliku o nekim aspektima života.

Želim još jednom da Vas uverim da su Vaši odgovori potpuno poverljivi i nikome neće biti saopšteni. Ukoliko dođemo do nekog pitanja na koje ne želite da odgovorite, molim Vas da mi to kažete i preći ćemo na sledeće pitanje.

Koliko ste imali godina kada ste imali prvi seksualni odnos?

Veoma je važno da pročitate prvu rečenicu i da naglasite ispitanici da će njeni odgovori ostati strogo poverljivi. Ako bude neophodno, objasnite joj još jednom da će informacije koje vam daje biti isključivo korišćene za potrebe statistike; da njeno ime nikada neće biti otkriveno; kao i da njene podatke nećete reći drugim osobama u lokalnoj zajednici niti bilo kome drugom.

Starost koja nas interesuje je starost kada je ispitanica prvi put imala seksualni odnos. Nije važno da li je žena nastavila vezu sa tom osobom. Ne pitamo je o prvom odnosu koji je imala sa sadašnjim partnerom, već o prvom seksualnom iskustvu u životu.

Ako je odgovor da „Nikad nije imala odnos”, unesite „00” i pređite na sledeći modul. U suprotnom, upišite starost u godinama na predviđenom mestu. Ako kaže da je imala manje od 10 godina, na prvom mestu upišite nulu.

Ako vam ispitanica kaže da je prvi odnos imala kada je počela da živi sa svojim prvim suprugom/partnerom, unesite njen odgovor tako što ćete uneti „95”. Taj podatak je verovatno upisan u Modulu o braku/zajednici. Ako ispitanica kaže da je prvi odnos imala sa prvim suprugom, ali da se to desilo pre nego što su počeli da žive zajedno, postavite dodatno pitanje: „Koliko ste godina imali u to vreme?” Ako ispitanica kaže da ne zna koliko je imala godina kada je imala prvi odnos, postavite dodatna pitanja: koliko je imala godina kada se prvi put udala ili kada je rodila prvo dete. Međutim, kada budete postavljali ta dodatna pitanja, nemojte pretpostavljati da je prvi seksualni odnos imala tokom prvog braka..

Ako se nikada nije udavala i/ili nije rodila nijedno dete, možete je pitati da li je prvi odnos imala dok je bila učenica ili u kom je gradu/mestu živela kada se to desilo. Ispitanica treba da se oseća opušteno i dajte joj dovoljno vremena da se tačno seti

SB2. Volela bih da Vas pitam o Vašoj skorijoj seksualnoj aktivnosti. Kada ste poslednji put imali seksualni odnos?

Reči „poslednji put imali seksualni odnos” označavaju najskoriji seksualni odnos koji je ispitanica imala.

U većini slučajeva, upisaćete odgovor ispitanice tako što ćete koristiti iste merne jedinice koje je ona koristila u odgovoru. Na primer:

- Ako kaže „pre 3 nedelje”, unesite „2” i upišite „03” u polje pored „Pre koliko nedelja”.
- Ako kaže „pre 4 dana”, unesite „1” i upišite „04” pored „Pre koliko dana”.
- Ako ispitanica kaže „sinoć”, unesite „1” i upišite „00” za „Pre koliko dana”.
- Ako je odgovor ispitanice u mesecima, na primer, ako kaže „to je bilo u decembru”, izbrojte koliko je prošlo meseci i upišite broj meseci. Bilo bi dobro i da upišete naziv meseca u upitniku.
- Svi odgovori u roku od poslednjih 12 meseci se beleže u mesecima, nedeljama ili danima.

Ako je odgovor 12 ili više meseci, unesite „4” i upišite odgovor u godinama. Red „Pre koliko godina” treba koristiti samo ako je poslednji odnos bio pre više od godinu dana. Odgovor nikad ne treba upisati kao „00” „Pre koliko godina”. Ako je odgovor pre 12 ili više meseci, pređite na SB3.

Iako je ovo jednostavno pitanje, ispitanice koje u skorije vreme nisu imale seksualne odnose verovatno će odgovoriti i na vama je da od ispitanica saznate da li su poslednji put odnos imale pre manje ili više od godinu dana.

Na primer, žena koja nema redovne seksualne odnose možda povremeno stupa u odnose. Možda je prošli put imala odnos na putu na kojem je bila pre 10 meseci; ona će verovatnije odgovoriti „pre oko godinu dana” umesto da broji pre koliko meseci se to desilo.

Stoga treba da postavite dodatno pitanje svaki put kada dobijete odgovor „pre godinu dana”: „**Da li se sećate koji je bio mesec?**” Na taj način ćemo moći da utvrdimo da li je ispitanica zaista imala odnos tokom prošle godine ili pre više od godinu dana. Ispitanice koje su poslednji put imale odnos pre 10, 11, 12, 13, 14 ili 15 meseci možda će sve dati odgovor „pre godinu dana”; na vama je da razjasnite kada se to tačno desilo. Nije dobro da ispitanici postavite dodatno pitanje „Da li je to bilo pre više ili manje od godinu dana?”; najbolje bi bilo da pitate „**Da li se sećate koji je bio mesec?**”

Ako žena još uvek nije ponovo počela da upražnjava seksualne odnose nakon poslednjeg porođaja, proverite u CM15A/B (modul Fertilitet) kog meseca/godine je rodila poslednje dete i pitajte je kada je poslednji put imala odnos pre porođaja.

SB3. Da li je korišćen kondom kada ste poslednji put imali seksualni odnos?

Ako se pravilno koriste, kondomi mogu smanjiti rizik od prenosa AIDS-a i drugih polno prenosivih infekcija. Ovu činjenicu ne pominjemo ispitanici, jer ne želimo da utičemo na njen odgovor. U ovom pitanju, ovoga puta se misli samo na poslednji put kada je ispitanica imala odnos.

Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

SB4. U kakvoj ste vezi bili sa osobom sa kojom ste imali poslednji seksualni odnos?

Postavljanjem ovog pitanja želimo da saznamo u kakvoj vezi su ispitanica i osoba sa kojom je poslednji put imala odnos. Ako je ta osoba „momak”, pitajte: „**Da li ste živeli u vanbračnoj zajednici?**”. Ako je odgovor „Da”, unesite „2” za „Partner sa kojim živi”. Ako je odgovor „Ne”, unesite „3” za „Momak”, „4” za „Poznanik”, „5” za „Klijent/seksualni radnik” i pređite na SB6.

Upamtite da nas interesuje u kakvoj je vezi žena bila sa pomenutom osobom u vreme kada su imali poslednji seksualni odnos. Na primer, ako je poslednji partner te žene bio momak sa kojim je živela u to vreme, treba da upišete „Partner sa kojim živi” čak i ako oni više ne žive zajedno. Živeli su zajedno u vreme kada su imali seksualni odnos. Upišite status veze koja je postojala u vreme kada su to dvoje ljudi imali poslednji seksualni odnos. Veoma je važno da utvrdite da li je seksualni partner bio neko sa kim je ispitanica živela u vreme kada su imali poslednji seksualni odnos.

SB5. Proveriti MA1: Trenutno udata ili živi sa partnerom?

Proverite MA1 u Modulu Brak/Zajednica. Ako je ispitanica sada udata ili živi sa muškarcem, pređite na SB7. Ako žena nije udata, niti je u zajednici, pređite na sledeće pitanje.

SB6. Koliko godina ima ta osoba?

Ponekad ispitanice imaju seksualne partnere koji su znatno stariji od njih, to ih izlaže većem riziku od dobijanja HIV infekcije. U ovom pitanju tražimo da nam ispitanica kaže koliko godina ima njen seksualni partner.

Unesite godine na predviđenom mestu. Ako ne zna, pitajte je da proceni starost te osobe. Ako ispitanica ne može da proceni godine partnera, postavite dodatno pitanje „Koliko ta osoba otprilike ima godina?”. Ako još uvek kaže da ne zna, unesite „98” i pređite na sledeće pitanje.

SB7. Osim ove osobe, da li ste imali seksualni odnos sa još nekom osobom u poslednjih 12 meseci?

Interesuje nas da saznamo da li je ispitanica imala seksualni odnos sa nekim drugim u poslednjih 12 meseci. Želimo da ispitanica dovoljno razmisli pre nego što odgovori zato što joj postavljamo pitanje koje se odnosi na prilično dugačak period – na celu godinu koja prethodi datumu anketiranja. Pređite na sledeće pitanje ako je odgovor „Da”. Ako je odgovor „Ne”, pređite na sledeći modul.

SB8. Da li je korišćen kondom poslednji put kada ste imali seksualni odnos sa tom drugom osobom?

Ovo pitanje se odnosi na korišćenje kondoma sa „tom drugom osobom” sa kojom je imala odnos tokom poslednjih 12 meseci. To nije osoba sa kojom je imala poslednji odnos. Unesite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

SB9. U kakvoj ste bili vezi sa tom osobom?

Ovim pitanjem želimo da utvrdimo u kakvoj vezi je ona bila sa tom osobom. Tiče se veze koju je ispitanica imala sa tom osobom u vreme kada su imali seksualni odnos.

Pitanja i dodatna pitanja treba postaviti i upisati odgovore na isti način kao u SB4. Ako je odgovorila „Momak”, pitajte: „**Da li ste živeli u zajednici?**” Ako je odgovor „Da”, unesite „2” za „Partner sa kojim živi”. Ako je odgovor „Ne”, unesite „3” za „Momak” i pređite na SB12. Za druge odgovore (‘4’, ‘5’, ili ‘6’), pređite na SB12.

SB10. Proveriti MA1: Trenutno udata ili živi sa partnerom?

Proverite MA1 u Modulu Brak/zajednica. Ako je ispitanica sada udata ili živi sa muškarcem, pređite na sledeće pitanje, u suprotnom pređite na SB12.

SB11. Proveriti MA7: Udavala se samo jednom ili živela sa partnerom samo jednom?

Proverite MA7 u Modulu Brak/zajednica. Ako se ispitanica udavala amo jednom ili živela sa partnerom samo jednom pređite na sledeći modul, u suprotnom pređite na sledeće pitanje.

SB12. Koliko godina ima ta osoba?

I u ovom slučaju želimo da saznamo starost osobe sa kojom je imala seksualne odnose u vreme kada su imali odnos.

Upišite godine na predviđenom mestu. Ako ona ne zna taj podatak, pitajte je da proceni koliko bi ta osoba mogla da ima godina. Ako ispitanica ne može da proceni starost seksualnog partnera, postavite dodatno pitanje „**Koliko ta osoba ima otprilike godina?**” Ako vam ona opet kaže da ne zna, unesite „98” i pređite na sledeće pitanje.

MODUL LS – ZADOVOLJSTVO SOPSTVENIM ŽIVOTOM

Dobro je poznato da subjektivna percepcija pojedinaca o sopstvenim prihodima, obrazovanju i životnim okruženjima igra značajnu ulogu u njihovim životima, nezavisno od objektivnih okolnosti, kao što su fizičko bogatstvo i zdravlje. Zadovoljstvo životom, koje predstavlja meru jednog pojedinca za percipiran stepen dobrobiti, može imati emocionalnu crtu koja će uticati na dobrobit bez obzira na stvarne prihode ili posedovanje robe. Zato je važno da shvatimo koliko su mladi zadovoljni u čitavom nizu različitih oblasti i identifikujemo faktore koji podržavaju ili ometaju njihov razvoj i tako stvorimo sveobuhvatniju sliku o životnim situacijama mladih ljudi.

S druge strane, tesno povezana, ali ipak različita oblast – sreća, predstavlja nestalnu, prolaznu emociju na koju mogu uticati mnogobrojni faktori, od povoljnih vremenskih prilika do nedavne smrti člana porodice. Kad je reč o sreći, na primer, osoba može biti zadovoljna svojim poslom, prihodom, obrazovanjem, porodičnim životom, prijateljima i tome slično, a ipak nesrećna.

Ovaj modul pokušava da generiše snimak tipičnog nivoa sreće i zadovoljstva života među mladima. Pitanja iz ovog modula treba postaviti svim ženama starosti 15-49 godina.

Obezbeđena je dvostrana kartica sa odgovorima/slikama i slika sa merdevinama koje se pokazuju ispitanici kako bi joj se olakšalo davanje odgovora na pitanja.

- Pitanje LS1 ima 5 mogućih kategorija odgovora o sreći, od kojih je svaka ilustrovana nasmejanim (i ne tako nasmejanim) licem na kartici sa odgovorima.
- Pitanje LS2 je zadovoljstvo života i treba pokazati sliku sa merdevinama ispitanici da bi izabrala stepenicu koja predstavlja kako se oseća.

LS1. Sada želim da Vam postavim neka pitanja o sreći i zadovoljstvu.

Prvo, sveukupno gledano, da li biste rekli da ste veoma srećni ili donekle srećni, ni srećni ni nesrećni, ili donekle ili veoma nesrećni?

Pokažite karticu sa simbolima, i recite:

Takodje možete da pogledate ove slike koje mogu da Vam pomognu pri davanju odgovora.

Potrebno je objasniti ispitanici šta koji simbol predstavlja i zamolite ispitanicu da izabere simbol koji najbolje predstavlja njen nivo sreće.

Sa ovim pitanjem, prvo ćemo pokušati da saznamo da li je ispitanica srećna u vreme razgovora, pre nego što nastavimo da razgovaramo o nivoima zadovoljstva u raznim domenima.

Pitanje 2 je o zadovoljstvu. Zadovoljstvo, u poređenju sa srećom, smatra se da duže traje, dok se sreća obično odnosi na kratkoročno stanje duha. Prvo postavljamo pitanje o sreći, tako da se može utvrditi ukupan nivo sreće.

Osoba koja je nezadovoljna svojim prihodom, sa svojom školom i slično, takođe može biti srećna, jer je, na primer, srećna zbog rezultata nedavnih izbora ili rođenja u svojoj porodici.

LS2. Pokažite karticu sa merdevinama.

Sada pogledajte ove merdevine sa stepenicama od 0 do 10, idući od dna prema vrhu. Pretpostavimo da vrh merdevina predstavlja najbolji mogući život za Vas, a dno najgori mogući život za Vas.

Na kojoj stepenici ovih merdevina se osećate da ste u ovom trenutku?

Pitajte ako je potrebno: **Koji stepenik je najbliži načinu na koji se osećate?**

LS3. Poredeći sa situacijom od pre godinu dana, sveukupno gledano, da li biste rekli da Vam se život poboljšao, ostao manje-više isti ili da se pogoršao?

Postarajte se da ispitanica razume naše pozivanje na zadnjih godinu dana njenog života, da shvati da mislimo na sveukupno poboljšanje ili pogoršanje.

LS4. A za godinu dana, sveukupno gledano, da li očekujete da će Vam život biti bolji, ostati manje-više isti ili gori?

Imajte na umu da se ovo pitanje odnosi na očekivanja ispitanice u vezi sa tokom njenog života u narednih godinu dana, i da je rečenica ovde zamišljena kao nastavak prethodne rečenice, dodavanjem „I...“. Ovo pitanje takođe se odnosi na sveukupno poboljšanje ili pogoršanje.

Poznato da, za neke ispitanice, ovo stvara neodlučnost, nespremnost ili iskrenu nesposobnost da se da odgovor, na primer ispitanica može odgovoriti "vreme će reći, to je Božija ruka". Pokušajte ponovo postaviti pitanje i osigurati da ispitanica razume pitanje. Ako i dalje ne postoji odgovarajući odgovor, pitanje treba preskočiti, kao i protokol za pitanja na koja ispitanik ne želi da odgovori.

ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA

WM10. Unesite vreme završetka anketiranja

Upišite vreme kada završite anketiranje žene.

WM11. Da li je ceo razgovor završen u privatnosti, bez prisustva treće osobe ili je neko drugi bio prisutan tokom čitavog anketiranja ili njegovim delom?

Unesite odgovarajuću šifru.

WM13. Jezik na kome je obavljena anketa

Unesite jezik na kome je obavljen anketa. Ako ste koristili neki drugi jezik prilikom razgovora sa ispitanicom za neke ili delove ove ankete, zabeležite jezik koji ste koristili za većinu ankete.

WM14. Maternji jezik lica koje daje odgovore

Unesite maternji jezik lica koje je dalo odgovore (ispitanice).

WM15. Da li je za popunjavanje nekog dela ovog upitnika korišćen prevodilac?

Unesite ako ste koristili prevodioca za čitav upitnik ili bilo koji deo ovog upitnika. Unesite '3' ako niste koristili prevodioca..

WM16. Proveriti kolonu u HL10 i HL20 u SPISKU ČLANOVA DOMAĆINSTVA, UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO: Da li je ispitanica majka ili starateljka bilo kojeg deteta od 0-4 godine koje živi u ovom domaćinstvu?

Ako je odgovor „Da“, pređite na WM17 u INFORMACIONI PANEL ZA ŽENE i unesite '01'. Nakon toga pređite na UPITNIK ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA za to dete i počnite anketu sa ispitanicom.

Ako je odgovor „Ne“, proveriti HH26-HH27 u UPITNIKU ZA DOMAĆINSTVO: Da li postoji dete uzrasta 5-17 godina koje je izabrano za UPITNIK ZA DETE 5-17 GODINA?

Ako je odgovor „Da“, proveriti HL20 u SPISKU ČLANOVA DOMAĆINSTVA, UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO: Da li je ispitanica majka ili starateljka deteta odabranog za UPITNIK ZA DECU 5-17 GODIN u ovom domaćinstvu?

Ako je odgovor „Da“, Pređite na WM17 u INFORMACIONI PANEL ZA ŽENE i unesite '01'. Nakon toga pređite na UPITNIK ZA DECU 5-17 GODINA za ovo dete i počnite anketu sa ispitanikom/com.

Ako je odgovor „Ne“, Pređite na WM17 u INFORMACIONI PANEL ZA ŽENE i unesite '01'. Nakon toga završite anketu sa ispitanicom i zahvalite na saradnji. Proverite da li postoje drugi upitnici da se popune u ovom domaćinstvu.

Ako je odgovor „Ne“, pređite na WM17 u INFORMACIONI PANEL ZA ŽENE i unesite '01'. Nakon toga završite anketu sa ispitanicom i zahvalite na saradnji. Proveriti sa li postoje drugi upitnici da se popune u ovom domaćinstvu.

ZAPAZANJA

Poslednja stranica Upitnika za ženu rezervisana je za anketarke i supervizore koji tu mogu da upišu neke beleške ili zapažanja u vezi sa konkretnim anketiranjem u domaćinstvu.

UPITNIK ZA DETE OD 5 DO 17 GODINA

Svrha Upitnika za dete od 5 do 17 godina jeste da pruži informacije o širokom opsegu MICS indikatora koji se odnose na život dece starosti od 5 do 17 godina. Metodom slučajnog izbora identifikovaćete jedno dete starosti 5-17 nakon što popunite Spisak članova domaćinstava u Upitniku za domaćinstvo. Od sve dece starosti od 5 do 17 godina u izabranom domaćinstvu, samo jedno dete će biti izabrano i anketirano.

Moduli u ovom upitniku uključuju identifikacione podatke o detetu starosti od 5 do 17 godina, Dečiji rad, Disciplinovanje deteta, Funkcionisanje deteta i Uključenost roditelja.

Da bismo prikupili podatke o deci starosti od 5 do 17 godina koristeći ovaj upitnik, moramo identifikovati ispitanika koji može dati odgovore na detaljna pitanja koja se odnose na zdravlje i razvoj ove dece.

- Ukoliko majka deteta živi u istom domaćinstvu kao i dete koje ispunjava uslov za anketiranje (odnosno, ukoliko je majka upisana u Spisak članova domaćinstva zajedno sa detetom), ona je osoba koju treba anketirati za dotično dete.
- Ukoliko majka deteta koje ispunjava uslov za anketiranje nije upisana u Spisak članova domaćinstva (možda je preminula ili živi na nekom drugom mestu), potrebno je da identifikujete osobu sa Spiska članova domaćinstva koja je odgovorna za brigu o detetu (ili koja je glavni startelj deteta). Ta osoba može biti muškarac ili žena.
- Ukoliko je dete starosti od 15 do 17 godina i nema majku ili staratelja jer je samostalno, anketiraćete lično dete starosti 15-17.

Napomena:

- Staratelj nije neko ko samo brine o detetu kad majka nije tu (kao što su lica koja čuvaju dete tokom radnog dana dok je majka na poslu)
- Ispitanika koji nije majka, možete anketirati samo ukoliko se majka ne nalazi na Spisku članova domaćinstva.

MODUL FS - INFORMACIONI PANEL ZA DETE OD 5 DO 17 GODINA

Pitanja FS1-FS8 treba popuniti pre početka anketiranja.

FS1. Redni broj popisnog kruga u uzorku

Redni broj popisnog kruga u uzorku, koji dobijate od svog supervizora, pojavice se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, pitanje HH1).

FS2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu

Redni broj domaćinstva u popisnom krugu, koji dobijate od svog supervizora, pojavice se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, pitanje HH2).

FS3. Ime i redni broj deteta

Ime i redni broj deteta pojavice se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, kolone HL1 i HL2 iz Spiska članova domaćinstva).

Ime deteta će se pojavljivati u određenim pitanjima tokom celokupnog anketiranja, svaki put kada ga je potrebno upotrebiti prilikom postavljanja pitanja.

FS4. Ime i redni broj majke/staratelja

Ime i redni broj majke/staratelja pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, kolone HL1 i HL2 iz Spiska članova domaćinstva).

FS5. Ime i šifra anketara

Vaše ime i šifra pojaviće se ovde. Svoj identifikacioni broj dobićete tokom instruktaže.

FS6. Ime i šifra supervizora

Ime i šifra vašeg supervizora pojaviće se ovde.

FS7. Dan / Mesec / Godina anketiranja

Datum anketiranja (dan/mesec/godina) pojaviće se ovde.

FS8. Unesite vreme

Vreme i datum početka popunjavanja Upitnika za decu 5-17 godina, pojaviće se ovde.

Proverite starost ispitanika u HL6 u Spisku članova domaćinstva, Upitnik za domaćinstvo:

Ako je lice starosti 15-17 godina, proverite da li je dobijena saglasnost odraslih za anketiranje (HH33) ili saglasnost nije neophodna (HL20 = 90). Ako je saglasnost potrebna a nije dobijena, anketiranje ne smete da započnete, a na pitanju FS17 obeležite šifru "06". Ispitanik mora imati najmanje 15 godina. U malom broju slučajevima kada je dete starosti 15-17 godina i nema majku ili staratelja u domaćinstvu (HL20 = 90), ispitanik će biti samo dete.

FS9. Proveriti popunjene upitnike u ovom domaćinstvu: Da li ste vi ili drugi član vašeg tima već anketirali ovog ispitanika za druge upitnike?

U zavisnosti od toga da li je prethodni razgovor obavljen sa istom osobom ili ne, potrebno je da pročitate drugačiji uvodni pozdrav.

Ukoliko je ispitanik već bio anketiran za neki drugi upitnik u ovom domaćinstvu, obeležite "1" a zatim pročitajte pozdrav iz pitanja FS10B. Ukoliko je ovo prvi put da će ispitanik biti anketiran, obeležite "2" i pročitajte pozdrav iz pitanja FS10A.

Ukoliko niste dobili saglasnost za anketiranje nakon pročitanoog pozdrava (FS10A ili FS10B) ili niste pronašli majku/staratelja obeležite "2" za "Ne/Nije pitano" i pređite na pitanje FS17 da popunite rezultat anketiranja. Ukoliko ste dobili saglasnost pređite na modul Podaci o detetu.

FS17. Rezultat anketiranja za dete od 5 do 17 godina

Popunite ovo pitanje kada završite anketiranje. Upamtite da se šifra odnosi na majku ili staratelja deteta starosti od 5 do 17, izuzev za ona lica koja sama za sebe daju odgovore. Obeležite šifru koja odgovara rezultatu anketiranja.

- Ako je upitnik popunjen, obeležite „01“ za „Upitnik je popunjen“.
- Ako niste mogli da stupite u kontakt sa majkom/starateljem i nakon više poseta, obeležite „02“ za „Majka ili staratelj nije kod kuće“.
- Ako majka/staratelj odbija anketiranje, obeležite „03“ za „Majka ili staratelj odbija anketiranje“.
- Ako ste samo delimično uspeli da popunite upitnik, obeležite „04“ za „Upitnik je delimično popunjen“.
- Ako "Majka/staratelj nije u stanju da odgovara", obeležite „05“.
- Ukoliko nije dobijena saglasnost odrasle osobe za majku/staratelja deteta starosti od 15 do 17 godina, obeležite '06'.
- Ako niste uspeli da završite popunjavanje ovog upitnika iz nekog drugog razloga, obeležite „96“ za „Drugo (navesti)“ i navedite razlog.

MODUL CB - PODACI O DETETU

Intervju ćete započeti pitanjima o datumu rođenja i godinama starosti deteta. Ova dva pitanja su jedna od najvažnijih u upitniku, s obzirom da je najveći deo analiza baziran na tačnim godinama deteta.

Budite svesni situacija u kojima će dete koje je izabrano za ovaj upitnik biti ispitanik lično, ili ispitanikov supružnik koji ima manje od 18 godina. U ovakvim specifičnim slučajevima potrebno je da prilagodite način postavljanja pitanja (npr. umesto da koristite termin “dete” trebalo bi da se ispitaniku ili supružniku ispitanika obraćate imenom).

CB1. Proverite redni broj ispitanika (FS4) u Informacionom panelu za dete 5 od 17 godina i ispitanika u Upitniku za domaćinstvo (HH47):

Ukoliko je ispitanik koji odgovara na ovaj upitnik već odgovarao na upitnik za domaćinstvo pređite na pitanje CB11, u suprotnom nastavite sa sledećim pitanjem.

CB2. Kog meseca i godine je (ime) rođen/rođena?

Unesite “mesec” i “godinu”. Mesece pretvorite u brojkice. Tako će januar biti “01”, februar “02”, mart “03” itd.

Mesec i godina moraju biti upisani.

CB3. Koliko (ime) ima godina?

Nakon što ste dobili informaciju o datumu rođenja deteta, pitajte za starost deteta u navršenim godinama i unesite u predviđeno polje. Broj godina se odnosi na poslednji rođendan deteta. Ukoliko je potrebno, pokušajte sa pitanjem “**Koliko godina je (ime) napunio/napunila na svom poslednjem rođendanu?**” Unesite starost u punim godinama.

Pitanja CB2 i CB3 postavite odvojeno. Zatim proverite usklađenost između datuma života i godina starosti.

Ukoliko nakon što ste postavili pitanja CB2 i CB3, zaključite da dete ima manje od 5 godina ili više od 17 godina, morate prekinuti anketiranje pošto ispitanik ne ispunjava uslove za anketiranje. Zahvalite se majci/staratelju na njenoj/njegovoj saradnji. Vratite se na Spisak članova domaćinstva i ispravite godine starosti deteta, kao i broj dece starosti od 5 do 17 godina u polju HH52.

CB4. Da li je (ime) ikada pohađao/pohađala školu ili predškolsku ustanovu?

Unesite odgovarajuću šifru u skladu sa ispitanikovim odgovorom. Smatra se da je dete pohađalo školu ili predškolsku ustanovu ako je pohađalo neku zvanično akreditovanu obrazovnu instituciju ili program, državnu ili privatnu, sa ciljem organizovanog učenja na bilo kom nivou obrazovanja. Čak i ako je lice pohađalo školu ili program ranog obrazovanja i razvoja (obdanište, vrtić) u vrlo kratkom vremenskom periodu (makar jednom ili jedan dan), takav slučaj se prihvata kao odgovor „Da“. Termin “škola” obuhvata osnovnu i srednju školu i obrazovanje nakon srednjoškolskog u zvaničnom školskom sistemu. Takođe obuhvata i stručnu ili zanatsku obuku nakon osnovnoškolskog nivoa obrazovanja, kao što su kursevi koji traju duže ili dokvalifikacije i stručna ili zanatska osposobljavanja (npr. iz mehanike ili administrativnih poslova), sve dok je to deo formalnog sistema obrazovanja. Termin “škola” takođe uključuje učenje na daljinu ili online programe učenja koji vode do sticanja diplome, ili višeg nivoa kompetencija.

Ukoliko dete nije pohađalo školu ili predškolsku ustanovu pređite na pitanje CB11.

Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB5.

CB5. Koji je najviši nivo škole i razred/godina koju je (ime) ikada pohađao/pohađala?

Obeležite odgovarajuću šifru, na osnovu ispitanikovog odgovora. Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB6.

Ukoliko su obeležene šifre “000” ili “100”, pređite na pitanje CB7.

CB6. Da li je (on/ona) ikada završio/završila taj razred/godinu?

Obeležite odgovarajuću šifru, na osnovu ispitanikovog odgovora. Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB7.

CB7. Tokom ove (2018/2019.) školske godine, da li je (ime) uopšte išao/išla u školu ili predškolsku ustanovu?

Obeležite odgovarajuću šifru, na osnovu ispitanikovog odgovora. Ukoliko je odgovor “Ne”, pređite na pitanje CB9. Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB9.

CB8. Tokom ove školske godine, koju školu i koji razred / godinu (ime) pohađa?

Obeležite odgovarajuću šifru, na osnovu ispitanikovog odgovora. Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB10.

CB9. Tokom prethodne (2017/2018) školske godine da li je (ime) uopšte išao/išla u školu ili predškolsku ustanovu?

Obeležite odgovarajuću šifru, na osnovu ispitanikovog odgovora. Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB11.

Ukoliko je odgovor “Ne”, pređite na pitanje CB11, Ukoliko je odgovor “Da”, nastavite na pitanje CB10.

CB10. Tokom prethodne školske godine, koju školu i koji razred/godinu je (ime) pohađao/pohađala?

Obeležite odgovarajuću šifru, na osnovu ispitanikovog odgovora. Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB12.

CB11. Da li (ime) ima bilo koje zdravstveno osiguranje?

Obeležite “1” za “Da” ukoliko dete ima zdravstveno osiguranje i “2” za “Ne” ukoliko dete nema zdravstveno osiguranje.

CB12. Koji vrstu zdravstvenog osiguranja ima (ime)?

Obeležite odgovarajuću šifru, na osnovu ispitanikovog odgovora. Za više informacija pogledajte uputstvo za pitanje WB18. Mogućnost više odgovora.

MODUL CL - DEČIJI RAD

CL1. Sada bih želela da pitam o poslovima koje (ime) u ovom domaćinstvu možda obavlja. Od prošlog (dan u nedelji), da li je (ime) obavljao/obavljala bilo koju od navedenih aktivnosti, makar samo jedan sat?

Vodite računa da ispitanik razume šta mislite kada kažete „od prošlog/prošle (dan u nedelji) – imenujte dan kada obavljate anketu. Na primer, ukoliko anketirate ispitanika u četvrtak, počnite pitanje tako što ćete reći „Da li je (ime) od prošlog četvrtka...“.

Sledeća pitanja postavite tačno onako kako su navedena u upitniku:

[A] Da li je (ime) radio/radila ili pomagao/pomagala na placu, imanju, okućnici koja pripada domaćinstvu ili je brinuo/brinula o životinjama? Na primer, gajenje poljoprivrednih proizvoda, žetva ili hranjenje, vođenje na ispašu ili mužu životinja.

[B] Da li je (*ime*) pomagao/pomagala u porodičnom poslu ili poslu rođaka sa novčanom naknadom ili bez nje, ili vodio/vodila svoj posao?

[C] Da li je (*ime*) proizvodio/proizvodila ili prodavao/prodavala neke proizvode, rukotvorine, odeću, hranu ili poljoprivredne proizvode?

[X] Od prošlog (*dan u nedelji*), da li je (*ime*) obavljao/obavljala, makar jedan sat, bilo kakvu aktivnost koja mu/joj je donela prihod u novcu ili naturi?

Ovim pitanjima, pokušavamo da saznamo da li je dete bilo uključeno u „privredne aktivnosti“ u proteklih nedelju dana, u proizvodnji ili pružanju dobara ili usluga. Pitanje [A] odnosi se na niz poslova vezanih za poljoprivredu, koje je dete možda obavljalo ili pomagalo u njihovoj realizaciji. Plac, imanje, okućnica ili životinje o kojima je dete možda brinulo, mogu da pripadaju detetu ili domaćinstvu. Pitanje [B] odnosi se na niz aktivnosti vezanih za druge oblike porodičnih poslova ili poslova rođaka, koje je dete možda obavljalo sa ili bez novčane nadoknade. Na primer, rad deteta u očevoj radnji spada u ovu kategoriju. Pitanje [C] se odnosi na proizvodnju ili prodaju raznih tipova proizvoda, kao što su različiti predmeti, rukotvorine, odeća, hrana ili poljoprivredni proizvodi. Ova vrsta aktivnosti može se obavljati bilo gde, na pijaci, u prodavnici ili na ulici. Na primer, dete koje prodaje voće na pijaci bilo bi obuhvaćeno ovim pitanjem.

Svrha pitanja [X] jeste da se sagledaju sve proizvodne ili uslužne aktivnosti koje prethodna tri pitanja ne pokrivaju. Upamtite da aktivnosti kao što su čišćenje ili kuvanje za svoje domaćinstvo ne treba obuhvatati ovim, već pitanjem CL11.

Sve aktivnosti obuhvaćene pitanjima od [A] do [X] spadaju u okvir ekonomskih aktivnosti i služe za izračunavanje indikatora o dečijem radu.

CL2. Proverite CL1, [A]-[X]:

Ako postoji bar jedan odgovor “Da”, pređite na sledeće pitanje. Ako su svi odgovori “Ne”, idite na pitanje CL7.

CL3. Koliko se ukupno sati (*ime*) od prošlog/prošle (*dan u nedelji*) bavio/bavila ovom aktivnošću/ovim aktivnostima?

Unesite procenjen broj sati koje je dete provelo radeći u proteklih nedelju dana i nastavite sa sledećim pitanjem. Ukoliko dete obavlja više od jednog posla obuhvaćenog pitanjem CL1, upišite ukupan broj sati provedenih na svim poslovima. Ako je potrebno pokušajte da procenite broj sati. Na primer, ako ispitanik kaže da dete muze životinje svaki dan, pokušajte da procenite koliko je vremena dnevno potrebno detetu za mužu životinja. Potom ovaj broj pomnožite sa brojem dana u nedelji ako dete ovaj posao radi svaki dan.

Ako je manje od jednog sata, unesite “00”.

CL4. Da li ta aktivnost/te aktivnosti zahteva/zahtevaju nošenje teškog tereta?

Obeležite “1” ako je odgovor “Da” i “2” ako je odgovor “Ne” i pređite na sledeće pitanje. Deca mogu biti angažovana na nošenju teškog tereta tokom rada na imanju ili obavljanja poljoprivrednih radova.

Kod ovog pitanja, važno je da dobijete procenu ispitanika o tome da li dete nosi teret koji je težak za njega/nju, jer mi sami nismo u mogućnosti da tačno utvrdimo težinu teških tereta.

CL5. Da li ta aktivnost/te aktivnosti zahteva/zahtevaju rad sa opasnim alatima kao što su noževi i slično ili upravljanje teškim mašinama?

Obeležite “1” ako je odgovor “Da” i “2” ako je odgovor “Ne” i pređite na sledeće pitanje. Kao i u prethodnom pitanju, važno je dobiti procenu ispitanika.

CL6. Kako biste opisali (*ime*) radno okruženje?

- [A] Da li je (*on/ona*) izložen/izložena prašini, isparenjima ili gasovima?
- [B] Da li je (*on/ona*) izložen/izložena ekstremnoj hladnoći, vrućini ili vlazi?
- [C] Da li je (*on/ona*) izložen/izložena buci ili vibracijama?
- [D] Da li se od (*njega/nje*) zahteva da radi na visinama?
- [E] Da li se od (*njega/nje*) zahteva da radi sa hemikalijama, kao što su pesticidi, lepkovi i slično ili eksplozivima?
- [X] Da li je (*ime*) izložen/izložena drugim, po (*njegovo/njeno*) zdravlje i bezbednost štetnim stvarima, procesima ili uslovima?

Svrha pitanja CL6 i potpitanja od A do X jeste da se ustanovi da li je dete izloženo opasnom okruženju tokom obavljanja privrednih aktivnosti.

CL7. Od prošlog (*dan u nedelji*), da li je (*ime*) donosio/donosila vodu za potrebe domaćinstva?

Svrha ovog pitanja jeste da se sagleda uobičajena aktivnost na kojoj su deca obično angažovana – donošenje vode. Obeležite „1“ ako je odgovor „Da“ i pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor „Ne“, obeležite „2“ i pređite na pitanje CL9.

CL8. Koliko je ukupno sati (*ime*) proveo/provela donoseći vodu za potrebe domaćinstva, od prošlog (*dan u nedelji*)?

Unesite procenjen broj sati koje je dete provelo u proteklih nedelju dana donoseći vodu. Ukoliko je potrebno, postavite dodatna pitanja da procenite broj sati.

Na primer, ukoliko ispitanik kaže da dete svakodnevno ide po vodu, pitajte još jednom da biste razumeli koliko je vremena u proseku potrebno detetu da ode i donese vodu svakog dana. Zatim tu informaciju pretvorite u broj sati u nedelji, ako dete zaista to radi svakog dana u nedelji.

Ako je manje od jednog sata, unesite '00'.

CL9. Od prošlog (*dan u nedelji*), da li je (*ime*) skupljao/sakupljala drva za ogrev za potrebe domaćinstva?

Svrha ovog pitanja jeste da se sagleda uobičajena aktivnost na kojoj su deca obično angažovana – sakupljanje drva za ogrev. Unesite „1“ ako je odgovor „Da“ i pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor „Ne“, unesite „2“ i pređite na pitanje CL11.

CL10. Koliko je ukupno sati (*ime*) proveo/provela sakupljajući drva za ogrev za potrebe domaćinstva, od prošlog (*dan u nedelji*)?

Unesite procenjen broj sati koje je dete provelo u proteklih nedelju dana sakupljajući drva za ogrev. Ukoliko je potrebno, postavite dodatna pitanja da procenite broj sati. Na primer, ukoliko ispitanik kaže da dete svakodnevno sakuplja drva za ogrev, pitajte još jednom da biste razumeli koliko je vremena u proseku potrebno detetu da ode i sakupi drva za ogrev svakog dana. Zatim tu informaciju pretvorite u broj sati u nedelji, ako dete zaista to radi svakog dana u nedelji.

Ako je manje od jednog sata, unesite '00'.

CL11. Od prošlog (*dan u nedelji*), da li je (*ime*) obavljao/obavljala neki od sledećih poslova za ovo domaćinstvo?

Svrha ovog pitanja jeste da se ustanovi da li je dete obavljalo neke od kućnih poslova navedenih u potpitanjima. Obeležite „1“ ako je odgovor „Da“ ili „2“ ako je odgovor „Ne“, pa nastavite sa sledećim potpitanjem.

- [A] Kupovinu/nabavku za domaćinstvo?
- [B] Kuvanje?
- [C] Pranje posuđa ili čišćenje kuće?
- [D] Pranje veša?
- [E] Briga o deci?
- [F] Briga o starijim osobama ili bolesnima?
- [X] Druge kućne poslove?

CL12. Proverite CL11, [A]-[X]:

Ukoliko postoji bar jedan odgovor „Da“, nastavite sa sledećim pitanjem. Ukoliko su svi odgovori „Ne“, pređite na sledeći modul.

CL13. Od prošlog/prošle (dan u nedelji), koliko je otprilike sati ukupno (ime) proveo/provela radeći ove poslove?

Unesite procenjen broj sati koje je dete u proteklih nedelju dana provelo obavljajući kućne poslove navedene u CL11, i nastavite sa sledećim modulom. Proverite još jednom ukoliko je potrebno, da biste napravili dobru procenu broja sati. Ako je manje od jednog sata, unesite '00'.

MODUL FCD - DISCIPLINOVANJE DETETA

Svrha ovog modula jeste pribavljanje informacija o primeni metoda disciplinovanja dece starosti 5-14 godina, od strane odraslih koji žive u domaćinstvu. Cilj modula je procena čitavog niza disciplinskih i kaznenih mera od nenasilnog pristupa, preko psihičke agresije, do umerenih ili ozbiljnih oblika fizičkog kažnjavanja.

Posebna svrha pitanja sadržanih u ovom modulu jeste da se izmere neki od uobičajenih načina na koje roditelji disciplinuju svoju decu. Namera nije da se ovim pitanjima obuhvate SVI načini koje roditelji koriste za disciplinovanje dece, ali neke od zastupljenijih metoda jesu obuhvaćene. Važno je da postavite svako pitanje na neutralan način – nemojte dozvoliti da Vaš glas odražava Vaše odobravanje ili neodobravanje različitih metoda disciplinovanja koje budete pominjali.

Vodite računa o tome da u retkim slučajevima dete izabrano za ovaj modul može biti ispitanikov suprug/partner koji je mlađi od 15 godina. Mada je svrha ovog modula da se sakupe podaci o metodama disciplinovanja dece, ovo je posebna situacija kada je izabrani član/članica domaćinstva oženjen/udata, uprkos svojoj mladosti. U takvim okolnostima, možda će biti potrebno da preformulišete pitanja kako biste ih prilagodili specifičnom slučaju. U tom slučaju pitajte da li neko od odraslih članova domaćinstva koristi neku od metoda za disciplinovanje, ali ne ispitanik lično, s obzirom da je ispitanik supružnik izabranog lica, pa se odgovori se ne bi odnosili na disciplinovanje deteta.

FCD1. Proverite CB3: Starost deteta?

Ukoliko je dete uzrasta 5-14 godina, nastavite sa FCD2. Ukoliko je dete starosti 15-17 godina, pređite na sledeći modul.

FCD2. Sada želim da razgovaram sa Vama o još nečemu. Odrasli koriste određene metode da decu nauče da se pravilno ponašaju ili da reše neki problem u ponašanju. Pročitacu Vam nekoliko metoda koje se koriste. Molim vas da mi kažete da li ste vi ili neki drugi član domaćinstva koristili neku od metoda sa (ime) u poslednjih mesec dana.

Prvo počnite sa uvodnom rečenicom, a zatim postavite pitanja od [A] do [K]. Važno je da pomenete da nas interesuje da saznamo samo ono što se možda desilo tokom prethodnog meseca – mesec dana koji prethode anketiranju i to samo u vezi sa tim detetom.

Prilikom postavljanja pitanja, povremeno podsetite ispitanika da se pitanje odnosi na poslednjih mesec dana, i da vas interesuje da li je ona/on ili neki drugi odrasli član domaćinstva primenjivao tu metodu na detetu. Obeležite šifru „1“ za „Da“ ili šifru „2“ za „Ne“ u svim pitanjima.

Ako ispitanik kaže da „Ne zna“ i ne promeni odgovor ni posle dodatnih pitanja, takav odgovor treba evidentirati kao „Ne“.

Sve metode mogu biti korišćene samostalno ili u kombinaciji sa drugim metodama disciplinovanja. Važno je zapamtiti da su nam potrebne informacije o metodama disciplinovanja koje koriste svi odrasli članovi domaćinstva, a ne samo ispitanik.

Ukoliko je odabrano dete bilo odvojeno od domaćinstva/članova domaćinstva tokom proteklih mesec dana, onda treba da obeležiti šifru „2“ za „Ne“ u svim pitanjima od [A] do [K].

[A] Oduzimali privilegije, zabranili nešto što se (*ime*) sviđa ili zabranili njemu/njoj da izađe iz kuće.

„Privilegije“ označavaju pravo ili korist koja nije na raspolaganju svakome ili se ne daje redovno. Ako morate da objasnite šta znači ovo pitanje, prvo pokušajte da postavite svako dodatno pitanje posebno. Ako treba da date primere, pokušajte da formulišete ta pitanja u skladu sa starošću deteta. **“Da li ste vi (ili neko drugi u domaćinstvu) zabranili (*ime*) da izađe iz kuće ili da izađe napolje neko vreme? Da li ste vi (ili neko drugi u domaćinstvu) zabranili (*ime*) da uradi nešto što on/ona obično radi, kao što je igranje sa drugovima ili gledanje TV?”** Za malo dete, mogli biste npr. da pomenete “da li ste mu/joj zabranili da jede slatkiše”, itd.

[B] Objašnjavali (*ime*) zašto je njegovo/njeno ponašanje bilo pogrešno.

Kada dete nešto pogreši, neki roditelji/staratelji pokušavaju da nauče dete da ne ponovi takvo ponašanje tako što mu objašnjavaju zašto oni smatraju da je takvo ponašanje neprikladno. Na primer, malom detetu koje se igra sa šibicama može se reći da to ne radi, zato što bi moglo slučajno da napravi požar.

[C] Protresli njega/nju.

Neki roditelji/staratelji možda protresu dete (podignu dete ili ga uhvate za ramena ili neki drugi deo tela) i tresu dete napred-nazad više puta. To je jedan od metoda koji neki roditelji mogu koristiti da kazne dete zbog lošeg ponašanja, posebno sa mlađom decom.

[D] Vikali, drali se ili vrištali na njega/nju.

Roditelji/staratelji možda podignu glas kada dete uradi nešto što oni smatraju pogrešnim ili razgovaraju sa njim na strog način. Ova vrsta ponašanja može biti česta kod roditelja/staratelja i ne može se uvek okarakterisati kao uvredljiva. Svrha ovog pitanja nije da se sagledaju blagi oblici verbalnog disciplinovanja, već da se obuhvate roditelji koji iskazuju ljutnju ili neodobravanje prema detetu na grub način.

[E] Davali njemu/njoj da radi nešto drugo.

Ovo pitanje obuhvata još jednu nenasilnu disciplinsku metodu, a to je odvratanje pažnje deteta sa nepravilnog ponašanja. Roditelj/staratelj može pokušati da odvrti dete od nepoželjnog ponašanja tako što će detetu dati nešto drugo da radi umesto toga. Ako ispitanik ne razume pitanje, možete postaviti dodatno pitanje: “To podrazumeva preusmeravanje pažnje deteta na nešto drugo.”

[F] Pljeskali, udarali ili šljepali njega/nju rukom po zadnjici.

Udaranje deteta po zadnjici rukom je oblik fizičkog kažnjavanja koji primenjuju neki roditelji/staratelji.

[G] Udarali njega/nju po zadnjici ili po drugim delovima tela nečim, kao što je kaiš, četka za kosu, štap ili neki drugi čvrst predmet.

Udaranje deteta čvrstim predmetom je ozbiljniji oblik fizičkog kažnjavanja koji primenjuju neki roditelji/staratelji. Smatra se ozbiljnijim od udaranja po zadnjici rukom zato što se čvrstim predmetom mogu zadati jači udarci nego samo rukom. Upamtite da se pitanje odnosi na metod kažnjavanja koji je primenjivan na to dete u prethodnih mesec dana.

[H] Nazivali njega/nju glupim, lenjim ili drugim sličnim imenom.

Neki roditelji/staratelji reaguju na ono što oni smatraju lošim ponašanjem deteta tako što koriste uvredljive ili pogrdne izraze.

[I] Šamarali ili udarali njega/nju po licu, glavi ili ušima.

Postavlja se pitanje da li je roditelj/staratelj (ili neko drugi u domaćinstvu) udario dete po glavi ili licu ili po jednom ili oba uha. Kao i pre, šamaranje ili udaranje se odnosi na radnju koja se vrši rukom. (Sva pitanja u kojima se koriste ovi termini podrazumevaju udaranje rukom, osim ako se konkretno ne pomene neki predmet).

[J] Udarali ili pljeskali njega/nju po šaci, ruci ili nozi.

Ovo pitanje se razlikuje od prethodnog pitanja [I] zato što se njime pita da li je dete udarano rukom po ekstremitetima – šaci (šakama), ruci (rukama) ili nozi (nogama).

[K] Prebijali njega/nju, odnosno zadavali više udaraca svom snagom.

Ovo pitanje se odnosi na najteže oblike fizičkog kažnjavanja.

FCD3. Proverite FS4: Da li je ispitanica majka ili staratelj nekog drugog deteta mlađeg od 5 godina?

Ukoliko je ispitanik majka ili staratelj nekog drugog deteta mlađeg od 5 godina obeležite "2" i idite na pitanje FCD5.

FCD4. Proverite FS4: Da li je ova ispitanica već odgovorala na sledeće pitanje (UCD5) za drugo dete?

Ukoliko je ispitanik već odgovarao na sledeće pitanje u upitniku za dete do 5 godina (UCD5), pređite na sledeći modul.

FCD5. Da li mislite da je za pravilno odgajanje ili vaspitavanje deteta neophodno fizički kažnjavati dete?

Cilj ovog pitanja je da se sagledaju stavovi prema fizičkom kažnjavanju i treba ga postaviti na kraju modula, nakon pitanja o disciplinskim merama koje se primenjuju na dete. Ovim pitanjem se od ispitanika traži da da svoje mišljenje o tome da li je neophodno primenjivati fizičko kažnjavanje prilikom vaspitavanja deteta. Nemojte biti iznenađeni ako ispitanik koji je rekao da je primenjivano fizičko kažnjavanje sada kaže da misli da ga ne treba primenjivati. Ispitanik ne mora biti onaj koji koristi navedene načine kažnjavanja jer on odgovara o metodama koje koristi bilo koji odrasli član domaćinstva.

Ako ispitanik kaže da nema mišljenje o tome ili da ne zna, obeležite šifru „8“.

MODUL FCF - FUNKCIONISANJE DETETA

Cilj ovog modula jeste da obezbedi procenu broja/učešća dece sa funkcionalnim poteškoćama. Poteškoće u funkcionisanju mogu dovesti dete u rizik od susreta sa preprekama u svom okruženju i neprilagođenosti okolini. Ovaj modul obuhvata decu starosti 5-17 godina. Sličan modul uključen je u Upitnik za decu mlađu od 5 godina.

Oblasti funkcionisanja obuhvaćene u Upitniku za decu starosti od 5 do 17 godina podrazumevaju: vid, sluh, hod, brigu o sebi, razumevanje unutar domaćinstva, razumevanje izvan domaćinstva, učenje, pamćenje, koncentraciju, prihvatanje promena, kontrolu ponašanja, sklapanje prijateljstava, anksioznost i depresiju.

Domen vida: Svrha ovog domena je da se identifikuju deca koja imaju različit nivo poteškoća sa vidom. Poteškoće u vidu uključuju: problem sa mogućnošću da se stvari vide po danu ili po noći; da se vide stvari koje su blizu ili daleko; smanjena mogućnost vida na jednom ili na oba oka ili ograničeni periferni vid.

Vid se procenjuje kroz upotrebu korektivnih sočiva ukoliko se ova sočiva koriste. Pod korektivnim sočivima podrazumevaju se stakla za naočare ili kontaktna sočiva.

Domen sluha: Cilj ovog domena je identifikovanje dece koja ne čuju ili imaju neki problem sa sluhom. To uključuje: oštećen sluh na jednom ili oba uha; nemogućnost da se čuje u bučnom okruženju ili nerazlikovanje zvukova iz različitih izvora. Pitanja se ne odnose na decu koja mogu da čuju zvuke, ali ih ili ne razumeju ili ignorišu šta im se kaže. Ti koncepti su obuhvaćeni u oblasti komunikacije.

Kao i kod vida, i sluh se procenjuje kroz upotrebu slušnih aparata ukoliko se koriste. Poznato je da slušni aparati nisu toliko uspešni u poboljšanju sluha kao naočare u poboljšanju vida i da nisu u širokoj primeni. Stoga, pitanja o sluhu su koncipirana na isti način kao pitanje FCF1; prvo se ispitaniku postavi pitanje da li dete koristi slušni aparat, a onda se pita da li dete kada koristi slušni aparat ima poteškoća sa sluhom. Ako dete ne koristi slušni aparat, dodatna pitanja o upotrebi slušnih aparata se izostavljaju.

Domen hoda: Cilj ovog domena je identifikacija dece sa različitim stepenom ukupnih motoričkih poteškoća. Hodanje je dobar pokazatelj ukupne motoričke sposobnosti jer iziskuje kombinaciju snage, ravnoteže i sposobnosti koordinacije pokreta tela u odnosu na gravitaciju, i predstavlja glavni vid kretanja ljudi i prelazaka distanci bez upotrebe pomagala.

Ako dete koristi pomagalo za hodaње, serija pitanja beleži sposobnost deteta da hoda sa ili bez svog pomagala.

Za decu od 5-17 godina starosti, pitanja o hodanju su specifičnija. Dodata je jasna odrednica o razdaljini (npr. kratke i duge razdaljine). Jasnija odrednica je korisna jer daje jasniju sliku o razlikama u sposobnosti hodanja. Ispitanici možda neće moći precizno da odrede razdaljinu, ali upotrebom uobičajenog primera od 100 metara što je dužina jednog fudbalskog igrališta, daje im jasniju ideju o razdaljini koja nas zanima. Nakon pitanja o 100 metara neposredno sledi pitanje o 500 metara što olakšava ispitaniku da razume koliko je 500 metara i da da precizniji odgovor na pitanje.

Domen lične nege: Ovaj domen ima za cilj da identifikuje decu koja imaju poteškoća da se staraju o sebi. Ovaj problem nastaje kao rezultat funkcionalnih poteškoća u drugim sferama, kao što su kognitivne sposobnosti. Takve poteškoće takođe mogu biti i rezultat problema sa koordinacijom manjih pokreta mišića u gornjem delu tela.

Pitanjem iz ovog domena procenjuje se da li dete ima poteškoća u obavljanju aktivnosti vezanih za ličnu negu. Pitanje apostrofira hranjenje i oblačenje jer se obavljaju svakodnevno i smatraju se osnovnim aktivnostima u svim kulturama. Postoje velike varijacije u sposobnostima male dece da obavljaju aktivnosti vezane za ličnu negu i očekivanja mogu znatno varirati od kulture do kulture tako da upitnici ne uključuju nijedno pitanje iz ovog domena za decu starosti 2-4 godine.

Domen komunikacije/razumevanja: Svrha ovog domena je identifikovanje dece koja imaju poteškoće u razmeni informacija ili ideja sa drugim licima kod kuće, u školi ili široj zajednici kroz upotrebu govora. Ako dete ne govori i ako mu nisu dostupni odgovarajući sadržaji biće mu veoma teško da komunicira, posebno van kruga uže porodice.

Postoje dva važna aspekta komunikacije koja se mere u ovom modulu: razumevanje drugih (primanje poruka/receptivna komunikacija) i razumevanje od strane drugih (ekspresivna komunikacija).

Pitanja za decu od 5 do 17 godina starosti se fokusiraju samo na ekspresivnu komunikaciju pošto pitanja za receptivnu komunikaciju podrazumevaju drugačiji pristup (mogu se odnositi na emocije, stanovište) u kognitivnom testiranju, pa je odlučeno da te veštine budu obuhvaćene domenom sluha i saznajnim (kognitivnim) domenom.

Kod dece starosti 5-17 godina, najpre se utvrđuje da li je detetov govor razumljiv članovima njegovog domaćinstva, a zatim da li je razumljiv licima koja nisu članovi domaćinstva. Deca koja ne komuniciraju verbalno ili imaju poteškoća sa govorom mogu biti u stanju da komuniciraju sa članovima domaćinstva kojima je bliska njihova gestikulacija ili karakteristike njihovog govora, ali mogu imati problema da ih

razumeju ljudi s kojima nisu toliko bliski. Ova razlika je napravljena u istraživanju jer poteškoće u komunikaciji sa licima koja nisu članovi porodice mogu imati značajan uticaj na sposobnost deteta da učestvuje u svojoj zajednici.

Domen učenja: Pitanja u ovom domenu identifikuju decu sa saznajnim (kognitivnim) poteškoćama koje otežavaju učenje. Svi aspekti učenja su uključeni. Naučene informacije ili veštine mogu biti primenjene u školi, igri ili nekoj drugoj aktivnosti.

Pitanje za decu starosti 2-4 godine je kreirano tako da identifikuje napredak deteta kroz rane stadijume učenja – sposobnost da uči. Dodatno pitanje za decu školskog uzrasta od 5 do 17 godina starosti povezano je sa memorisanjem činjenica naučenih u školi i sposobnošću da se one upamte i iznesu kada je to potrebno.

Domen pamćenja: Ovo pitanje odnosi se na sposobnost da se upamte slučajevi ili događaji i identifikuju deca sa kognitivnim poteškoćama. Pamćenje ne treba da bude poistovećeno sa memorisanjem činjenica.

Domen pažnje i koncentracije: Svrha ovog pitanja je identifikovanje dece sa poteškoćama sa pažnjom koje ograničavaju njihovu sposobnost da uče, vrše interakciju sa drugima i učestvuju u zajednici. Deca sa poremećajem pažnje ne mogu da se skoncentrišu na zadatak, često prave neoprezne greške, vrlo brzo gube interesovanje, ne slušaju i mogu biti neorganizovana, zaboravna i lako gube pažnju. Ova vrsta poteškoće često je povezana sa manjkom pažnje, hiperaktivnošću ili problemima u učenju i ogleda se u školi kao nesposobnost za čitanje, računanje ili učenje novih stvari.

Vrlo mala deca, kao i mlađi predškolci obično nisu u stanju da ostanu fokusirani duže od nekoliko minuta. Zbog toga, ovaj domen ne obuhvata decu starosti 2-4 godine.

Domen - suočavanje sa promenama: Svrha ovog pitanja je identifikovanje dece sa kognitivnim ili emocionalnim poteškoćama koje utiču na teže prihvatanje promena.

Cilj ovog pitanja je identifikovanje dece koja stalno imaju poteškoća prilikom prelaženjem sa jedne aktivnosti na drugu i teško im je da se nose sa promenama u svojoj dnevnoj rutini toliko da to umanjuje njihovu sposobnost da učestvuju u uobičajenim dečjim aktivnostima. Na primer, treba obuhvatiti decu koja imaju neki od oblika autizma – poremećaja kog često karakterišu teško menjanje rutine i običaja. Cilj pitanja nije identifikacija dece koja s vremena na vreme mogu biti tvrdoglava.

Za malu decu i mlađe predškolce razumevanje promena i reagovanje na njih je deo normalnog razvoja. Zbog toga se ovaj domen ne posmatra za decu starosti 2-4 godine.

Domen kontrola ponašanja: Svrha ovog pitanja je identifikovanje dece sa poteškoćama u ponašanju koje ograničavaju njihovu sposobnost interakcije sa drugim ljudima na odgovarajući način. Kod male dece to uključuje šutiranje, ujedanje i udaranje, a kod starije laganje, tuču, maltretiranje, bežanje od kuće ili bežanje sa časova/izostajanje iz škole.

Pitanje kojim se procenjuje ponašanje male dece, razlikuje se od pitanja za stariju decu jer je nemogućnost ispoljavanja samokontrole normalno ponašanje za malu decu.

Domen – sklapanje prijateljstava: Ovo pitanje ima za cilj da identifikuje decu koja imaju poteškoće u sklapanju prijateljstava i socijalizaciji sa drugom decom do te mere da to utiče na njihovu sposobnost da učestvuju u standardnim dečjim aktivnostima.

Sklapanje prijateljstava važan je pokazatelj normalnog razvoja. Poteškoće u ovom domenu mogu se odraziti na druga ograničenja u funkcionisanju s obzirom da nesposobnost deteta da se sa nekim slaže može biti rezultat emotivnih, komunikativnih i kognitivnih poteškoća kao i poteškoća u ponašanju.

Za malu decu i mlađe predškcolce normalno je da nemaju sklopljena prijateljstava izvan kruga njihovih staratelja i uže porodice. Zbog toga se ovaj domen ne posmatra za decu starosti 2-4 godine.

Domen emocija: U okviru ovog domena pokušavamo da identifikujemo decu sa poteškoćama u izražavanju i upravljanju emocijama. Sva deca imaju određene brige i mogu osećati tugu, ali kada ove brige za rezultat imaju uznemirenost deteta, umor, nemarnost, razdražljivost, napetost i problem sa spavanjem, one mogu uticati na detetovo školovanje ili društveni razvoj.

Mala deca se mogu suočiti sa mnogim emocijama koje imaju i starija deca, ali često nemaju način da podele ova osećanja sa drugima kroz reči ili dela. Kao rezultat ove činjenice, svaki pokušaj da od osobe koja se stara o detetu saznamo nešto o emocijama veoma male i one malo veće dece, dalo bi nepouzdan rezultate. Stoga, ovaj set pitanja nije uključen u delu upitnika za decu od 2-4 godina starosti.

Emocionalne poteškoće mogu se manifestovati kroz zabrinutost, tugu ili anksioznost ili se mogu javljati epizodno, ali opet dovoljno često i značajno da dovedu dete u veći rizik od odustajanja od školovanja, neučestvovanja u životu porodice ili zajednice, kao i od samopovređivanja.

Pitanje iz ove oblasti nema za cilj sagledavanje reakcije u prolaznim događajima kao što je nervoza pred polaganje prijemnog ispita ili u normalnom stanju tuge nakon smrti roditelja, iako takav događaj može biti okidač za dublje probleme sa zabrinutošću ili tugom.

Kategorije odgovora za ovu oblast su drugačije od prethodnih, stavljajući akcenat na učestalost emocionalne teskobe pre nego na intenzitet.

Modul počinje pitanjima kojima saznajemo da li dete nosi naočare ili kontaktna sočiva, koristi slušni aparat ili koristi pomagala ili nečiju pomoć tokom hodanja.

FCF1. Želim da vam postavim nekoliko pitanja o poteškoćama koje (*ime*) možda ima. Da li (*ime*) nosi naočare ili kontaktna sočiva?

FCF2. Da li (*ime*) koristi slušni aparat?

FCF3. Da li (*ime*) koristi bilo kakvu opremu ili mu/joj se pruža pomoć da hoda?

Zatim, sledeće pitanje priprema ispitanika za već definisane kategorije odgovora.

FCF4. U narednim pitanjima zamoliću vas da odgovorite tako što ćete izabrati jedan od moguća četiri odgovora. Za svako od pitanja, da li biste rekli da (*ime*): 1) nema poteškoća, 2) ima neke poteškoće, 3) dosta poteškoća, ili 4) da (on/ona) ne može uopšte.

Ponovite kategorije odgovora tokom pojedinačnih pitanja kad god ispitanik ne koristi kategorije odgovora: **Setite se četiri moguća odgovora: Da li biste rekli da (*ime*): 1) nema poteškoća, 2) ima neke poteškoće, 3) dosta poteškoća, ili 4) da (on/ona) ne može uopšte?**

FCF5. Proverite FCF1: Dete nosi naočare ili kontaktna sočiva?

Ukoliko dete nosi naočare ili kontaktna sočiva, postavite pitanje FCF6A. Ukoliko ih ne nosi, postavite pitanje FCF6B.

FCF6A. Kada nosi svoje naočare ili kontaktna sočiva, da li (*ime*) ima poteškoća sa vidom?

FCF6B. Da li (*ime*) ima poteškoća sa vidom?

Ponovite kategorije odgovora tokom pojedinačnih pitanja kad god ispitanik ne koristi kategorije odgovora: **Setite se četiri moguća odgovora: Da li biste rekli da (*ime*): 1) nema poteškoća, 2) ima neke poteškoće, 3) dosta poteškoća, ili 4) uopšte ne vidi?**

FCF7. Proverite FCF2: Dete koristi slušni aparat?

Ukoliko dete koristi slušni aparat, postavite pitanje FCF8A. Ukoliko ne koristi, postavite pitanje FCF8B.

FCF8A. Kada koristi svoj slušni aparat, da li (*ime*) ima poteškoća da čuje zvukove kao što su ljudski glasovi ili muzika?

FCF8B. Da li (*ime*) ima poteškoća da čuje zvukove kao što su ljudski glasovi ili muzika?

Ponovite kategorije odgovora tokom pojedinačnih pitanja kad god ispitanik ne koristi kategorije odgovora: **Setite se četiri moguća odgovora: Da li biste rekli da (*ime*): 1) nema poteškoća, 2) ima neke poteškoće, 3) dosta poteškoća, ili 4) uopšte ne čuje?**

FCF9. Proverite FCF3: Dete koristi bilo kakvu opremu ili mu/joj se pruža pomoć da hoda?

Ukoliko dete koristi opremu ili mu/joj se pruža pomoć dok hoda, nastavite sa sledećim pitanjem. Ukoliko ne koristi opremu i ne pruža mu/joj se pomoć, idite na pitanje FCF14.

FCF10. Bez upotrebe svoje opreme ili pomoći, da li (*ime*) ima poteškoća da prepešači 100 metara na ravnoj površini?

Ako je potrebno dodatno podsetite: To je otprilike dužina jednog fudbalskog igrališta. Imajte na umu da odgovor “Nema poteškoća” nije ponuđen, jer dete koristi opremu ili pomoć prilikom hodanja.

Ukoliko je odgovor “Neke poteškoće”, pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor “Dosta poteškoća” ili “Uopšte nije u stanju da prepešači 100m” idite na pitanje FCF12.

FCF11. Bez upotrebe svoje opreme ili pomoći, da li (*ime*) ima poteškoća da prepešači 500 metara na ravnoj površini?

Dodatno podsetite: To je otprilike dužina 5 fudbalskih igrališta. Imajte na umu da odgovor “Nema poteškoća” nije ponuđen, jer dete koristi opremu ili pomoć prilikom hodanja.

FCF12. Kada koristi svoju opremu ili pomoć, da li (*ime*) ima poteškoća da prepešači 100 metara na ravnoj površini?

Dodatno podsetite: To je otprilike dužina jednog fudbalskog igrališta. Ukoliko je odgovor “Nema poteškoća” ili “Neke poteškoće”, pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor “Dosta poteškoća” ili “Uopšte nije u stanju da prepešači 100m” idite na pitanje FCF16.

FCF13. Kada koristi svoju opremu ili pomoć, da li (*ime*) ima poteškoća da prepešači 500 metara na ravnoj površini?

Dodatno podsetite: To bi bila dužina oko pet fudbalskih terena. Nakon ovog pitanja, pređite na pitanje FCF16.

FCF14. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća u hodanju 100 metara na ravnoj površini?

Dodatno podsetite: To je otprilike dužina jednog fudbalskog igrališta. Ukoliko je odgovor “Nema poteškoća” ili “Neke poteškoće”, pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor “Dosta poteškoća” ili “Uopšte nije u stanju da prepešači 100m” idite na pitanje FCF16.

FCF15. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća u hodanju 500 metara na ravnoj površini?

Dodatno podsetite: To je otprilike dužina pet fudbalskih igrališta.

U narednim pitanjima obeležite jedan od ponuđenih odgovora u skladu sa ispitanikovim viđenjem o poteškoćama deteta u različitim domenima. Ponuđeni odgovori su: „1“ Nema poteškoća, „2“ Neke poteškoće, „3“ Dosta poteškoća, „4“ Uopšte nije u stanju.

FCF16. Da li (*ime*) ima poteškoća sa brigom o sebi kao što su samostalno hranjenje ili oblačenje?

FCF17. Kada (*ime*) govori, da li on/ona ima poteškoća da ga/je razumeju članovi ovog domaćinstva?

FCF18. Kada (*ime*) govori, da li on/ona ima poteškoća da ga/je razumeju osobe koje nisu članovi ovog domaćinstva?

FCF19. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća prilikom učenja?

FCF20. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća da zapamti nešto?

FCF21. Da li (*ime*) ima poteškoća da se usredsredi na aktivnost u kojoj (on/ona) uživa?

FCF22. Da li (*ime*) ima poteškoća u prihvatanju promena u (njegovoj/njenoj) dnevnoj rutini?

FCF23. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća u kontrolisanju (njegovog/njenog) ponašanja?

FCF24. Da li (*ime*) ima poteškoća u sklapanju prijateljstva?

FCF25. Sledeća pitanja imaju različite mogućnosti za odgovore. Pročitaću Vam ih posle svakog pitanja. Želela bih da znam koliko često (*ime*) deluje veoma uznemireno, nervozno ili zabrinuto. Da li biste rekli: svakodnevno, nedeljno, mesečno, nekoliko puta godišnje ili nikad?

Obeležite jedan od ponuđenih odgovora u skladu sa ispitanikovim viđenjem koliko često je dete uznemireno, nervozno ili zabrinuto.

FCF26. Takođe bih želela da znam koliko često (*ime*) deluje veoma tužno ili depresivno. Da li biste rekli: svakodnevno, nedeljno, mesečno, nekoliko puta godišnje ili nikad?

Obeležite jedan od ponuđenih odgovora u skladu sa ispitanikovim viđenjem koliko često dete deluje veoma tužno ili depresivno.

MODUL PR - UKLJUČENOST RODITELJA

Svrha ovog modula je prikupljanje informacija o sticanju veština ranog čitanja, kao i numeričkih veština među decom u starosnoj grupi od 7 do 14 godina, a u vezi sa podrškom njihove porodice za razvoj ovih veština i njihovoj uključenosti u školi.

Kao i ostatak Upitnika za dete od 5 do 17 godina, modul Uključenost roditelja (PR) popunjava se sa majkom ili glavnim starateljem izabranog deteta.

Pitanja u ovom modulu će se fokusirati samo na pod-kategoriju dece izabrane za Upitnik za dete od 5 do 17 godina, odnosno ciljna populacija su nam samo deca između 7 i 14 godina među prvobitno izabranom decom starosti 5-17 godina.

Modul Uključenost roditelja se popunjava samo ako je izabrano dete starosti od 7 do 14 godina. Stoga pre početka njegovog popunjavanja treba proveriti da li dete izabrano za Upitnik ispunjava taj uslov ili ne, tj. da li spada u tu starosnu kategoriju.

PR1. Proverite CB3: Starost deteta?

Modul „Uključenost roditelja“ se odnosi samo na decu starosti 7-14 godina. Ako izabrano dete ima 5-6 ili 15-17 godina (šifre „1“ ili „3“), nema daljih pitanja za majku/staratelja i anketiranje (za ovaj upitnik) je završeno.

Ako izabrano dete ispunjava uslov za anketiranje, pre početka anketiranja za ovaj modul važno je da kažete majci/staratelju da kasnije želite da razgovarate i sa detetom i zamolite majku/staratelja da dete bude prisutno u tom trenutku ako već nije, ili da ostane ako jeste.

PR3. Ne računajući školske i verske knjige, koliko imate knjiga koje (*ime*) može da čita kod kuće?

Ovim pitanjem se striktno interesujemo za dečije knjige ili slikovnice za izabrano dete. Tu spadaju i elektronske knjige (e-knjige) za decu, dok ne uzimamo u obzir školske knjige i udžbenike (čak i ako su namenjene izabranom detetu), kao ni knjige za drugu decu ili odrasle, koje se nalaze u domaćinstvu.

Treba isključiti verske knjige kao što su Biblija i Kuran, ali knjige sa pričama za decu koje mogu imati i religijske teme, na primer životi svetaca, treba uzeti u obzir.

Unesite broj knjiga. Nemojte sami prebrojavati knjige, već se oslonite na odgovor ispitanika. Ne tražite da vidite i sami brojite knjige, jer to oduzima dodatno vreme. Ako ispitanik nije siguran koliko ima dečijih knjiga ili slikovnica i ne može dati odgovor kada ga prvi put upitate, postavite pitanje da li takvih knjiga ima 10 ili više. Ako ima, obeležite „10“. Ako ona/on kažu da ima manje od 10 takvih knjiga, pokušajte da saznate tačan broj. Ako nema dečijih knjiga ili slikovnica u domaćinstvu, obeležite „00“ za „Nijednu“.

Sledeća pitanja o roditeljskoj uključenosti se odnose samo na decu koja pohađaju školu. Stoga postoji filter da se proveriti da li je to slučaj sa izabranim detetom.

PR4. Proverite CB7: Da li dete pohađa bilo koju školu? Proverite ED9 Modul OBRAZOVANJE u UPITNIKU ZA DOMAĆINSTVO, ako za dete nije postavljeno pitanje CB7.

Ako dete trenutno pohađa školu (CB7/ED9=1), majci/staratelju treba postaviti naredna pitanja počevši od PR5. U suprotnom, ovaj modul je završen i prelazite na FS11.

PR5. Da li (*ime*) ikada ima domaće zadatke?

PR5, PR6 i PR6A su pitanja o domaćim zadacima. Ako dete ima domaće zadatke, obeležite šifru „1“ za „Da“ i pređite na pitanje PR6. Ako nema, obeležite „2“ za „Ne“ i pređite na pitanje PR6B. Ako ispitanik ne zna da li dete ima domaće zadatke, obeležite šifru „8“ i pređite na PR6B.

PR6. Da li neko pomaže (*ime*) sa domaćim zadacima?

Pitanje se odnosi na bilo kakvu pomoć (unutar ili van domaćinstva) koje dete može imati sa domaćim zadacima. Misli se na pomoć da se domaći zadatak završi kad on/ona negde zapne ili da se nešto objasni detetu što ono možda nije razumelo u vezi domaćeg zadatka. Ako je „Da“, obeležite šifru „1“ i nastavite na pitanje PR6A. Ako niko ne pomaže, obeležite „2“ i pređite na pitanje PR6B. Ako ispitanik ne zna da li neko pomaže detetu oko domaćih zadataka, obeležite „8“ i pređite na pitanje PR6B.

PR6A. Ko pomaže (*ime*) sa domaćim zadatkom?

Na ovo pitanje dolazi ispitanik koji je na pitanje PR6 odgovorio sa „Da“. Na osnovu odgovora unesite odgovarajuću šifru (A-X). Moguće je uneti više odgovora.

PR6B. Da li (*ime*) učestvuje u nekoj od navedenih aktivnosti i sadržaja koje Vaše domaćinstvo plaća?

Ovde nas zanimaju aktivnosti i dodatni sadržaji koje domaćinstvo plaća za izabrano dete. Na osnovu odgovora obeležite šifru „1“ za „Da“ ili šifru „2“ za „Ne“ u svim pitanjima (A-X) i pređite na sledeće pitanje. Ako ispitanik kaže da „Ne zna“ i ne promeni odgovor ni posle dodatnih pitanja, takav odgovor treba evidentirati kao „Ne“.

[A] Privatni časovi za školske predmete

Privatni časovi podrazumevaju planiranu seriju dopunskog učenja koji se uzimaju sa namerom da se unapredi ili produbi znanje iz određenog predmeta. Misli se na časove kod profesionalnih nastavnika/profesora, a ne kod članova porodice ili poznanika.

[B] Dnevni/produženi boravak

Produženi boravak je poseban oblik obrazovno-vaspitanog rada sa učenicima koji se realizuje u školi posle ili pre časova redovne nastave i u okviru koga učenici imaju samostalan rad i niz različitih oblika slobodnih aktivnosti i jedan obrok. Organizuje se u prvom ciklusu osnovnog obrazovanja (od 1-4. razreda), dok se u višim razredima (5-8) može organizovati za decu sa smetnjama u razvoju.

[C] Sportske aktivnosti

Sportske aktivnosti podrazumevaju slobodno izabranu, individualnu ili organizovanu društvenu delatnost, koja sredstvima fizičkog vežbanja i sportsko rekreativnim aktivnostima omogućuje deci aktivan i pravilan razvoj, pomažući im da steknu i održe dobro zdravlje i fizičku kondiciju.

[D] Učenje stranih jezika

Obeležiti „1“ za „Da“ ako dete uči strani jezik kroz neki oblik neformalnog obrazovanja (kurs, tečaj...), sa ciljem da brže nauči i/ili usavrši taj strani jezik. Ovde se ne podrazumevaju privatni časovi iz nekog stranog jezika koji su detetu potrebni za za poboljšanje uspeha iz tog predmeta u školi.

[E] Muzičko obrazovanje

Muzičko obrazovanje kod dece i adolescenata razvija veštine u savladavanju ne samo muzike i instrumenta nego i drugih predmeta u školi, kao i unapređivanje sposobnosti koje koriste u drugim sferama života. Obeležiti „1“ za „Da“ ako dete posebno pohađa ili uči neki vid muzičkog obrazovanja, nevezano za ono što uči u školi. Uključene su i umetničke škole koje deca pohađaju uz redovnu školu.

[X] Drugo

Obeležiti „1“ za „Da“ ako je dete uključeno u neku drugu vrstu edukativnih aktivnosti.

PR6C. Proverite CB8: Tokom ove školske godine, koju školu i koji razred / godinu (*ime*) pohađa?

Na sledeće pitanje, koje se odnosi na određene školske aktivnosti, prikupićete odgovore u zavisnosti od toga koju školu i razred dete pohađa. Iz tog razloga, potrebno je proveriti pitanje CB8. Ukoliko je odgovor na CB8 „000“ ili „100“, preći na pitanje PR6D[F]. Ukoliko je odgovor na pitanje CB8 „2“ i razred 1-4, preći na pitanje PR6D[A]. Ukoliko je odgovor na pitanje CB8 „2“ i razred 5-8, ili je CB8 „3“ ili „4“, potrebno je postaviti pitanje PR6D[C].

PR6D. Da li (*ime*) učestvuje u nekoj od sledećih aktivnosti ili sadržaja u školi koju pohađa, a koje su besplatne?

Ovde nas zanimaju besplatne aktivnosti ili dodatni sadržaji koje izabrano dete pohađa u njegovoj/njenoj školi. Na osnovu odgovora obeležite šifru „1“ za „Da“ ili šifru „2“ za „Ne“ u svim pitanjima (A-F) i pređite na sledeće pitanje. Ako ispitanik kaže da „Ne zna“ i ne promeni odgovor ni posle dodatnih pitanja, takav odgovor treba evidentirati kao „Ne“.

[A] Dnevni/produženi boravak (za decu 1-4. razreda)

Dnevni/produženi boravak je posebno organizovana služba u namenskim prostorijama škole sa stručnom brigom o deci, pre i posle redovnih časova nastave.

[B] Celodnevna nastava (za decu 1-4. razreda)

Celodnevna nastava je poseban oblik obrazovno-vaspitnog rada u okviru kojeg se obezbeđuju kulturno-umetničke, sportske aktivnosti, igra, učenje, izrada domaćih zadataka i izvršavanje drugih obaveza učenika u bezbednom okruženju, pod nadzorom nastavnika.

[C] Dopunska nastava

Dopunska nastava je nastava za učenike kojima je potrebna pomoć u savladavanju programa i učenju.

[D] Dodatna nastava

Dodatna nastava je nastava za učenike od 4. do 8. razreda sa posebnim sposobnostima, sklonostima i interesovanjima za pojedine predmete.

[E] Školske sekcije (hor, matematičari, biologičari, gluma)

Školske sekcije su vid vannastavnih aktivnosti koje su namenjene učenicima koji su voljni da saznaju nešto više na zanimljiv način, uz moderne pedagoške metode.

[F] Individualni obrazovni plan

Individualni obrazovni plan je poseban program za planiranje dodatne podrške u obrazovanju i vaspitanju za određeno dete i njegov cilj je optimalni razvoj deteta, uključivanje u vršnjački kolektiv i zadovoljenje obrazovno-vaspitnih potreba deteta.

PR7A. Da li Vam je poznato da u školi koju (*ime*) pohađa postoji Savet roditelja?

Obično u školama postoji Savet roditelja kao savetodavno telo. Njega čini po jedan predstavnik roditelja učenika svakog odeljenja u školi. Savet razmatra pitanja od interesa za život i rad učenika u školi.

Ako je ispitaniku poznato da u školi njegovog/njenog deteta postoji Savet roditelja, obeležite šifru „1“. Ukoliko nije, obeležite šifru „2“ i pređite na pitanje PR10. Ako ne zna, obeležite „8“ i pređite na PR10.

PR8A. Da li ste Vi ili neki drugi odrasli član Vašeg domaćinstva obavešteni o sadržaju i zaključcima koji su postignuti na sastancima Saveta roditelja škole?

Ako je ispitanik ili neki drugi član domaćinstva u toku sa radom Saveta roditelja tj. obavešten/a je o sadržaju i zaključcima sa sastanaka, obeležite šifru „1“. Ukoliko nije niko, obeležite šifru „2“ i pređite na pitanje PR10. Ukoliko ispitanik nije, ali ne zna da li je neko drugi iz domaćinstva upoznat sa sadržajem i zaključcima sastanaka Saveta, obeležite „8“ i pređite na PR10.

PR9A. Da li Vam je poznato da li je tokom sastanaka Saveta roditelja, diskutovano o nekoj od sledećih tema:

[A] Ključna pitanja koja se odnose na obrazovanje sa kojima se (*ime*) škola suočava?

[C] Izveštaji o kvalitetu rada škole?

Ovim pitanjem ispitujeemo učešće ispitanika (ili nekog drugog odraslog člana domaćinstva) u sastancima Saveta roditelja i određenim temama o kojima se diskutovalo. Ukoliko je ispitaniku poznato da se diskutovalo o ključnim obrazovnim pitanjima (npr. nastavi, predmetima, kupovini udžbenika itd.), ili o izveštaju o kvalitetu rada škole, obeležite šifru „1“ za „Da“. Ako ispitanik misli da nije diskutovano o navedenim temama, obeležite šifru „2“ za „Ne“. Ukoliko ispitanik ne zna obeležite šifru „8“.

PR10. U poslednjih 12 meseci, da li ste Vi ili neka druga odrasla osoba iz Vašeg domaćinstva dobili bilo kakav izveštaj/knjižicu/svedočanstvo za (*ime*) o uspehu iz škole?

Đačka knjižica/svedočanstvo pruža informacije o akademskom uspehu učenika. Izdaje ih škola učeniku ili roditeljima učenika. Tipična đačka knjižica koristi zakonom utvrđen sistem ocenjivanja koje može biti opisno i bročano, a služi za određivanje kvaliteta i uspeha učeničkog rada u školi, kao i za napredovanje učenika.

Ukoliko je ispitanik ili neka druga odrasla osoba iz domaćinstva dobio izveštaj/knjižicu/svedočanstvo o uspehu izabranog deteta, obeležite šifru „1“. Ako nije niti

ispitanik niti neko drugi iz domaćinstva, obeležite šifru "2". Ako ispitanik nije, ali ne zna da li je neko drugi iz domaćinstva dobio uverenje o uspehu iz detetove škole, obeležite šifru "8".

PR11. U poslednjih 12 meseci, da li ste Vi ili bilo koja odrasla osoba iz Vašeg domaćinstva otišli u školu (*ime*) iz bilo kog od sledećih razloga?

[A] Školska priredba ili sportski događaj?

[B] Da razgovarate o školskom uspehu (*ime*) sa (njegovim/njenim) nastavnicima?

[C] Roditeljski sastanak?

Ovim pitanjem želimo da saznamo o učešću ispitanika ili bilo koje druge odrasle osobe iz domaćinstva u aktivnostima vezanim za školu izabranog deteta u poslednjih 12 meseci. Pročitajte po redu svaku aktivnost i obeležite odgovarajuću šifru ("1" za "Da", "2" za "Ne" i "8" za "Ne zna") pre nego što pređete na sledeću aktivnost.

Školska priredba ili sportski događaj može biti otvaranje nove zgrade škole ili odeljenja, predstava, pevački ili muzički nastup, dan sporta ili takmičenje protiv druge škole.

Razgovor sa nastavnikom o detetovom napretku u školi može biti organizovan na inicijativu škole/nastavnika i okupiti sve roditelje (roditeljski sastanak), samo neke od njih (otvorena vrata) ili kroz individualni sastanak. Takođe može biti i neformalni susret licem u lice na zahtev majke/staratelja sa nastavnikom u školskim prostorijama.

PR12. U poslednjih 12 meseci, da li je (*ime*) škola bila zatvorena tokom radne sedmice makar jedan dan iz bilo kojeg od sledećih razloga:

[A] Vremenske nepogode, kao što su: poplave, sneg, ekstremno visoke temperature, epidemije i slično?

[B] Katastrofe izazvane ljudskim faktorom, kao što su požari, rušenje zgrada/kuća, neredi ili slično?

[C] Štrajk nastavnika?

[X] Drugo?

Ovde nas zanimaju dani kada škola nije radila, a trebalo je da radi. Na osnovu odgovora obeležite šifru „1“ za „Da“, šifru „2“ za „Ne“ ili šifru "8" za "Ne zna" u svim pitanjima (A-X).

ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA

FS11. Unesite vreme završetka anketiranja

Unesite sat i minut kada ste završili popunjavanje Upitnika za dete od 5 do 17 godina.

FS13. Jezik na kome je obavljeno anketiranje.

Obeležite jezik na kome je obavljeno anketiranje. Ako ste koristili više jezika tokom anketiranja ispitanika za neke delove Upitnika, obeležite jezik koji je najviše korišćen tokom anketiranja.

FS14. Maternji jezik lica koje daje odgovore.

Obeležite maternji jezik ispitanika (šifre "2-6"). Ukoliko maternji jezik nije nijedan od navedenih, obeležite šifru "96" i na odgovarajućem mestu navedite koji je jezik u pitanju.

FS15. Da li je za popunjavanje nekog dela ovog upitnika korišćen prevodilac?

Obeležite šifru "1" ako je korišćen prevodilac za ceo Upitnik. Ako je to bio slučaj za neke delove Upitnika, obeležite "2". Ako nije bilo prevodioca, obeležite "3".

FS16. Zahvalite ispitaniku i detetu na njenoj/njegovoj saradnji. Potom unesite rezultat anketiranja u FS17 u INFORMACIONOM PANELU ZA DETE 5-17 GODINA a zatim pređite na UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO i popunite HH56. Dogovorite se za popunjavanje preostalog/preostalih upitnika u ovom domaćinstvu.

ZAPAŽANJA

Poslednja strana Upitnika rezervisana je za zapažanja/komentare/napomene anketara i supervizora u vezi ankete obavljene u tom domaćinstvu.

UPITNIK ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA

Svrha Upitnika za dete mlađe od 5 godina jeste da se prikupe podaci o širokom spektru tema kao što su razvoj u ranom detinjstvu, dojenje, ishrana i vakcinacija deteta tokom prvih pet godina života. Decu koja ispunjavaju uslov za ovaj upitnik, tj. decu mlađu od pet godina ste identifikovali nakon popunjavanja Spiska članova domaćinstva u Upitniku za domaćinstvo.

Kako bismo prikupili podatke o deci mlađoj od 5 godina pomoću ovog upitnika, moramo identifikovati ispitanika koji može da da odgovore na detaljna pitanja o zdravlju i razvoju dece.

- Ukoliko majka deteta živi u istom domaćinstvu kao i dete koje ispunjava uslov za anketiranje (odnosno, ukoliko je majka navedena u Spisku članova domaćinstva, zajedno sa detetom), onda je ona osoba koju treba anketirati za dotično dete.
- Ukoliko majka deteta koje ispunjava uslov nije navedena u Spisku članova domaćinstva (možda je preminula ili živi negde drugde), treba da identifikujete osobu u Spisku članova domaćinstva koja ima primarnu odgovornost za odgajanje i brigu o detetu (staratelj). Ta osoba može biti muškarac ili žena.

Napomena:

- Staratelj nije neko ko samo brine o detetu kada je majka odsutna (na primer, lica koja čuvaju dete tokom dana dok je majka na poslu).
- Anketirajte osobu koja nije majka deteta samo ako majka nije navedena u Spisku članova domaćinstva.

Pitanja iz ovog upitnika treba postaviti svim majkama (ili starateljima) (videti kolonu HL20 u Spisku članova domaćinstva) dece koja žive sa njima i mlađa su od 5 godina (videti kolonu HL10 u Spisku članova domaćinstva).

Poseban upitnik treba popuniti za svako dete koje ispunjava uslov za anketiranje, a koje je navedeno u Upitniku za domaćinstvo – proverite kolonu HL10 u Spisku članova domaćinstva.

MODUL UF - INFORMACIONI PANEL ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA

UF1-UF8 treba popuniti pre početka anketiranja.

UF1. Redni broj popisnog kruga u uzorku

Redni broj popisnog kruga u uzorku koji dobijete od svog supervizora, pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, pitanje HH1).

UF2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu

Redni broj domaćinstva u popisnom krugu, koji dobijete od svog supervizora, pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, pitanje HH2).

UF3. Ime i redni broj deteta

Ime i redni broj deteta pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, kolona HL1 i HL2 iz Spiska članova domaćinstva).

Ime deteta će se pojaviti u određenim pitanjima tokom celokupnog anketiranja, svaki put kada ga je potrebno uporediti prilikom postavljanja pitanja.

UF4. Ime i redni broj majke/staratelja

Ime i redni broj majke/staratelja pojaviće se ovde (biće kopiran iz Upitnika za domaćinstvo, kolone HL1 i HL2 iz Spiska članova domaćinstva).

UF5. Ime i šifra anketara

Vaše ime i šifra (identifikacioni broj) pojaviće se ovde. Svoju šifru dobićete tokom instruktaze.

UF6. Ime i šifra supervizora

Ime i šifra vašeg supervizora pojaviće se ovde.

UF7. Dan/Mesec/Godina anketiranja

Datum anketiranja (dan/mesec/godina) pojaviće se ovde.

UF8. Unesite vreme

Vreme početka popunjavanja Upitnika za dete mlađe od 5 godina, pojaviće se ovde.

Proverite starost ispitanika u HL6 u SPISKU ČLANOVA DOMAĆINSTVA, UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO:

Ako je 15-17 godina, proverite da li je dobijena saglasnost odraslih za anketiranje (HH33) ili saglasnost nije neophodna (HL20 = 90). Ako je saglasnost potrebna, a nije dobijena, anketiranje ne smete da započnete, a u okviru pitanja UF17 obeležite „06“. Ispitanik mora imati najmanje 15 godina.

UF9. Proverite popunjene upitnike u ovom domaćinstvu: Da li ste Vi ili drugi član Vašeg tima već anketirali ovog ispitanika za druge upitnike?

U zavisnosti od toga da li je ovaj ispitanik već bio anketiran za druge upitnike, potrebno je pročitati drugačiji uvodni pozdrav. Ukoliko je ispitanik već bio anketiran za neki drugi upitnik u ovom domaćinstvu obeležite „1“, a zatim pročitajte uvodni pozdrav iz pitanja UF10B. Ukoliko je ovo prvi put da će ispitanik biti anketiran, obeležite šifru „2“, a zatim pročitajte pozdrav iz UF10A.

UF10A/UF10B.

Ponovite uvodni pozdrav ako on već nije pročitan majci/staratelju: „**Dobar dan, moje ime je (Vaše ime). Mi smo iz Republičkog zavoda za statistiku. Sprovodimo istraživanje koje se bavi položajem dece, porodica i domaćinstava. Želela bih da razgovaram sa Vama o (ime deteta iz UF3) zdravlju i razvoju. Ova anketa će trajati oko 20 minuta. Sve dobijene informacije ostaće strogo poverljive i anonimne. Ukoliko ne želite da odgovorite na neko pitanje ili želite da prekinete anketiranje, molim da mi to kažete. Možemo li da počnemo?**“

Ako počinjete da anketirate istu osobu sa kojom ste vi ili neko od članova tima popunjavali upitnik za domaćinstvo ili upitnik za ženu, treba da joj pročitate revidiranu verziju uvodnog pozdrava (videti u daljem tekstu). Takođe, vreme za popunjavanje upitnika za dete mlađe od pet godina će se razlikovati od vremena koje je bilo potrebno za popunjavanje upitnika za domaćinstvo ili upitnika za ženu, pa je neophodno dobiti posebnu saglasnost za obavljanje svake posebne ankete.

“Sada želim da malo detaljnije porazgovaram sa vama o (ime deteta iz UF3) zdravlju i razvoju. Ova anketa će trajati oko 20 minuta. Ponavljam, sve dobijene informacije ostaće strogo poverljive i anonimne. Ukoliko ne želite da odgovorite na neko pitanje ili želite da prekinete anketiranje, molim da mi to kažete. Možemo li da počnemo?”

Ukoliko dobijete pristanak, pređite na modul Podaci o detetu mlađem od 5 godina i počnite anketiranje. Ako se ispitanik ne slaže da nastavite, popunite UF17, zahvalite joj/mu se i pređite na

sledeću anketu. Kasnije razmotrite to odbijanje sa vašim supervizorom. U zavisnosti od razloga odbijanja, vi, ili neka druga osoba iz tima, možete još jednom pokušati da anketirate tog ispitanika. Međutim, zapamtite da učešće ispitanika u istraživanju mora biti na dobrovoljnoj bazi i da se potencijalni ispitanici nikad ne smeju prisiljavati da učestvuju.

Ukoliko niste uspeli da kontaktirate majku/staratelja obeležite šifru „2“ za „Nije pitano“ i pređite na pitanje UF17 kako biste popunili odgovarajuću šifru za rezultat ankete.

UF17. Rezultat ankete za dete mlađe od 5 godina

Ovo pitanje ćete popuniti kada završite anketiranje. Upamtite da se šifra odnosi na majku ili staratelja deteta mlađeg od 5 godina. Obeležite šifru koja se odnosi na rezultat anketiranja.

- Ako je upitnik popunjen, obeležite „01“ za „Upitnik je popunjen“.
- Ako niste mogli da stupite u kontakt sa majkom/starateljem i nakon više poseta, obeležite „02“ za „Majka/staratelj nije kod kuće“.
- Ako majka/staratelj odbija anketiranje, obeležite „03“ za „Majka/staratelj odbija anketiranje“.
- Ako ste samo delimično uspeli da popunite upitnik, obeležite „04“ za „Upitnik je delimično popunjen“.
- Ako „Majka/staratelj nije u stanju da odgovara“, obeležite „05“.
- Ako je majka/staratelj starosti 15-17 godina i potrebna je saglasnost koja nije dobijena, obeležite „06“.
- Ako niste uspeli da završite popunjavanje ovog upitnika iz nekog drugog razloga, obeležite „96“ za „Drugo (*navesti*)“ i navedite razlog na predviđenom mestu.

MODUL UB - PODACI O DETETU MLAĐEM OD 5 GODINA

Anketiranje ćete započeti pitanjima o datumu rođenja i starosti deteta. To su dva najvažnija pitanja u anketi, pošto skoro sve analize podataka zavise od tačne starosti deteta. Dok je za anketu za žene dovoljno upisati navršene godine, za dete je neophodno dobiti precizne podatke o starosti u mesecima. To je neophodno zato što se neke analize podataka koje ćete prikupiti mogu uraditi samo na osnovu starosti u mesecima. Te podatke ćete prikupiti tako što ćete saznati datum rođenja deteta. Zatim će biti moguće uporediti datum anketiranja sa datumom rođenja deteta i, nakon što se prikupe podaci, starost deteta se izračunava u mesecima poredeći ta dva podatka.

Pitanja o starosti i datumu rođenja moraju se postaviti nezavisno od sličnih pitanja u Upitniku za domaćinstvo i Upitniku za ženu. Osoba sa kojom popunjavate ovaj upitnik može biti ista žena sa kojom ste obavili anketiranje za Upitnik za ženu i možda ste već prikupili datume rođenja njene dece u tom upitniku. Isto tako, možda ste podatke o starosti deteta dobili u Upitniku za domaćinstvo. Čak i u tim slučajevima, morate opet postaviti ova pitanja.

UB0. Pre nego što počnemo sa anketiranjem, molim Vas da donesete (*ime*) Izvod iz matične knjige rođenih, vakcinalni karton, otpusnu listu iz porodilišta i neki dokument o vakcinaciji u privatnoj zdravstvenoj ustanovi. Potrebni su nam ti dokumenti.

Zamolite majku/staratelja da donese izvod iz matične knjige rođenih, lični karton o izvršenoj vakcinaciji, otpusnu listu iz porodilišta kao i druga relevantna dokumenta koja ima za to dete, pre nego što počnete anketiranje. Oni će vam biti potrebni tokom ankete.

UB1. Kog dana, meseca i godine je (*ime*) rođen/rođena?

Pitajte majku ili staratelja da vam kaže datum rođenja deteta. Ukoliko majka/staratelj ne zna odgovor postavite dodatno pitanje: „**Kad mu/joj je rođendan?**“. Važno je da precizno unesete dan, mesec i godinu rođenja deteta.

Ako majka/staratelj zna tačan datum rođenja, uključujući i dan, unesite i dan rođenja. U suprotnom, obeležite „98“ za „Ne zna dan“.

Pretvorite mesec u broj kao što ste to činili i ranije, a zatim unesite broj. Imajte na umu da nije dozvoljeno uneti „NZ“ za mesec ili godinu rođenja. Morate prikupiti mesec i godinu rođenja deteta.

Ako majka/staratelj ne može da vam kaže datum rođenja, proverite u dokumentima koji su vam dati, kao što je zdravstvena knjižica, lični karton o izvršenoj vakcinaciji, izvod iz matične knjige rođenih ili krštenica, na kojima bi trebalo da piše datum rođenja deteta. Međutim, potvrdite sa ispitanikom da li je datum rođenja, upisan na takvom dokumentu, zaista tačan.

Ako se istraživanje sprovodi 2019. godine, a samo deca koja nisu napunila 5 godina ispunjavaju uslov za anketiranje, godina rođenja deteta ne može biti pre 2014. godine.

UB2. Koliko (*ime*) ima godina?

Nakon što dobijete datum rođenja deteta, pitajte koliko dete ima navršanih godina i unesite taj podatak. Upamtite, starost se mora odnositi na poslednji rođendan. Ako je neophodno, postavite dodatno pitanje: „**Koliko godina je (*ime*) napunio/napunila na svom poslednjem rođendanu?**“

Ako majka/staratelj ne zna koliko dete sada ima godina, postavite još jedno dodatno pitanje: „**Pre koliko godina je (*ime*) rođen(a)?**“ Ispitaniku možete pomoći tako što ćete starost deteta povezati sa starošću nekog drugog deteta u domaćinstvu ili sa nekim važnim događajem pitajući: „**Koliko leta je prošlo od kada je (*ime*) rođen?**“

Unesite uzrast u punim godinama.

Unesite „0“ ako dete ima manje od godinu dana.

Ako otkrijete da su datum rođenja i starost neusaglašeni, bilo da je netačan datum rođenja ili starost, ili i jedno i drugo, treba ih ispraviti. Proverite, koristeći dokumenta koja su na raspolaganju, datume dobro poznatih događaja i starost druge dece, starost samog ispitanika, kao i druge informacije koje su već prikupljene u tom domaćinstvu. Datumi poslednjih prirodnih katastrofa, glavnih političkih i verskih događaja mogu biti veoma korisni za proveru datuma rođenja i starosti.

Ukoliko nakon postavljenih pitanja UB1 i UB2 utvrdite da dete već ima 5 ili više godina, morate prekinuti anketiranje jer on/ona ne ispunjava uslov za Upitnik za dete mlađe od 5 godina. Uradite to obazrivo, zahvalite se majci/staratelju na njenoj/njegovoj saradnji ako ona/on nema drugo dete mlađe od 5 godina. Unesite „NE ISPUNJAVA USLOV“ na prvoj strani upitnika, i ispravite starost i informacije o ispunjavanju uslova za ovo dete u koloni HL5, HL6 i HL10 u Upitniku za domaćinstvo. Pored toga, moraćete da ispravite ukupan broj navedene dece koja ispunjavaju uslov za anketiranje na prvoj strani Upitnika za domaćinstvo (HH51).

Najzad, potrebno je da korigujete i svoju Kontrolnu listu popisnog kruga za anketarku.

Imajte na umu da podatak o starosti deteta u Upitniku za domaćinstvo treba da promenite samo u slučaju kada to utiče na ispunjenost uslova za anketiranje.

U svim ostalim slučajevima neslaganja (koji ne utiču na ispunjenost uslova za anketiranje) između Upitnika za domaćinstvo i Upitnika za dete mlađe od 5 godina, nemojte menjati godine starosti u Upitniku za domaćinstvo.

UB3. Proverite UB2: Starost deteta?

Ukoliko dete ima 0, 1 ili 2 godine, obeležite šifru „1“ i pređite na pitanje UB9. Ukoliko dete ima 3 ili 4 godine proverite da li je ispitanik isti kao i ispitanik za Upitnik za domaćinstvo, kako ne biste istom ispitaniku ponovo postavljali pitanja iz modula Obrazovanja za isto dete.

UB4. Proverite redni broj ispitanika u (UF4) i ispitanika u UPITNIKU ZA DOMAĆINSTVO (HH47):

Pređite na pitanje UB6 ukoliko ispitanik za ovaj upitnik nije isti kao ispitanik za upitnik za domaćinstvo (UF4 ≠ HH47).

UB5. Proverite ED10 u MODULU OBRAZOVANJA u UPITNIKU ZA DOMAĆINSTVO: Da li dete (ime) pohađa predškolsko obrazovanje u tekućoj školskoj godini?

Ukoliko je u modulu Obrazovanja u Upitniku za domaćinstvo već obeleženo da dete pohađa predškolsko obrazovanje, pređite na pitanje UB8B, u suprotnom pređite na pitanje UB9.

UB6. Da li je (ime) ikada pohađao/pohađala bilo koji program predškolskog obrazovanja, kao što je obdanište ili vrtić?

Obeležite odgovarajuću šifru u skladu sa odgovorom ispitanika. Pod ovim programima podrazumevaju se bilo koji programi predškolskog obrazovanja koje sprovode vladine, nevladine ili privatne organizacije.

UB7. U bilo koje vreme od septembra 2018. godine, da li je (ime) pohađao/pohađala (programe pomenute u UB6)?

Obeležite odgovarajuću šifru u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pređite na pitanje UB9 ako dete od septembra 2018. godine nije pohađalo neki program predškolskog obrazovanja i obeležite šifru „2“. U suprotnom obeležite šifru „1“ i pređite na pitanje UB8A.

UB8A. Da li (ime) trenutno pohađa (programe pomenute u UB6)?

UB8B. Pomenuli ste da je (ime) pohađao/pohađala predškolsko obrazovanje ove školske godine. Da li (on/ona) trenutno pohađa ovaj program?

Za oba pitanja UB8A i UB8B obeležite odgovarajuću šifru u zavisnosti od odgovora ispitanika. Obeležite šifru „1“ i u situaciji kada je u toku raspust, ali dete redovno pohađa ovaj program. Ukoliko je odgovor „Ne“ obeležite šifru „2“ i pređite na pitanje UB8D.

UB8C. Koju vrstu ustanove ili programa dete pohađa?

Ovo pitanje se postavlja ako dete pohađa neki program predškolskog obrazovanja. Obeležite odgovarajuću šifru, a zatim pređite na pitanje UB9. Ukoliko je odgovor „Drugo (navesti)“ obeležite odgovarajuću šifru, unesite ispitanikov odgovor na predviđeno mesto, a zatim pređite na pitanje UB9.

UB8D. Postoji više razloga zbog kojih dete ne pohađa vrtić ili obdanište. Pročitacu neke od mogućih razloga i zamolila bih Vas da mi za svaki kažete da li je uticao na to da (ime) ne pohađa vrtić ili obdanište:

[A] (Ime) neće naučiti važne stvari u obdaništu?

[B] Deca u obdaništu, koje je (ime) trebalo da pohađa, ne dobijaju dovoljno pojedinačne pažnje jer su grupe prevelike u odnosu na broj raspoloživog osoblja?

[C] Sa (ime) će se postupati loše (zbog etničke pripadnosti, zato što ne zna jezik i sl.)?

[D] Ima ko da brine o (ime) kod kuće?

[E] (Ime) se često razboljeva u vrtiću ili obdaništu?

[F] (Ime) nije mogao/mogla da dobije mesto u obdaništu, jer su oba roditelja nezaposlena?

[G] U vrtiću ili obdaništu, koji je (*ime*) trebalo da pohađa, nije bilo dovoljno mesta u trenutku kada je (*ime*) trebalo da bude upisan/upisana?

[H] U blizini kuće, ne postoji vrtić ili obdanište?

[I] Usluge boravka u vrtiću ili obdaništu su previše skupe?

[J] Drugi troškovi vezani za boravak u vrtiću ili obdaništu, tj. prevoz, odeća, hrana za vrtić ili obdanište su previsoki?

Ovo pitanje se postavlja ako dete ne pohađa neki program predškolskog obrazovanja.

Pročitajte ispitaniku ponuđene odgovore i obeležite odgovarajuće šifre za svaki od pomenutih razloga. Obeležite „1“ za „Da“, „2“ za „Ne“ i „8“ za „Ne zna“.

UB9. Da li (*ime*) ima bilo koje zdravstveno osiguranje?

Zdravstveno osiguranje podrazumeva osiguranje za dete bez obzira da li ga ima nezavisno ili preko svoje svoje majke/staratelja. Ukoliko je odgovor „Da“ obeležite šifru „1“, ukoliko dete nema osiguranje obeležite šifru „2“ i pređite na sledeći modul.

UB10. Koju vrstu zdravstvenog osiguranja (*ime*) ima?

Ovo pitanje odnosi se na vrstu zdravstvenog osiguranja koje dete ima. Može biti više od jednog odgovora, obeležite sve što je pomenuto.

MODUL BR - UPIS U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH

BR1. Da li (*ime*) ima izvod iz matične knjige rođenih?

Svrha ovog pitanja je da se dobije procena obima upisa dece u matičnu knjigu rođenih (registrowanja rođenja) u vašoj zemlji. Ispitanici se moraju uveriti da se podaci o pojedinačnim porodicama nikada neće dati vlastima, kao i da oni ne mogu ni na koji način biti identifikovani.

Izvod iz matične knjige rođenih je značajan dokument u kome je dokumentovano rođenje deteta. To može biti originalan dokument koji potvrđuje okolnosti pod kojima je dete rođeno ili overena fotokopija originalnog dokumenta, u zavisnosti od zemlje u kojoj se izvod iz matične knjige rođenih izdaje.

Ukoliko je odgovor „da“, pitajte „**Mogu li da ga vidim?**“ i obeležite odgovarajuću šifru, navodeći da li je izvod dat na uvid ili ne. Ako Vam je majka/staratelj već pripremila/pripremio dokumentaciju za dete, nema potrebe da postavljate dodatno pitanje. Ukoliko dete ima izvod iz matične knjige rođenih i isti je pokazan, obeležite „1“ i pređite na sledeći modul. Ako dete ima izvod iz matične knjige rođenih, ali majka/staratelj ne može da vam pokaže taj izvod, obeležite „2“ i pređite na sledeći modul. Ukoliko dete nema izvod iz matične knjige rođenih obeležite „3“ ili ako ispitanik ne zna obeležite „8“, a zatim pređite na sledeće pitanje.

BR2. Da li je (*ime*) upisan/a u matičnu knjigu rođenih?

Obeležite šifru koja se odnosi na odgovor. Ako je odgovor „Da“, pređite na sledeći modul. Ako dete nije upisano u matičnu knjigu rođenih ili ako ispitanik ne zna, pređite na sledeće pitanje.

BR3. Da li znate kako se (*ime*) upisuje u matičnu knjigu rođenih?

Svrha ovog pitanja je da se proceni koliko je važan nedostatak informacija (u vezi sa procesom upisa deteta u matičnu knjigu rođenih ili, ako je to slučaj, mesta gde se registracija vrši) među razlozima za neizvršenje upisa deteta u matičnu knjigu rođenih. Ovaj podatak može doprineti povećanom angažovanju na rešavanju ovog problema i biti od pomoći pri kreiranju edukativnih kampanja.

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

MODUL BG - RODITELJSKI DODATAK

Roditeljski dodatak kao univerzalno novčano davanje je namenjeno podršci porodicama sa novorođenom decom i povećanju nataliteta. Roditeljski dodatak ostvaruje majka za prvo, drugo, treće i četvrto dete, pod uslovom da je državljanin Republike Srbije i da ima prebivalište u Republici Srbiji. Pravo na roditeljski dodatak može ostvariti i otac deteta, ukoliko je majka deteta strani državljanin, nije živa, napustila je dete, lišena je roditeljskog prava, ili je iz objektivnih razloga sprečena da neposredno brine o detetu. Novčana pomoć se za prvo dete isplaćuje jednokratno, a iznos pomoći raste sa svakim narednim novorođenim detetom.

BG0. Da li ste čuli za roditeljski dodatak?

Najpre želimo da saznamo da li ispitanik zna za ovo davanje, tj. da li je čuo da ono uopšte postoji. Ako jeste, obeležite šifru „1“ i nastavite sa sledećim pitanjem. Ako ispitanik nije čuo za roditeljski dodatak, obeležite „2“ i pređite na sledeći modul.

BG1. Da li ste podneli zahtev za roditeljski dodatak za (ime)?

Postavite pitanje o podnošenju zahteva za roditeljski dodatak i ukoliko je potrebno objasnite da je u pitanju novčana nadoknada koja se ostvaruje po rođenju deteta i na koju imaju pravo prvo četvoro rođene dece u porodici. Nositelj ovog prava je majka i u izuzetnim slučajevima otac ili staratelj. Redosled rođenja deteta utvrđuje se prema broju živorođene dece iste majke u momentu podnošenja zahteva.

Od 1. jula 2018. godine roditeljski dodatak za prvo dete se isplaćuje jednokratno, u jednom, punom iznosu. Dodatak za drugo dete isplaćuje se u 24 jednake rate, a za treće i četvrto dete isplaćuje se u 120 jednake mesečne rate. Pravo na roditeljski dodatak ostvaruju roditelji koji su podneli zahtev u prvih 12 meseci nakon rođenja deteta. Nakon isteka tog perioda, nije moguće podneti zahtev. Za svu decu rođenu pre 1. jula 2018, rok za podnošenje zahteva bio je šest meseci.

Iznosi roditeljskog dodatka od 1. jula 2018. godine:

- za prvo dete isplaćuje se jednokratno i iznosi 100.000,00 dinara,
- za drugo dete 240.000,00 u 24 jednake rate – rata iznosi 10.000,00 dinara,
- za treće dete 1.440.000,00 u 120 jednake rate – rata iznosi 12.000,00 dinara i
- za četvrto dete 2.160.000,00 u 120 jednake rate – rata iznosi 18.000,00 dinara.

Uz ovaj dodatak isplaćuje se još i 5000 dinara paušala za nabavku opreme za dete, za prvo dete uz ukupan iznos, a za drugo, treće i četvrto dete uz prvu ratu.

Potrebno je obratiti posebnu pažnju kada se postavlja pitanje o roditeljskom dodatku jer ispitanici ponekad ne prave razliku između roditeljskog i dečijeg dodatka. Ukoliko je potrebno, ponovite da je roditeljski dodatak novčana nadoknada koja se ostvaruje po rođenju deteta za prvo četvoro rođene dece u porodici i njegovo odobravanje nije uslovljeno materijalnim statusom domaćinstva.

Obeležite šifru „1“ ako je odgovor „Da“ i nastavite sa pitanjem BG2. Ako je odgovor „Ne“, obeležite šifru „2“ i pređite na pitanje BG3.

BG2. Da li ste dobili roditeljski dodatak?

Obeležite šifru „1“ ako je odgovor „Da“ i nastavite sa pitanjem BG2A. Ako je odgovor „Ne“ obeležite šifru „2“ i pređite na sledeći modul.

BG2A. Proverite UB1: Kog dana, meseca i godine je (ime) rođen/rođena?

Zbog donošenja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom ("Sl. glasnik RS", br. 113/2017 i 50/2018), koji se primenjuje od 1. jula 2018. i tiče se i roditeljskog dodatka, filter pitanje je kreirano za decu rođenu u periodu između 25. decembra 2017. i 30. juna 2018. Ako je dete rođeno u ovom periodu, obeležite šifru „1“. Ukoliko ispitanik

ne zna tačan dan rođenja deteta, obeležite šifru „1” ako je dete rođeno u januaru, februaru, martu, aprilu, maju ili junu 2018. godine i postavite pitanje BG2B. U suprotnom, obeležite šifru „2” i pređite na sledeći modul.

BG2B. Da li ste u skladu sa novim Zakonom o finansijskoj podršci porodici sa decom, koji se primenjuje od 1. jula 2018. godine, dobili novo rešenje za roditeljski dodatak?

Na ovo pitanje odgovara ispitanik za decu rođenu između 25. decembra 2017. i 30. juna 2018. Njime želimo da ustanovimo da li je ispitanik dobio novo rešenje za roditeljski dodatak usklađen po službenoj dužnosti, počev od 1. jula 2018. godine, sa brojem rata i mesečnim iznosima roditeljskog dodatka utvrđenim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom. Ukoliko jeste, obeležite šifru „1”. Ukoliko nije, obeležite šifru „2”. Bez obzira na odgovor, pređite na sledeći modul.

BG3. Koji je glavni razlog što se niste prijavili za roditeljski dodatak?

Na ovo pitanje dolazi ispitanik koji je na pitanje BG1 odgovorio „Ne”. Obeležite samo jedan odgovor i pređite na sledeći modul.

MODUL EC - RAZVOJ U RANOM DETINJSTVU

Pitanja u ovom modulu koriste se za pribavljanje informacija o obimu u kojem domaćinstva obezbeđuju podsticajnu i stimulativnu sredinu za učenje. Ovaj modul takođe obuhvata mešavinu pitanja čiji je cilj dobijanje podataka o raznim aspektima razvoja (fizički, socijalni, emotivni, jezički i kognitivni razvoj).

EC1. Koliko dečjih knjiga ili slikovnica imate za (ime)?

U ovom pitanju se konkretno pita koliko dečjih knjiga ili slikovnica dete ima. To uključuje elektronske knjige za decu, ali ne obuhvata školske knjige (koje odgovaraju uzrastu tog deteta ili koje pripadaju starijoj deci), kao ni druge knjige za odrasle kojih ima u domaćinstvu.

Nema potrebe da vi brojite knjige. Oslonite se na odgovor ispitanika i nemojte tražiti da vidite ili da vi prebrojite knjige pošto bi to verovatno zahtevalo dodatno vreme.

Ukoliko ispitanik nije siguran koliko ima dečjih knjiga ili slikovnica i ne može da vam da odgovor kada mu prvi put postavite pitanje, pitajte je/ga da li ima više od 10 takvih knjiga.

- Ukoliko je odgovor „Da“, obeležite „10“
- Ako ona/on kaže da ima manje od 10 takvih knjiga, postavite dodatno pitanje koliko ih tačno ima i unesite broj.
- Ako nema takvih knjiga u domaćinstvu, obeležite „00“.

EC2. Interesuje me da saznam čime se (ime) igra kad je kod kuće? Da li se igra:

[A] Igračkama napravljenim kod kuće (kao što su lutke, autići ili neke druge igračke napravljene kod kuće)?

[B] Igračkama iz radnje ili fabrički napravljenim igračkama?

[C] Predmetima iz domaćinstva (kao što su činije ili šerpe) ili predmetima koje nađe napolju (kao što su štapovi, kamenje, lišće i sl.)?

Ovo pitanje se postavlja da bismo saznali kojim se sve vrstama igračaka dete igra. Želimo da znamo da li dete ima stvari kojima se igra, kao i čime se igra, čak i ako to nisu igračke kupljene u radnji. Interesuje nas da saznamo koji se drugi predmeti koriste kao igračke, kao što su obične stvari iz domaćinstva i prirodni materijali.

Posebno treba voditi računa pri postavljanju ovog pitanja i beleženju odgovora. Iskustvo je pokazalo da ispitanici vrlo lako daju isti odgovor pri nabranju različitih igračaka. Često će odgovoriti sa „Da“ na sve stavke, bilo da je to istina ili nije, možda zato što misle da je to „ispravan“ odgovor ili onaj koji će naići na odobravanje anketarke.

Nemojte praviti pauzu nakon čitanja prve rečenice, već nastavite sa „**Da li se igra:**“ i počnite da pitate da li se dete igra igračkama iz svake od pobrojanih kategorija. Pitajte: „**Da li se igra igračkama napravljenim kod kuće (kao što su lutke, autići ili neke druge igračke napravljene kod kuće)?**“, itd.

Ako ispitanik odgovori sa „Da“ na bilo koju kategoriju, onda postavite dodatno pitanje kako biste saznali čime se dete konkretno igra i da biste potvrdili odgovor. Na primer, pitajte „**Čime se konkretno igra?**“ ili „**Možete li, molim Vas, da mi date primer?**“.

- Ako utvrdite da dete koristi igračke koje bi potpale u svaku od navedenih kategorija, obeležite „1“.
- Ukoliko se dete ne igra stavkama navedenim u nekoj konkretnoj kategoriji, ili ispitanik ne zna, „2“ ili „8“, za tu konkretnu kategoriju.

Pročitajte svaku kategoriju naglas i obeležite šifru koja se odnosi na odgovor pre nego što pređete na sledeću kategoriju.

EC3. Ponekad odrasli koji se brinu o deci moraju da izađu iz kuće i da odu u kupovinu, ili da iz nekog drugog razloga ostave malu decu.

Tokom poslednjih nedelju dana, koliko dana je (*ime*):

[A] Ostavljen/a sam/a duže od sat vremena?

[B] Ostavljen/a da se o njemu/njoj brine drugo dete, odnosno neko ko je mlađi od 10 godina, duže od jednog sata?

Ovo pitanje se postavlja kako bi se procenilo da li je dete ostajalo samo ili je bilo ostavljeno sa detetom koje ga je čuvalo. Pokazalo se da su deca u takvim situacijama izložena većem riziku od povreda.

U ovom pitanju se izlaže hipotetička situacija, tj. situacija u kojoj majka/staratelj nije kod kuće nešto duže – situacije u kojima bi dete moralo biti ostavljeno samo na sat vremena ili duže. U pitanju se precizira da želimo da nam ispitanik kaže da li je bilo situacija kada je zaista napustio prostorije, a ne samo izašao iz vidokruga deteta, kao što je drugi deo kuće ili druga soba.

Unesite odgovore na predviđenim mestima. Ako dete nije ostavljeno sa drugim detetom tokom tog perioda, unesite „0“ za „Nijedan dan“. Imajte na umu da se pod „drugim detetom“ podrazumeva dete mlađe od 10 godina. Ukoliko je odgovor „Ne zna“ unesite šifru „8“.

Pročitajte svaku kategoriju naglas i unesite odgovarajuću cifru pre nego što pročitate sledeću kategoriju.

EC4. Proveriti UB2: Starost deteta?

Ukoliko dete ima manje od jedne godine, obeležite šifru „1“ i pređite na sledeći modul.

Ukoliko dete ima 1, 2, 3 ili 4 godine, obeležite šifru „2“ i pređite na sledeće pitanje.

EC5. U prethodna 3 dana, da li ste Vi ili neko od članova Vašeg domaćinstva koji ima 15 ili više godina bili uključeni u neku od sledećih aktivnosti sa (*ime*):

[A] Čitali knjige (*ime*) ili gledali slikovnice sa (*ime*)?

[B] Pričali priče (*ime*)?

[C] Pevali pesme (*ime*) ili sa (*ime*), uključujući uspavanke?

[D] Vodili (*ime*) van kuće/napolje?

[E] Igrali se sa (*ime*)?

[F] Imenovali , brojali ili crtali predmete (*ime*) ili sa (*ime*)?

Pročitajte naglas svaku stavku i obeležite odgovarajuću šifru pre nego što pređete na sledeću stavku.

- Ako je odgovor „Niko“, obeležite „Y“ i pređite na sledeću stavku na spisku.
- Ako je odgovor „Da“, pitajte: „**Ko je bio uključen u tu aktivnost sa (*ime*)?**“
 - Za svaku aktivnost, obeležite šifru za svaku osobu koja je bila uključena u tu aktivnost sa detetom, pre nego što pređete na sledeću stavku.
 - Ako je neko drugi osim biološke majke ili oca bio uključen u tu aktivnost sa detetom, obeležite „X“.
 - Ako je ispitanik staratelj deteta i bio je uključen u bilo koju od tih aktivnosti, obeležite šifru „X“.

Imajte na umu da u domaćinstvu u kojem nema odraslih članova osim detetove majke i oca, ne treba obeležavati „X“. Ovde ne treba evidentirati odrasle osobe koje nisu članovi domaćinstva, ali su možda bile uključene u navedene aktivnosti sa detetom.

EC5A. U prethodna 3 dana, da li ste Vi ili neko od članova Vašeg domaćinstva koji ima 15 ili više godina bili uključeni u neku od sledećih aktivnosti za (*ime*) ili sa (*ime*):

[A] Pripremali hranu za (*ime*) ili sa (*ime*)?

[B] Sređivali sobu za (*ime*) ili sa (*ime*)?

Pročitajte naglas svaku stavku i obeležite odgovarajuću šifru pre nego što pređete na sledeću stavku.

- Ako je odgovor „Niko“, obeležite „Y“ i pređite na sledeću stavku na spisku.
- Ako je odgovor „Da“, pitajte: „**Ko je bio uključen u tu aktivnost za (*ime*) ili sa (*ime*)?**“
 - Za svaku aktivnost, obeležite šifru za svaku osobu koja je bila uključena u tu aktivnost za dete ili sa detetom, pre nego što pređete na sledeću stavku.
 - Ako je neko drugi osim biološke majke ili oca bio uključen u tu aktivnost za dete ili sa detetom, obeležite „X“.
 - Ako je ispitanik staratelj deteta i bio je uključen u bilo koju od tih aktivnosti, obeležite šifru „X“.

Imajte na umu da u domaćinstvu u kojem nema odraslih članova osim detetove majke i oca, ne treba obeležavati „X“. Ovde ne treba evidentirati odrasle osobe koje nisu članovi domaćinstva, ali su možda bile uključene u navedene aktivnosti za dete ili sa detetom.

EC5G. Proverite UB2: Starost deteta?

Ukoliko je dete starosti 1 ili 2 godine, obeležite šifru „1“ i pređite na sledeći modul. Ukoliko je dete starosti 3 ili 4 godine, obeležite šifru „2“ i nastavite sa narednim pitanjem.

EC6. Želim da Vam postavim nekoliko pitanja o (*ime*) zdravlju i razvoju. Deca se ne razvijaju i ne uče istom brzinom. Na primer, neka prohodaju pre drugih. Ova pitanja se odnose na nekoliko aspekata (*ime*) razvoja.

Može li (*ime*) da prepozna ili navede bar deset slova azbuke/abecede?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da dete može da navede deset ili više slova azbuke/abecede, a odgovor „Ne“ znači da dete može da navede manje od deset ili nijedno slovo. U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete može da prepozna ili navede bar 10 ili nijedno slovo obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC7. Da li (*ime*) ume da pročita bar četiri jednostavne, popularne reči?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da dete može da pročita bar četiri jednostavne, popularne reči, dok odgovor „Ne“ znači da dete može da pročita samo jednu, dve ili tri reči ili pak nijednu.

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete ume da pročita bar četiri jednostavne, popularne reči obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC8. Da li (*ime*) zna da imenuje i prepozna sve brojeve od 1 do 10?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako se čini da roditelj okleva, pitajte „**Da li dete zna broj „1“? Da li dete zna broj „2“?**“ itd. Odgovor „Da“ znači da dete može da prepozna simbole svih brojeva od 1 do 10, a odgovor „Ne“ znači da dete može da prepozna manje od deset brojeva ili nijedan broj.

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete zna imena svih brojeva od 1 do 10 i da ih prepozna obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC9. Može li (*ime*) da podigne mali predmet sa dva prsta, kao što je štap ili kamen sa zemlje?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Ako je potrebno, upotrebite olovku koju imate kod sebe za demonstraciju. Uzmite u obzir male predmete koji su pomenuti ranije, kada je postavljeno pitanje o stvarima kojima se dete igra (štapovi, kamenje ili lišće). Odgovor „Da“ znači da dete može da podigne male predmete bez poteškoća, dok odgovor „Ne“ znači da se čini da dete ima poteškoća pri podizanju malih stvari.

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete može da podigne mali predmet sa dva prsta obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC10. Da li je (*ime*) ponekad toliko bolestan/bolesna da ne može da se igra?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da se dete često razboljeva i ne može da se igra ili da obavlja mnogo fizičkih aktivnosti, dok odgovor „Ne“ znači da je dete stalno spremno da bude aktivno i da se igra i da izgleda umorno samo kada to i treba da bude (npr. uveče; u uobičajeno vreme za spavanje).

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li je dete toliko bolesno da ne može da se igra obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC11. Da li (*ime*) može da prati jednostavna uputstva kako da nešto pravilno uradi?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da dete može lako i pravilno da obavlja aktivnosti kada se to od njega traži, dok odgovor „Ne“ znači da dete obično ne obavi uspešno jednostavne zadatke koji su mu dati. Nemojte se baviti razlozima za to.

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete može da prati jednostavna uputstva kako da uradi nešto pravilno obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC12. Kada mu se kaže da nešto uradi, da li (*ime*) može to da uradi sam/a?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da je dete u stanju da se samo zabavi određeno vreme, a da ne traži stalno pomoć ili da ne odustaje brzo (npr. bojenje, građenje nekih konstrukcija, itd.). Odgovor „Ne“ znači da dete ne može da se samo zabavi, da traži pomoć ili podršku ili da lako odustaje od posla/igre ako mu se ne pruži pomoć.

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete može samo da uradi nešto što mu se kaže da uradi, obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC13. Da li se (*ime*) dobro slaže sa drugom decom?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da se dete dobro igra i komunicira sa drugom decom, dok odgovor „Ne“ znači da je detetu neprijatno sa drugom decom, da više voli da bude samo ili da često ulazi u sukobe.

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li se dete dobro slaže sa drugom decom obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC14. Da li (*ime*) šutira, ujeda ili udara drugu decu ili odrasle?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da je majka primetila da dete ume fizički da povredi (šutne, ujede, udari) drugu decu ili odrasle, dok odgovor „Ne“ znači da dete to ne radi. Nemojte se baviti razlozima za takvo ponašanje (npr. ako majka pokušava da objasni razloge ili da opravda dete samo joj ljubazno potvrdite i brzo pređite na sledeće pitanje).

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete šutira ili udara drugu decu ili odrasle obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

EC15. Da li (*ime*) lako gubi pažnju?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor. Odgovor „Da“ znači da je detetu teško da obavlja neku aktivnost onoliko dugo koliko je potrebno, da mu lako odvrati pažnju bilo šta što se događa oko njega ili da pronade neku drugu aktivnost pre nego što završi onu koju je počelo. Odgovor „Ne“ znači da detetu nije lako odvratiti pažnju.

U slučaju da majka/staratelj ne zna da li dete lako gubi pažnju, obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

MODUL UCD - DISCIPLINOVANJE DETETA

Svrha ovog modula jeste pribavljanje informacija o primeni metoda disciplinovanja dece starosti 1-4 godine, od strane odraslih koji žive u domaćinstvu. Cilj modula je procena čitavog niza disciplinskih i kaznenih mera od nenasilnog pristupa, preko psihičke agresije, do umerenih ili ozbiljnih oblika fizičkog kažnjavanja.

Posebna svrha pitanja sadržanih u ovom modulu jeste da se izmere neki od uobičajenih načina na koje roditelji disciplinuju svoju decu. Namera nije da se ovim pitanjima obuhvate svi načini koje roditelji koriste za disciplinovanje dece, ali neke od zastupljenijih metoda jesu obuhvaćene. Važno je da postavite svako pitanje na neutralan način – nemojte dozvoliti da vaš glas odražava vaše odobravanje ili neodobravanje različitih metoda disciplinovanja koje budete pominjali.

UCD1. Proverite UB2: Starost deteta?

Ukoliko je dete uzrasta 1-4 godine, nastavite sa pitanjem UCD2. Ukoliko je dete mlađe od godinu dana, pređite na sledeći modul.

UCD2. Odrasli koriste određene metode da decu nauče da se pravilno ponašaju ili da reše neki problem u ponašanju. Pročitacu Vam nekoliko metoda koje se koriste. Molim Vas da mi kažete da li ste Vi ili neki drugi član domaćinstva koristili neki od metoda sa *(ime)* u poslednjih mesec dana.

Prvo počnite sa uvodnom rečenicom, a zatim postavite pitanja od [A] do [K]. Važno je da pomenete da nas interesuje da saznamo samo ono što se možda desilo tokom prethodnog meseca – mesec dana koji prethode anketiranju i to samo u vezi sa tim detetom.

Prilikom postavljanja pitanja, povremeno podsetite ispitanika da se pitanje odnosi na poslednjih mesec dana, i da vas interesuje da li je ona/on ili neki drugi odrasli član domaćinstva primenjivao tu metodu na detetu. Obeležite šifru „1“ za „Da“ ili šifru „2“ za „Ne“ u svim pitanjima. Ako ispitanik kaže da „Ne zna“ i ne promeni odgovor ni posle dodatnih pitanja, takav odgovor treba evidentirati kao „Ne“.

Sve metode mogu biti korišćene samostalno ili u kombinaciji sa drugim metodama disciplinovanja. Važno je zapamtiti da su nam potrebne informacije o metodama disciplinovanja koje koriste svi odrasli članovi domaćinstva, a ne samo ispitanik.

Ukoliko je odabrano dete bilo odvojeno od domaćinstva/članova domaćinstva tokom proteklih mesec dana, onda treba da obeležiti šifru „2“ za „Ne“ u svim pitanjima od [A] do [K].

[A] Oduzimali privilegije, zabranili nešto što se *(ime)* sviđa ili zabranili njemu/njoj da izađe iz kuće?

„Privilegije“ označavaju pravo ili korist koja nije na raspolaganju svakome ili se ne daje redovno. Ako morate da objasnite šta znači ovo pitanje, prvo pokušajte da postavite svako dodatno pitanje posebno. Ako treba da date primere, pokušajte da formulišete ta pitanja u skladu sa starošću deteta. „**Da li ste Vi (ili neko drugi u domaćinstvu) zabranili *(ime)* da izađe iz kuće ili da jede slatkiše? Da li ste Vi (ili neko drugi u domaćinstvu) zabranili *(ime)* da uradi nešto što on/ona obično radi, kao što je igranje sa drugovima ili gledanje tv?**”

[B] Objasnjavali *(ime)* zašto je njegovo/njeno ponašanje bilo pogrešno?

Kada dete nešto pogreši, neki roditelji/staratelji pokušavaju da nauče dete da ne ponovi takvo ponašanje tako što mu objašnjavaju zašto oni smatraju da je takvo ponašanje neprikladno. Na primer, malom detetu koje se igra sa šibicama može se reći da to ne radi, zato što bi moglo slučajno da napravi požar.

[C] Protresli njega/nju?

Neki roditelji/staratelji možda protresu dete (podignu dete ili ga uhvate za ramena ili neki drugi deo tela) i tresu dete napred-nazad više puta. To je jedan od metoda koji neki roditelji mogu koristiti da kazne dete zbog lošeg ponašanja, posebno sa mlađom decom.

[D] Vikali, drali se ili vrištali na njega/nju?

Roditelji/staratelji možda podignu glas kada dete uradi nešto što oni smatraju pogrešnim ili razgovaraju sa njim na strog način. Ova vrsta ponašanja može biti česta kod roditelja/staratelja i ne može se uvek okarakterisati kao uvredljivo. Svrha ovog pitanja nije da se sagledaju blagi oblici verbalnog disciplinovanja, već da se obuhvate roditelji koji iskazuju ljutnju ili neodobravanje prema detetu na grub način.

[E] Davali njemu/njoj da radi nešto drugo?

Ovo pitanje obuhvata još jednu nenasilnu disciplinsku metodu, a to je odvratanje pažnje deteta sa nepravilnog ponašanja. Roditelj/staratelj može pokušati da odvraća dete od nepoželjnog ponašanja tako što će detetu dati nešto drugo da radi umesto toga. Ako ispitanik ne razume pitanje, možete postaviti dodatno pitanje: „To podrazumeva preusmeravanje pažnje deteta na nešto drugo.”

[F] Pljeskali, udarali ili šljepali njega/nju rukom po zadnjici?

Udaranje deteta po zadnjici rukom je oblik fizičkog kažnjavanja koji primenjuju neki roditelji/staratelji.

[G] Udarali njega/nju po zadnjici ili po drugim delovima tela nečim, kao što je kaiš, četka za kosu, štap ili neki drugi čvrst predmet?

Udaranje deteta čvrstim predmetom je ozbiljniji oblik fizičkog kažnjavanja koji primenjuju neki roditelji/staratelji. Smatra se ozbiljnijim od udaranja po zadnjici rukom zato što se čvrstim predmetom mogu zadati jači udarci nego samo rukom. Upamtite da se pitanje odnosi na metod kažnjavanja koji je primenjivan na to dete u prethodnih mesec dana.

[H] Nazivali njega/nju glupim, lenjim ili drugim sličnim imenom?

Neki roditelji/staratelji reaguju na ono što oni smatraju lošim ponašanjem deteta tako što koriste uvredljive ili pogrdne izraze.

[I] Šamarali ili udarali njega/nju po licu, glavi ili ušima?

Postavlja se pitanje da li je roditelj/staratelj (ili neko drugi u domaćinstvu) udario dete po glavi ili licu ili po jednom ili oba uha. Kao i pre, šamaranje ili udaranje se odnosi na radnju koja se vrši rukom. (Sva pitanja u kojima se koriste ovi termini podrazumevaju udaranje rukom, osim ako se konkretno ne pomene neki predmet).

[J] Udarali ili pljeskali njega/nju po šaci, ruci ili nozi?

Ovo pitanje se razlikuje od prethodnog pitanja [I] zato što se njime pita da li je dete udarano rukom po ekstremitetima – šaci (šakama), ruci (rukama) ili nozi (nogama).

[K] Prebijali njega/nju, odnosno zadavali više udaraca svom snagom?

Ovo pitanje se odnosi na najteže oblike fizičkog kažnjavanja.

UCD3. Proverite UF4: Da li je ispitanik majka ili staratelj nekog drugog deteta mlađeg od 5 godina ili deteta starosti 5-14 godina koje je izabrano za upitnik za dete starosti 5-17?

Ukoliko je ispitanik majka ili staratelj nekog drugog deteta mlađeg od 5 godina ili deteta starog 5-14 godina, izabranog za upitnik za decu od 5 do 17 godina, obeležite „2” i idite na pitanje UCD5.

UCD4. Proverite UF4: Da li je ovaj ispitanik već odgovarao na pitanja (UCD5 ili FCD5) za neko drugo dete?

Ukoliko je ispitanik već odgovarao na sledeće pitanje u upitniku za dete mlađe od 5 godina (UCD5) ili na upitniku za dete od 5 do 17 godina (FCD5), pređite na sledeći modul.

UCD5. Da li mislite da je za pravilno odgajanje ili vaspitavanje deteta neophodno fizički kažnjavati dete?

Cilj ovog pitanja je da se sagledaju stavovi prema fizičkom kažnjavanju i treba ga postaviti na kraju modula, nakon pitanja o disciplinskim merama koje se primenjuje na dete. Ovim pitanjem se od ispitanika traži da dâ svoje mišljenje o tome da li je neophodno primenjivati fizičko kažnjavanje prilikom vaspitavanja deteta. Nemojte biti iznenađeni ako ispitanik koji je rekao da je primenjivano fizičko kažnjavanje sada kaže da misli da ga ne treba primenjivati. Ispitanik ne mora biti onaj koji koristi navedene načine kažnjavanja jer on odgovara o metodama koje koristi bilo koji odrasli član domaćinstva.

Ako ispitanik kaže da nema mišljenje o tome ili da ne zna, obeležite šifru „8”.

MODUL UCF - FUNKCIONISANJE DECE

Cilj ovog modula jeste da se obezbedi procena broja/učešća dece sa funkcionalnim poteškoćama. Poteškoće u funkcionisanju mogu dovesti dete u rizik od susreta sa pretekama u svom okruženju i neprilagođenosti okolini. Ovaj modul obuhvata decu starosti od 2 do 4 godine. Sličan modul je uključen u Upitnik za decu od 5 do 17 godina.

UCF1. *Proverite UB2: Starost deteta?*

Ukoliko je dete starosti 2-4 godine, nastavite sa pitanjem UCF2. Ukoliko dete ima 0 ili 1 godinu, pređite na sledeći modul.

Oblasti funkcionisanja obuhvaćene u Upitniku za dete mlađe od 5 godina podrazumevaju: vid, sluh, hod, dobru motoriku, razumevanje drugih i razumevanje od strane drugih, učenje, igranje i kontrolu ponašanja.

Domen vida: Svrha ovog domena je da se identifikuju deca koja imaju različit nivo poteškoća sa vidom. Poteškoće u vidu uključuju: problem sa mogućnošću da se stvari vide po danu ili po noći; da se vide stvari koje su blizu ili daleko; smanjena mogućnost vida na jednom ili na oba oka ili ograničeni periferni vid.

Vid se uglavnom procenjuje kroz upotrebu korektivnih sočiva, ukoliko se ova sočiva koriste. Pod korektivnim sočivima podrazumevaju se stakla za naočare ili kontaktna sočiva.

Pitanje o vidu prilikom upotrebe naočara ili kontaktnih sočiva se postavlja samo ukoliko ih dete koristi. U mnogim zemljama, upotreba naočara ili kontaktnih sočiva je široko rasprostranjena, tako da bi pitanja o tome kako dete vidi bez naočara ili kontaktnih sočiva oduzelo dragoceno vreme, a ne bi pružilo mnogo korisnih informacija. Upotreba naočara koje ne ispravljaju vid i dalje će se smatrati poteškoćom sa vidom, kao i kod slučaja poteškoće sa vidom kada se ne nose naočare. Najefikasniji način da se razjasni ovaj problem je da se prvo postavi pitanje da li dete nosi naočare ili kontaktna sočiva a nakon toga da se pita kako dete, ako ih nosi, vidi sa njima. Ako dete ne nosi naočare ili kontaktna sočiva, dodatna pitanja o ovim pomagalima se ne postavljaju.

Domen sluha: Cilj ovog domena je identifikovanje dece koja ne čuju ili imaju neki problem sa sluhom. To uključuje: oštećen sluh na jednom ili oba uha; nemogućnost da dete čuje u bučnom okruženju ili nerazlikovanje zvukova iz različitih izvora. Pitanja se ne odnose na decu koja mogu da čuju zvuke, ali ih ili ne razumeju ili ignorišu šta im se kaže. Ti koncepti su obuhvaćeni u domenu komunikacije.

Kao i kod vida, i sluh se procenjuje kroz upotrebu slušnih aparata ukoliko se koriste. Poznato je da slušni aparati nisu toliko uspešni u poboljšanju sluha kao naočare u poboljšanju vida i da nisu u širokoj primeni. Stoga, pitanja o sluhu su koncipirana na isti način kao pitanja za vid; prvo se ispitaniku postavi pitanje da li dete koristi slušni aparat, a onda se pita da li dete kada koristi slušni aparat ima poteškoća sa sluhom. Ako dete ne koristi slušni aparat, dodatna pitanja o upotrebi slušnih aparata se izostavljaju.

Domen hoda: Cilj ovog domena je identifikacija dece sa različitim stepenom ukupnih motoričkih poteškoća. Hodanje je dobar pokazatelj ukupne motoričke sposobnosti jer iziskuje kombinaciju snage, ravnoteže i sposobnosti koordinacije pokreta tela u odnosu na gravitaciju, i predstavlja glavni vid kretanja ljudi i prelazaka distanci bez upotrebe pomagala.

Ako dete koristi pomagalo za hoda, serija pitanja beleži sposobnost deteta da hoda sa ili bez svog pomagala.

Pitanja u domenu hoda se razlikuju za decu od 2 do 4 godine, jer mlađa deca i dalje mogu biti u procesu razvijanja izdržljivosti u hodanju i možda nisu voljna da hodaju na duže razdaljine. Sa

razvojne tačke gledišta očekivano je da dete starosti 2 godine može samostalno da hoda. Dakle, pitanje se odnose na fizičku aktivnost (hodanje), a ne na razdaljinu.

Domen dobre motorike: Svrha ovog domena je identifikovanje dece sa poteškoćama u koordinaciji malih mišićnih pokreta (tj. poteškoće u finoj motorici).

Podizanje malih predmeta (npr. kliker, dugme, kamenčić) je dobar pokazatelj osnovnih preciznih motoričkih sposobnosti jer zahteva kombinaciju jačine stiska, motoričku kontrolu i spretnost ruku. Ovi pokazatelji precizne motorike su odabrani jer se, pri uobičajenom razvoju, očekuje da deca do starosti od oko 12 meseci mogu da podižu male predmete koristeći kažiprst i palac. Način na koji dete podiže predmet nije definisan u pitanju jer dete uzrasta između 2 i 4 godine može na značajno različite načine da podiže predmet.

Domen komunikacije/razumevanja: Svrha ovog domena je identifikovanje dece koja imaju poteškoće u razmeni informacija ili ideja sa drugim licima kod kuće, u školi ili široj zajednici kroz upotrebu govora. Ako dete ne govori i ako mu nisu dostupni odgovarajući servisi biće mu veoma teško da komunicira, posebno van kruga uže porodice.

Postoje dva važna aspekta komunikacije koja se mere u ovom modulu: razumevanje drugih (primanje poruka/receptivna komunikacija) i razumevanje od strane drugih (ekspresivna komunikacija).

Za decu starosti 2-4 godine, istraživanje se odnosi i na receptivnu komunikaciju (da li (*ime*) ima poteškoća da Vas razume?) i na ekspresivnu komunikaciju (kada (*ime*) govori, da li ima poteškoće da ga/je Vi razumete?).

Domen učenja: Pitanja u ovom domenu identifikuju decu sa saznajnim (kognitivnim) poteškoćama koje otežavaju učenje.

Pitanje za decu starosti 2-4 godine je kreirano tako da identifikuje napredak deteta kroz rane stadijume učenja – sposobnost da uči.

Domen igranja: Cilj ovog pitanja je da se identifikuje poteškoća u igri kod deteta koja je povezana sa nekom funkcionalnom poteškoćom. Igranje je kompleksna oblast jer uključuje nekoliko funkcionalnih kapaciteta, od vida do spoznaje. Takođe, na njega veoma utiče i detetovo okruženje.

Igranje se smatra jednom od najvažnijih aktivnosti za razvoj male dece. Bilo da se igra samo ili u društvu, detetova sposobnost da se igra je temelj u razvoju društvenih, emocionalnih, saznajnih i fizičkih veština.

Domen kontrola ponašanja: Svrha ovog pitanja je identifikovanje dece sa poteškoćama u ponašanju koje ograničavaju njihovu sposobnost interakcije sa drugim ljudima na odgovarajući način. Kod male dece to uključuje šutiranje, ujedanje i udaranje.

Pošto sva deca u nekom trenutku mogu ispoljiti neke poteškoće u ponašanju, pitanju prethodi fraza “u poređenju sa decom istog uzrasta” i ponuđeni odgovori daju sliku o stepenu do koga se ispoljeno ponašanje, po mišljenju majke ili staratelja, smatra preteranim.

Modul počinje pitanjima kojima saznajemo da li dete nosi naočare ili kontaktna sočiva, koristi slušni aparat ili koristi pomagala ili nečiju pomoć tokom hodanja.

UCF2. Želim da Vam postavim nekoliko pitanja o poteškoćama koje (*ime*) možda ima. Da li (*ime*) nosi naočare ili kontaktna sočiva?

UCF3. Da li (*ime*) koristi slušni aparat?

UCF4. Da li (*ime*) koristi bilo kakvu opremu ili mu/joj se pruža pomoć da hoda?

Zatim, sledeće pitanje priprema ispitanika za već definisane kategorije odgovora.

UCF5. U narednim pitanjima zamoliću Vas da odgovorite tako što ćete izabrati jedan od četiri moguća odgovora. Za svako od pitanja, da li biste rekli da (*ime*): 1) nema poteškoća, 2) ima neke poteškoće, 3) dosta poteškoća, ili 4) da (on/ona) ne može uopšte.

Ponovite kategorije odgovora tokom pojedinačnih pitanja kad god ispitanik ne koristi kategoriju odgovora: **Setite se četiri moguća odgovora: Da li biste rekli da (*ime*): 1) nema poteškoća, 2) ima neke poteškoće, 3) dosta poteškoća, ili 4) da (on/ona) ne može uopšte?**

UCF6. Proverite UCF2: Da li dete nosi naočare ili kontaktna sočiva?

Ukoliko dete nosi naočare ili kontaktna sočiva, postavite pitanje UCF7A. Ukoliko ih ne nosi, postavite pitanje UCF7B.

UCF7A. Kada nosi svoje naočare ili kontaktna sočiva, da li (*ime*) ima poteškoća sa vidom?

UCF7B. Da li (*ime*) ima poteškoća sa vidom?

UCF8. Proveriti UCF3: Da li dete koristi slušni aparat?

Ukoliko dete koristi slušni aparat, postavite pitanje UCF9A. Ukoliko ne koristi, postavite pitanje UCF9B.

UCF9A. Kada koristi svoj slušni aparat, da li (*ime*) ima poteškoća da čuje zvukove kao što su ljudski glasovi ili muzika?

UCF9B. Da li (*ime*) ima poteškoća da čuje zvukove kao što su ljudski glasovi ili muzika?

UCF10. Proveriti UCF4: Da li dete koristi bilo kakvu opremu ili mu/joj se pruža pomoć da hoda?

Ukoliko dete koristi opremu ili mu/joj se pruža pomoć dok hoda, postavite pitanje UCF11. Ukoliko ne koristi opremu i ne pruža mu/joj se pomoć, idite na pitanje UCF13.

UCF11. Bez upotrebe svoje opreme ili pomoći, da li (*ime*) ima poteškoća sa hodanjem?

UCF12. Kada koristi svoju opremu ili pomoć, da li (*ime*) ima poteškoća u hodanju?

UCF13. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća u hodanju?

UCF14. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća da svojom rukom podiže male predmete?

UCF15. Da li (*ime*) ima poteškoća da Vas razume?

UCF16. Kada (*ime*) govori, da li imate poteškoća da ga/je razumete?

UCF17. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća u učenju?

UCF18. U poređenju sa decom istog uzrasta, da li (*ime*) ima poteškoća prilikom igranja?

UCF19. U poređenju sa decom istog uzrasta, koliko (*ime*) šutira, grize ili udara drugu decu ili odrasle?

Imajte na umu da su kategorije odgovora za ovo pitanje drugačije u odnosu na prethodna pitanja. Četiri moguća odgovora su: **Da li biste rekli: 1) uošte ne, 2) manje, 3) isto, 4) više ili 5) mnogo više?**

MODUL BD - DOJENJE I ISHRANA DETETA

BD1. Proverite UB2: Starost deteta?

Ukoliko dete ima 0, 1 ili 2 godine, obeležite odgovarajuću šifru i nastavite sa BD2. Ako to nije slučaj (odnosno, ako dete ima 3 ili 4 godine), obeležite odgovarajuću šifru i pređite na sledeći modul.

BD2. Da li je (*ime*) ikada dojen/a?

Ovde se postavlja pitanje da li je dete ikada bilo dojeno. Podrazumeva se bilo koji način dojenja – nije neophodno da to bude majka/starateljka. Izmuženo mleko, ukoliko je davano detetu, takođe treba ovde uvrstiti. Ukoliko je dete mlađe od 2 godine, postoji mogućnost da ste ovo pitanje postavili i prilikom popunjavanja Upitnika za ženu.

Obeležite šifru koja se odnosi na odgovor. Pređite na sledeće pitanje ako je dete bilo dojeno (šifra „1“). Ako dete nikada nije bilo dojeno, obeležite „2“ i pređite na BD3A. Pređite na BD3A i u slučaju da ispitanik kaže da „Ne zna“ (šifra „8“).

BD3. Da li se (*ime*) još doji?

„Dojenje“ se definiše kao dojenje deteta najmanje jednom dnevno. Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

U pitanjima od BD4 – BD9 se pita na koji način i čime je dete hranjeno u prethodna 24 sata. Svrha ovih pitanja je da se utvrdi koje tečnosti ili hrana su davani detetu. Potrudite se da ispitanik razume pitanje, a posebno šta se podrazumeva pod „juče, tokom dana ili noći“.

Primetite da postoji mogućnost da je dete hranjeno izvan domaćinstva kada majka ili staratelj nisu bili u blizini. Ako majka/staratelj zna šta je davano detetu prilikom njenog/njegovog odsustva, trebalo bi da i to zabeležite.

Ako majka/staratelj kaže da „Ne zna“, probajte da postavite dodatno pitanje, ali ako je odgovor i dalje isti jer je dete hranjeno kada majka ili staratelj nisu bili u blizini, obeležite „8“ za „Ne zna“.

Imajte na umu da se za mleko, adaptirano mleko za bebe, jogurt/kiselo mleko i čvrstu/polučvrstu ili mekanu hranu, takođe postavlja pitanje o tome koliko puta je dete uzimalo tu hranu.

BD3A. Proverite UB2: Starost deteta?

Ukoliko dete ima 0 ili 1 godinu nastavite sa pitanjem BD4. Ukoliko dete ima 2 godine pređite na sledeći modul.

BD4. Da li je (*ime*) juče, tokom dana ili noći, pio/pila nešto iz flašice sa cuclom?

Obeležite šifru koja se odnosi na odgovor.

BD5. Da li je (*ime*) juče, tokom dana ili noći, pio/pila ORS (oralni rastvor za rehidraciju)?

Oralni rastvor za rehidraciju je finansijski pristupačan rastvor koji se može pripremiti kod kuće, a sastoji se od šećera, soli i vode, i može da smanji gubitak tečnosti kod dece koja imaju dijareju ili se može kupiti kao gotov proizvod u apoteci (Orosal, Nelit i sl). Ponekad se rastvor može dobiti i od zdravstvenog radnika.

Obeležite šifru koja se odnosi na odgovor.

BD6. Da li je (*ime*) juče, tokom dana ili noći, uzimao/uzimala dodatne vitamine, minerale ili neke lekove?

Obeležite šifru koja se odnosi na odgovor.

BD7. Želim da Vas pitam o svim drugim tečnostima koje je (*ime*) možda uzimao/uzimala juče tokom dana ili noći. Molim Vas da obuhvatite i tečnosti uzete izvan Vašeg doma.

Da li je (*ime*) juče, tokom dana ili noći, pio/pila (*naziv tečnosti*):

Obeležite šifre koje se odnose na odgovor.

[A] Običnu vodu?

[B] Sok ili voćne napitke?

[C] Bistru supu?

Ovde treba uključiti supu koja ne sadrži komade mesa, povrća ili druge hrane.

[D] Adaptirano mleko za bebe (Bebelac, Aptamil, Impamil, Hipp, Nestle i sl.)?

Ako je odgovor „Da“, obeležite šifru „1“ i pitajte **[D1]: Koliko puta je (*ime*) pio/pila adaptirano mleko za bebe?**

- Ako je odgovor 7 ili više puta, unesite „7“.
- Ako ispitanik ne zna, unesite „8“.

Ako je odgovor „Ne“ obeležite šifru „2“, za „NZ“ obeležite šifru „8“ i u oba slučaja pređite na pitanje BD7[E].

[E] Mleko životinjskog porekla, kao što je sveže mleko, konzervirano ili mleko u prahu?

Ako je odgovor „Da“, obeležite šifru „1“ i pitajte **[E1]: Koliko puta je (*ime*) pio/pila mleko?**

- Ako je odgovor 7 ili više puta, unesite „7“.
- Ako ispitanik ne zna, unesite „8“.

Ako je odgovor „Ne“ obeležite šifru „2“, za „NZ“ obeležite šifru „8“ i u oba slučaja pređite na pitanje BD7[X].

[X] Neku drugu tečnost?

Kategorije od [A] do [E] predstavljaju različite vrste tečnosti koje su mogle da budu date detetu. Poslednja kategorija predstavlja dodatnu proveru da nijedna vrsta tečnosti nije izostavljena.

Ukoliko ispitanik u okviru ove poslednje kategorije navede određenu tečnost, proverite da li navedena tečnost pripada nekoj od prethodno pomenutih kategorija.

Samo u slučaju da tečnost ne pripada gore navedenim kategorijama ili u slučaju da ne možete da odlučite gde tečnost pripada, obeležite šifru „1“ za „Da“ i unesite naziv tečnosti u pitanju **[X1]**.

Važno je da „drugu tečnost“ navodite veoma pažljivo. Na primer, ako majka/staratelj kaže da je dete uzimalo čaj dan pre, morate proveriti da li je taj čaj bio sa mlekom ili je bio napravljen samo sa vodom. Ove detalje morate navesti prilikom unosa (npr. čist čaj/bez mleka ili čaj sa mlekom).

Ako je ova druga tečnost sadržala mleko, takođe ćete morati da pitate koja količina mleka je bila uključena. Ako je čaj ili drugi napitak bio napravljen sa puno mleka (više od pola ukupne količine napitka), mora ćete ovo uključiti u BD7 [E] i pitati koliko puta su imali mlečni čaj (ili drugi napitak) u poslednjem danu.

BD8. Sada želim da Vas pitam o svoj hrani koju je (*ime*) uzimao/uzimala juče, tokom dana ili noći. Molim Vas da obuhvatite i hranu pojedenu izvan Vašeg doma. Razmislite kada se (*ime*) probudio/la juče. Da li je u to vreme jeo/la bilo šta?

Ako je odgovor „Da“ pitajte: Molim Vas recite mi šta je sve (*ime*) jeo/jela u to vreme. Pitajte: Još nešto? Obeležite odgovore koristeći grupe hrane navedene ispod.

Šta je radio/la (*ime*) posle toga? Da li je u to vreme (on/ona) jeo bilo šta?

Ponovite ovaj set pitanja, obeležite odgovore po grupama za hranu, sve dok ispitanik ne kaže da je dete otišlo na spavanje do sledećeg jutra.

Za svaku grupu hrane koja nije pomenuta gore, pitajte:

Samo da potvrdimo, da li je (*ime*) jeo/jela (*stavke grupe hrane*) juče tokom dana ili noći?

[A] Jogurt/Kiselo mleko napravljen/o od životinjskog mleka?

Ako je odgovor „Da“, obeležite šifru „1“ i pitajte [A1]: **Koliko puta je (*ime*) pio/pila ili jeo/jela jogurt/kiselo mleko?**

- Ako je 7 ili više puta, unesite „7“.
- Ako ispitanik ne zna, unesite „8“.

Imajte na umu da tečni jogurt (jogurt koji se pije) treba biti obuhvaćen pitanjem BD7[E] ili BD7[X], u zavisnosti od sadržaja mleka.

[B] Bilo koju dečju kašicu (Baby King, Milupa, Hipp, Nestle i sl.)?

[C] Hleb, pirinač, testeninu, palentu, griz ili drugu hranu od žitarica?

[D] Bundevu ili šargarepu koji su žuti ili narandžasti unutra?

[E] Krompir, paškanat, repu ili drugu hranu pripremljenu od korenastog povrća koje je unutra belo?

[F] Spanać, blitvu, kelj, brokoli ili drugo tamno zeleno zeljasto povrće?

[G] Svežu ili sušenu kajsiju, zrelu dinju koja je narandžasta unutra ili sirove višnje?

[H] Drugo voće ili povrće kao što su banane, jabuke, grožđe, paradajz, krastavac, karfiol i sl?

[I] Džigericu, bubrege, srce ili druge iznutrice?

[J] Meso, kao što je teletina/junetina, svinjetina, jagnjetina, jaretina, piletina ili ćuretina ili kobasice napravljene od ovih vrsta mesa?

[K] Jaja?

[L] Ribu?

[M] Pasulj, grašak, sočivo ili orašaste plodove (orahe, bademe) ili hranu pripremljenu od ovih namirnica?

[N] Sir ili druge mlečne proizvode, napravljene od životinjskog mleka?

[X] Drugu čvrstu, polučvrstu ili mekanu hranu?

Kategorije od [A] do [N] treba da obuhvate različite vrste hrane. Poslednja kategorija predstavlja sigurnost da nijedna vrsta hrane koja je data detetu nije izostavljena. Ukoliko ispitanik u okviru ove poslednje kategorije navede određenu vrstu hrane, proverite da li navedena vrsta hrane pripada nekoj od prethodno pomenutih kategorija. Samo u slučaju da hrana ne pripada gore navedenim kategorijama ili u slučaju da ne možete da odlučite kojoj kategoriji hrana pripada, obeležite „1“ i unesite naziv hrane u pitanju [X1]. Tipični primeri hrane koje treba ovde navesti su čokolade i slatkiši.

BD9. Koliko puta je (*ime*) juče, tokom dana ili noći jelo čvrstu, polučvrstu ili mekanu hranu?

Unesite koliko je puta dete jelo čvrstu, polučvrstu ili mekanu hranu. Ako je dete jelo 7 ili više puta, unesite „7“.

- Tu spadaju različite vrste obroka, počevši od glavnog obroka pa sve do male užine (na primer krišku/parče voća ili komad hleba).
- Međutim, tečnosti i veoma male užine kao što su zalogaj ili dva koje je dete uzelo od nekog drugog se ne računaju.

U slučaju da majka/staratelj ne zna koliko je puta dete juče, tokom dana ili noći jelo čvrstu, polučvrstu ili mekanu hranu obeležite šifru „8“ za „Ne zna“.

Ako je BD8[A] „Da“, budite sigurni da odgovor ovde uključuje i broj puta unet za jogurt u BD8[A1].

MODUL IM - VAKCINACIJA

Ovaj modul se koristi radi pribavljanja podataka za decu starosti od 0, 1 i 2 godine koja su primila vakcine protiv tuberkuloze (BCG), difterije, tetanusa, velikog kaslja (DTP), dečije paralize (polio vakcina), malih boginja, zaušaka i crvenke odnosno rubele (MMR) kao i druge vakcine.

IM1. Proverite UB2: Starost deteta?

Ukoliko dete ima 0, 1 ili 2 godine, pređite na sledeće pitanje, međutim ukoliko dete ima 3 ili 4 godine pređite na sledeći modul.

IM2. Da li imate vakcinalni karton, dokument o vakcinaciji u privatnoj zdravstvenoj ustanovi, otpusnu listu iz porodilišta ili neki drugi dokument u kome su upisane vrste vakcina koje je (*ime*) primio/pimila?

Ako ispitanik kaže da ima karton o izvršenoj vakcinaciji deteta, zatražite da ga vidite ukoliko ga niste pribavili na početku anketiranja.

U nekim slučajevima, ispitanik možda neće biti spreman da traži vakcinalni karton, misleći da žurite. Podstaknite ispitanika da potraži vakcinalni karton deteta. Veoma je važno da dobijete pisani dokument sa istorijom vakcinacije deteta. Zato budite strpljivi ukoliko ispitanik mora da traži karton.

Ukoliko ispitanik nema vakcinalni karton deteta, ali poseduje drugi dokument u kome su upisane vrste vakcina koje je dete primilo (npr. knjižica sa zabeleženim posetama bolnici), zamolite ispitanika da vam dâ taj drugi dokument da pogledate.

- Ukoliko ispitanik ima samo vakcinalni karton, obeležite šifru „1“ i pređite na pitanje IM5.
- Ukoliko za dete postoji samo drugi dokument obeležite šifru „2“ i nastavite sa sledećim pitanjem.
- Ukoliko ispitanik ima i karton i drugi dokument obeležite šifru „3“ i pređite na pitanje IM5.
- U slučaju da ispitanik nema ni karton ni dokument u kome su evidentirane primljene doze vakcina za dete obeležite šifru „4“ i pređite na sledeće pitanje.

IM3. Da li ste ikada imali vakcinalni karton ili dokument o vakcinaciji u privatnoj zdravstvenoj ustanovi za (*ime*)?

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor i pređite na pitanje IM4.

IM4. Proverite IM2:

Ukoliko ispitanik ima samo drugi dokument (IM2=2), pređite na sledeće pitanje. Ukoliko ispitanik nema ni vakcinalni karton ni drugi dokument (IM2=4) pređite na pitanje IM11.

IM5. Mogu li da pogledam vakcinalni karton i/ili drugi dokument?

Obeležite odgovarajuću šifru. Ukoliko nijedan dokument nije pokazan pređite na pitanje IM11.

IM6.

Pitanje IM6 ćete popuniti na osnovu detetovog vakcinalnog kartona. Ukoliko u domaćinstvu postoji više dece mlađe od 5 godina koja ispunjavaju uslov za Upitnik za dete mlađe od 5 godina, budite pažljivi prilikom unosa podataka, tj. vodite računa da uneste informacije za određeno dete u odgovarajući upitnik.

- Unesite datume svake vakcinacije iz kartona ili dokumenta u predviđena polja u IM6, kolona „Datum vakcinacije“.
- Ukoliko je u kartonu upisan samo deo datuma, unesite „98“ za „Ne zna“ u koloni za koju nisu obezbeđeni podaci. Na primer, ukoliko je navedeni datum jul 2015. godine, upisaćete „98 za „Dan“, „07“ za „Mesec“ i „2015“ za „Godina“.
- Unesite „44“ u kolonu „Dan“ ukoliko karton pokazuje da je vakcina data, (npr. samo je štiklirano da je vakcina data), ali datum nije evidentiran. Ostavite kolone „Mesec“ i „Godina“ prazne.
- Međutim, ukoliko je npr. evidentiran datum davanja DTP vakcine (od strane državne zdravstvene ustanove), dok je za polio vakcinu samo štiklirano da je data, možete uneti datum davanja DTP vakcine na mestu predviđenom za polio, pošto ovo ukazuje da su vakcine date istog dana.

Molimo vas da ovo svakako potvrdite sa ispitanikom.

Što se tiče vakcina navedenih u modulu, ukoliko u vakcinalnom kartonu nema podataka koji pokazuju da je vakcina data, ostavite redove za tu vakcinu prazne.

Upamtite da vakcine u kartonu mogu biti navedene različitim redosledom od onog koji se pojavljuje u upitniku. Potrudite se da pažljivo pregledate karton. Vodite računa da unesete tačne datume.

Pored upisivanja datuma vakcinisanja u karton, neke zdravstvene ustanove takođe upisuju i (zakazane) datume kada bi deca trebalo da se dovedu na svoje naredne vakcinacije. Budite veoma pažljivi da ne evidentirate datum zakazanog termina za vakcinaciju, kao datum vakcinisanja. Moguće je da je termin za vakcinaciju bio zakazan, ali da dete nikada nije primilo vakcinu. Unesite samo datume kada su vakcine zaista date, a ne datume zakazanih termina. Budite strpljivi i pažljivo pročitajte karton. Veoma je važno da podatke o izvršenoj vakcinaciji precizno unesete iz kartona u upitnik. Vodite računa da datumi koje čitate iz kartona i unosite u upitnik budu logični, tj. da budu u skladu sa kartonom vakcinacije. To znači da treba da obratite pažnju na vakcine koje se obično daju istovremeno, kao i na razmake između dve doze jedne vakcine.

Pošto završite unos podataka iz kartona u upitnik, pređite na pitanje IM7.

IM7. Proverite IM6. Da li su sve vakcine (od BCG do PCV R1) evidentirane ?

Ako su sve vakcine evidentirane, obeležite šifru „1“ i pređite na sledeći modul. Ukoliko je odgovor „Ne“, obeležite šifru „2“ i nastavite sa sledećim pitanjem. Da bi neke od vakcina mogle biti primljene, potrebno je da dete bude određene starosti. Iz ovog razloga moguće je da neko dete nije primilo jednu ili više navedenih vakcina (npr. novorođeno dete ne može da primi veći broj navedenih vakcina).

Kalendar obavezne vakcinacije u Republici Srbiji sastavni je deo ovog Uputstva i nalazi se u Prilogu.

IM9. Pored onoga što je evidentirano u ovom kartonu/dokumentu, da li je (*ime*) primio/primila druge vakcine?

Moguće je da neke od vakcina koje je dete primilo nisu evidentirane. Na primer, možda je ispitanik zaboravio da odnese karton u zdravstvenu ustanovu, ili je možda osoba koja je davala vakcinu detetu zaboravila da obeleži vakcinaciju.

- Preporučljivo je da zajedno sa ispitanikom pročitate vakcinalni karton, pri čemu možete koristiti Kalendar obavezne vakcinacije u Republici Srbiji kako biste pomogli ispitaniku da se priseti.

Ako je odgovor „Ne“ ili „Ne zna“, obeležite odgovarajuću šifru i pređite na sledeći modul. Ukoliko je odgovor „Da“, obeležite šifru „1“ samo ako ispitanik pomene vakcine koje su navedene u upitniku. Možete se pozvati na informacije dobijene putem vakcinalnog kartona kako biste bili sigurni da majka/staratelj misli na te vakcine.

IM10. Vratite se na IM6 i postavljajte pitanja u vezi sa tim drugim vakcinama.

Vratite se na pitanje IM6 i pitajte za navedene vakcine. Unesite „66“ u kolonu „Dan“ u pitanju IM6, a kolone za mesec i godinu ostavite prazne. Na primer, ukoliko su dve doze DTP vakcine evidentirane u kartonu, a dete je primilo još jednu dozu koja nije evidentirana, potrebno je upisati „66“ u kolonu „Dan“ za vakcinu DTP3.

Nemojte tražiti od ispitanika da datume navodi iz sećanja. Unesite datum samo ako vam je na raspolaganu karton ili drugi dokument koji sadrži datume primljenih doza vakcina.

Kada završite, za vakcine koje nisu primljene, a navedene su u pitanju IM6, unesite „00“ u prvu kolonu (Dan).

Nakon što ste postavili dodatna pitanja u vezi sa drugim vakcinama, pređite na sledeći modul.

Pitanja od IM11 do IM26 se postavljaju samo majkama/starateljima dece koja nemaju vakcinalne kartone ili dece čiji vakcinalni kartoni nisu dati na uvid.

IM11. Da li je (*ime*) ikada vakcinisan/a kako bi se sprečilo obolevanje od određene zarazne bolesti?

Ovde se ne podrazumevaju injekcije za lečenje određenih bolesti – antibiotici, lek protiv malarije, itd. – već samo vakcine.

Obeležite šifru koja se odnosi na dati odgovor.

IM14. Da li je (*ime*) ikada primio/primila vakcinu protiv tuberkuloze (BCG), odnosno injekciju u levu ruku ili rame koja obično ostavlja ožiljak?

Obeležite šifru na osnovu ispitanikovog odgovora.

Ovo je vakcina koja se daje prilikom otpuštanja iz porodilišta i koja štiti od tuberkuloze.

Ukoliko iz nekih razloga nije data u porodilištu može se dati u domu zdravlja najkasnije do navršenih 12 meseci života.

IM15A. Da li je (*ime*) ikad primio/primila vakcinu protiv Hepatitisa B, odnosno injekciju u butinu kako bi se sprečilo da dobije Hepatitis B (zarazna žutica B)?

Obeležite šifru na osnovu ispitanikovog odgovora.

Prva doza ove vakcine daje se u prvih 24 h od rođenja u porodilištu. Druga doza daje se mesec dana nakon prve doze, prilikom prvog sistematskog pregleda kod izabranog pedijatra. Treća doza daje se šest meseci nakon prve odnosno pet meseci nakon druge doze. Daje se u predeo natkolenice, na spoju prednjeg i spoljašnjeg dela.

IM15B. Da li je prva hepatitis B vakcina primljena u porodilištu u roku od 24h po rođenju?

Obeležite šifru koja se odnosi na odgovor.

IM15C. Koliko puta je (*ime*) primio/primila vakcinu protiv hepatitisa B?

Unesite broj na predviđenom mestu.

IM20. Da li je (*ime*) ikada primio/primila kombinovanu petovalentnu vakcinu – odnosno injekciju koja se daje u butinu koja sprečava (njegovo/njeno) obolevanje od tetanusa, velikog kašlja, difterije, dečje paralize i oboljenja koja izaziva hemofilus influenza tip b?

Postavite dodatno pitanje ukazujući da se petovalentna vakcina obično daje na predlog pedijatra ili zahtev roditelja i da sprečava obolevanje od dečje paralize, difterije, tetanusa, velikog kašlja i oboljenja izazvanih bakterijom Hib.

Obeležite šifru na osnovu ispitanikovog odgovora. Ako je odgovor „Da“ pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor „Ne“ ili „Ne zna“, pređite na pitanje IM21B.

Ovo je vakcina koja štiti od pet bolesti (dečija paraliza, difterija, tetanus, veliki kašalj i oboljenja koja izaziva bakterija hemofilus influenza tip b) i najčešće se daje u butinu.

Vakcinaciju treba započeti u trećem mesecu (nakon navršena 2 meseca) života deteta i daju se tri doze (do navršenog 6. meseca života). Revakcina se daje u drugoj godini života.

IM21. Koliko puta je (*ime*) primio/primila kombinovanu petovalentnu vakcinu?

Unesite broj na osnovu ispitanikovog odgovora. Ukoliko je odgovor „Ne zna“ obeležite šifru „8“.

IM21A. Proverite IM21: Koliko puta je dete primilo kombinovanu petovalentnu vakcinu?

Obeležite šifru „1“ ukoliko je dete primilo 1, 2 ili 3 puta petovalentnu vakcinu, u suprotnom obeležite šifru „2“ i pređite na pitanje IM22.

IM21B. Da li je (*ime*) ikada primio/primila:

[A] Oralnu polio vakcinu (OPV) - vakcinu u obliku kapi koje se daju u usta da bi se zaštitio/zaštitila od dečje paralize?

[B] Inaktivisanu polio vakcinu (IPV) - odnosno injekciju u butinu ili rame da bi se zaštitio/zaštitila od dečje paralize?

Obeležite odgovarajuće šifre za sve ponuđene odgovore. Obeležite šifru „1“ za „Da“, „2“ za „Ne“ i „8“ za „Ne zna“.

Polio vakcina je vakcina koja štiti od dečje paralize. Postoje dva tipa vakcine protiv dečje paralize: OPV - oralna ili živa vakcina koja se daje u obliku kapi direktno u usta deteta i IPV - inaktivisana vakcina koja se daje injekcijom. Daju se tri doze vakcine u prvoj godini života, a vakcinaciju treba započeti nakon navršena dva meseca života. Revakcina se daje u drugoj godini života.

IM21C. Proverite IM21B: Da li je dete ikada primilo oralnu ili inaktivisanu polio vakcinu?

Obeležite šifru „1“ za „Da“ ukoliko je dete primilo bilo koju od vakcina navedenih u pitanju IM21B tj. ako je IM21B[A]=1 ili IM21B[B]=1. U suprotnom obeležite šifru „2“ za „Ne“ i pređite na pitanje IM21E.

IM21D. Koliko puta je (*ime*) primio/primila vakcinu protiv dečje paralize?

Budite sigurni da se odgovor ovde odnosi na ukupan broj vakcina protiv dečje paralize koje je dete primilo, uključujući i oralne i inaktivisane polio vakcine.

Unesite broj na osnovu ispitanikovog odgovora. Ukoliko je odgovor „Ne zna“ obeležite šifru „8“.

IM21E. Da li je (*ime*) ikada primio/primila DTP vakcinu, injekciju u butinu ili nadlakticu kako bi se sprečilo da dobije tetanus, veliki kašalj i difteriju?

Postavite dodatno pitanje ukazujući da se DTP vakcina gotovo uvek daje u isto vreme kada i vakcina protiv dečje paralize (polio vakcina).

Obeležite šifru na osnovu ispitanikovog odgovora. Ako je odgovor „Da“ pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor „Ne“ ili „Ne zna“, pređite na pitanje IM21G. Ovo je vakcina koja se daje u prvoj godini života u tri doze, u nadlakticu ili butinu, dok se revakcina daje u drugoj godini života.

IM21F. Koliko puta je (ime) primio/primila DTP vakcinu?

Unesite broj na osnovu ispitanikovog odgovora. Ukoliko je odgovor „Ne zna“ obeležite šifru „8“.

IM21G. Da li je (ime) ikada primio/primila Hib vakcinu – odnosno injekciju u butinu kako bi se sprečilo da dobije meningitis/pneumoniju ili drugo oboljenje izazvano bakterijom hemofilus influenzae tip b?

Postavite dodatno pitanje, ukazujući da se Hib vakcina gotovo uvek daje u isto vreme kada i polio i DTP vakcine.

Obeležite šifru na osnovu ispitanikovog odgovora. Ako je odgovor „Da“ pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor „Ne“ ili „Ne zna“, pređite na pitanje IM22.

Ovo je vakcina koja se daje u prvoj godini života u tri doze, u nadlakticu ili butinu dok se revakcina daje u drugoj godini života.

IM21H. Koliko puta je (ime) primio/primila Hib vakcinu?

Unesite broj na osnovu ispitanikovog odgovora. Ukoliko je odgovor „Ne zna“ obeležite šifru „8“.

IM22. Da li je (ime) ikada primio/primila vakcinu protiv Pneumokoka – vakcina koja sprečava oboljenja izazvana bakterijom pneumokoka, uključujući infekcije ušiju i meningitis?

Dodatno objasnite da se vakcina protiv Pneumokoka obično daje u isto vreme kada i Petovalentna vakcina.

Obeležite šifru na osnovu ispitanikovog odgovora. Ako je odgovor „Da“ pređite na sledeće pitanje. Ukoliko je odgovor „Ne“ ili „Ne zna“, pređite na pitanje IM26.

Ova vakcina od prvog marta 2018. godine ulazi u sistem redovne vakcinacije u Srbiji i daje se u tri doze počevši od drugog meseca života, do navršenih šest meseci. Godinu dana nakon treće doze daje se revakcina.

IM23. Koliko puta je (ime) primio/primila vakcinu protiv Pneumokoka?

Unesite broj na predviđenom mestu. Ukoliko je odgovor „Ne zna“ obeležite šifru „8“.

IM26. Da li je (ime) ikada primio/primila MMR vakcinu - odnosno injekciju u nadlakticu (u uzrastu od 12 meseci ili više) kako bi se sprečilo da dobije male boginje, rubele ili zauške?

Obeležite na osnovu ispitanikovog odgovora. Ukoliko majka/staratelj konkretno pomene vakcinu protiv boginja, ali govori o injekciji u butinu, prihvatite odgovor kao ispravan i obeležite „1“ za „Da“.

Važno je naglasiti da je to vakcina koja se daje u drugoj godini života (nakon prvog rođendana).

IM28. Uzmite UPITNIK ZA EVIDENCIJU VAKCINACIJA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI za ovo dete. Popunite Informacioni panel za dete.

ZAVRŠETAK POPUNJAVANJA UPITNIKA

Anketiranje je sada završeno, sa izuzetkom za: unos vremena (UF11), odgovore koje treba obeležiti na pitanja o jeziku anketiranja (UF13-UF15) i proveru drugih anketa u domaćinstvu (UF16). Međutim, imajte u vidu da još uvek morate da popunite modul antropometrijski podaci, kao deo ovog upitnika (videti u donjem tekstu).

UF11. Unesite vreme završetka anketiranja.

Unesite sat i minut kada ste završili popunjavanje Upitnika za dete mlađe od 5 godina, primenjujući 24-časovni sistem.

UF13. Jezik na kom je obavljeno anketiranje.

Obeležite jezik na kom je obavljeno anketiranje. Ako ste menjali jezike na računaru za neke delove Upitnika, obeležite jezik koji je najviše korišćen u njemu.

UF14. Maternji jezik lica koje daje odgovore.

Obeležite maternji jezik ispitanika (šifre „1-5”). Ukoliko maternji jezik nije nijedan od navedenih, obeležite šifru „96” i na predviđenom mestu navedite koji je jezik u pitanju.

UF15. Da li je za popunjavanje nekog dela ovog upitnika korišćen prevodilac?

Ukoliko je korišćen prevodilac za ceo upitnik obeležite šifru „1”, ukoliko je korišćen prevodilac za deo upitnika obeležite šifru „2”, a ukoliko nije korišćen obeležite šifru „3”.

UF16.

Obavestite ispitanika da ćete morati da izmerite težinu i visinu deteta pre nego što napustite domaćinstvo i da će kolega doći da izvrši merenje. Uzmite ANTROPOMETRIJSKI MODUL za ovo dete i popunite INFORMACIONI PANEL.

Proverite kolone HL10 i HL20 u Spisku članova domaćinstva, Upitnik za domaćinstvo. Da li je ispitanik majka ili staratelj još nekog deteta od 0 – 4 godine koje živi u ovom domaćinstvu?

Ukoliko je odgovor „Da”, pređite na UF17 u Informacionom panelu za dete mlađe od 5 godina i obeležite „01”. Nakon toga pređite na Upitnik za dete mlađe od 5 godina i počnite anketu sa istim ispitanikom.

Ukoliko je odgovor „Ne” proverite HL6 i kolonu HL20 u Spisku članova domaćinstva, Upitnik za domaćinstvo: Da li je ispitanik majka ili starateljka deteta odabranog za Upitnik za decu 5 – 17 godina u ovom domaćinstvu?

Ako je odgovor „Da” pređite na UF17 u Informacionom panelu za dete mlađe od 5 godina i obeležite „01”. Nakon toga pređite na Upitnik za dete od 5–17 godina i počnite anketu sa ispitanikom.

Ako je odgovor „Ne” pređite na UF17 u Informacionom panelu za dete mlađu od 5 godina i obeležite „01”. Nakon toga završite anketiranje sa ispitanikom i zahvalite mu /joj se na saradnji. Proverite da li postoje drugi upitnici koje treba popuniti u ovom domaćinstvu.

ZAPAŽANJA

Ova stranica Upitnika za dete mlađe od 5 godina rezervisana je za zapažanja/komentare/napomene anketara i supervizora u vezi ankete obavljene za dete mlađe od 5 godina.

MODUL AN - ANTROPOMETRIJSKI PODACI¹

Telesnu težinu i visinu dece mlađe od pet godina treba meriti nakon što se popune svi upitnici za dete mlađe od 5 godina. Međutim, ako neki ispitanici ili deca treba da napuste domaćinstvo pre nego što su popunjeni svi upitnici u domaćinstvu ili ako mora da se dođe u još jednu posetu da bi se anketirao još neki ispitanik, najbolje je izmeriti onu decu koja su prisutna. Najvažnije je da ne propustite da izmerite onu decu koja ispunjavaju uslov.

Merenje telesne visine i težine je obaveza osoba zaduženih za merenje. Svaki terenski tim će imati po jedan komplet opreme za merenje koji se sastoji od visinomera (table za merenje telesne visine/dužine) i vage za merenje telesne težine. Dakle, kada završite popunjavanje upitnika i kada ste spremni da počnete antropometrijska merenja, treba da obavestite svog supervizora i pozovete osobu/osobe zadužene za merenje da vam se pridruže u domaćinstvu, zajedno sa opremom.

Iako će osoba koja vrši merenje biti glavni član tima odgovoran za obavljanje antropometrijskih merenja, ostalo terensko osoblje takođe će proći obuku za merenje telesne težine i visine/dužine dece, kako bi mogli da nastupaju kao pomoćnici osobe koja vrši merenje.

Svakom detetu će biti izmerena telesna težina i visina/dužina, a rezultati će biti evidentirani u upitniku. Vodite računa da se telesna težina i visina/dužina svakog deteta unese u odgovarajući upitnik (koji pripada tom detetu). Procedure za merenje telesne težine i visine/dužine opisane su detaljno u MICS Priručniku za antropometriju. U ovom odeljku daju se samo objašnjenja kako će se određivati šifre za dobijene ishode merenja.

Modul Antropometrija će biti dostupan u štampanom obliku i tek nakon popunjavanja ovog modula u papirnom obliku, anketarka treba da unese podatke (sa papira) u aplikaciju na računaru.

Popunite pitanja od AN1 do AN6 koristeći već prikupljene informacije.

ANTROPOMETRIJA

AN7. Ime i šifra osobe koja vrši merenje:

Treba da na predviđenom mestu unesete ime i trocifreni šifru (identifikacioni broj) osobe koja je obavila merenje. To će biti osoba zadužena samo za merenje (merač).

AN8. Unesite rezultat merenja težine kako je pročitao merač:

Pročitajte ponovo meraču ono što ste uneli i budite sigurni da je merač potvrdio Vaše podatke.

Dete treba da se izmeri u skladu sa uputstvima datim tokom obuke. Unesite tačan broj koji pročitao osoba koja vrši merenje. Ponovite izmerenu vrednost osobi koja vrši merenje, kako biste osigurali da ste dobro čuli. Ukoliko osoba koja vrši merenje odgovori potvrdno, unesite izmerenu vrednost u kilogramima sa jednom decimalom.

Pročitajte zabeležene podatke osobi koja vrši merenje i budite sigurni da vam je on/ona potvrdio tačnost podataka.

Obeležite šifru koja odgovara rezultatu merenja. Ukoliko je razlog „Drugo“, obeležite šifru „99.6“.

Ukoliko dete nije prisutno (šifra „99.3“) pređite na pitanje AN13. Ukoliko dete odbija saradnju (šifra „99.4“) ili ukoliko ispitanik odbija saradnju (šifra „99.5“) pređite na pitanje AN10. U drugim slučajevima obeležite šifru „99.6“ i u predviđeno polje navesti razlog, a zatim pređite na pitanje AN10.

¹ Za više informacija o antropometrijskim tehnikama videti MICS Priručnik za antropometriju.

AN9. Da li je dete bilo minimalno obučeno?

Obeležite odgovarajuću šifru. „Minimalno” znači da je sva odeća skinuta osim lagane odeće kao što je donji veš. Ako dete nije bilo minimalno obučeno, napravite zabelešku o okolnostima i kasnije razgovarajte sa supervizorom.

AN10. Proverite AN4: Starost deteta?

Ukoliko je dete mlađe od dve godine, obeležite šifru „1”, a zatim pređite na pitanje AN11A (merićete dužinu deteta, tj. dete ćete meriti ležeći). Ukoliko je dete starosti 2, 3 ili 4 godine, obeležite šifru „2”, a zatim pređite na pitanje AN11B (merićete visinu deteta, tj. dete ćete meriti stojeći).

AN11A. Dete mlađe od dve godine treba izmeriti u ležećem položaju. Unesite rezultat merenja dužine kako je pročitao merač:
AN11B. Dete starosti 2 ili više godina treba izmeriti u stajaćem položaju. Unesite rezultat merenja visine kako je pročitao merač:

Pročitajte ponovo meraču ono što ste uneli i budite sigurni da je merač potvrdio Vaše podatke.

Unesite dužinu ili visinu deteta tačno onako kako je osoba koja vrši merenje pročitala naglas. Unesite nulu na početku ako je broj centimetara dvocifren. Ponovite naglas izmerenu vrednost osobi koja vrši merenje, kako biste osigurali da ste dobro čuli ili joj pokažite šta ste upisali u upitnik kako bi vam potvrdila tačnost podatka. Ukoliko dete odbija saradnju obeležite šifru „999.4” i pređite na pitanje AN13. Ukoliko ispitanik odbija saradnju obeležite šifru „999.5” i pređite na pitanje AN13. U drugim slučajevima obeležite šifru „999.6” i u predviđeno polje navedite razlog, a zatim pređite na pitanje AN13.

AN12. Kako je dete izmereno? Ležeći ili stojeći?

Obeležite odgovarajuću šifru.

AN13. Unesite današnji datum: Dan/Mesec/Godina.

Unesite današnji datum.

AN14. Da li u domaćinstvu postoji drugo dete mlađe od 5 godina koje nije izmereno?

Ukoliko u domaćinstvu postoji još neko dete koje ispunjava uslov za merenje, obeležite šifru „1” i unesite izmerene vrednosti za sledeće dete u upitnik za to dete.

AN15. Zahvalite se ispitaniku/ci na njegovoj/njenoj saradnji i informišite Vašeg supervizora da ste Vi i merač završili sva merenja u domaćinstvu.

Nakon što završite sva antropometrijska merenja u domaćinstvu, treba da unesete rezultate anketiranja u polje UF9 Informacionog panela za dete, u upitniku svakog deteta mlađeg od 5 godina.

Sakupite sve upitnike za to domaćinstvo i proverite da li su svi identifikacioni brojevi uneti na svakoj strani. U Informacionom panelu za domaćinstvo unesite broj popunjenih upitnika.

Pre nego što napustite prostorije, proverite da li je do kraja popunjen upitnik (uključujući sve module), kao i da nisu ostavljena prazna mesta. Ukoliko postoje praznine na mestima gde se očekuje odgovor, popunite informacije koje nedostaju tako što ćete ispitaniku postaviti ova pitanja ili unesite napomenu na za to predviđeno mesto. Proverite da li su upisani svi identifikacioni brojevi u Informacione panele svakog upitnika. Upitnike dajte svom supervizoru.

ZAPAŽANJA

Poslednja strana Upitnika za dete mlađe od 5 godina rezervisana je za anketarke, supervizore, ili osobe koje vrše merenja, gde mogu da unesu beleške ili zapažanja u vezi sa anketom za dete mlađe od 5 godina.

UPITNIK ZA EVIDENCIJU VAKCINACIJA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI

U nekim zemljama vakcinalni kartoni se uvek čuvaju u zdravstvenim ustanovama i ne daju se majkama/starateljima. U ovim zemljama, timovi na terenu (anketarke i supervizori) posećuju zdravstvene ustanove kako bi prikupili informacije o vakcinaciji iz detetovog vakcinalnog kartona.

Za prikupljanje podataka tokom posete zdravstvenoj ustanovi koristi se papirni upitnik, a zatim je anketarka u obavezi da dobijene informacije iz upitnik unese u aplikaciju za odgovarajuće dete, tj. odgovarajuće domaćinstvo.

Pročitajte uvodni tekst majci ili staratelju:

„Kao što znate, dečiji vakcinalni kartoni se obično čuvaju u zdravstvenim ustanovama koje su odgovorne za administraciju vakcina koje je dete primilo u okviru redovnog programa vakcinacije. U okviru ovog istraživanja, informacije o vakcinacijama dece uzrasta 0–2 godine prikupljamo i na osnovu ličnih kartona o izvršenoj vakcinaciji koji se nalaze kod kuće i na osnovu vakcinalnih kartona koji se čuvaju u zdravstvenim ustanovama. Informacije o vakcinaciji dece prikupljene u zdravstvenim ustanovama su posebno važne, upotpunjuju informacije dobijene na osnovu ličnih kartona o izvršenoj vakcinaciji i kao takve će pomoći da se dobiju preciznije ocene vakcinalnog obuhvata dece pomenute starosti u Srbiji. Ponavljam, sve informacije dobijene u zdravstvenoj ustanovi ostaće strogo poverljive i anonimne. Imate li nekih pitanja? Ovde imam saglasnost i zamolila bih Vas da je potpišete ukoliko se slažete da se omogućiti uvid u (*ime deteta*) vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi. Da li nam dajete svoju saglasnost kako bi nam bio omogućen uvid u (*ime deteta*) vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi? “

HF0. Rezultat zahteva za uvid u dečiji vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi:

Popunite ovo polje nakon što majka/staratelj odgovori da li daje saglasnost za uvid u vakcinalni karton deteta. Obeležite šifru koja se odnosi na rezultat zahteva za uvid u dečiji vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi. Ukoliko je majka/staratelj dala/dao saglasnost, obeležite „01“ za „Saglasnost majke/staratelja je dobijena“. Ako je majka/staratelj odbila/odbio da da saglasnost, obeležite „02“ za „Saglasnost majke/staratelja nije dobijena“. U slučaju da je majka/staratelj nepismena, kaže da ne može da potpiše saglasnost, a pri tom se složi da potpiše otac/staratelj koji je odsutan duži vremenski period, obeležite „03“ za „Otac/staratelj je odsutan duži vremenski period“. Ukoliko niste uspeli da dobijete saglasnost majke/staratelja iz nekog drugog razloga obeležite „96“ za „Drugo“ i navedite razlog na predviđenom mestu.

Veoma je važno da budete pažljivi prilikom razgovora sa majkom ukoliko saznate da je nepismena, kako joj ne bi bilo neprijatno. Obratite pažnju da je moguće da se desi da je majka nepismena, a da zna da se potpiše.

Dalje, pitanja HF1-HF4, HH6 i HF9 morate popuniti bez obzira na to da li je dobijena saglasnost. Pitanja HF5, HF7, HF8, HF10-HF15 popunjava član tima koji je posetio zdravstvenu ustanovu.

HF1. Redni broj popisnog kruga u uzorku:

Unesite redni broj popisnog kruga u uzorku iz Upitnika za dete mlađe od 5 godina, pitanje UF1.

HF2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu:

Unesite redni broj domaćinstva u popisnom krugu iz Upitnika za dete mlađe od 5 godina, pitanje UF2.

HF3. Ime i redni broj deteta:

Unesite ime i redni broj deteta.

HF4. Ime i redni broj majke/staratelja:

Unesite ime i redni broj majke/staratelja.

HF5. Ime i šifra člana tima koji je posetio zdravstvenu ustanovu:

Unesite ime i šifru člana tima koji je posetio zdravstvenu ustanovu.

HF6. Ime i šifra anketara:

Unesite ime i šifru anketara (koji je izvršio anketiranje za Upitnik za dete mlađe od 5 godina za ovo dete).

HF7. Dan/Mesec/Godina posete ustanovi:

Unesite datum posete zdravstvenoj ustanovi (dan/mesec/godina).

HF8. Unesite vreme:

Unesite vreme kada ste dobili vakcinalni karton na uvid i započeli sa prepisivanjem podataka iz kartona u upitnik.

HF9. Dan, mesec i godina rođenja deteta: Unesite iz UB2 iz modula PODACI O DETETU MLAĐEM OD 5 GODINA u UPITNIKU ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA

Proverite UB2 u Upitniku za dete mlađe od 5 godina i unesite dan, mesec i godinu rođenja deteta.

HF10. Unesite naziv zdravstvene ustanove:

Unesite ime zdravstvene ustanove.

HF11. Unesite dan, mesec i godinu rođenja onako kako su navedeni u evidenciji o vakcinaciji:

Unesite datum rođenja koji je naveden u vakcinalnom kartonu.

HF12.

Sadržaj ovog pitanja je isti kao IM6 u Upitniku za dete mlađe od 5 godina i ista uputstva treba slediti prilikom unosa informacija u upitnik iz vakcinalnog kartona.

HF13. Za sve vakcine koje nisu upisane unesite '00' u kolonu „DAN“.**HF14. Unesite vreme.**

Unesite vreme kada ste završili sa prepisivanjem podataka iz vakcinalnog kartona u upitnik.

HF15. Rezultat posete zdravstvenoj ustanovi:

Ako je vakcinalni karton dobijen na uvid u zdravstvenoj ustanovi i ako su informacije prepisane u upitnik, obeležite „1“. Ukoliko je vakcinalni karton bio dostupan za uvid, ali iz nekog razloga nije bilo moguće prepisati informacije u upitnik, obeležite „2“ i navedite razlog. Ukoliko vakcinalni karton nije bio dostupan u zdravstvenoj ustanovi, obeležite „3“. Za bilo koji drugi razlog obeležite „6“ i navedite razlog.

Prilog 1

KALENDAR OBAVEZNE VAKCINACIJE U REPUBLICI SRBIJI ZA DECU MLAĐU OD 5 GODINA

UZRAST	VRSTA VAKCINE	NADLEŽNA USTANOVA
Na rođenju	BCG – protiv tuberkuloze HB – protiv hepatitisa B (prva doza)	<i>Porodilište</i>
2. mesec	HB – protiv hepatitisa B (druga doza) PCV – protiv pneumokokne bolesti (prva doza)	<i>Dom zdravlja</i>
3. mesec (posle navršena 2 meseca)	Kombinovana petovalentna vakcina DTP-IPV*-Hib: DTP – protiv difterije, tetanusa i velikog kašlja (prva doza) IPV* – protiv dečje paralize (prva doza) Hib – protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip b (prva doza)	<i>Dom zdravlja</i>
Sa navršenih 3,5 meseci	Kombinovana petovalentna vakcina DTP-IPV*-Hib: DTP – protiv difterije, tetanusa i velikog kašlja (druga doza) IPV* – protiv dečje paralize (druga doza) Hib – protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip b (druga doza) PCV – protiv pneumokokne bolesti (druga doza)	<i>Dom zdravlja</i>
5. mesec (do navršenog 6. meseca)	Kombinovana petovalentna vakcina DTP-IPV*-Hib: DTP – protiv difterije, tetanusa i velikog kašlja (treća doza) IPV* – protiv dečje paralize (treća doza) Hib – protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip b (treća doza) HB – protiv hepatitisa B (treća doza) PCV – protiv pneumokokne bolesti (treća doza)	<i>Dom zdravlja</i>
2. godina (sa navršenih 12 do navršenih 15 meseci)	MMR – protiv malih boginja, zauški i rubele	<i>Dom zdravlja</i>
2. godina (sa navršenih 17 do navršena 24 meseca)	Kombinovana petovalentna vakcina DTP-IPV*-Hib DTP – protiv difterije, tetanusa i velikog kašlja (prva revakcinacija) IPV* – protiv dečje paralize (prva revakcinacija) Hib – protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip b (revakcinacija) PCV – protiv pneumokokne bolesti (revakcinacija)	<i>Dom zdravlja</i>
<p>*Postoje dva tipa vakcine protiv dečje paralize: OPV- oralna ili živa vakcina koja se daje u obliku kapi direktno u usta deteta i IPV, inaktivisana vakcina koja se daje injekcijom. Petovalentna (kombinovana) vakcina sadrži IPV komponentu.</p> <p>Ukoliko petovalentna vakcina nije bila dostupna, moguće je da je dete primilo njene komponente kao odvojene vakcine. U tom slučaju, DTP i Hib komponenta se uvek daje kao dve odvojene injekcije, a uz to ide jedna od vakcina protiv dečje paralize, ili kao injekcija (IPV) ili putem kapi (OPV).</p>		

Prilog 2
PRERAČUNAVANJE LOKALNIH JEDINICA MERA U HEKTARE I ARE

1 katastarsko jutro (kj)	58 ari
1 lanac (sremski)	72 ara
100 kvadratnih hvata (khv)	3,6 ari
1 dunum=1 šinik	10 ari
1 dulum (leskovački)	16 ari
1 motika	7 ari
1 livada=1 kosa= 1 ralo	25 ari
1 plug zemlje=1 dan oranja	40 ari
1 čerek	4,5 ari